

EAU

Heritage Journal

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม-มิถุนายน 2553

Vol. 4 No. 1 January-June 2010 ISSN 1905-159x

Contents

* แนวทางแผนพัฒนาบัณฑิตไทย

* ศ. ดร. วลัยดา เทพหัสดิน ณ อยุธยา

* “โพล” กับ “รัฐประศาสนศาสตร์” ยากที่จะแยกจากกัน

* รศ.ดร. สุขุม เฉลยทรัพย์

* What Can I Do?

* Eric Larsen

* สำนักกิจการนักศึกษาในอนาคต

* สุภัชฌาน ศรีสวัสดิ์

* การลดของเสียที่เกิดจากการประกอบรถสปินเดิลมอเตอร์โดยการประยุกต์ใช้วิธีซิกซ์ ซิกมา

The Reduction of Defective Parts for the Spindle Motor Assembly Process by Applying the Six Sigma Approach

* นิศากกร สมสุข * พงษ์ธิดา พงษ์พานิช * สารินี เลื่อนลอย

* นิตพัฒน์ ตาลเพชร

* การทดสอบสมรรถนะของเครื่องยนต์รถจักรยานยนต์ 4 จังหวะโดยใช้น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E 20

Testing the Performance of Motorcycle 4 Stroke Engine by Using Gasohol E 20

* อีรพงศ์ บริรักษ์ * นาดยา เจริญสุข, สุนิสา บุตตา, อภิเชษฐ์ บุญพิมพ์, นิพนธ์ สว่างภพ.

* การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในทัศนะของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

Learning Organizations from the Perspective of Personnel of Higher-Education Institutions in Thailand

* เบญจพร พิงไชย

* การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Analyses of Factors Affecting Success in Implementing Education Information Communication Technology Public Policy in Basic Education Institution

* ทิพย์วิภา เทศวิน

* การเปิดตลาดการค้าบริการ สาขาบริการสุขภาพ ศึกษากรณี ผลกระทบ ปัญหา อุปสรรค การเปิดตลาด การประกอบวิชาชีพทันตกรรม

Free Trade Agreement in Health Services: A Case Study for Effect and Problem of Free Trade Agreement Dental Practitioner

* อภิชาติ เอี่ยมสกุล

* รูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษา ตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ A Propose Model for Implement New Public Management of Education Service Areas

* สุวิทย์ มุกดาภิรมย์

* โมเดลการรับรู้นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอาง ประเภทแต่งหน้าในประเทศไทย

Perception Model of the Product Innovation of Make-Up Cosmetics in Thailand

* สุวาศศัตน์ แสงศรี

* รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ลังกิดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน An Administration Model of the Basic Education Institutions towards Learning Organization under the Office of the Basic Education Commission

* สาโรจน์ แก้วอรุณ

* BOOK REVIEW: 'Berlin-The Downfall, 1945'

* Robert Derrick Butterfield

คลองรังสิต

ทุ่งหลวงดอกไม้เหลือง
อร่ามเรียงด้วยลายทอง
น้ำชาบมาอาบทรง
แผ่นดินทราบเป็นทุ่งทอง

รังสิตพระรังสรรค์
ขุดคูคันเป็นเขื่อนคลอง
ทุ่งหลวงจึงเรียงรอง
อร่ามเหย้าอยู่ร่มเย็น

เมืองข้าวเมืองปลาคู่
ประดับประดองเป็น
น้ำหอมแผ่นดินเห็น
เป็นทองผ่องทั้งปฐพี

คลองซอยร้อยรังสิต
ร้อยชีวิตร่วมชีวิ
เชื่อมน้ำสองน้ำนี้
น้ำเจ้าพระยาน้ำนายก

โดย เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

EAU

Heritage Journal

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสต์เทิร์นเอเชีย

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม-มิถุนายน 2553

Vol. 4 No. 1 January-June 2010 ISSN 1905-159x

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานและทรรศนะทางวิชาการ
2. เป็นแหล่งข้อมูลในการเสนอและเผยแพร่บทความผลงานทางวิชาการ

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยอีสต์เทิร์นเอเชีย

ที่ปรึกษา อธิการบดี ดร. โชติรส ชวนิชย์

รองอธิการบดีฝ่ายนโยบายและแผน อาจารย์สุกัญญา ชวนิชย์

รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญยมาส สีนุประมา

คณะที่ปรึกษากองบรรณาธิการ (Editorial advisory board)

ศาสตราจารย์ ดร. อุดม วโรดมสิขาคิตต์ ราชบัณฑิต

ศาสตราจารย์พิเศษ ประสิทธิ์ โฉมไฉกุล

รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี เนรยอด

รองศาสตราจารย์เพลินทิพย์ โกเมศโสภณ

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร. พิมลพรรณ เรพเพอร์

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ศรีเสริมโชค

รองศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ ทิมทรัพย์

รองศาสตราจารย์ ดร. ทองหล่อ เดชไทย

รองศาสตราจารย์ ปภาวดี คล่องพิทยาพงษ์

ดร. กฤติมา เหมวิภาค

ศาสตราจารย์ จงจิตร หิรัญธาก

รองศาสตราจารย์ ดร. ครรชิต มาลัยวงศ์ ราชบัณฑิต

รองศาสตราจารย์ ดร. สมพร กันทรคุญี เติร์มชัยศรี

รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์

รองศาสตราจารย์ ดร. สุลี ทองวิเชียร

รองศาสตราจารย์ ดร. ประกอบ คุณารักษ์

รองศาสตราจารย์ ประณต นันทิยะกุล

เลขานุการ

นางสาวอรพินท์ ลูกอินทร์

ออกแบบปก/ จัดรูปเล่ม

อาจารย์วิลาวรรณ สุขมาก

กรรมการกลั่นกรองประจำฉบับ

ศาสตราจารย์พิเศษพรณี ประเสริฐวงษ์

รองศาสตราจารย์เพชรรัตน์ พงษ์เจริญสุข

ดร. ทิวรักษ์ เสรีภาพ

รศ. ดร. ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์

ศ. ดร. ไพฑูรย์ สีนารัตน์

ผศ. ดร. ถัดดาวัลย์ เพ็ชรโรจน์

พิสูจน์อักษรประจำฉบับ

รองศาสตราจารย์พิบูล บุญรัตน์

อาจารย์ธนอร อัสวงค์

อาจารย์ธนีสร์ บุญสม

Mr. NEIL GROVES

นางสาวอรพินท์ ลูกอินทร์

รองศาสตราจารย์ ดร. ปิยะนุช เงินคล้าย

อาจารย์ ดร. กรกฎ นวคุณ

ดร. ครรชิต มาลัยวงศ์

ผศ. ดร. ภักตรา ประเสริฐวงษ์

รศ. ดร. รุจิร ภูสาระ

รองศาสตราจารย์ ดร. พิมลพรรณ ประเสริฐวงษ์ เรพเพอร์

รองศาสตราจารย์ ดร. อัมพร ศรีเสริมโชค

อาจารย์สุกษณาน ศรีเอี่ยม

อาจารย์ภัชฎาภรณ์ เพ็ญสมบูรณ์

อาจารย์ปัทมาภรณ์ ธรรมทัต

บทบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย EAU Heritage ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มีความภาคภูมิใจนำเสนอท่านผู้อ่าน ด้วยบทความทางวิชาการที่น่าสนใจอย่างยิ่ง ด้วยความกรุณาเป็นพิเศษจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีชื่อเสียงสองท่าน ท่านแรกคือ ศ. ดร. วัลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยาได้กรุณาเขียนบทความให้แนวคิดดีๆ ที่สถาบันอุดมศึกษาและคณาจารย์ผู้สอนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ เรื่อง “แนวทางพัฒนาบัณฑิตไทย” ผู้เป็นมันสมองของประเทศซึ่งต้องรับผิดชอบ ต่อการพัฒนาประเทศในอนาคตต่อไป ท่านที่สองคือ ผู้มีชื่อเสียงโด่งดังด้านการทำโพล รศ. ดร. สุขุม เฉลยทรัพย์ ได้กรุณาเขียนเรื่อง “โพล” กับ “รัฐประศาสนศาสตร์” ยากที่จะแยกจากกัน ... บทความนี้ชี้ให้เห็นความสำคัญของโพลต่อการบริหารรัฐกิจโดยเฉพาะด้านการวางแผน การวางนโยบายและการตัดสินใจ

อนึ่งทางวารสารได้รับบทความเรื่อง “What Can I Do?” จาก Mr. Eric Larsen นักวิจัยชาวอเมริกัน ซึ่งเป็นนักวิทยาศาสตร์ทางกายภาพประจำห้องปฏิบัติการแห่งชาติที่รัฐโอเดาโฮ (บรรณาธิการมีโอกาสรู้จักด้วยตนเอง) บทความนี้เน้นย้ำความคิดเห็นโน้มไปทางปรัชญาและศาสนาที่สอดคล้องกับความเชื่อของคนไทยและชาวพุทธในปัจจุบัน ในด้านของความสำคัญใน การทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมแม้จะทำได้เพียงน้อยนิดก็ตาม

นอกจากนี้ EAU Heritage ยังได้นำเสนอบทความรายงานผลการวิจัยด้านวิศวกรรมศาสตร์สองเรื่อง บทความรายงานการวิจัยระดับปริญญาเอก 4 เรื่องและ ระดับปริญญาโทหนึ่งเรื่อง นอกจากนี้อาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยยังได้นำเสนอบทความวิชาการเรื่อง สำนักกิจการนักศึกษาในอนาคตเพื่อประโยชน์ ในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพบัณฑิตที่มีคุณภาพ และอาจารย์ Bob Derrick Butterfield ได้ วิจารณ์หนังสือดีๆ น่าอ่านชื่อ Berlin-The Downfall, 1945 ให้ทางวารสารเช่นเคย

กองบรรณาธิการขอขอบคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ช่วยอ่าน วิจารณ์และแนะนำการแก้ไขบทความที่เป็น รายงานการวิจัยทุกเรื่อง

บรรณาธิการ

แนะนำผู้เขียน

ศ. ดร. วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา

*ผู้อำนวยการศูนย์นวัตกรรมการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

รศ.ดร. สุชุม เกลยทรัพย์

*รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

Eric Larsen

* Eric Larsen works for the U.S. Department of Energy as a Physical Scientist at the Idaho National Laboratory.

สุภัชฉาน ศรีเอี่ยม

*อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

นิสกร สมสุข *พงษ์วิภา พงษ์พานิช *สารินี เลื่อนลอย *นิติพัฒน์ ตาลเพชร

*อาจารย์ประจำ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

ธีรพงศ์ บริรักษ์ *นัตยา เจริญสุข, สุนิสา บุคดา, อภิเชษฐ์ บุญพิมพ์, นิพนธ์ สว่างภพ

*อาจารย์ประจำ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

เบญจพร พิงไชย

*นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

ทิพย์วิภา เทศวีสาล

*นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

อภิชาติ เอี่ยมสกุล

*นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

สุวิทย์ มุกดาภิรมย์

*นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

สุรางค์รัตน์ แสงศรี

*นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

ลาโรจน์ แก้วอรุณ

*นักศึกษาลัทธิสุตฺรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

Robert Derrick Butterfield

* A lecturer on the staff of Eastern Asia University

สารบัญ

* แนวทางแผนพัฒนาบัณฑิตไทย	1
* ศ. ดร. วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา	
* “โพล” กับ “รัฐประศาสนศาสตร์” ยากที่จะแยกจากกัน	10
* รศ.ดร. สุชุม เถลยทรัพย์	
* What Can I Do?	16
* Eric Larsen	
* สำนักกิจการนักศึกษาในอนาคต	20
* สุภัชฌาน์ ศรีเอี่ยม	
* การลดของเสียที่เกิดจากกระบวนการประกอบสปินเดิลมอเตอร์โดยการประยุกต์ใช้วิธีซิกซ์ ซิกมา	27
The Reduction of Defective Parts for the Spindle Motor Assembly Process by Applying the Six Sigma Approach	
* นิสากกร สมสุข * พงษ์ธิดา พงษ์พานิช * สารินี เลื่อนลอย * นิติพัฒน์ ตาลเพชร	
* การทดสอบสมรรถนะของเครื่องยนต์รถจักรยานยนต์ 4 จังหวะโดยใช้น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E 20	36
Testing the Performance of Motorcycle 4 Stroke Engine by Using Gasohol E 20	
* อธิพงศ์ บริรักษ์ * นาดยา เจริญสุข, สุนิสา บุคดา, อภิเชษฐ์ บุญพิมพ์, นิพนธ์ สว่างภพ.	
* การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในทัศนะของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย	45
Learning Organizations from the Perspective of Personnel of Higher-Education Institutions in Thailand	
* เบญจพร พิงไชย	
* การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ	57
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	
Analyses of Factors Affecting Success in Implementing Education Information Communication Technology Public Policy in Basic Education Institution	
* ทิพย์วิภา เทศวิศา	

* การเปิดตลาดการค้าบริการ สาขาบริการสุขภาพ ศึกษากรณี ผลกระทบ ปัญหา อุปสรรค การเปิดตลาดการประกอบวิชาชีพทันตกรรม Free Trade Agreement in Health Services: A Case Study for Effect and Problem of Free Trade Agreement Dental Practitioner * อภิชาติ เอี่ยมสกุล	69
* รูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ A Propose Model for Implement New Public Management of Education Service Areas * สุวิทย์ มุกดาภิรมย์	80
* โมเดลการรับรู้นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าในประเทศไทย Perception Model of the Product Innovation of Make-Up Cosmetics in Thailand * สุรางค์รัตน์ แสงศรี	94
* รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน An Administration Model of the Basic Education Institutions towards Learning Organization under the Office of the Basic Education Commission * สาโรจน์ แก้วอรุณ	109
* BOOK REVIEW: ‘Berlin-The Downfall, 1945’ * Robert Derrick Butterfield	124

แนวทางการพัฒนาบัณฑิตไทย

ความสำคัญของการพัฒนาบัณฑิต

ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นอุดมศึกษาสำคัญมาก เพราะเป็นมันสมองของประเทศซึ่งต้องรับผิดชอบต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต ดังนั้น 4 ปีของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงเป็น 4 ปีของการเปลี่ยนแปลงชีวิต เพื่อวางรากฐานความรู้ที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งสร้างบุคลิกภาพ นิสัย ความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม ให้สามารถอยู่ร่วมกันโดยสันติ ทำงานกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตลอดจนเป็นพลเมืองที่ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้อย่างเต็มความสามารถ ด้วยเหตุนี้สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องรับภาระงานหนัก ในการเตรียมคนที่พึงประสงค์สู่สังคม ให้เป็นพลเมืองที่มีความคิดเห็นถูกต้อง พึ่งตนเองได้โดยไม่สร้างภาระให้แก่ครอบครัวและไม่สร้างปัญหาเดือดร้อนให้แก่สังคม สามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้ตามศักยภาพ เพื่อพัฒนาประเทศชาติได้อย่างมั่นคง

การเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคสารสนเทศ มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนทุกคนในสังคม นิสิตนักศึกษาจึงได้รับผลกระทบเช่นกัน ทั้งด้านการเรียน การใช้ชีวิต ความสะดวกสบาย การไม่ต้องใช้ความอดทน หรือใช้กำลังกายในการดำรงชีวิตประจำวัน ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้นิสิตนักศึกษาในปัจจุบันมีความแตกต่างจากสมัยก่อน ปัญหาของนิสิตนักศึกษาที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของสถาบัน สถานะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และการอบรมเลี้ยงดูของแต่ละครอบครัว เมื่อวัยรุ่นเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา

จึงต้องเป็นภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในการจัดองค์กร หน่วยงาน กิจกรรม และผู้รับผิดชอบในการดูแล พัฒนานิสิตนักศึกษา ดังปรากฏในโครงสร้างการบริหารงานของทุกสถาบัน ที่ต้องมีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษารับผิดชอบด้านนี้ แม้แต่สถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกของประเทศไทยคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้รับการสถาปนาขึ้นเมื่อปี 2459 ก็ปรากฏหลักฐานการมีตำแหน่งบรรณรักษ์ เป็นผู้อบรม ดูแล พัฒนาผู้เรียนในหอพัก

ผู้เรียนที่อยู่ในวัย 17-19 ปี เป็นวัยวิกฤต ที่ศักยภาพทางสมองมีพัฒนาการแบบก้าวกระโดด ทำให้สถาบันอุดมศึกษาต้องเร่งหาแนวทางในการพัฒนาให้สอดคล้อง นักการศึกษาโดยเฉพาะ ชิคเคอร์ริง (Chickering, 1993) เชื่อว่า ผู้เรียนในวัยนี้มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจนหลายด้านทั้งการพัฒนาความสามารถ การจัดการอารมณ์ ความเป็นตัวของตัวเอง การคบเพื่อน การสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง การพัฒนาจุดมุ่งหมายในชีวิต และการบูรณาการความเชื่อค่านิยม คุณธรรมจริยธรรมของตนเอง พัฒนาการดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่เกิดจากการที่สถาบันอุดมศึกษาจัดให้มีองค์กร หน่วยงาน กิจกรรม โครงการ และผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาให้เป็นไปตามวิถีทางที่ถูกต้อง

แม้สถาบันต่าง ๆ ได้พยายามจัดการให้มีการพัฒนาหลายด้าน แต่ผู้เรียนระดับอุดมศึกษาก็ยังมีข้อที่ควรได้รับการแก้ไขหลายด้าน ดังจะอัญเชิญพระบรมราโชวาทพระราชทาน ดังนี้

พระบรมราโชวาท

การสอนให้คนเก่งนี้ ถ้าดูเฉพาะบางแง่บางมุมอาจเห็นว่าดี ว่าสอดคล้องกับสมัยเร่งรัดพัฒนา แต่ถ้ามองให้ถี่ถ้วนรอบด้านแล้ว จะเห็นว่าการมุ่งสอนคนให้เก่งเป็นเกณฑ์ อาจทำให้เกิดจุดบกพร่องต่าง ๆ ขึ้นในตัวบุคคลได้ไม่น้อยที่สำคัญก็มี

1. บกพร่องในความคิดพิจารณาที่รอบคอบ และกว้างไกลเพราะใจร้อน เร่งจะทำการให้เสร็จ โดยเร็วเป็นเหตุให้การทำงานผิดพลาด ขัดข้อง และล้มเหลว

2. บกพร่องในความนับถือและเกรงใจผู้อื่น เพราะถือว่าตนเป็นเลิศ เป็นเหตุให้เย่อหยิ่ง มองข้ามความสำคัญของบุคคลอื่น และมักก่อความขัดแย้งทำลายไมตรีจิตมิตรภาพ

3. บกพร่องในความมัธยัสถ์พอเหมาะพอเหมาะในการกระทำทั้งปวงเพราะมุ่งหน้า แต่ทำตัวให้เด่น ให้ก้าวหน้าเป็นเหตุให้เห็นแก่ตัว เอาใจเอาเปรียบ

4. บกพร่องในจริยธรรมและความรู้จักผิดชอบชั่วดีเพราะมุ่งแต่จะแสวงหา ประโยชน์เฉพาะตัวให้เพิ่มพูนขึ้น เป็นเหตุให้ทำความผิดและความชั่วทุจริต ได้โดยไม่รู้สึกสะดุ้งสะเทือน (พระราชดำรัสในพิธีทูลเกล้าถวายปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ของ 5 สถาบัน เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2532 อ้างถึงใน พ่อของแผ่นดิน, ม.ป.ป.).

ในสภาพปัจจุบัน หากพิจารณาผู้รับผิดชอบงานทุกศาสตร์ ทุกสาขาอาชีพ อาจเห็นผลของการสร้างบัณฑิตในอดีตที่มีข้อบกพร่องตามลักษณะที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยไว้ ดังจะเห็นได้จากสังคมไทยที่ยังมีบัณฑิตซึ่งทำงานในตำแหน่งสูงจำนวนมากไม่น้อยที่มีความบกพร่อง ด้านความคิด พฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม และมนุษยสัมพันธ์ ผลจากการสร้างบัณฑิตที่มีความบกพร่องดังกล่าว ย่อมเป็นอันตราย

ต่อคนที่อยู่รอบข้าง อย่างที่เห็นอยู่คือยึดถือความคิดของตนเองเป็นใหญ่ ไม่สนใจว่าผลของความคิดอาจเป็นสาเหตุของการแตกความสามัคคี ทำให้ประชาชนเดือดร้อน ประเทศชาติได้รับผลกระทบ การพัฒนาประเทศต้องชะงักงันหรือไม่ ดังนั้นการพัฒนาบัณฑิตจึงไม่ใช่การพัฒนาเฉพาะวันนี้ หากแต่ต้องวางแผนการพัฒนาที่ยั่งยืน มีภูมิคุ้มกันไปถึงอนาคตอีก 10-20 ปีข้างหน้า ที่บัณฑิตเหล่านี้จะก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งที่สำคัญในการบริหารระดับประเทศ

การพัฒนาจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม

จิตสำนึกเพื่อส่วนรวม คือความนึกคิดที่แสดงออกด้วยการกระทำ อันคำนึงถึงประโยชน์ของผู้อื่นหลาย ๆ คนเป็นหลัก เชื่อกันว่าถ้าคนเรามีความคิดใดที่ฝังแน่นในจิตใจย่อมแสดงพฤติกรรมตามความคิดนั้น เช่นเชื่อว่าการดักบาตรทำบุญจะทำให้มีความสุข ผู้ที่เชื่อเช่นนั้นก็จะดักบาตรเป็นประจำโดยที่ไม่ต้องมีใครมาบังคับให้ทำ ด้วยเหตุนี้ นักการศึกษาส่วนใหญ่จึงเชื่อว่า การปลูกฝังค่านิยม คุณธรรมจริยธรรม การอบรมสั่งสอน การจัดกิจกรรม การจัดโครงการ การจัดสิ่งแวดล้อม การให้คำปรึกษาแนะนำแก่นิสิตนักศึกษา เป็นสิ่งที่สำคัญมาก ผู้เรียนจะมีลักษณะอันพึงประสงค์ได้ขึ้นอยู่กับสถาบันที่จะบริหารจัดการ พัฒนาให้เกิดลักษณะดังกล่าว มหาวิทยาลัยทุกแห่งในโลกจึงจัดโครงสร้างการบริหารงานของมหาวิทยาลัยโดยต้องมีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา หรือศูนย์พัฒนานิสิต นักศึกษากำหนดอยู่ในโครงสร้างด้วย

ผู้รับผิดชอบในการพัฒนานิสิตนักศึกษาเดิมนั้นคนทั่วไปเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของฝ่ายกิจการนิสิต นักศึกษาเท่านั้น แต่ความเป็นจริงต้องเป็นหน้าที่ของทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ และฝ่ายกิจการนิสิต นักศึกษา ที่จะต้องทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะด้านการพัฒนาจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม ดังพระบรมราโชวาทความว่า

ผู้มีปัญญาและความรู้ดี เพราะมีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนมากกว่าผู้อื่น ย่อมมีหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นพิเศษ ที่จะต้องทำงานให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน การที่จะกระทำให้ได้ผลเป็นประโยชน์ ดังนั้น จำเป็นที่แต่ละคนจะต้องรู้ซึ่งถึงประโยชน์ที่แท้เป็นเบื้องต้นก่อนประโยชน์ที่แท้

มื่ออยู่ 2 ประการ คือ ประโยชน์ส่วนตัว ที่ทุกคนมีสิทธิ์จะแสวงหาและได้รับ แต่ต้องด้วยวิธีทางที่สุจริตและเป็นธรรม กับประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งเป็นประโยชน์ของชาติที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอยู่ การทำงานทุกอย่างจะต้องให้ได้ประโยชน์ แท้ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม ประโยชน์นั้นจึงจะสมบูรณ์ และมั่นคงถาวรเป็นผลดีแก่ชาติบ้านเมืองอย่างแท้จริง (พระบรมราชาวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยมหิดล วันที่ 5 กรกฎาคม 2539)

พระบรมราชาวาทที่อัญเชิญมา สมควรที่ผู้บริหารอุดมศึกษา คณาจารย์ และนิสิตนักศึกษา จะน้อมรับไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เป็นหลักในการพัฒนาผู้เรียนระดับอุดมศึกษาสืบไป แต่ละสถาบันควรเร่งหาวิธีการและกระบวนการในการสร้างนิสิตนักศึกษา ให้มีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมมากขึ้น จะทำให้เกิดผลดีต่อประเทศชาติ ตามพระราชดำรัส

การพัฒนาจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษา (2546) มาตรา 6 และมาตรา 7 ในหมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ ดังนี้

มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพ กฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความรู้อันเป็นสากล มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

จากข้อความที่ระบุในกฎหมายดังกล่าว ชี้ให้เห็นจุดมุ่งหมายของการศึกษาชาติอย่างชัดเจนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ พร้อมทั้งจะดำรงตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติ

แนวทางการพัฒนาบัณฑิต

การจัดโครงการและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญมากในสภาวะปัจจุบัน ที่สังคม เศรษฐกิจ และศีลธรรมอยู่ในสภาพที่ตกต่ำ รูปแบบของโครงการและกิจกรรมจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกฎหมาย คือพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 แก้ไข พุทธศักราช 2545 ที่กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ทั้งการจัดการศึกษาในห้องเรียนและนอกห้องเรียน มีการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังต้องบูรณาการคุณธรรม จริยธรรมไปในทุกรายวิชาที่สอน กิจกรรมผู้เรียนจึงไม่ใช่กิจกรรมนอกหลักสูตรอีกต่อไป สิ่งเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นคือ กิจกรรมผู้เรียนจะเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร เรียกว่า **หลักสูตรร่วม (Co-curriculum)** หรือกิจกรรมร่วม

หลักสูตร ซึ่งต้องมีการแก้ไขแนวความคิด นโยบาย
การบริหารจัดการให้สนองตอบหลักการดังกล่าว

ภารกิจของผู้บริหาร

ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงในการส่งเสริม
โครงการ กิจกรรม สื่อ สิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่ทิศ
ทางการพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นผู้ เก่ง ดี และมีความสุข
โดยบริหาร จัดการ และส่งเสริม ดังนี้

การจัดองค์กร

1. หน่วยงานอาสา

การพัฒนาผู้เรียนควรมีหน่วยงานรองรับ
ในบทความนี้จะเน้นด้านการสร้างจิตสำนึกเพื่อ
ส่วนรวม คือมหาวิทยาลัยจะต้องมีหน่วยงาน
อาสาสมัคร ทำหน้าที่ประสานงานกับองค์กรใน
ชุมชน หน่วยงานนี้ทำหน้าที่เก็บข้อมูล 2 ด้านคือ
ด้านผู้ให้บริการ และผู้ต้องการบริการ ยกตัวอย่าง
เช่น ในชุมชนมีหญิงชราที่อาศัยอยู่ในกระท่อมคน
เดียวห่างจากมหาวิทยาลัยไป 200 เมตร ผู้เรียนสมัคร
เป็นอาสาสมัครมากรอกใบสมัครไว้ว่าสามารถ
ช่วยเหลือใครด้านใดบ้าง อาจารย์ที่รับผิดชอบด้านนี้
จะสัมภาษณ์อาสาสมัคร และส่งอาสาสมัครช่วยงาน
ต่างๆ ตามที่แจ้งความจำนงค์ไว้ สำหรับรายนี้ ก็จะส่ง
อาสาสมัครไปช่วยเย็บเยียนดูแลหญิงชรา ตามที่จะ
ช่วยได้ อาสาสมัครจะมีแบบบันทึกการทำงาน มี
อาจารย์นิเทศคอยให้คำปรึกษา และประเมินผล

งานอาสาสมัครอาจเป็นงานเกี่ยวกับการ
ช่วยเหลือผู้พิการ งานอ่านหนังสือให้คน ตาบอด
งานสอนหนังสือให้ผู้ไม่รู้หนังสือ งานอาสาจราจร
งานสอนศิลปะ งานช่วยโรงพยาบาลพัสสาลี กรอก
ประวัติคนไข้ งานอาสาสมัครอาจเป็นส่วนหนึ่งของ
การเรียนรายวิชาได้ เช่นวิชามนุษย์กับสังคม อาจารย์
อาจให้ผู้เรียนต้องทำงานให้สังคมไม่ต่ำกว่า 20
ชั่วโมง โดยผ่านหน่วยงานนี้

2. หน่วยงานประสานงานองค์กรเอกชน
มหาวิทยาลัยที่ไม่มีบุคลากรพอในด้านของงานด้าน
บำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม อาจประสานงานกับ
องค์กรเอกชน ให้เป็นผู้ฝึกอบรมและนำนิสิต
นักศึกษาสู่ประสบการณ์ทำงานให้แก่งานได้ เช่น
สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย เป็น
องค์กรที่ฝึกเยาวชนสตรีให้ทำงานเพื่อสังคม องค์กร
ศาสนาต่าง ๆ สมาคมยุวพุทธ สโมสรต่างๆที่พร้อม
ฝึกเยาวชนให้ทำงานเพื่อผู้อื่น การร่วมมือจากองค์กร
เอกชนภายนอกทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง
และทำให้มหาวิทยาลัยมีการสร้างสัมพันธ์กับชุมชน
และหน่วยงานภายนอกมากขึ้น

จัดกิจกรรม

สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดกิจกรรมเพื่อให้
นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการทำงาน
เพื่อผู้อื่น ผ่านทางกิจกรรม ทั้ง 2 รูปแบบคือ

1. กิจกรรมพัฒนาที่สถาบันจัดให้
นิสิตนักศึกษา เช่น จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
พัฒนาสถาบันของตน วัด สิ่งสาธารณประโยชน์
ลอกคู คลอง การศึกษานอกสถานที่ การเชิญวิทยากร
มาให้ความรู้ การฝึกงาน การให้ทำงานระหว่างศึกษา

2. กิจกรรมที่ผู้เรียนจัดเอง รูปแบบเดิมเป็นการจัดกิจกรรมที่เป็นของผู้เรียน จัด
โดยผู้เรียน แบบนี้ยังคงมีอยู่ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการ
พัฒนาความเป็นผู้นำ การจัดการ ตลอดจนการฝึกการ
ดำเนินงานในกลุ่มสมาชิกของตนเอง เพื่อให้เกิดการ
เรียนรู้ ในรูปของสโมสร หรือชมรมต่าง ๆ

ในส่วนข้อที่ 1 ที่ต้องปรับเปลี่ยนจากรูป
แบบเดิมคือ ต้องมีการวางแผนร่วมกันเพื่อให้
โครงการและกิจกรรม เป็นหลักสูตรร่วม
สถาบันการศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนพัฒนา
ความสามารถของตนเองตามศักยภาพ โดยมี
วัตถุประสงค์ให้ผู้เรียน

1. เข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ให้ผู้เรียนเกิดความสุขที่ได้เรียนรู้และพัฒนาในรายวิชาที่เรียนและกิจกรรมนิตินักศึกษา

2. พัฒนา “องค์รวมของความเป็นมนุษย์” ให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

3. สนองนโยบายชาติ ในการสร้างเยาวชน ให้เป็นผู้มีศีลธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัยและมีคุณธรรม

4. ปลุกฝังจิตสำนึกในการทำประโยชน์เพื่อสังคม

จากสาระสำคัญของการพัฒนาเยาวชนดังกล่าว ผู้บริหารการศึกษาจะต้องมีคณะกรรมการจัดหลักสูตรร่วมประกอบด้วย ผู้บริหารวิชาการ ผู้บริหารกิจการนิตินักศึกษา คณาจารย์ และผู้เรียน เพื่อช่วยกันคิดโครงการให้สอดคล้องกับธรรมชาติของสถานศึกษา สอดคล้องกับความต้องการลักษณะของผู้เรียน และจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม

ภารกิจของอาจารย์

อาจารย์จะต้องปรับแผนการสอนให้สามารถแทรกความรู้ ค่านิยม ความคิด และการปฏิบัติให้นักศึกษาได้มีโอกาสทำงานให้ผู้อื่นและสังคมโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทนใด ๆ อาจารย์อาจดำเนินการได้ดังนี้

1. พูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ หรือประชุมร่วมกับอาจารย์ฝ่ายกิจการนิตินักศึกษา เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม กำหนดรูปแบบ วิธีการ ช่วงเวลา เพื่อนำไปลงไว้ในแผนการสอนของอาจารย์

2. ดำเนินการตามแผนที่คิดไว้ร่วมกัน

หรือคิดเองใหม่ ให้สอดคล้องกับสาระวิชาที่สอน โดยที่กิจกรรมนั้นจะไม่รบกวนเวลาเรียนวิชาอื่นของผู้เรียน

3. อาจารย์ควรเป็นตัวอย่างในการพานักศึกษาปฏิบัติงานในชุมชน เช่นพานักศึกษาไปปลูกต้นไม้ที่วัด หรือบริเวณชุมชนใกล้เคียง

4. บอกเรื่องราว ยกย่องชมเชยผู้ที่ทำงานให้ชุมชน ให้นักศึกษาฟังเมื่อมีโอกาส

5. หารายงานเกี่ยวกับผู้ที่ทำความดีให้แก่ประเทศ และโลก

6. ร่วมกับรายวิชาอื่นหรือชมรมนิตินักศึกษา ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตใจ ร่างกาย เงินทอง ความรู้ ที่สามารถอุทิศให้ผู้อื่นได้

7. ให้ถือว่าการพัฒนาคุณธรรมเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา ที่ผู้เรียนควรได้รับการยกย่องให้เกียรติ และได้คะแนนจากการอาสาสมัครทำงานเพื่อผู้อื่น การทำรายงาน การปฏิบัติจริง ตลอดจนการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบัน และสังคม

โครงการเสนอแนะ

โครงการที่สถาบันการศึกษาสามารถจัดให้เป็นหลักสูตรร่วมกับรายวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนในสถาบันการศึกษา โดยสอนแบบบูรณาการ การปฏิบัติ ร่วมกับกิจกรรม ดังนี้

1. โครงการพัฒนาปัจเจกบุคคล

โดยที่ผู้เรียนมีความแตกต่างกัน การพัฒนาจึงต้องมีความหลากหลาย โครงการพัฒนาสามารถแยกกิจกรรมได้ต่าง ๆ ซึ่งจัดร่วมกับรายวิชาที่สอน หรือจัดร่วมกับชมรมชุมนุมต่าง ๆ ได้ดังนี้

1.1 กิจกรรมพัฒนาปัญญา เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นร่วมกับรายวิชา เช่นการทดลองนอกชั้นเรียน การได้วาที การสาธิตการพัฒนาความคิด เหตุผล และการตัดสินใจ โดยที่กิจกรรมนับเป็นส่วนหนึ่งของรายงาน หรือโครงการในรายวิชาต่างๆได้

ส่งเสริมให้ใช้ความสามารถทางปัญญาใช้ความรู้ที่เรียนมาสอนชาวบ้านในชุมชน เช่น การสอนหนังสือให้เด็กเร่ร่อน เด็กที่ป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล การสอนชาวบ้านให้ทำบัญชีครัวเรือน การทำปุ๋ยชีวภาพ เป็นต้น

1.2 กิจกรรมพัฒนาความสามารถ

พิเศษ ผู้เรียนหลายคนมีความสามารถพิเศษ เช่น เล่นดนตรี ร้องเพลง วาดภาพ แต่งคำประพันธ์ ประดิษฐ์สิ่งของ ตลอดจนความสามารถทางการกีฬา จึงจำเป็นต้องจัดกิจกรรมให้โอกาสผู้มีความสามารถได้ค้นพบตนเองมากขึ้น ในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมสนับสนุนให้ใช้ความสามารถต่าง ๆ เหล่านี้เพื่อประโยชน์ต่อผู้อื่น เช่น การจัดแข่งขันกีฬาในชุมชน สอนร้องเพลง วาดภาพ ให้แก่นักเรียนในโรงเรียน ใกล้เคียง หรือเด็กด้อยโอกาส ฯลฯ

1.3 กิจกรรมเสริมสร้าง

อุดมการณ์ วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องช่วยกันกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกและอุดมการณ์ ผู้บริหารต้องพยายามจัดกิจกรรมให้รู้จักคุณค่าของการทำประโยชน์ให้แก่ครอบครัว โรงเรียน และสังคม ตลอดจนให้รู้จักคุณค่าของตนเอง เพื่อจะได้จะได้รักชีวิตอยากมีชีวิตเพื่อทำประโยชน์ให้แก่คนอื่นมากขึ้น โดยกิจกรรมอาจจัดเป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาให้ผู้เรียนได้คิดทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น เช่น การเยี่ยมเด็กกำพร้า การจัดกิจกรรมให้บ้านพักคนชรา บ้านเมตตา การทำสวนดอกไม้ในมหาวิทยาลัย การพัฒนาสิ่งแวดล้อมรอบสถาบัน การช่วยเหลืองานบ้านในครอบครัว เป็นต้น การกำหนดให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอเป็นวิธีการสร้างจิตสำนึกเพื่อผู้อื่นได้โดยที่ผู้เรียนจะรู้สึกได้ว่าถูกบังคับให้ทำความดี

2. โครงการกิจกรรมเสริมสมรรถภาพทางกาย

มหาวิทยาลัยควรสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาสุขภาพอนามัยของนิสิตนักศึกษาด้วยการส่งเสริมให้ออกกำลังกายเป็นนิสัย การรับประทานอาหารอย่างถูกต้องครบตามหลักโภชนาการ ให้เห็นความสำคัญของการรักษาสุขภาพอนามัย ซึ่งจะทำให้ลดค่าใช้จ่ายในการซื้อยารักษาโรค และลดภาระของครอบครัวที่จะต้องดูแลหากคนในครอบครัวมีโรคภัยไข้เจ็บ นอกจากนี้ การมีรูปร่างสมส่วนไม่อ้วนเกินไป ทำให้เสริมบุคลิกภาพอีกด้วย ผู้เรียนจึงต้องคำนึงในเรื่องของการพัฒนาสุขภาพ ใช้ประสบการณ์และความรู้ไปเผยแพร่ให้คนรอบข้างในชุมชน

3. โครงการพัฒนาจิตใจ

โครงการพัฒนาจิตใจ อาจจะอยู่ในโครงการพัฒนาปัจเจกบุคคลได้ แต่เพื่อเน้นให้เห็นว่า โครงการนี้ไม่ใช่พัฒนาตนเองอย่างเดียว เป็นการพัฒนาควบคู่ไปกับสังคมด้วย คือการพัฒนาให้รู้จักตนเองเข้าใจตนเองแล้ว ต้องรู้จักและเข้าใจผู้อื่นด้วย โครงการนี้อาจจัดกิจกรรมเช่น

3.1 กิจกรรมทำบุญตักบาตร ทุกสัปดาห์

3.2 กิจกรรมการทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น การมีเมตตาต่อเพื่อนที่พิการ ไม่ล้อเลียน ไม่ทำลายเพื่อน ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่ถูกต้อง

3.3 กิจกรรมการฝึกปฏิบัติธรรม เพื่อฝึกการอดอาหารเย็น อดความสวยงาม ฝึกการทนทนนิ่ง ทนสวด ทนเจ็บปวด เพื่อให้ร่างกายและจิตใจมีความแข็งแกร่งทนทานมากขึ้น การฝึกปฏิบัติธรรมจะทำให้คนมีเวลาที่จะคิดสร้างสรรค์มากขึ้น การมีจิตใจที่ดีย่อมนำไปสู่การกระทำที่ดี เมื่อคิดดีได้ก็ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เป็นการช่วยเหลือสังคมได้อีกทางหนึ่ง

3.4 กิจกรรม ลด ละ และ เลิก
อบายมุข ฝึกให้เห็นโทษของการพนันฟุตบอลที่ทำ

ให้คนตายทั้งเป็น คือ เป็นหนี้ตลอดชีวิต ทำผิดซ้ำสอง คือเมื่อไม่มีเงินใช้หนี้ก็ขโมย ปล้น หรือโกง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องให้ความรู้ และการป้องกันที่ดี เพื่อไม่ให้ผู้เรียนหลงผิดไปเล่นการพนัน เที่ยวกลางคืน หรือเสพยาเสพติด อันเป็นอันตรายต่อตนเอง ทำให้ครอบครัว และสังคมเดือดร้อน

3.5 สนับสนุนให้ผู้เรียนมีสมุททาความดี บันทึกความดีที่ตนเองทำอย่างเป็นจริง และมีสัจจะในการบันทึกสิ่งที่ทำด้วยความภาคภูมิใจ การส่งเสริมให้ทำความดีเป็นการสร้างนิสัยให้อยากช่วยผู้อื่นหรืออยากทำอะไรให้ผู้อื่นมากขึ้น

4. โครงการพัฒนาสังคม

ผู้เรียนพึงได้รับการพัฒนา ให้รู้ว่าควรมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างไร เพราะสังคมดีก็ทำให้คนที่อยู่ในสังคมมีความสุข กิจกรรมที่จัดได้แก่

4.1 กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อม

เช่น ร่วมปลูกต้นไม้ในวันสำคัญ การทำความสะอาดบริเวณรอบๆมหาวิทยาลัย การช่วยเก็บขยะในชุมชน การช่วยตัดหญ้า ทำสวนหย่อม เป็นต้น

4.2 กิจกรรมการบำเพ็ญ

ประโยชน์ เช่น การช่วยพับผ้าลินินในโรงพยาบาล การสอนหนังสือให้เด็กจรจัด การเป็นอาสาสมัครหน้าโรงเรียน เป็นต้น

4.3 กิจกรรมงานวันสำคัญและ

ประเพณี เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเข้าพรรษา วันไหว้ครู วันลอยกระทง วันสุนทรภู่ วันภาษาไทย ฯลฯ

4.4 กิจกรรมต่อต้านยาเสพติด จัด

ให้ความรู้ความแก่ชุมชนด้านวิธีป้องกัน แก๊ว และ รมรงค์ให้ ลด ละ เลิกสิ่งเสพติด

4.5 กิจกรรมเผยแพร่ประชาธิปไตย

ให้ความรู้ชุมชนในเรื่องการปกครองระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

5. โครงการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม

ศิลปวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติที่ควรสืบทอดโดยอนุชนรุ่นหลัง ผู้บริหารจึงควรจัดกิจกรรมในโครงการนี้ดังต่อไปนี้

5.1 กิจกรรมการแสดงดนตรี

นาฏศิลป์ ละคร ร้องเพลง

5.2 กิจกรรมประกวดร้องเพลง ดนตรี

ภาพวาด ภาพถ่าย สิ่งประดิษฐ์ คำขวัญ เรียงความ คำประพันธ์ ใ้วาที เป็นต้น

5.3 กิจกรรมนิทรรศการ นิทรรศการ

สิ่งที่ได้จากกิจกรรมประกวด เช่น ภาพวาด สิ่งประดิษฐ์ คำขวัญ เรียงความ และคำประพันธ์

5.4 กิจกรรมวันประเพณีต่าง ๆ เช่น

กิจกรรมวันศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมวันสงกรานต์ กิจกรรมวันทำบุญเดือนสิบ เป็นต้น

การจัดกิจกรรมร่วมกับรายวิชาที่สอนจะทำให้ผู้เรียนตื่นตัวที่จะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามความถนัดและความสามารถ ช่วยสร้างความเคยชินกับการทำอะไรให้ผู้อื่น เป็นฐานของการสร้างจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมได้

6. โครงการพัฒนาเศรษฐกิจใน

ครอบครัว

สถาบันควรส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนรู้จักดำรงตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังนี้

6.1 กิจกรรมการออม และประหยัด ฝึก

ให้มีการออมประจำสัปดาห์ ติดต่อธนาคารออมสิน ให้มารับเงินฝากเดือนละครั้ง ฝึกให้มีเหตุผลในการใช้จ่ายและเห็นความสำคัญของการออมเงินไว้ใช้ในเวลาที่จำเป็น และยังเป็น การช่วยพ่อแม่ผู้ปกครองได้ในยามฉุกเฉินได้อีกด้วย

6.2 กิจกรรมการลดรายจ่าย จัดวิทยากรให้

ความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้บริโภคที่ฉลาด ลดการใช้

จ่ายฟุ่มเฟือย เห็นคุณค่าของเงิน พยายามช่วย
ครอบครัวลดรายจ่าย เช่น ปิดไฟ ปิดน้ำ ไม่ใช้
โทรศัพท์พูดเล่น ไม่ใช้เงินในการดูหนัง ฟังเพลง เล่น
เกมหรือเที่ยวเตร่มากเกินไป

6.3 กิจกรรมการเพิ่มรายได้ ส่งเสริมให้
ผู้เรียนเพิ่มรายได้จากการใช้ความสามารถ ของ
ตนเอง เช่นปลูกผักขาย ทำสิ่งประดิษฐ์ ของชำร่วย
หารายได้พิเศษเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของ
ผู้ปกครองที่ต้องทำงานหนักเพื่อส่งเสริมการศึกษา
ของบุตรหลาน การฝึกบุตรหลานให้รู้วิธีการทำงาน
พิเศษในช่วงปิดภาค หรือ วันสุดสัปดาห์ ทำให้สร้าง
นิสัยขยันขันแข็ง รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

หลักการพัฒนาจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม

การพัฒนาจิตสำนึกเป็นการสอนด้านจิตใจ
และการปฏิบัติ ดังนั้นควรใช้หลักการสอน อบรม และ
ปลูกฝังเพื่อให้เกิดความคิดเห็นที่ถูกต้องสามารถนำไป
ปฏิบัติได้ ตามขั้นตอนที่บลูม (Bloom) เสนอไว้คือ

1. ขั้นรับรู้ ผู้เรียนรับรู้ ความหมาย
ประโยชน์ คุณค่า และผลของการมีจิตสำนึกเพื่อ
ส่วนรวม การสอนควรให้ผู้เรียนอภิปรายยกตัวอย่าง
วิเคราะห์ และสรุปผลกันเอง
2. ขั้นตอบสนอง ผู้เรียนยอมรับและมีการ
ตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เผชิญได้
3. ขั้นเห็นคุณค่า ผู้เรียนเห็นสิ่งที่ดีงามใน
วัตถุ ปรากฏการณ์ หรือข้อมูล ที่ได้รับ
4. ขั้นจัดระเบียบ ผู้เรียนรวบรวม ความคิด
คำนึง เปรียบเทียบ โยงความคิดความเชื่อมาเป็น
ของตนเอง
5. ขั้นเป็นลักษณะนิสัย ผู้เรียนได้ความคิด
ความเชื่อ สะท้อนออกเป็นพฤติกรรมจนเป็นลักษณะ
นิสัย

ถ้าหากอาจารย์จะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มี
จิตสำนึกเพื่อส่วนรวม จะเห็นได้ว่าการพูด
บอกเล่า บรรยาย ไม่อาจสร้างนิสัยที่จะทำอะไรให้
ผู้อื่นได้ จำเป็นต้องกระตุ้นให้เห็นความสำคัญ ต้อง
คิด วิเคราะห์ ต้องเชื่อมั่น ศรัทธา แล้วฝึกปฏิบัติ
บ่อย ๆ จนกลายเป็นลักษณะนิสัยของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การพัฒนาบัณฑิตให้มีจิตสำนึก
เพื่อส่วนรวมสำคัญอย่างยิ่ง เพราะบัณฑิตเป็นผู้ที่มี
พลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต ผู้บริหาร
ต้องสนับสนุนด้านการพัฒนาอาจารย์ให้มีความรู้
เรื่องการพัฒนานคน การจัดองค์กร หน่วยงาน
สนับสนุน การพัฒนาหลักสูตรแบบชุมชนเป็นฐาน
การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การส่งเสริมกิจกรรม
อาสาสมัคร ตลอดจนความร่วมมือกับชุมชน ห้าง
ร้านบริษัท ตลอดจนองค์กรเอกชน ให้เข้ามามี
บทบาทในการพัฒนาร่วมกัน

ส่วนคณาจารย์ต้องปรับวิธีการคิดเรื่องการ
สอนเฉพาะรายวิชาที่รับผิดชอบ เป็นการคิดที่กว้าง
ไปสู่ความรับผิดชอบในการสร้างบัณฑิตที่สมบูรณ์
ให้สังคม จึงจะไม่สอนวิชาแต่เน้นการสอนคน
มากกว่า จึงต้องปรับแผนการสอนให้มีการบูรณาการ
คุณธรรมจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อ
ครอบครัว สังคม และประเทศชาติเพิ่มเข้าไปด้วย

แม้ผู้บริหารจะจัดการทุกอย่างดีแล้ว อาจารย์
ก็ปรับการสอนแล้ว แต่ถ้านิสิตนักศึกษายังไม่ตื่นตัว
ที่จะปรับตนเอง การพัฒนาที่กล่าวมาทั้งหมดจะไม่
เกิดผล ดังนั้นนิสิตนักศึกษาในปัจจุบันจะต้องปรับ
แนวความคิดให้ก้าวหน้า มองอนาคต และเตรียม
เปลี่ยนแปลงตนเองให้พร้อมที่จะเป็นบัณฑิตที่
สมบูรณ์แบบ เพื่ออนาคตของประเทศชาติ สร้าง
ความภาคภูมิใจของตนเองและครอบครัว ที่บัณฑิต
สามารถเป็นกำลังสำคัญให้ประเทศชาติได้

เอกสารอ้างอิง

- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2543). *การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนิสิตนักศึกษา*. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- Astin, A. W. (1993). *What Matters in College?: Four Critical Years Revisited*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Barr, M. J. (1985). *Developing Effective Student Services Programs*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Barr, M. J. et. al. (1990). *New Futures for Student Affairs: Building a Vision for Professional Leadership and Practice*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Chickering, A.W. & Reisser, L. (1993). *Education and Identity*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Wallapa, D. (1995). *Teacher Education Student Development for the Changing Society*. Paper presented in International Conference on Teacher Education: Innovative Alternatives for the 21st Century. Bangkok, Thailand. 11-14 July.
- Bloom, B. (1994). *Bloom's Taxonomy*. Retrieved January, 2010 from http://en.wikipedia.org/wiki/Taxonomy_of_Educational_Objectives
- University of Delaware. (2010). *Center for Teaching and Learning*. Retrieved January, 2010 from <http://cte.udel.edu>

“โพล” กับ “รัฐประศาสนศาสตร์” ยากที่จะแยกจากกัน...

บทคัดย่อ

บทความนี้อธิบายถึงความหมายของโพล ความสำคัญของโพลต่อการบริหารรัฐกิจหรือรัฐประศาสนศาสตร์ บทบาทของโพลในการวางแผนหรือการกำหนดนโยบาย และด้านการตัดสินใจ การประยุกต์ใช้ผลโพลอย่างเป็นรูปธรรม กระบวนการทำโพล และลักษณะโพลที่ดี

คำสำคัญ: โพล, รัฐประศาสนศาสตร์, การเมือง

Abstract

The article describes the definition of public opinion poll, the role of public opinion poll on policy planning and decision-making, the use of public opinion poll, the process of conducting public opinion poll and the good attributes of public opinion poll.

Keywords: Public Opinion Poll, Public Administration, Politics

ความนำ

เมื่อ “โพล” (PoI) หรือ “การสำรวจสาธารณะ” (Public Opinion) ซึ่งเป็นกระบวนการในการจัดการกับความคิดของประชาชนกลุ่มหนึ่ง ๆ อย่างเป็นระบบ แล้วนำความคิดเห็นที่ “กลั่น” ออกมาจากใจที่แท้จริงของประชาชน ออกมาเผยแพร่สู่สาธารณะ และ “รัฐประศาสนศาสตร์” (Public Administration) ซึ่งเป็นศาสตร์แห่งการบริหารราชการแผ่นดิน โคจรมา “พบกัน” ...ในยุคแห่งการจัดการความรู้ (KM--Knowledge Management) ที่ใครต่อใครต่างระบุว่า เป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร ผู้ใดมีข้อมูลข่าวสารอยู่ในมือ คือ ผู้มีอำนาจอย่างแท้จริง (Information is Power)...

อะไร? จะเกิดขึ้น... จะเกิดปรากฏการณ์ใด !!
เชื่อว่าเป็นสิ่งที่ยากเกินจะคาดเดา แต่หลายคนน่าจะ
อยากรู้ “คำตอบ” ที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน...!! จาก
การรวบรวมและค้นคว้าจากเอกสาร และงานวิจัย ของ

นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญหลายท่าน อาจประมวล
ความหมายของคำว่า “สาธารณมติ” หรือ “โพล” ได้
ดังต่อไปนี้ โรเบิร์ต ที ไรลีย์ (Reily, 1981, p. 20)
อธิบายว่า สาธารณมติ หรือ โพล เป็นผลรวมของ
ความคิดเห็นของประชาชนที่แสดงออกถึงทัศนคติ
ความรู้สึกรักใคร่ และความน่าเชื่อถือต่อประเด็น
ปัญหาต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อสังคม

ฌอง ฌาคส์ รูสโซ (Jean Jacques Rousseau)
บิดาแห่งสาธารณมติ เคยกล่าวไว้ว่า สาธารณมติเป็น
ความคิดเห็นหรือเจตจำนง (general will) ของคน
ทั่วไป และไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาแต่กำเนิดแต่เป็น
สิ่งที่เกิดจากการที่มนุษย์ติดต่อสัมพันธ์กันในสังคม
และอาจมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมหรือไม่ก็
ได้ (พีระ จิรโสภณ, 2538, หน้า 69)

นิวพอร์ต (Newport, 2004, pp. x-xi) หัวหน้า
บรรณาธิการสำนักกัลล์สโพล (Editor in Chief of
Gallup Poll) อธิบายว่า โพล หมายถึง การวัดความ

คิดเห็นของสาธารณชนในประเด็นต่าง ๆ ที่สามารถทำได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และเป็นเครื่องมือวัดปฏิกิริยาของสาธารณชนที่มีต่อข่าวหรือเหตุการณ์สำคัญ ๆ ซึ่งอาจเกิดขึ้นรายวันหรือรายชั่วโมงก็ได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งโพล คือ รูปแบบหนึ่งของเรื่องซุบซิบที่มีการดำเนินการอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ (A form of scientific gossip) ซึ่งโพลสามารถสะท้อนความคิด (thinking) การกระทำ (doing) และความรู้สึก (feeling) ของสาธารณชน

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้สรุปได้ว่า “สาธารณมติ” หรือ “โพล” หมายถึง ผลรวมของความคิดเห็น (sum of individual opinions) ที่ได้จากการสอบถามหรือการสัมภาษณ์บุคคลใดบุคคลหนึ่งจำนวนหนึ่งด้วยการนับจำนวนเป็นรายบุคคล (รายหัว) หรือการยืนยันความคิดเห็นหรือความรู้สึกของสาธารณชนโดยรวมในประเด็นการเมือง การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม บันเทิง และกีฬา เป็นต้น

หากพิจารณาจากความหมายทำให้เปรียบได้ว่า “โพล” เป็นเสมือนเสียงตะโกนจากประชาชนในประเด็นที่หลากหลายทั้งการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม แม้ว่าจะหาต้นกำเนิดของเสียงไม่ได้ แต่ก็มั่นใจได้ว่าเรื่องที่ถ่ายทอดออกมาเป็นความจริง และถ้ามีเสียงตะโกนเรื่องเดียวกัน ในหลายพื้นที่ กระจายไปทั่วประเทศด้วยแล้ว ก็คงต้อง “ฟังชง” ว่าประเด็นดังกล่าวได้กลายเป็น “วิกฤติปัญหาของประเทศ” ที่ภาครัฐต้องเร่งแก้ไขโดยด่วน

อิทธิพลของยุคข้อมูลข่าวสารได้ส่งผลให้การสำรวจสาธารณมติที่มีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ และกล่าวได้ว่าข้อมูลจากการสำรวจสาธารณมติมี “ความสำคัญต่อการบริหารจัดการ” ไม่เว้นแม้แต่ใน “การบริหารจัดการราชการ” หรือ “รัฐประศาสนศาสตร์” ซึ่งหมายถึงการดำเนินการทั้งปวงของฝ่ายบริหาร ยกเว้นอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติและตุลาการ โดยมีจุดมุ่งหมายให้นโยบายของรัฐที่วางไว้บรรลุผล อาจมองได้ทั้งเป็นการปฏิบัติการและการเป็น

สาขาวิชาแขนงหนึ่ง ในการบริหารและจัดการภาครัฐ ซึ่งจะไม่เหมือนการบริหารธุรกิจที่เน้นกำไรสูงสุด (Profit Maximize) แต่เป็นการเน้นการให้บริการที่ให้ลูกค้าพึงพอใจ โดยลูกค้า คือ ประชาชนที่มาใช้บริการ และต้องเป็นการให้บริการต่อทุกคนอย่างเป็นธรรม จากความหมายที่กล่าว คงไม่มีใครกล้าปฏิเสธว่า รัฐประศาสนศาสตร์จึงมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง

กล่าวคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2550) มาตรา 70 ได้บัญญัติให้บุคคลผู้เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้าง ของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการ ให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชน บทบัญญัติในส่วนนี้เกี่ยวข้องกับโดยตรงกับรัฐประศาสนศาสตร์ หรือการบริหารภาครัฐ แต่ในทางปฏิบัติกลับปรากฏว่า การอำนวยความสะดวกและให้บริการประชาชนของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐบางส่วนไม่อาจตอบสนองความต้องการของประชาชนและประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากนโยบายและแนวทางการบริหารของหน่วยงานภาครัฐ ขั้นตอนการดำเนินงานที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อน หรือมีสาเหตุมาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นได้

ความบกพร่องในการดำเนินงาน เป็นอุปสรรคของการก้าวสู่ความสำเร็จสูงสุดของ “รัฐประศาสนศาสตร์” กล่าวคือ การดำเนินงานหรือให้บริการที่มุ่งความสำคัญและสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้แก่ประชาชนนั้น ทำให้การสำรวจความคิดเห็นประชาชนโดยการใช้โพล ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งของการรวบรวมข้อมูลจากประชาชนโดยการสอบถามความคิดเห็น ด้วยแบบสอบถามที่เป็นมาตรฐาน และเก็บข้อมูลความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างแทนประชากรทั้งหมด จนทำให้ได้ “คำตอบ” ที่ “กลั่น”

ออกมาจากใจประชาชนอย่างแท้จริง จึงกลายเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น

โดยเฉพาะในส่วนของกระบวนการบริหาร หรืออาจเรียกว่า “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า แฟ้มส์-โพสคอร์บ (PAMS-POSDCoRB) (วิชัย วิรัชนิภาวรรณ, 2549, หน้า 39) ซึ่งประกอบไปด้วย 11 ขั้นตอน และมีเนื้อหาสาระครอบคลุมการบริหารในเรื่องต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและครบถ้วน ได้แก่ การบริหารนโยบาย (policy) การบริหารอำนาจ

หน้าที่ (authority) การบริหารจริยธรรม (morality) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม (society) การวางแผน (planning) การจัดการองค์กร (directing) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (staffing) การอำนวยการ (organizing) การประสานงาน (coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) โดยมีการกระบวนการบริหาร เรียงตามลำดับ ดังภาพ

1

ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร หรือกระบวนการบริหาร ที่เรียกว่า PAMS-POSDCoRB

ภาพ 1 กระบวนการบริหารที่เรียกว่า แฟ้มส์-โพสคอร์บ (PAMS-POSDCoRB)

ที่มา. จาก “หลักรัฐประศาสนศาสตร์: แนวคิดและกระบวนการ,” โดย วิชัย วิรัชนิภาวรรณ, 2549, กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ด.

กระบวนการบริหารดังกล่าว เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารประเทศ ดังนั้นเพื่อ

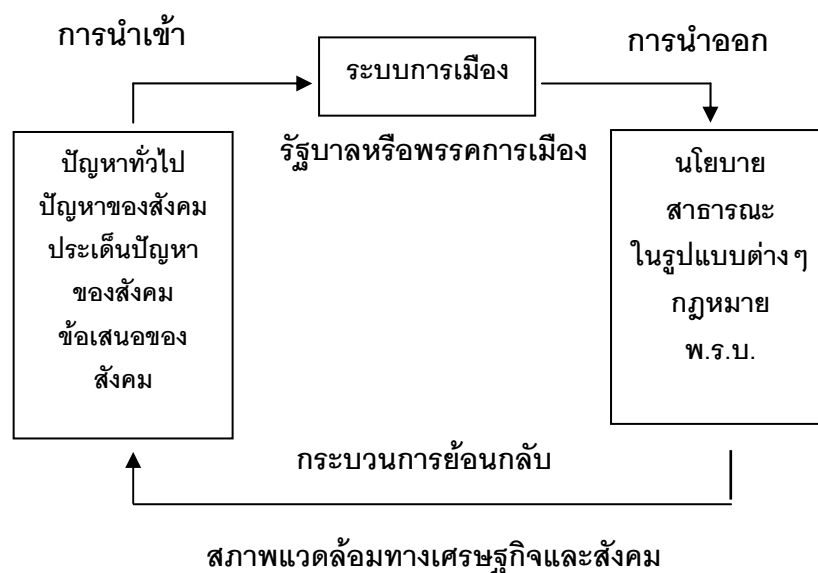
การเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้ตรงความต้องการของประชาชนให้ได้มากที่สุด จึงไม่สามารถ

หลักเลียงที่จะใช้ “โพล” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของการบริหารนโยบาย ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญของการบริหารประเทศนั้น ถือเป็นกระบวนการที่จำเป็นต้องนำข้อมูลจากโพลไปประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ “ด้านการวางแผนหรือการกำหนดนโยบาย” โดยนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนเกี่ยวกับการบริหารและกำหนดนโยบายขององค์กรให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

ด้านการตัดสินใจ โดยนำไปใช้ในการตัดสินใจเพื่อเลือกแนวทางหรือทางเลือกที่มีปัญหาน้อยที่สุดในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ขององค์กร **ด้านการดำเนินงาน** โดยนำไปใช้ในการดำเนินงานต่าง ๆ เช่น ใช้เพื่อควบคุมหรือติดตามผลการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับนโยบายที่กำหนดไว้ รวมทั้ง **ด้านประเมินผล** โดยนำไปใช้ในการ “เสริมจุดแข็ง...ลบ

จุดอ่อน” เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมของการนำข้อมูลจากโพลไปประยุกต์ใช้เพื่อการบริหารประเทศ ซึ่งไม่มีใครอาจปฏิเสธได้ว่านี่ไม่พ้นการนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนนโยบายสาธารณะของพรรคการเมืองไทยในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยข้อมูลที่ใช้ในการกำหนดนโยบายนั้น นอกจากจะทำให้ได้การรับรู้ถึงปัญหา และนำไปสู่การจัดระดับความสำคัญของปัญหาแล้ว ยังเป็นการระดมข้อเสนอของสังคม ซึ่งจะ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการตัดสินใจของพรรคการเมืองหรือรัฐบาลในการกำหนดนโยบาย อันจะทำให้ได้มาซึ่งนโยบายสาธารณะที่ตรงกับความต้องการ และก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนมากที่สุด กระบวนการในการกำหนดนโยบายสามารถเขียนกรอบวิเคราะห์เชิงระบบตามภาพ 2 ดังต่อไปนี้

ภาพ 2 กระบวนการในการกำหนดนโยบาย

การกำหนดนโยบายสาธารณะจากฐานข้อมูลนั้น นอกจากจะทำให้ภาครัฐได้รับรู้ว่า

ปัญหาที่แท้จริงคืออะไร และสามารถที่จะวางแผนทางในการกำหนดกรอบของนโยบายสาธารณะให้มีความ

ครอบคลุมและสามารถแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ตรงความต้องการมากที่สุดแล้ว บทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่งของข้อมูล สาธารณคดี คือ ช่วยในการกำหนดนโยบายทางเลือก (alternative) หรือนโยบายรองที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอีกด้วย

การขับเคลื่อนประเทศด้วยนโยบายที่มาจากฐานข้อมูลที่ได้จากโพลนั้น ถือเป็นรูปแบบของการบริหารประเทศที่เน้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งหมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน การพัฒนาทั้งในการแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหาโดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผน ตัดสินใจและปฏิบัติตามแผน ร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ร่วมติดตามประเมินผลและรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงประชาชน ชุมชนและเครือข่ายทุกรูปแบบ ในพื้นที่

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนอกจากจะเป็นหลักการสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญอันสะท้อนให้เห็นถึงความเจริญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยแล้ว การพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมยังเป็นสิ่งที่ภาครัฐต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกฝ่าย

ดังนั้นหากใช้ “โพล” และ “รัฐประศาสนศาสตร์” ในการบริหารประเทศได้จริงย่อมสะท้อนให้เห็นว่าระบอบประชาธิปไตยของประเทศนั้น ๆ เติบโตถึงขีดสุด...!!

เมื่อโพล และข้อมูลจากโพลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งต่อรัฐประศาสนศาสตร์และการบริหารประเทศ ดังนั้นสถาบันวิจัยและสำนัก

โพล ต้องควบคุมคุณภาพของข้อมูลให้มี “ความน่าเชื่อถือ” (reliability) และ “ความถูกต้อง” (validity) โดยการปฏิบัติตามหลักระเบียบวิธีการวิจัย ทั้งการกำหนดประชากรและการกระจายของกลุ่มเป้าหมาย ขนาดกลุ่มตัวอย่าง เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือวัด หรือแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบ การลงรหัส การป้อนข้อมูล การประมวลผล และการเลือกใช้สถิติที่เหมาะสม เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีคุณภาพ และความแม่นยำอย่างเคร่งครัด

อย่างไรก็ตามแม้ว่าวิธีทำโพลจะมีหลักการในการทำที่ไม่แตกต่างกันมากนัก แต่สิ่งที่ทำให้โพลมีความแม่นยำในการทำนายผลคงหนีไม่พ้นเทคนิคเฉพาะตัวของผู้ทำโพล โดยขั้นตอนที่ผู้ทำโพลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญอย่างยิ่ง คือ การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นตัวแทน และครอบคลุมสัดส่วนของประชากร ไม่ว่าจะเป็น เพศ การศึกษา หรือแม้แต่ว่าพื้นที่อาศัยอยู่ เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนอันเนื่องมาจากการสุ่มตัวอย่าง (sampling error) จนทำให้ได้ข้อมูลสาธารณคดีที่มีคุณภาพ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ๆ ดังนี้

1. ถูกต้อง (accuracy) ข้อมูลจากการสำรวจสาธารณคดีต้องถูกต้อง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะจะทำให้ข้อมูลจากการสำรวจสาธารณคดีมีความน่าเชื่อถือ
2. ครบถ้วนสมบูรณ์ (completeness) ข้อมูลจากการสำรวจสาธารณคดีที่ถูกต้องเพียงอย่างเดียวนั้นไม่พอเพียง เพราะการมีข้อมูลที่ถูกต้องแต่ขาดความครบถ้วนสมบูรณ์จะไม่ก่อประโยชน์ในการนำไปใช้มากนัก
3. ทันสมัย (update) ข้อมูลจากการสำรวจสาธารณคดีที่ทันสมัยจะต้องเป็นข้อมูลที่มีการแก้ไข ทำซ้ำ หรือเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สอดคล้องหรือเป็นไปตามสถานการณ์แวดล้อมที่แปรเปลี่ยนไป ซึ่งจะทำให้ข้อมูลสาธารณคดี ไม่ล้าสมัยนำไปใช้อ้างอิงได้ตลอดเวลา

4. ทันเวลา (timeliness) ข้อมูลจากการสำรวจสาธารณะที่ดีที่ถูกต้องได้จากขั้นตอนการดำเนินการไม่ว่าจะเป็นการจัดเก็บ หรือการประมวลผลด้วยเวลาอันรวดเร็ว เพื่อตอบสนองความต้องการใช้ของผู้ใช้ในเวลาที่ต้องการอย่างทันที

5. ตรงตามความต้องการ (relevance) ข้อมูลจากการสำรวจสาธารณะที่ดีที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือ ครบถ้วนสมบูรณ์ ทันสมัย และทันเวลา อาจจะไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หากข้อมูลจากการสำรวจ สาธารณคดีที่มีนั้นไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการสำรวจขอบเขตความต้องการใช้ข้อมูลจากผู้ใช้อย่าง

6. สามารถตรวจสอบได้ (verifiable) ข้อมูลจากการสำรวจสาธารณะควรเป็นข้อมูลที่สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาหรือแหล่งที่มีหลักฐานอ้างอิง ต่าง ๆ ได้ เพื่อป้องกันข้อมูลที่ไม่เกิดประโยชน์หรือข้อมูลที่น่าจะเป็นกมลวง

7. ไม่ลำเอียง (non-Bias) ข้อมูลจากการสำรวจสาธารณะที่ดีต้องสำรวจขึ้นโดยปราศจากอคติ

หรือเจตนาในการกำหนดผลของการสำรวจไว้ล่วงหน้าของผู้ที่ต้องการใช้ข้อมูล

ประโยชน์สูงสุดของข้อมูลจากโพลที่มีคุณภาพ มีความแม่นยำ และมาจากความคิดเห็นของ “ประชาชน” อย่างแท้จริงนอกจากจะสามารถ “จัดการความเสี่ยง” ของการบริหารราชการแผ่นดินที่ผิดพลาดแล้ว ยังนำไปสู่การบริหารราชการแผ่นดินที่ตรงตามความต้องการและแก้ปัญหาให้ประชาชนได้อย่างถูกต้อง...

สุดท้ายเมื่อ “โพล” แม่นยำ ก็จะทำให้รัฐประศาสนศาสตร์บริหารประเทศได้อย่าง “เข้าเป้า” และผู้ได้รับประโยชน์ คือ “ประชาชน” โดยตรงขอให้นำข้อมูลจากโพลไปประยุกต์ใช้ ตั้งใจทำงาน แก้ไข และวางยุทธศาสตร์ในการบริหารประเทศตามแนวทางของข้อมูลที่ได้รับ...

เพียงเท่านั้น ...ก็คงทำให้ไม่มีใครกล้าปฏิเสธว่า “โพล” กับ “รัฐประศาสนศาสตร์” ยากที่จะแยกจากกัน...!!

เอกสารอ้างอิง

พีระ จิโรธกน. (2538). *การรายงานข่าวเชิงสืบสวนแบบประยุกต์*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย.

วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2549). *หลักรัฐประศาสนศาสตร์ : แนวคิดและกระบวนการ*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เนต.

Newport, F. (2004). *Polling Matters: Why Leaders Must Listen to the Wisdom of the People*. New York: Gallup Organization.

Reily, R. T. (1981). *Public relations in action*. New Jersey: Prentice - Hall

*Eric Larsen

What Can I Do?

Read the newspaper on any day and the world seems to be on the edge of doom. War, violence, poverty and strife dominate the headlines. Those responsible for these events are usually remote, sometimes faceless, always untouchable. We look to our leaders for solutions and are often disappointed. It's easy to feel small and powerless. The forces of darkness appear to be taking over. What will happen next? What can I do?

History offers many examples of great men and women who challenged the dark forces in their lives: Mahatma Gandhi (Gandhi, 2010), Mother Teresa (The Nobel Prize in Peace, 1979), Aung San Suu Kyi (The Nobel Prize in Peace, 1991), Nelson Mandela (The Nobel Prize in Peace, 1989), Dalai Lama (The Nobel Prize in Peace, 1993), Thich Nhat Hanh (Nobel Peace Prize Laureate, 1964), to name a few. Their examples comprise a deep well of inspiration for us all. Not everyone can achieve that level of greatness, perhaps, but their achievements show us what is possible.

The world is also full of lesser-known heroes; people who make a difference but on a smaller scale. Few would recognize the name Phan Thi Kim Phuc, for instance, but many would recognize her picture. Nick Ut received the Pulitzer Prize for his 1972 photo of Kim,

then a young Vietnamese girl running from her village, naked, her clothes burned away in a napalm attack (Kim, 2005). Her image became a symbol of the horrors of war but she remains anonymous to most of us. Kim's life work is anything but small. As a result of her own experiences, she established the KIM Foundation International, which helps children traumatized by war to heal and provides medical and social services to support their recovery (Liskey, n. d.).

Greg Mortenson is hardly a household name but he founded the Central Asia Institute which has successfully established 130 schools in remote areas of Pakistan and Afghanistan . His book "Three Cups of Tea" describes his rescue by villagers in remote Pakistan when he became lost after a failed attempt to climb the formidable K2 mountain. Greg's international foundation started as a simple effort to repay his rescuers by helping them establish a small school for their children (Mortenson & Oliver, 2009). Today, his schools have educated over 51,000 students who would have received little, if any, formal education without his organization's help (*Peace and Hope Begin With Education: One Child At A Time.*).

Although he has twice been nominated for the Nobel Prize, few readers

* Eric Larsen works for the U.S. Department of Energy as a Physical Scientist at the Idaho National Laboratory. A

Lieutenant in the U.S. Navy Reserve, he recently returned from Taji, Iraq where he served for eight months as the office-in-charge of a detention compound for Iraqi insurgents. He can be reached at LDO6295@yahoo.com

outside of Thailand would know the name Sompop Jantraka (Horn, 2006). Even most Thai's are unaware that since 1988 Sompop has saved thousands of young Thai girls and boys from the sex trade by providing them a home and ensuring they get an education. Despite constant threats from pimps, brothel owners and politically-connected thugs, Sompop defies both his enemies and his own rough upbringing to help children avoid sexual exploitation (DEPDC, 2008).

These ordinary men and women turned their own unfortunate circumstances towards making a difference in the world. In doing so, they became extraordinary. Certainly service to others is noble, but most of us have responsibilities, obligations, the normal distractions of everyday life. We want to do something but we can't save the world right now. While inspirational, these examples still leave the question open; what can I do?

We affect those around us. Like it or not, we have that power. Each one of us must choose whether to use that power for better or worse. You don't have to be Gandhi, or Sompop - you just have to do the right thing. Be kind to a stranger, be patient with your children, be loving to your spouse. The effects of love and kindness can ripple far beyond you.

Even mortal enemies can be influenced. In my own experience as the officer in charge of a detention compound for insurgents in Iraq, I have seen this work. The detainees in my compound were some of the

most violent in Iraq. Most were responsible for multiple deaths of both civilians and military personnel and most would not hesitate to kill me and my men if they had the chance.

Obviously, I had to maintain discipline but I was also fair with each of them. It was not my place to judge.

I remember one detainee in particular who was being transferred to another facility for possible release. He told my guards that he had changed his mind about Americans and that he would never forget the kindness he was shown in Taji – this from a man who had been interred for over three years! How far will that fair treatment reach? How many people - Iraqis, Americans, women, children - won't be hurt or killed because this man chooses not to fight anymore? How was the world changed because his American jailers treated him with basic human dignity in the worst of circumstances?

The smallest act can have big consequences. The coin you give a beggar may mean that he eats that day. The harsh words you shout may drive someone to a desperate act. Your simple kindness may be the thing that changes someone's life. The point is that we can make a difference in the world - one person, one encounter, one decent act at a time.

There is a story of a man picking up starfish that have washed ashore and throwing them back into the sea. An onlooker stops him and asks why he bothers, the beach is covered with starfish, he cannot possibly rescue all of

them. How can a few make any difference?
What does it matter? The man picks up a
starfish and holds it up to the other man. “It
matters to this one!” he says, and tosses it into
the sea (Eiseley, L. (1977).

How can I change the world, you ask?
What can I do? Start by picking up just one
starfish.

Eric Larsen works for the U.S.
Department of Energy as a Physical Scientist at
the Idaho National Laboratory. A Lieutenant in
the U.S. Navy Reserve, he recently returned
from Taji, Iraq where he served for eight
months as the office-in-charge of a detention
compound for Iraqi insurgents. He can be
LDO6295@yahoo.com

Reference

DEPDC. (2008). DEPDC celebrates 20 years. Retrieved 10 July 2010, from <http://www.depdc.org/>

Eiseley, L. (1977). *The Starfish Story - Make a difference in people's lives*. Retrieved 10 July 2010, from
<http://hungrypeople.posterous.com/the-starfish-story-make-a-difference-in-peopl>

Gandhi, M. K. (2010). *Mahatma Gandhi*. Retrieved 10 July 2010, from <http://www.mk gandhi-sarvodaya.org/>

Horn, R. (2006). Setting Free the Slaves. Retrieved 10 July 2010, from <http://www.time.com/time/asia/features/heroes/sompop.html>

Kim Phuc. (2005). *Picture power: Vietnam napalm attack Vietnamese photographer Nick Ut describes the day in June 1972 when he photographed a nine-year-old girl, Kim Phuc, fleeing her village after a napalm attack - a picture that won him a Pulitzer prize*. Retrieved 10 July 2010,
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/4517597.stm>

Liskey, J. (n. d.). *When the war end*. Retrieved 10 July 2010, from <http://www.kimfoundation.com/>

Mortenson, G. & Oliver, R. D. (2009). *Central Asia Institute*. Retrieved 10 July 2010, from
<http://www.threecupsoftea.com/how-to-help/intro-to-central-asia-institute/>

Nobel Peace Prize Laureate. (1964). *Thich Nhat Hanh*. Retrieved 10 July 2010, from
<http://iamhome.org/thay.htm>

Peace and Hope Begin With Education: One Child At A Time. Retrieved 10 July 2010, from
<http://www.ikat.org/>

The Nobel Prize in Peace. (1979). *Mother Teresa*. Retrieved 10 July 2010, from
http://nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/1979/teresa-bio.html

The Nobel Prize in Peace. (1989). *The 14th Dalai Lama*. Retrieved 10 July 2010 from,
http://nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/1989/lama-bio.html

The Nobel Prize in Peace. (1991). Aung San Suu Kyi. Retrieved 10 July 2010, from
http://nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/1991/kyi-bio.html

The Nobel Prize in Peace. (1993). *Nelson Mandela, F.W. de Klerk*. Retrieved 10 July 2010,
from http://nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/1993/mandela.html

สำนักกิจการนักศึกษาในอนาคต

An Office of Student Affairs

บทคัดย่อ

สำนักกิจการนักศึกษา เป็นหน่วยงานในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพให้นักศึกษาด้านต่างๆ เพื่อจะได้สำเร็จเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ ดังนั้นสำนักกิจการนักศึกษาจึงเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมและนันทนาการ หลากหลายรูปแบบสำหรับนักศึกษาแต่จากปัญหานักศึกษาที่พบในปัจจุบัน เช่น ปัญหาด้านผลการเรียนต่ำ ปัญหาสุขภาพจิตซึ่งทำให้นักศึกษามาดำชีวิต ปัญหาการเงินที่ไม่พอใช้จ่ายในการศึกษา ปัญหางบประมาณกิจกรรม นักศึกษาที่มีภาวะเครียดมากเกินไป ปัญหานักศึกษามีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาการแต่งกายที่ไม่เหมาะสม หรือปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักศึกษา เหล่านี้ล้วนแต่เป็นปัญหาของสังคมทั้งสิ้น ดังนั้นกิจการนักศึกษาจึงเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษาจึงควรพัฒนาให้ทันกับปัญหานักศึกษาที่เกิดขึ้น

ซึ่งผู้เขียนได้เสนอแนวทางในการพัฒนาสำนักกิจการนักศึกษาในอนาคตที่สอดคล้องกับสภาพสังคม และเข้าถึงความต้องการของนักศึกษาโดยมิใช่เพียงแต่จะมุ่งหวังให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิเพียงเท่านั้น แต่หากยังมุ่งหวังให้นักศึกษามีความพร้อมด้วย วุฒิภาวะ ทั้งร่างกาย อารมณ์สังคม และสติปัญญา เพื่อจะได้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

คำสำคัญ: สำนักกิจการนักศึกษา

Abstract

An Office of Student Affairs, an agency in the development and capacity for students. To successfully graduated students with quality. Therefore, the Office of Student Affairs is the center of the variety activities and recreation for students. The students problems found recently for instance, low academic performance, mental problem which make students suicide critically, poor financial problems which not enough for the education. Students budget activities problems which are too much rules, premature sexual intercourse, inappropriate dress problem or quarrel of students.

Those are social problems. Hence, the Office of Students Affairs, is the one of institute which involved with the development of students should be develop to cope with their problems which was happened.

The author has proposed guidelines for future development of the Office of Student Affairs in accordance with social conditions and access the needs of the students. The aim is not only for students who have only just qualified, but also the aim is for complete them with physical, emotion, social and intellectual. In order to be a qualitative persons of the society.

Keywords: An office of student affairs

ความสำคัญของสำนักกิจการนักศึกษา

สำนักกิจการนักศึกษาเป็นหน่วยงานด้านบริหารในมหาวิทยาลัย มีหน้าที่รับผิดชอบนักศึกษา ดังที่ มิลเลอร์และวินสตัน จูเนียร์ (1991) ได้กล่าวไว้ สำนักกิจการนักศึกษา เป็นองค์กรด้านบริหารในมหาวิทยาลัย ซึ่งต้องดูแลนักศึกษาทั้งในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียน ซึ่งงานในสำนักกิจการนักศึกษา สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2538) ได้อธิบายไว้ว่า เป็นกระบวนการทางการศึกษาที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น เพื่อให้บริการแก่นักศึกษา และทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการแก่นักศึกษา รวมถึงพัฒนานักศึกษา โดยมีความหมายครอบคลุมลักษณะงานที่เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์ของนักศึกษาทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม พร้อมทั้งการจัดบริการให้นักศึกษา ทำหน้าที่เป็นตัวกลางประสานงานระหว่างนักศึกษากับคณาจารย์ และผู้บริหาร คณาจารย์ และชุมชน ทำหน้าที่ติดต่อประสานงาน และเสริมสร้างประสบการณ์ที่มีผลทำให้เกิดการพัฒนาทางการศึกษาแก่นักศึกษา และทำหน้าที่เป็นผู้ให้การศึกษาด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต ได้แก่ จิตวิทยา สังคม วัฒนธรรม ซึ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการกระทำของนักศึกษา ดังนั้นจะเห็นได้ว่า สำนักกิจการนักศึกษามีความสำคัญดังนี้

1. สนับสนุนให้มหาวิทยาลัยปฏิบัติภารกิจได้ครบถ้วน เนื่องจากสำนักกิจการนักศึกษาจะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีความพร้อมทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ สามารถศึกษาเล่าเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยได้อย่างมีความสุข ซึ่งเป็นการช่วยมหาวิทยาลัยดำเนินตามภารกิจหลักทั้ง 4 ประการ ได้แก่ ด้านการสอน ด้านการทำวิจัย ด้านการ

ให้บริการวิชาการแก่สังคม และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ส่งเสริมนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ เนื่องจากนักศึกษาที่อยู่ในมหาวิทยาลัยมีความแตกต่างกันทั้งวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต หรือการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกัน ทำให้แต่ละบุคคลมีลักษณะนิสัยไม่เหมือนกัน แต่ทั้งนี้สำนักกิจการนักศึกษาสามารถช่วยให้นักศึกษาที่มาจากแต่ละที่ที่สามารถอยู่ร่วมกันได้ด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ การฝึกอบรม เพื่อให้นักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้และมีความประพฤติที่ดีตามแนวของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้

3. สร้างสรรค์สังคมให้เจริญก้าวหน้า สำนักกิจการนักศึกษามีส่วนช่วยดูแลนักศึกษาเมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้น รวมทั้งสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่นักศึกษา ทำให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาตนเอง ดังนั้นเมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษาไปแล้วก็จะเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ และเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

จากความสำคัญของสำนักกิจการนักศึกษา เห็นได้ว่า มีความสำคัญกับการบริหารงานในมหาวิทยาลัยช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาศึกษาและใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยได้อย่างมีความสุข อีกทั้งยังช่วยพัฒนานักศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพของตนเอง ซึ่งมีผลส่วนช่วยให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ และเป็นอนาคตของชาติต่อไป

หน้าที่ของสำนักกิจการนักศึกษา

สำนักกิจการนักศึกษา เป็นหน่วยงานที่สำคัญหน่วยงานหนึ่งในมหาวิทยาลัย ดังที่ ทริป (1977) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของงานกิจการนักศึกษาไว้ 4 ด้าน สรุปได้ดังนี้

1. หน้าที่การให้บริการและสวัสดิการ เป็นการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมและคุ้มครองในด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา เช่น การให้บริการสุขภาพอนามัย การบริการแนะแนวการศึกษาหรืออาชีพ การบริการร้านอาหาร และการบริการจัดหาทุน เป็นต้น

2. หน้าที่การควบคุมนักศึกษา เป็นภารกิจด้านการปกครอง เพื่อต้องการให้นักศึกษาได้เรียนรู้และปฏิบัติตามกฎระเบียบประเพณีที่พึงงามของสถาบันการศึกษาแห่งนั้น เช่น การปฐมนิเทศ การรับนักศึกษาใหม่เพื่อเข้าเรียน การเก็บทะเบียนประวัติ และบันทึกผล การควบคุมวินัยของนักศึกษา การจัดการหอพักของนักศึกษา เป็นต้น

3. หน้าที่ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อเป็นการส่งเสริมการจัดกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา เช่น ให้อมีองค์กรนักศึกษาขึ้นมาเพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมประเภทต่าง ๆ เช่น กิจกรรมด้านวิชาการ กิจกรรมการเมือง กิจกรรมกีฬา และสันทนาการ กิจกรรมบริการชุมชน เป็นต้น

4. หน้าที่เกี่ยวกับการสอน เป็นเรื่องที่เน้นหรือมีจุดมุ่งหมายแตกต่างออกไปจากการสอนเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรในชั้นเรียน เพื่อต้องการส่งเสริมความเจริญงอกงามของนักศึกษา เช่น บริการการสอนเสริมทางวิชาการ เป็นต้น

จากหน้าที่ของสำนักกิจการนักศึกษา ดังกล่าวมีส่วนช่วยส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต บุคลิกภาพ การปรับตัวสร้างความพร้อมในด้านต่าง ๆ รวมถึงการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ความมีวินัย และคุณลักษณะทางสังคมที่พึงปรารถนาและยังมีส่วนให้นักศึกษาตระหนักในคุณค่า ความสำคัญของ

ศิลปวัฒนธรรมไทยที่ควรช่วยกันอนุรักษ์ส่งเสริมและพัฒนาด้วย

ปัญหาที่พบในการดำเนินงานกิจการนักศึกษาในปัจจุบัน

จากการดำเนินงานของสำนักกิจการนักศึกษาในปัจจุบันพบว่าส่วนใหญ่ยังไม่บรรลุตามหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้ เห็นได้จากปัญหาของนักศึกษาในปัจจุบันยังมีจำนวนมาก ได้แก่

1. ปัญหาด้านการเรียน นักศึกษาที่เข้ามาศึกษาใหม่อาจยังไม่เข้าใจวิธีการเรียนในระดับมหาวิทยาลัย ดังที่ นุติ หนูโพธิ์ (2552) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนในระดับมหาวิทยาลัยมีความแตกต่างจากการเรียนในระดับมัธยมศึกษา เนื่องจากเนื้อหาของบทเรียนในระดับอุดมศึกษามีความซับซ้อนมากกว่า หากนักศึกษาไม่เข้าชั้นเรียนและไม่พยายามศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองก็จะทำให้ไม่เข้าใจในเนื้อหาของบทเรียนได้ และส่งผลให้เกิดปัญหาผลการเรียนต่ำ และพ้นสภาพนักศึกษาตามมาด้วย

2. ปัญหาด้านสุขภาพจิต ปัญหาด้านสุขภาพจิตที่พบในนักศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาที่มาจากต่างถิ่น มักจะไม่คุ้นเคยกับการต้องมาใช้ชีวิตอยู่เพียงลำพัง ทำให้เกิดความว้าวุ่น และทำให้เกิดปัญหาทางด้านสุขภาพจิตได้ นอกจากนี้ในปัจจุบันยังพบว่า มีนักศึกษาจำนวนหนึ่งมีปัญหาสุขภาพจิตทำให้เมื่อพบปัญหาต่าง ๆ แล้วไม่สามารถหาทางแก้ปัญหาได้ จึงใช้วิธีการฆ่าตัวตาย ดังที่ ลัดดา ตั้งสุภาชัย (2552) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการฆ่าตัวตายของนักศึกษาว่าเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น ขาดความอบอุ่นและความเข้าใจจากครอบครัว การเลียนแบบการแก้ปัญหาแบบผิด ๆ หรือเกิดจากความอ่อนแอ ขาดสติยังคิด ปัญหาดังกล่าวทำให้บิดามารดานั้นต้องเสียใจและส่งผลถึงชื่อเสียงของของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งด้วย

3. ปัญหาด้านการเงิน มีนักศึกษาจำนวนมากในมหาวิทยาลัยที่ต้องประสบปัญหาทางการเงิน ทำให้นักศึกษาบางส่วนต้องออกจากมหาวิทยาลัยเพราะไม่มีเงินที่จะใช้จ่ายเป็นค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายส่วนตัว แม้ในปัจจุบันจะมีกองทุนกู้ยืมสำหรับนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ซึ่งมีส่วนช่วยเพิ่มโอกาสให้กับผู้ที่ประสงค์จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา แต่ก็อาจยังไม่เพียงพอสำหรับนักศึกษบางคน ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้นำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีก เช่น การขายบริการทางเพศในนักศึกษา หรือการไปประกอบอาชีพที่ไม่สุจริตอื่น ๆ ที่เป็นปัญหาของสังคมตามมาด้วย

4. ปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยจะมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาตนเอง แต่ยังคงพบว่าการดำเนินงานด้านกิจกรรมนักศึกษาประสบปัญหา (เคลิโนวส์, 2548) เช่น กฎระเบียบไม่สอดคล้องไม่ได้รับการสนับสนุนในการทำกิจกรรมที่ไม่ได้รับการอนุมัติเนื่องจากติดขัดในด้านระเบียบต่าง ๆ หรืองบประมาณในด้านการจัดกิจกรรมที่มีอยู่อย่างจำกัดด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้นักศึกษาใช้เวลาว่างจากการเรียนไปในทางที่ไม่ถูกต้อง รวมถึงขาดการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการเรียนและการดำเนินชีวิตได้

5. ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัจจุบันนักศึกษาจำนวนมากที่พักอาศัยอยู่ด้วยกันแบบสามัคคี (ผู้จัดการรายวัน, 2549) โดยนักศึกษาที่มีพฤติกรรมดังกล่าวมักเป็นนักศึกษาที่มาจากต่างถิ่นและมาเช่าหอพักของเอกชนเพื่ออยู่ร่วมกัน เนื่องจากหอพักเอกชนส่วนมากจะไม่แยกหอพักชาย-หญิง และมักเป็นหอพักรวมและไม่มีมาตรการควบคุมความประพฤติของนักศึกษา และนอกจากนี้ ไสภิณ หนูแก้ว (2549) ได้กล่าวว่า นักศึกษาชายและหญิงที่ย้ายมาอยู่ร่วมกันนั้นส่วน

ใหญ่ไม่ได้คิดถึงอนาคตว่าจะต้องแต่งงานอยู่ร่วมกันต่อไป และจากการสอบถามนักศึกษาชายในกลุ่มดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่มักมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงมากกว่าหนึ่งคน จากปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าส่งผลให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกเช่น ปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ของนักศึกษาหญิง ปัญหาการเกิดโรคที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของนิสิตนักศึกษาที่ควรได้รับการแก้ไข

6. ปัญหาด้านการแต่งกาย จากปัญหาการแต่งกายของนักศึกษาที่มักเป็นไปตามสมัยนิยม หรือแฟชั่น ซึ่งแฟชั่นที่นิยมในปัจจุบันนั้นเป็นการแต่งกายที่ล่อแหลม เช่น นักศึกษาหญิงนิยมสวมเสื้อตัวเล็ก รัดรูป กระโปรงสั้น เน้นสัดส่วน และนักศึกษาชายนิยมใส่กางเกงยีนส์เข้ามาเรียน เป็นต้น ซึ่งการแต่งกายดังกล่าวไม่ถูกต้องตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย วัชรภรณ์ ฟอนโคสูง (2548) ได้กล่าวถึงปัญหาของการแต่งกายตามแฟชั่นไว้ว่า ก่อให้เกิดความสิ้นเปลืองและการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น รวมถึงมีผลกระทบในอีกหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการเกิดอาชญากรรม ปัญหาโสเภณี ซึ่งจากปัญหาการแต่งกายผิดระเบียบของนักศึกษาจะเห็นว่านอกจากจะทำให้เกิดอันตรายกับตัวนักศึกษาแล้วยังมีผลกระทบต่อชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยและแสดงถึงการไม่ให้เกียรติแก่มหาวิทยาลัย อีกทั้งยังทำให้ผู้พบเห็นเกิดความเสื่อมศรัทธาในตัวนักศึกษาและมหาวิทยาลัยที่นักศึกษานั้นศึกษาอยู่ด้วย

7. ปัญหาการทะเลาะวิวาท จากเหตุการณ์ที่ผ่านมาไม่ว่าจะเป็นการทะเลาะวิวาทตีกัน ระหว่างนักศึกษาต่างสถาบัน การใช้อาวุธปืนไล่ยิงกันจนเป็นเหตุให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตที่นับวันยิ่งจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งจากการสำรวจของสวนดุสิตโพล (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2552) พบว่า นักศึกษามากกว่า 65% เห็นว่าการทะเลาะวิวาทมี

สาเหตุเนื่องมาจากเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่สืบทอดกันมาและเป็นเรื่องของศักดิ์ศรีระหว่างสถาบัน จึงเห็นได้ว่าจากเหตุดังกล่าวทำให้เกิดความเสียหายทั้งกับนักศึกษาที่ได้รับบาดเจ็บ หรือต้องเสียโอกาสในการศึกษาต่อไป รวมถึงทำให้คนในสังคมที่ไม่รู้เห็นเหตุการณ์ต้องมาได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำที่เกิดจากการขาดสติและค่านิยมที่ไม่ถูกต้องของนักศึกษาด้วย

จากปัญหาของนักศึกษาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าสำนักกิจการนักศึกษาในปัจจุบันยังมีปัญหาด้านการดำเนินงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้สำนักกิจการนักศึกษาจึงควรปรับปรุงแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถเข้าถึงปัญหาและความต้องการของนิสิตนักศึกษาได้อย่างแท้จริง

แนวทางการพัฒนาสำนักกิจการนักศึกษาในอนาคต

สำนักงานกิจการนักศึกษาในอนาคตควรมีแนวทางในการดำเนินงานดังนี้

1. เชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย เพื่อให้ทราบถึงปัญหาของนักศึกษาในปัจจุบัน เช่น ร่วมมือกับคณะเพื่อพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือโครงการฝึกอบรมนักศึกษาที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา หรือร่วมมือกับอาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษาซึ่งมีส่วนช่วยให้สามารถดูแลนักศึกษาได้ทั่วถึงมากขึ้น ทำให้ทราบถึงปัญหาต่างๆ ที่นักศึกษาได้พบเพราะอาจารย์ที่ปรึกษาจะมีความใกล้ชิดกับนักศึกษามาก ดังนั้นหากสำนักกิจการนักศึกษามีการร่วมมือกับคณะหรืออาจารย์ที่ปรึกษา จะช่วยให้เข้าใจสภาพปัญหาของนักศึกษาได้มากขึ้น และสามารถหาแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนานักศึกษาได้อย่างถูกต้อง

2. เชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอก สำนักกิจการนักศึกษาควรร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัยที่มีส่วนช่วยในการดำเนินกิจการนักศึกษา ได้แก่

2.1 ผู้ประกอบการที่อยู่รอบมหาวิทยาลัย ควรมีการขอความร่วมมือกำหนดมาตรการที่ชัดเจนสำหรับสถานบันเทิงที่อยู่รอบสถานศึกษาไม่ให้มีการจำหน่ายสุราหรือยาเสพติดอื่น รวมถึงมีการจัดระเบียบหอพักเอกชนที่อยู่ใกล้มหาวิทยาลัยให้มีระเบียบวินัยมากขึ้นไม่ให้เป็นแหล่งมั่วสุมของนักศึกษา

2.2 องค์กรเอกชน เพื่อส่งเสริมการฝึกอาชีพของนักศึกษา สำนักกิจการนักศึกษาควรมีการร่วมมือกับสถานประกอบการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้เข้าไปฝึกอาชีพเพื่อเป็นการพัฒนาทักษะในการทำงาน สร้างความรับผิดชอบในตนเองของนักศึกษา รวมถึงช่วยให้นักศึกษามีรายได้ระหว่างเรียนซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระครอบครัวด้วย นอกจากนี้หากมีการร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อช่วยสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษาก็จะช่วยพัฒนานักศึกษาได้อีกทางหนึ่งด้วย

3. ร่วมมือกับผู้ปกครอง นักศึกษาจำนวนมากที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยต้องห่างจากผู้ปกครอง ทำให้นักศึกษามีอิสระในการดำเนินชีวิต และหากนักศึกษาไม่รู้จักควบคุมตนเองอาจทำให้ประพฤติดนเองไม่ถูกต้องเหมาะสมได้ ดังนั้นสำนักกิจการนักศึกษาจึงควรมีการติดต่อหรือจัดกิจกรรมที่ร่วมกับผู้ปกครองของนิสิตนักศึกษา เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสทราบถึงความเป็นอยู่ ความประพฤติ และผลการเรียนของนักศึกษา ส่งผลให้ลดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา และสามารถพัฒนาส่งเสริมศักยภาพด้านต่าง ๆ ของนักศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

4. จัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ หน้าที่หนึ่งของสำนักกิจการนักศึกษาคือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์กับนักศึกษา ดังนั้นหากสำนักกิจการนักศึกษามีการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ก็จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาได้ เช่น กิจกรรมการรับน้องที่ควรเน้นถึงความสามัคคีของรุ่นพี่และรุ่นน้อง หรือการปรับตัวของนักศึกษาใหม่ที่ต้องใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยมากกว่าที่จะให้เกิดความรุนแรงหรือค่านิยมที่ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทระหว่างมหาวิทยาลัย ซึ่งกิจกรรมที่สร้างสรรค์ต่าง ๆ จะช่วยให้นักศึกษาได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ทั้งกับตนเองและสังคมได้

5. ส่งเสริมการจัดการหอพักให้ได้มาตรฐานจากปัญหาของนักศึกษา เช่น การเล่นเกมพนัน การเสพยาเสพติด การเที่ยวเตร่ หรือการไม่ตั้งใจเรียน ซึ่งหากทางฝ่ายกิจการนักศึกษามีการบริหารจัดการทางด้านหอพักทั้งหอพักในมหาวิทยาลัยและนอกมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพ (ข้าวสด, 2549) ด้วยการสร้างแนวบริหารจัดการหอพักที่มีคุณภาพ และอบรมให้นักศึกษาในหอพักมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะเป็นส่วนช่วยให้นักศึกษามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

6. พัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ บุคลากรภายในสำนักกิจการนักศึกษาก็มีส่วนสำคัญในการช่วยส่งเสริมและสนับสนุนนักศึกษาดังนั้นควรมีการ

พัฒนาบุคลากรภายในสำนักกิจการนักศึกษาให้มีความรู้และเข้าใจถึงหลักการพัฒนานักศึกษา รวมถึงวิธีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์กับนักศึกษา ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองทั้งในด้านสติปัญญา ร่างกาย และจิตใจ

สรุป

แนวทางการพัฒนาสำนักกิจการนักศึกษาในอนาคต ควรส่งเสริมให้สำนักกิจการนักศึกษานั้นมีความเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่น ๆ ภายในมหาวิทยาลัย เพื่อให้เข้าใจถึงสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนานักศึกษาได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังควรร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ นอกมหาวิทยาลัยในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาได้มีทักษะทางสังคมและมีแนวทางในการประกอบอาชีพต่อไป ทั้งนี้รวมถึงการให้ความสำคัญกับการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ปกครองได้ร่วมพัฒนาและแก้ปัญหานักศึกษาร่วมกัน และที่สำคัญสำนักกิจการนักศึกษาก็ควรพัฒนาบุคลากรด้วยให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริการนักศึกษาและเข้าใจถึงวิธีการพัฒนานักศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานกิจการนักศึกษามีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- ข่าวสด. (2543, ธันวาคม 27). ทบวงฯแก้ปัญหาให้นักศึกษามั่วสุมเร่งเพิ่มหอพักในมหาวิทยาลัย. ข่าวสด, หน้า 32.
- นุติ หนูโพโรจน์. (2551). แนวทางการเรียนในมหาวิทยาลัย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหัวเฉียว, มิถุนายน, หน้า 10-14.
- เดลินิวส์. (2548, เมษายน 26). แนวทางแก้ปัญหานักศึกษา. เดลินิวส์, หน้า 14.
- คมชัดลึก. (2552, พฤษภาคม 28). บ้าน-สถาบันดูแลใกล้ชิด แก้นักศึกษามีปัญหาสุขภาพจิต. คมชัดลึก, หน้า 5.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (2552). โพล:การทะเลาะวิวาท ของนศ. อาชีวะ. สวนดุสิตโพล, 29 มกราคม, หน้า 1.
- วัชรภรณ์ ฟอนโคกสูง. (2548). การสำรวจทัศนคติของนักศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการแต่งกาย. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ผู้จัดการรายวัน. (2549, พฤศจิกายน 10). สร้างหอพักมาตรฐานเพื่อแก้ปัญหาจับคู่. ผู้จัดการรายวัน, หน้า 10.
- ตำนานวี ขจรศิลป์. (2538). มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 1: พื้นฐานและบริการนักศึกษา.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โสภณ หมูแก้ว. (2544). อยู่ก่อนแต่ง การอยู่ร่วมกันโดยไม่แต่งงานของนักศึกษามหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Miller, T. K. & Winston, R. B. Jr. (1991). *Administration and leadership in student affairs: actualizing student development in higher education*. Muncie, IN: Accelerated Development Inc.

การลดของเสียที่เกิดจากกระบวนการประกอบสปินเดิลมอเตอร์

โดยการประยุกต์ใช้วิธีการซิกซ์ ซิกมา

The Reduction of Defective Parts for the Spindle Motor Assembly Process

by Applying the Six Sigma Approach

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ได้ประยุกต์แนวคิดของซิกซ์ ซิกมา เพื่อลดปริมาณของเสียในกระบวนการประกอบสปินเดิลมอเตอร์ ของฮาร์ดดิสก์ขนาด 2.5 นิ้วที่ใช้กับแล็ปท็อปคอมพิวเตอร์ จากข้อมูลที่ผ่านมาพบว่า กระบวนการผลิตก่อนการปรับปรุงมีปริมาณของเสียเท่ากับ 6,294.36 ชิ้นในหนึ่งล้านชิ้นของการผลิต (DPPM) และกระบวนการผลิตมีค่า C_{pk} เท่ากับ 1.03 งานวิจัยเริ่มต้นจากการศึกษากระบวนการผลิต ทำการประเมินความสามารถของระบบการวัด จัดตั้งทีมงานดำเนินโครงการซิกซ์ ซิกมา เพื่อทำการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาโดยแผนภาพแสดงเหตุและผล หาความรุนแรงของปัญหาด้วยการวิเคราะห์อาการขัดข้องและผลกระทบ (FMEA) ต่อคุณภาพที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต ทำการปรับปรุงเพื่อลดของเสียที่เกิดจากสาเหตุที่มีค่า RPN สูงสุด 5 สาเหตุแรก และจัดทำมาตรการควบคุมและป้องกันปัญหา โดยปัญหาที่พบในกระบวนการผลิตคือความสูงของปีก Hub ไม่ได้ตามข้อกำหนดเฉพาะ ผลจากการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหา คือ ความเร็วในการกด Hub และแรงที่ใช้ในการกด Hub ในการปรับปรุงกระบวนการด้วยการออกแบบการทดลองแบบ 2 ปัจจัยเพื่อการปรับตั้งค่าความเร็วและแรงในการกด Hub ที่เหมาะสม หลังการปรับปรุงมีปริมาณของเสียลดลงเป็น 3,542 ชิ้นในหนึ่งล้านชิ้นของการผลิต และกระบวนการผลิตมีค่า C_{pk} เพิ่มขึ้นเป็น 1.97

คำสำคัญ: ซิกซ์ ซิกมา กระบวนการประกอบสปินเดิลมอเตอร์ FMEA

Abstract

The objective of this research is to apply the Six Sigma approach to reduce the defectives in the spindle motor assembly process for 2.5-inch hard disk drives of laptop computer. According to the previous production data, the defectives of the process before implement the Six Sigma approach is 6,294.36 defective parts per million (DPPM), and C_{pk} is 1.03. The research starts with studying the process, conducting Gauge Repeatability and Reproducibility (GR&R), setting the Six Sigma team for brainstorming and using FMEA technique to analysis and identify the potential problems in the spindle motor assembly process for hard disk drive. Then, improve the process, the five highest risk priority number (RPN) of each failure are selected in order to formulate the corrective actions. The process encounters the problem of hub flange height not within its specification limits. A two-factor factorial experiment with the significant level at 0.05 is conducted in order to determine the

optimum setup conditions. By implementing Six Sigma, the defects in spindle motor assembly process could be reduced to 3,542 DPPM and C_{pk} could be increased to 1.97.

Keywords: Six Sigma, spindle motor, FMEA

ความนำ

ซิกซ์ ซิกมา

ปัจจุบันอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วน

อิเล็กทรอนิกส์มีการแข่งขันกันสูงมาก กลยุทธ์อย่างหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงคือการใช้เพื่อให้สามารถอยู่รอดและเจริญเติบโตต่อไปคือการสร้างความเชื่อมั่นและสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับลูกค้า โดยการยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ซึ่งทำได้โดยใช้วิธีการควบคุมคุณภาพในระดับซิกซ์ ซิกมา (Six Sigma)

ซิกซ์ ซิกมา คือ แนวทางการพัฒนาองค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง ซึ่งหลายองค์กรที่นำไปใช้ได้พิสูจน์แล้วว่าสามารถเพิ่มขีดความสามารถของกระบวนการทางด้านธุรกิจได้เป็นอย่างดี ด้วยเป้าหมายที่ท้าทาย คือ 3.4 ความผิดพลาดใน 1 ล้านครั้งของการทำงาน ทั้งนี้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้โดยการประยุกต์ใช้หลักการทางสถิติขั้นสูงที่มีระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติอย่างชัดเจน (วรพงษ์ สาสีสิงห์, 2548)

เทคนิคซิกซ์ ซิกมา มุ่งเน้นการกำจัดข้อบกพร่องในกระบวนการและเชื่อมโยงหลักการพื้นฐานของธุรกิจ สถิติและวิศวกรรมศาสตร์ ให้บรรลุผลตามเป้าหมายด้วยการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างผลกำไรโดยการกำจัดความแปรปรวนทำให้ลดความสูญเสียและเป็นการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า (วิทยา สุหฤตดำรง และคณะ, 2545)

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการประกอบสปินเดิลมอเตอร์ ของฮาร์ดดิสก์ขนาด

2.5 นิ้วที่ใช้กับแล็ปท็อปคอมพิวเตอร์ ซึ่งกระบวนการผลิตก่อนการปรับปรุงมีปริมาณของเสียเท่ากับ 6,294.36 ชิ้นในหนึ่งล้านชิ้นของการผลิต ส่งผลโดยตรงต่อความสามารถในการแข่งขัน จึงได้ดำเนินการวิจัยเพื่อลดปริมาณของเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตด้วยวิธีการประยุกต์แนวคิดของซิกซ์ ซิกมา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชาญชัย บวรโชคชัย (2545) ได้ศึกษาการปรับปรุงกระบวนการผลิตตามแนวทางซิกซ์ ซิกมา เพื่อลดปริมาณของเสียที่เกิดจากค่า Pitch Static Attitude (PSA) ของแขนจับหัวอ่านเขียนข้อมูลในฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ พบว่า หลังการปรับปรุงสามารถลดของเสียได้ คิดเป็นร้อยละ 77.63

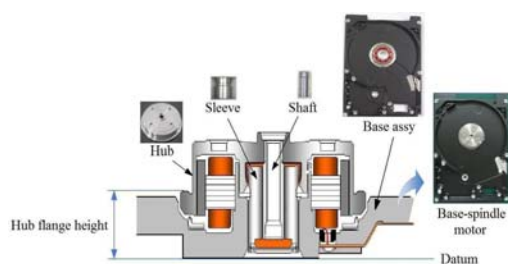
นวลพรรณ ใจงาม (2543) ได้ศึกษาการลดของเสียที่เกิดจากการถ่ายเทกระแสไฟฟ้าสถิตในกระบวนการประกอบหัวอ่านโดยใช้แนวทางซิกซ์ ซิกมา โดยหลังจากการดำเนินการปรับปรุงกระบวนการผลิต พบว่า อัตราส่วนข้อบกพร่องลดลงจาก 31,600 DPPM เป็น 7,890 DPPM

ทรงพล พิเศษฐวัฒนา (2541) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงดึงระหว่าง Slider และ Flexure ของหัวอ่านเขียนข้อมูลในฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ และเสนอแนวทางเพื่อเพิ่มคุณภาพของแรงดึงของหัวอ่านเขียนข้อมูล

สปินเดิลมอเตอร์

สปินเดิลมอเตอร์ (spindle motor) เป็นมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสตรงทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนจานแม่เหล็กของฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ โดยควบคุมความเร็วรอบให้หมุนได้ตามกำหนด ทั้งนี้เพื่อให้การเขียนและการอ่านข้อมูล

เป็นไปอย่างแม่นยำและได้ความจุข้อมูลที่มาก
ความสูงของปีก Hub เป็นสิ่งที่
ผู้ผลิตสปินเดิลมอเตอร์จำเป็นต้องควบคุม หาก
ความสูงของปีก Hub ไม่ตรงตามข้อกำหนดของ
ผลิตภัณฑ์ จะทำให้หัวอ่านไม่สามารถทำงานได้
รวมถึงทำให้เกิดปัญหาและความผิดพลาดใน
การอ่านและเขียนข้อมูลได้

ภาพ 1 Spindle Motor

วิธีดำเนินการวิจัย

การปรับปรุงกระบวนการผลิตตาม

แนวทางซิกซ์ ซิกมา

วิธีการทางซิกซ์ ซิกมา จะปรับปรุง
กระบวนการผลิตอย่างต่อเนื่องในทุก ๆ จุดของ
การปฏิบัติงานโดยการประยุกต์ใช้หลักการทาง
สถิติที่มีระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติ ขั้นตอน
การประยุกต์ใช้แนวทางของซิกซ์ ซิกมาใน
องค์กรนั้นสามารถแบ่งได้เป็น 5 ขั้นตอน คือ (1)
การนิยามปัญหา (2) การวัดเพื่อกำหนดสาเหตุ
ของปัญหา (3) การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา
(4) การปรับปรุงแก้ไขกระบวนการ (5) การ
ควบคุมกระบวนการผลิต (ธนากร เกียรติ
บันลือ, 2543)

โดยในขั้นตอนการวัดเพื่อกำหนด
สาเหตุของปัญหานั้น จะใช้เทคนิค FMEA มาใช้
เพื่อช่วยในการวิเคราะห์รูปแบบของเสียและ
ผลกระทบต่อคุณภาพที่เกิดขึ้นในกระบวนการ
ผลิต

เทคนิค FMEA มีขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ

1. ศึกษาแผนภูมิการไหลของกระบวนการ
(Flow Process Chart)
2. ตั้งเกณฑ์การประเมินความรุนแรงของ
ข้อบกพร่อง (Severity, S) โอกาสในการเกิดข้อบกพร่อง
(Occurrence, O) และการประเมินความเป็นไปได้ในการ
ตรวจพบ (Detection, D) เพื่อกำหนดค่าดัชนีความเสี่ยงของ
ข้อบกพร่อง (Risk Priority Number, RPN) โดยประเมิน
ค่า S, O และ D ซึ่งค่า S, O และ D นิยมใช้เป็นตัวเลข
จำนวนเต็ม มีค่าตั้งแต่ 1 ถึง 10 จากนั้นคำนวณค่า RPN
ซึ่งเป็นผลคูณระหว่างค่า S, O และ D ที่ได้ประเมิน RPN
$$= S \times O \times D \quad (1)$$

3. การวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหา และ
การควบคุมในปัจจุบัน

4. ใช้เทคนิค PFMEA วิเคราะห์รูปแบบของเสีย
และผลกระทบ

5. ปรับปรุงและเปรียบเทียบผล RPN (Forrest,
1999)

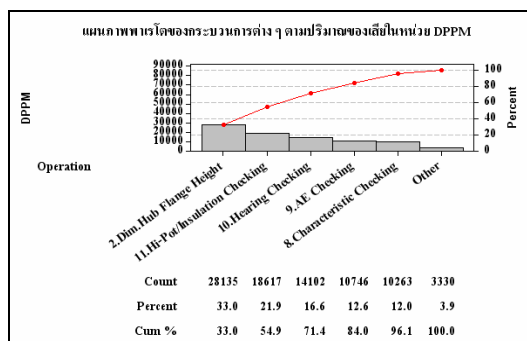
การดำเนินงานวิจัยและผลการวิจัย

การนิยามปัญหา

ขั้นตอนการนิยามปัญหาเป็นการสำรวจสภาพ
การดำเนินงานทางการผลิตและพิจารณาที่มาของปัญหา
โดยเริ่มจากการจัดตั้งทีมงานดำเนิน โครงการซิกซ์ ซิกมา
ซึ่งประกอบด้วย ผู้จัดการฝ่ายผลิต หัวหน้าฝ่ายผลิต
ผู้จัดการฝ่ายควบคุมการผลิต วิศวกรควบคุมการผลิต
วิศวกรฝ่ายประกันคุณภาพ และผู้วิจัย

ทีมงานศึกษากระบวนการประกอบสปินเดิล
มอเตอร์ โดยอาศัยเครื่องมือแผนภาพกระบวนการ
(process map) และเก็บข้อมูลการผลิตในระยะเวลา 3
เดือน เพื่อกำหนดค่าสัดส่วนของเสีย มีหน่วยเป็นชิ้น
ในหนึ่งล้านชิ้นของการผลิต (defective parts per million
-- DPPM) แล้วนำข้อมูลมาเขียนแผนภาพพาเรโตแสดง

ปริมาณของเสียในขั้นตอนต่าง ๆ ดังแสดงใน
ภาพ 2

ภาพ 2 แผนภาพพารโตแสดงปริมาณของเสียใน
ขั้นตอนต่าง ๆ

จากภาพ 2 จะเห็นว่าขั้นตอนการกดปิก Hub มีของเสียมากที่สุดถึง 33 % เมื่อเทียบกับขั้นตอนอื่นในสายการผลิต ดังนั้นขั้นตอนการกดปิก Hub จึงควรได้รับการปรับปรุงก่อนของเสียในขั้นตอนการกด Hub นี้จะเป็นชิ้นงานที่มีความสูงของปิก Hub ไม่ตรงตามข้อกำหนดเฉพาะ โดยข้อกำหนดเฉพาะของความสูงของปิก Hub เท่ากับ 4.223 ± 0.024 มิลลิเมตร ในการตรวจสอบว่าความสูงของปิก Hub ตรงตามข้อกำหนดเฉพาะหรือไม่นั้น จะใช้หัววัด (probe) วัดความสูงจำนวน 3 หัว วัดความสูงของปิก Hub จำนวน 3 ตำแหน่ง ตำแหน่งที่วัดดังแสดงในรูปที่ 3 ชิ้นงานจะเรียกว่าของดีหากความสูงของปิก Hub ทั้งสามตำแหน่งตรงตามข้อกำหนดเฉพาะ

ภาพ 3 ตำแหน่งในการวัดความสูงของปิก Hub
ทั้ง 3 ตำแหน่ง

ขั้นตอนการวัดเพื่อกำหนดสาเหตุของปัญหา

ขั้นตอนนี้เป็นการหาปัจจัยนำเข้าที่สำคัญ (KPIV) ของกระบวนการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา สิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพิจารณาเป็นอันดับแรกของขั้นตอนนี้คือ การประเมินความสามารถของระบบการวัด (gauge repeatability and reproducibility--GR&R) (กิตติศักดิ์ พลอยพานิชเจริญ, 2542) ซึ่งได้สรุปผลการประเมินความสามารถของระบบการวัดไว้ในตาราง 1

จากการวิเคราะห์ระบบการวัดความสูงของปิก Hub พบว่าค่าระบบการวัด (Total GR&R) ของหัววัดที่ 1 2 และ 3 มีค่าน้อยกว่า 10% นั่นคือความสามารถของระบบการวัดที่ใช้อยู่ในปัจจุบันอยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้

จากนั้นทีมงานได้ระดมความคิดเพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา โดยใช้แผนภาพแสดงเหตุและผลของความสูงของปิก Hub ไม่ตรงตามข้อกำหนด ดังแสดงในภาพ 4 เพื่อหาปัจจัยนำเข้าที่เป็นไปได้ทั้งหมด แล้วทำการพิจารณาเลือกเฉพาะปัจจัยนำเข้าที่สำคัญมาพิจารณาจำนวนทั้งสิ้น 29 ปัจจัย

ตาราง 1

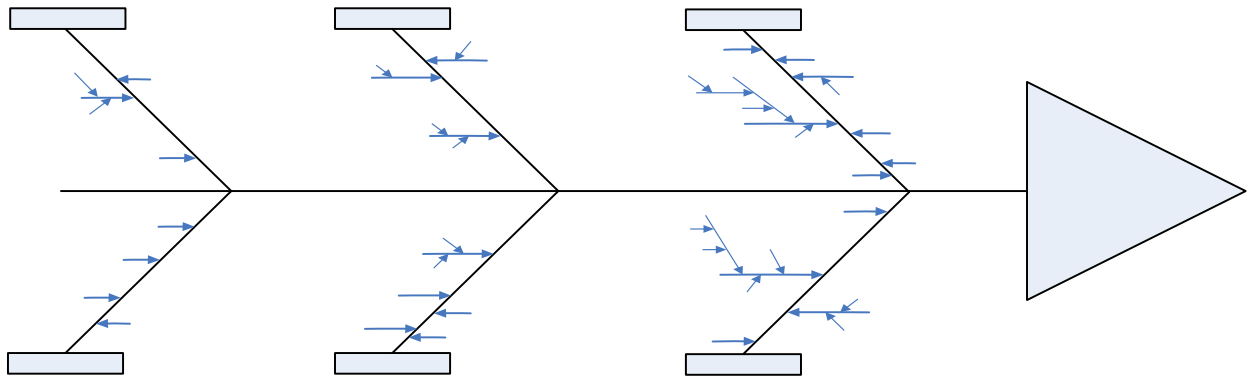
สรุปผลการประเมินความสามารถของระบบการวัด

	หัววัด		
	Probe	Probe	Probe
	No.1	No.2	No.3
ค่าระบบการวัด(Total Gauge R&R)	0.51	1.15	0.63
ค่าแปรผันมาจากเครื่องมือวัด(Repeatability)	0.50	1.13	0.63
ค่าแปรผันจากผู้ทำการทดลอง(Reproducibility)	0.01	0.02	0.00
ค่าความแปรผันจากชิ้นงาน (Part- To- Part)	99.49	98.85	99.37

นำปัจจัยทั้ง 29 ปัจจัยมาวิเคราะห์ลักษณะข้อบกพร่องและผลกระทบ (FMEA) ที่เกิดขึ้นใน

กระบวนการผลิตเพื่อกลั่นกรองให้เหลือแต่ปัจจัยที่สำคัญ โดยทีมงานซิกซ์ ซิกมาจะคิดเพื่อบอกถึงผลกระทบที่เกิดจากข้อบกพร่อง สาเหตุที่ทำให้เกิดข้อบกพร่อง การควบคุมที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน และข้อเสนอแนะที่จะนำไปปฏิบัติ รวมถึงทำการประเมินค่า S, O, D

แต่ละสาเหตุ จากนั้นจะนำค่าของ S, O, D ของแต่ละสาเหตุมาคูณกันซึ่งจะทำให้ได้ค่า RPN และจะเลือกปัจจัยที่มีค่า RPN สูงที่สุดเพียง 5 ปัจจัย เพื่อที่จะนำไปวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป การวิเคราะห์ข้อบกพร่องของปัจจัยที่มีค่า RPN สูงที่สุดได้แสดงในตาราง 2

ภาพ 4 แผนภาพแสดงเหตุและผล

การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

นำปัจจัยที่มีค่า RPN สูงสุด 5 ปัจจัย มาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเพื่อที่จะหาทราบสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อความสูงของปีก Hub โดยแนวทางการวิเคราะห์นั้นจะวิเคราะห์ทีละสาเหตุ ทีละปัจจัย (one factor at a time) โดยใช้การอ่านค่า

วิธีการทดสอบสมมติฐานความเท่ากันของค่าเฉลี่ยความสูงของปีก Hub ของสองประชากร ก่อนและหลังการปรับปรุง (2 sample t-test) เริ่มต้นด้วยค่าที่ 95 เปอร์เซ็นต์ โดยเก็บข้อมูลของแต่ละปัจจัยมาปัจจัยละ 300 ตัวอย่าง แล้ววิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน แสดงไว้ในตาราง 3

ความหนาแน่น
การวัด

ผู้ดูแล
อุณหภูมิ
ความชื้น
สิ่งแวดล้อม

ไม่เหมาะสม
การวางเบสบนพีกเจอร์
ความเร็วในการวางเบส
ไม่มีแนวสำหรับวางตำแหน่งเข็ม
การสวมระหว่าง sleeve OD และ Base ID แน่น/หลวม
วิธีการ

เข็มอยู่ใน
พนักงานไม่
สะอาดเข็ม

ตาราง 2

การวิเคราะห์ลักษณะข้อบกพร่อง

FUNCTION OF PROCESS	FAILURE MODE	EFFECT OF FAILURE	CAUSE OF FAILURE	CURRENT CONTROLS	CURRENT STATUS				RECOMMENDED CORRECTIVE ACTION
					S	O	D	RPN	
เครื่อง Dock	2. แสงของ UV ไม่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด	กาวที่มอดเตอร์ไม่แห้งขึ้นงานไม่ได้ตามข้อกำหนดHUB เกิดการ Height หรือ Low	ระยะโฟกัสของหลอด UV ไกลเกินไป	ไม่มี	7	3	9	189	ตรวจสอบระยะโฟกัสของหลอด UV ก่อนเริ่มปฏิบัติงาน
	ความเร็วของการกด Hub	ความสูงของปีก Hub ไม่ตรงตามข้อกำหนดเฉพาะ	ปรับตั้งค่าความเร็วของเครื่อง Dock ไม่เหมาะสม	ไม่มี	6	6	9	324	ทำ DOE เพื่อกำหนดการปรับตั้งเครื่อง Dock ที่เหมาะสม
	แรงที่ใช้ในการกด Hub มากหรือน้อยเกินไป	ความสูงของปีก Hub ไม่ตรงตามข้อกำหนดเฉพาะ	สปริงเกิดการสึกหรอ และแรงที่ใช้ในการกด Hub ไม่เหมาะสม	ไม่มี	7	5	9	315	ทำ DOE เพื่อกำหนดแรงในการกด Hub และตรวจสอบคุณภาพของสปริง
	การกด Hub ไม่ได้ระนาบ	ความสูงของปีก Hub ไม่ตรงตามข้อกำหนดเฉพาะ	ประกอบขาตา คัม ไม่ได้ระนาบ	ไม่มี	8	4	9	288	ปรับตั้งขาตา คัม ให้ได้ระนาบก่อนปฏิบัติงาน
	แสงของ UV ไม่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด	กาวที่มอดเตอร์ไม่แห้งความสูงของปีก Hub ไม่ตรงตามข้อกำหนดเฉพาะ	ระยะโฟกัสของหลอด UV ไกลเกินไป	ไม่มี	7	3	9	189	ตรวจสอบระยะโฟกัสของหลอด UV ก่อนเริ่มปฏิบัติงาน
	ความเข้มแสงของเครื่อง UV น้อยเกินไป	กาวที่มอดเตอร์ไม่แห้งความสูงของปีก Hub ไม่ตรงตามข้อกำหนดเฉพาะ	ความเข้มของแสง UV น้อยเกินไป	ไม่มี	5	4	9	180	ทำมาตรฐานในการวัดความเข้มของ UV และปรับตั้งค่าความเข้มให้เหมาะสม

ตาราง 3

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สาเหตุของปัญหา	การทำงานในปัจจุบัน	การทำงานที่ปรับปรุง	การทดสอบสมมติฐาน $H_0: \mu_1 = \mu_2$ $H_1: \mu_1 \neq \mu_2$			ผลการทดสอบ
			P Value ของ หวัคคที่ 1	P Value ของ หวัคคที่ 2	P Value ของ หวัคคที่ 3	
ความเร็วของการกด Hub	0.65 cm/s (ความเร็วระดับต่ำ)	1.15 cm/s (ความเร็วระดับสูง)	0.016	0.001	0.114	ปฏิเสธ H_0
แรงที่ใช้ในการกด Hub	2 บาร์	5 บาร์	0.495	0.042	0.000	ปฏิเสธ H_0
การกด Hub ไม่ได้ระนาบ	Cover rubber ที่ใช้ในปัจจุบัน	Cover rubber แบบใหม่	0.116	0.201	0.114	ยอมรับ H_0
แสง UV ไม่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด	มุมของการยิงแสงยูวีเท่ากับ 30 องศา	มุมของการยิงแสงยูวีเท่ากับ 45 องศา	0.088	0.061	0.115	ยอมรับ H_0
ความเข้มแสงของเครื่อง UV	ความเข้มแสง 50%	ความเข้มแสง 100%	0.330	0.833	0.884	ยอมรับ H_0

จากตาราง 2 จะเห็นว่า มีเพียง 2 ปัจจัยที่มีผลต่อค่าเฉลี่ยความสูงของปีก Hub อย่างมีนัยสำคัญ 0.05 คือ ความเร็วของการกด Hub และแรงในการกด Hub

การปรับปรุงแก้ไขกระบวนการ

จากปัจจัยที่มีผลต่อค่าเฉลี่ยความสูงของปีก Hub สองปัจจัย ได้นำมาออกแบบการทดลอง โดยทำการทดลอง 2-Factor Design (Two-way ANOVA) เพื่อหาระดับปัจจัยที่เหมาะสมในการปรับตั้ง (setup) เครื่องจักร ซึ่งกำหนดให้ความเร็วของการกด Hub ที่ 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ กลาง และสูง แรงกด Hub ที่ 4 ระดับ คือ 2 3 4 และ 5 บาร์ โดยมีจำนวนซ้ำ 30 ตัวอย่าง และกำหนดนัยสำคัญเท่ากับ 0.05 ตารางการวิเคราะห์ความแปรปรวนดังแสดงในตาราง 4

จากตารางจะเห็นว่าค่า Sig. หรือ P Value ของอิทธิพลร่วม (interaction) ของหัวกดทั้งสามต่ำกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 สรุปว่าอิทธิพลร่วมไม่มีผลต่อค่าความสูงของปีก Hub เมื่อพิจารณาปัจจัยหลัก (main factor) พบว่า มีเพียงความดันที่กด Hub เท่านั้นที่ ค่า Sig. ต่ำว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 สรุปว่าความดันที่กด Hub มีผลต่อค่าความสูงของปีก Hub

ตาราง 4

การวิเคราะห์ความแปรปรวน สำหรับหัวกดที่ 1 2 และ 3 ตามลำดับ

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	2.024E-03 ^a	11	1.840E-04	3.141	.000
Intercept	6438.504	1	6438.504	1.1E+08	.000
SPEED	2.142E-04	2	1.071E-04	1.828	.162
PRESSURE	1.228E-03	3	4.094E-04	6.989	.000
SPEED * PRESSURE	5.816E-04	6	9.693E-05	1.655	.131
Error	2.039E-02	348	5.858E-05		
Total	6438.526	360			
Corrected Total	2.241E-02	359			

a. R Squared = .090 (Adjusted R Squared = .062)

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	1.164E-03 ^a	11	1.058E-04	1.545	.114
Intercept	6440.823	1	6440.823	9.4E+07	.000
SPEED	8.493E-05	2	4.246E-05	.620	.538
PRESSURE	7.197E-04	3	2.399E-04	3.503	.016
SPEED * PRESSURE	3.592E-04	6	5.987E-05	.874	.514
Error	2.383E-02	348	6.848E-05		
Total	6440.848	360			
Corrected Total	2.499E-02	359			

a. R Squared = .047 (Adjusted R Squared = .016)

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	1.526E-03 ^a	11	1.388E-04	1.246	.255
Intercept	6440.476	1	6440.476	5.8E+07	.000
SPEED	1.788E-04	2	8.942E-05	.803	.449
PRESSURE	9.426E-04	3	3.142E-04	2.822	.039
SPEED * PRESSURE	4.049E-04	6	6.749E-05	.606	.725
Error	3.875E-02	348	1.113E-04		
Total	6440.516	360			
Corrected Total	4.027E-02	359			

a. R Squared = .038 (Adjusted R Squared = .007)

ผลการทดสอบ Duncan's multiple rank test สำหรับความดันที่กด Hub พบว่า ค่าของปัจจัยที่เหมาะสมที่จะปรับตั้งค่าความดันที่กด Hub คือ ที่ระดับ 5 บาร์ เนื่องจากจะทำให้ค่าเฉลี่ยความสูงของปีก Hub เข้าใกล้ค่ากลางของข้อกำหนดเฉพาะของความสูงของปีก Hub

การควบคุมกระบวนการ

ปรับปรุงกระบวนการโดยวิธีการต่าง ๆ ที่ทีมได้แนะนำ เช่น ปรับระดับความดันของเครื่องกด Hub ให้มีค่าความดันที่ระดับ 5 บาร์ ใช้แผนภูมิควบคุม และจัดทำแผนการบำรุงรักษา เป็นต้น หลังจากนั้นเก็บข้อมูลการวัดค่าของ Hub เป็นระยะเวลา 3 เดือน

การอภิปรายผล

ขั้นตอนการนิยามปัญหา

เป็นการวิเคราะห์ในเบื้องต้นว่าในสายการผลิตนี้มีขั้นตอนใดที่ทำให้เกิดของเสียมากที่สุด โดยการศึกษาพบว่า ขั้นตอนการกดปีก Hub มีของเสียมากที่สุด

ขั้นตอนการวัดเพื่อกำหนดสาเหตุของปัญหา

ในการประเมินความสามารถของระบบการวัดพบว่า ระบบการวัดที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นระบบการวัดที่สามารถยอมรับได้ และเมื่อวิเคราะห์ปัญหาจากแผนภาพแสดงเหตุและผล ทำให้ได้ปัจจัยนำเข้าซึ่งมีทั้งหมด 29

ปัจจัย จากนั้นนำมาวิเคราะห์ด้วย FMEA ตามกระบวนการผลิตเพื่อเป็นการกลั่นกรองหาปัจจัยที่สำคัญ ซึ่งได้เลือกปัจจัยที่มีค่า RPN สูงสุด 5 ปัจจัย

ขั้นตอนการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

จากปัจจัยที่มีค่า RPN สูงสุด 5 ปัจจัย ทำการวิเคราะห์ที่สาเหตุ โดยใช้วิธีการทดสอบสมมติฐานความเท่ากันของค่าเฉลี่ยความสูงของปีก Hub ของสองประชากร ก่อนและหลังการปรับปรุง ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อค่าเฉลี่ยความสูงของปีก Hub อย่างมีนัยสำคัญ 0.05 คือ ความเร็วของการกด Hub และแรงในการกด Hub

ขั้นตอนของการปรับปรุงแก้ไข

กระบวนการ

จากการออกแบบการทดลอง โดยทำการทดลอง 2-Factor Design (Two-way ANOVA) เพื่อหาระดับปัจจัยที่เหมาะสมในการปรับตั้งเครื่องจักร

สรุปได้ว่าแรงที่เหมาะสมในการกด Hub คือ 5 บาร์ และได้นำค่านี้ไปปรับใช้งานจริงในกระบวนการผลิต

ขั้นตอนการควบคุมกระบวนการผลิต

ได้นำเทคนิคของการควบคุมกระบวนการเชิงสถิติ (statistical process control--SPC) มาประยุกต์ใช้เพื่อตรวจสอบและควบคุมปัจจัยนำเข้าที่ใช้ในกระบวนการ และจัดทำการบำรุงรักษาวิผลแบบทุกคนมีส่วนร่วม (total productive maintenance--TPM) หลังจากที่ได้ทำการแก้ไขตามข้อเสนอแนะของทีมงานซิกซ์ ซิกมา และการนำ SPC และ TPM มาใช้ในกระบวนการผลิตแล้ว ทำให้ของเสียลดลงจาก 6,294.36 DPPM เป็น 3,542 DPPM และกระบวนการผลิตมีค่า C_{pk} เพิ่มขึ้นจาก 1.03 เป็น 1.97

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ พลอยพานิชเจริญ. (2542) *การวิเคราะห์ระบบการวัด*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- ชาญชัย บวรโชคชัย. (2545). *การลดของเสียแขนจับหัวอ่านด้วยวิธีการซิกซ์ ซิกมา กรณีศึกษากระบวนการผลิตแขนจับหัวอ่าน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรงพล พิเศษฐ์วัฒนา. (2541). *การประยุกต์การออกแบบการทดลองในการปรับปรุงคุณภาพของแรงดึงของหัวอ่านเขียนข้อมูล ในฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนากร เกียรติบันลือ. (2543). FMEA การวิเคราะห์ความล้มเหลวในการผลิต. *วารสาร Industrial Technology Review*, 73, หน้า 101-105.

- นวลพรรณ ใจงาม. (2543). การลดของเสียที่เกิดจากการถ่ายเทไฟฟ้าสถิตในกระบวนการประกอบหัวอ่านโดยใช้
ระเบียบวิธีซิกซ์ ซิกม่า. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วชิรพงษ์ สาลีสึงห์. (2548). ปฏิบัติกระบวนการทำงานด้วยเทคนิค Six Sigma, ฉบับ Champion และ Black Belt.
กรุงเทพฯ: บ. ศิริวัฒนา อินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน).
- วิทยา สุหฤทธดำรง และก้องเดชา บ้านมะหิงษ์. (2545). Six Sigma กลยุทธ์การสร้างผลกำไรขององค์กรระดับโลก.
กรุงเทพฯ: ท็อป.
- Forrest, W. B. (1999). *Implementing Six Sigma: Smarter Solutions Using Statistical Methods*. U.S.A.: John
Wiley & sons.

ธีรพงศ์ บริรักษ์ นาดยา เจริญสุข, สุนิสา บุคดา, อภิเชษฐ์ บุญพิมพ์, นิพนธ์ สว่างภพ.

การทดสอบสมรรถนะของเครื่องยนต์รถจักรยานยนต์ 4 จังหวะโดยใช้น้ำมัน

เบนซินแก๊สโซฮอล์ E 20

Testing the Performance of Motorcycle 4 Stroke Engine

by Using Gasohol E 20

บทคัดย่อ

โครงการวิศวกรรมเครื่องกลนี้นำเสนอการศึกษาสมรรถนะของเครื่องยนต์รถจักรยานยนต์ขนาดความจุกระบอกสูบ 100 ซีซี ใช้รถจักรยานยนต์ Honda รุ่น Wave 100 เป็นรถจักรยานยนต์ทดสอบ โดยใช้เชื้อเพลิงต่างชนิดกัน ได้แก่ น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 และน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E20 เปรียบเทียบกับน้ำมันที่ผู้ผลิตแนะนำคือน้ำมันเบนซินออกเทน 91 ขับขี่เป็นระยะทาง 1,000 กิโลเมตร เพื่อศึกษาการสึกหรอของชิ้นส่วนภายในเครื่องยนต์และอัตราการสิ้นเปลืองของน้ำมันเชื้อเพลิง จากการศึกษาพบว่า เครื่องยนต์ที่ใช้น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E20 มีการสึกหรอมากที่สุด รองลงมาคือน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 และน้ำมันเบนซินออกเทน 91 น้อยที่สุด

จากการทดสอบอัตราการสิ้นเปลืองเชื้อเพลิงพบว่า เชื้อเพลิงที่มีอัตราการสิ้นเปลืองน้อยที่สุดคือน้ำมันเบนซินออกเทน 91 มีค่าเท่ากับ 47.6 กิโลเมตร/ลิตร รองลงมาคือน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 มีค่าเท่ากับ 44.3 กิโลเมตร/ลิตร และท้ายสุดคือน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E20 มีค่าเท่ากับ 40.2 กิโลเมตร/ลิตร และเมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อลิตรแล้วพบว่ารถจักรยานยนต์ 4 จังหวะใช้น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 มีค่าใช้จ่ายต่อลิตรต่ำสุด ส่วนน้ำมันเบนซินออกเทน 91 มีค่าใช้จ่ายต่อลิตรมากที่สุด

คำสำคัญ: การทดสอบสมรรถนะของเครื่องยนต์รถจักรยานยนต์ 4 จังหวะ, น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E20

Abstract

The objective of this research is to study the performance of small gasoline engine by using different fuels. In the experiments, engine with gasohol E10 and engine with gasohol E20 are tested to find their performances. Then the obtained performances were compared to the performance of engine with gasoline octane 91. The study started with testing the motorcycle, Honda Wave 100 run to 1000 kilometers and study to be worn out of components engine and fuel consumption. As the results, engine with gasohol E20 is the most to be worn out, then is gasohol E10 and the last one is less than other is gasoline octane 91.

As the experiment of fuel consumption, fuel at least consumption is gasoline octane 91 that is 47.6 kilometers per litter then is gasohol E10 that is 44.3 kilometers per litter and last is gasohol E20 that is 40.2

kilometers per litter. Then compared cost per litter, motorcycle 4 T using gasohol E10 have a lower cost and high cost is gasoline octane 91.

Keywords: Testing the performance of motorcycle 4 stroke engine by using gasohol E20

ความนำ

ปัจจุบันราคาน้ำมันเบนซินออกเทน 91 และน้ำมันเบนซินออกเทน 95 ที่สูงขึ้นส่งผลให้ประชาชนต้องรับภาระการใช้จ่ายที่สูงขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อมไม่ว่าจะเป็นการขนส่งหรือการเดินทาง ดังนั้นรัฐบาลจึงหันมาสนับสนุนให้ใช้น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 ทดแทนน้ำมันเบนซินออกเทน 95 มากขึ้น รัฐบาลจึงแนะนำให้ขายการใช้น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์มากขึ้น โดยเริ่มให้มีการจำหน่ายน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E20 ขึ้นในต้นปี พ.ศ.2551 จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนควรได้ทราบถึงข้อแตกต่างของน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 กับน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E20 รวมถึงคุณสมบัติต่าง ๆ และผลกระทบที่มีต่อเครื่องยนต์

ดังนั้นโครงการนี้จึงเห็นถึงความสำคัญของการใช้น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 และน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E20 กับเครื่องยนต์ขนาดเล็ก 4 จังหวะ โดยนำรถจักรยานยนต์มาใช้ในการทดสอบ โดยเชื้อเพลิงที่ใช้ในการทดสอบเปรียบเทียบนั้นคือน้ำมันเบนซินออกเทน 91 ซึ่งเป็นเชื้อเพลิงพื้นฐาน น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 และ น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E20

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณสมบัติของเชื้อเพลิงที่ส่งผลต่อการสึกหรอของชิ้นส่วนต่าง ๆ ในเครื่องยนต์เล็ก 4 จังหวะ
2. เพื่อเปรียบเทียบการสึกหรอของชิ้นส่วนภายในของเครื่องยนต์เล็ก 4 จังหวะ เมื่อใช้น้ำมัน

เบนซินออกเทน 91 น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 และน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E20

กรอบแนวคิดการวิจัย

แก๊สโซลีน (gasoline) (ประสานพงษ์ หาเรณชีพ, 2539) แก๊สโซลีนได้มาจากการนำน้ำมันองค์ประกอบ ที่ได้จากกระบวนการกลั่นน้ำมันนำมาผสมสารเพิ่มคุณภาพ และสารเติมแต่ง เช่น MTBE เอทานอล และสีย้อม เอทานอล หรือเอทิลแอลกอฮอล์ มีสูตรทางเคมี $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{OH}$ ซึ่งเป็นสารเคมีที่มีออกซิเจนเป็นองค์ประกอบ มีคุณสมบัติช่วยเพิ่มค่าออกเทนในน้ำมันเบนซิน ทำให้การเผาไหม้เชื้อเพลิงสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยทั่วไปผลิตได้จากพืชผลทางการเกษตร เช่น อ้อย มันสำปะหลัง ฯลฯ โดยผ่านกระบวนการหมัก แก๊สโซลีน (gasoline) แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้ (1) ออกเทน 91 ซึ่งมีค่าออกเทนไม่ต่ำกว่า 87 % (2) ออกเทน 95 ซึ่งมีค่าออกเทนไม่ต่ำกว่า 89 %

น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E10

น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E10 คือ น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับรถยนต์ ที่เกิดจากการผสมระหว่างน้ำมันเบนซิน 90% กับ แอลกอฮอล์ 10% (ได้แก่เอทานอล) ในภาษาอังกฤษไม่เรียกน้ำมันเชื้อเพลิงว่าเบนซิน แต่จะเรียกว่า แก๊สโซลีน (gasoline) ดังนั้นจึงเป็นที่มาของคำศัพท์ว่า แก๊สโซฮอล์ นั่นคือ Gasohol ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นพลังงานทางเลือกทดแทนน้ำมันเบนซิน น้ำมันผสมชนิดนี้มิใช้กันในหลายประเทศทั่วโลก ข้อดีของแก๊สโซฮอล์คือ การ

เผาไหม้ที่สมบูรณ์ขึ้น เนื่องจากโครงสร้างทางเคมีของแอลกอฮอล์ ทำให้ลดมลพิษในอากาศ และในขณะเดียวกันราคาของน้ำมันแก๊สโซฮอล์ มีราคาต่ำกว่า น้ำมันเบนซินโดยทั่วไป

สำหรับน้ำมันแก๊สโซฮอล์นั้นมีองค์ประกอบต่างกับน้ำมันเบนซิน คือน้ำมันเบนซินมี MTBE เป็นตัวเพิ่มออกเทน ส่วนน้ำมันแก๊สโซฮอล์ใช้เอทานอล เป็นตัวเพิ่มออกเทนเอทานอลให้พลังงานน้อยกว่าเอมทีบีอี (MTBE) โดยต่างกันอยู่ร้อยละ 1.6-1.8 การใช้แก๊สโซฮอล์นั้นออกซิเจนที่เป็นส่วนประกอบอยู่ในเอทานอลจะช่วยให้การเผาไหม้ภายในห้องเครื่องสมบูรณ์ขึ้นและลดปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ที่จะปล่อยออกมาจากท่อไอเสีย

น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E20

น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E20 คือ น้ำมันแก๊สโซฮอล์ที่ได้จากการผสมน้ำมันเบนซินกับเอทานอลในสัดส่วน 80 ต่อ 20 โดยปริมาตร มี 1 ประเภทคือน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E20 ออกเทน 95 ซึ่งสามารถใช้ได้กับรถยนต์ที่ออกแบบมาเพื่อรองรับน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E20 โดยเฉพาะแต่รถที่ใช้ น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E20 สามารถใช้น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ออกเทน 95 หรือน้ำมันเบนซิน 95 ได้เหมือนกัน

น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E85

น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E85 เป็นน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ 85% โดยปริมาตรกับน้ำมันเบนซิน โดยแอลกอฮอล์ที่นำมาใช้เป็นส่วนผสมของน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E85 มักเป็นไบโอแอลกอฮอล์ที่ได้จากธรรมชาติ เช่น จากข้าวโพดในสหรัฐอเมริกา จากอ้อยและมันสำปะหลังในประเทศไทย น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E85 จะมี

ค่าออกเทนอยู่ที่ 100 ถึง 105 สูงกว่าน้ำมันเบนซินทั่วไปซึ่งมีค่าออกเทน 87 ถึง 95 รถยนต์ที่ใช้น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E85 จะมีอัตราการใช้เชื้อเพลิงสูงกว่ารถที่ใช้น้ำมันเบนซิน ประมาณ 28% พาหนะที่ใช้น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E85 จะต้องใช้เครื่องยนต์ที่ได้รับการออกแบบเป็นพิเศษ ลดชิ้นส่วนที่เป็นยาง แมกนีเซียม และอะลูมิเนียม

คุณลักษณะและคุณสมบัติที่สำคัญของน้ำมันเบนซิน

น้ำมันเบนซินเป็นน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องยนต์เบนซิน ได้มาจากการกลั่นน้ำมันดิบในโรงกลั่น โดยนำส่วนที่เบาพอเหมาะมาผสมกันแล้วเติมสารเคมีเพิ่มคุณภาพเพื่อให้เหมาะสมในการใช้เป็นเชื้อเพลิงของเครื่องยนต์เบนซินซึ่งเครื่องยนต์ในปัจจุบันได้ออกแบบให้มีกำลังสูงและทำงานหนักมาก

ค่าออกเทน

ค่าออกเทน (octane number) ของน้ำมันเบนซินบ่งบอกถึงคุณภาพในการต้านทานการน็อกหรือความสามารถของน้ำมันเบนซินที่จะเผาไหม้โดยปราศจากการน็อกในเครื่องยนต์ ซึ่งในสภาพการทำงานอย่างธรรมดาของเครื่องยนต์ เมื่อส่วนผสมของอากาศและน้ำมันเบนซินถูกจุดระเบิดจากประกายไฟของหัวเทียน จะติดไฟและเกิดเปลวไฟลูกกลมเผาไหม้ไปจนหมด แต่ถ้าบางส่วนของไอที่เปลวไฟยังไม่ถึง เกิดจุดระเบิดขึ้นด้วยตัวของมันเอง (self ignition) อันเนื่องมาจากความร้อนและกำลังอัดจะทำให้เกิดการน็อกขึ้น ซึ่งสามารถได้ยินอย่างชัดเจนในตอนที่กำลังเร่งเครื่องยนต์อย่างกะทันหัน หรือเมื่อเครื่องทำงานหนักผิดปกติ เช่น บรรทุกของหนักหรือรถขณะขึ้นเขา หรือการขับที่ไม่ถูกต้อง คือ ไม่เปลี่ยนเกียร์ต่ำในขณะเลี้ยว เป็นต้น

การนี้อาจจะทำให้เครื่องยนต์สูญเสียกำลัง และหากเกิดบ่อย ๆ ก็จะทำให้เครื่องยนต์ร้อนจัดขึ้นและอาจทำให้ลูกสูบทะลุได้

คุณสมบัติที่สำคัญของน้ำมันเบนซิน

1. Volatility คือ ความง่ายในการระเหยของของเหลว ของเหลวใดที่ระเหยง่ายในอุณหภูมิต่ำเรียกว่ามี High Volatility ผลของ Volatility ในน้ำมันจะทำให้เครื่องยนต์เป็นดังนี้

1) เครื่องติดง่ายเมื่ออุณหภูมิตัวน้ำมันจะต้องเป็นชนิด High Volatility

2) ถ้าน้ำมันแก๊สโซลีนเป็นชนิด High Volatility มากเกินไปความร้อนจะทำให้ตัวน้ำมันกลายเป็นไอในท่อตัวน้ำมันและในปั๊มได้ทำให้เกิด Vapourlock

3) เครื่องยนต์ร้อนเร็ว เครื่องยนต์จะร้อนถึงอุณหภูมิการทำงานเร็วเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับเปอร์เซ็นต์ที่ตัวน้ำมันระเหยเร็ว คุณสมบัติของตัวน้ำมันในท่อนั้นควรจะอยู่ในเกณฑ์ High Volatility แต่ไม่ควรให้สูงเกินไป

4) เร่งไม่เรียบเมื่อเร่งเครื่องยนต์จะทำให้ลิ้นเร่งเปิดและในขณะที่เดียวกันจำนวนน้ำมันที่เข้าเครื่องจะมากขึ้น เนื่องจากปั๊มเร่งในคาร์บูเรเตอร์ทำงานถ้าน้ำมันไม่ระเหยในทันทีทันใดซึ่งระยะหนึ่งนั้นส่วนผสมของอากาศกับน้ำมันจะมากเกินไป มีผลให้เครื่องยนต์หยุดชะงักและหลังจากนั้นเพียงเล็กน้อยเมื่อน้ำมันระเหยกลายเป็นไอแล้ว ส่วนผสมจะหนาขึ้น ทำให้การเผาไหม้เลวลงจึงมีผลทำให้เครื่องยนต์เกิดการสะดุดเช่นเดียวกัน ฉะนั้นน้ำมันจะต้องมี Volatility สูงพอเพื่อให้การเร่งเรียบและไม่มีการชะงัก

5) ไม่ทำให้เกิด Crank Case Dilution ที่เกิดจากมีบางส่วนตัวของน้ำมันไหลลงไปตามผนังกระบอกสูบและลงไปสู่อ่างน้ำมันเครื่องซึ่งจะล้าง

น้ำมันเครื่องที่จับอยู่ตามผนังสูบออกไป ทำให้เพิ่มการสึกหรอให้แก่กระบอกสูบและลูกสูบ นอกจากนั้นยังทำให้ตัวน้ำมันเครื่องใส (ลดความหนืด) ซึ่งเป็นการลดคุณสมบัติของตัวน้ำมันเครื่องให้น้อยลงเพื่อที่จะให้ Crank Case Dilution น้อยลงแก๊สโซลีนจะมี High Volatility

2. Antiknock Value พบว่า แก๊สโซลีนบางชนิดจะทำให้เกิดการเผาไหม้อย่างรวดเร็วและบางชนิดจะให้การเผาไหม้ช้า ซึ่งจะทำให้เกิดการ Knock ได้ การป้องกันในเครื่องยนต์แก๊สโซลีน กำหนดโดยค่าของ Octane Number ค่าออกเทนยิ่งสูงจะป้องกันการ Knock ได้ดี

3. Vapour Lock เกิดจากคุณสมบัติของตัวน้ำมันและความร้อนที่ได้รับจากภายนอก ทำให้ตัวน้ำมันกลายเป็นไอและมีฟองอากาศอยู่ภายในทางเดินของตัวน้ำมัน

4. Detonation คือ การ Knock ของเครื่องยนต์เนื่องจากการใช้ตัวน้ำมันไม่ได้มาตรฐานการเกิด Detonation เกิดได้ดังนี้

- เมื่อส่วนผสมที่มีอุณหภูมิสูงขึ้นจะทำให้คุณสมบัติทางเคมีของตัวน้ำมันเปลี่ยนแปลงไปทำให้เกิด Detonation ได้

1. Detonation เกิดขึ้นเมื่อเครื่องยนต์ต้องการกำลังสูงสุด

2. Detonation มักจะเกิดเมื่อส่วนผสมบางมากกว่าส่วนผสมหนา

3. Detonation มักเกิดกับเครื่องยนต์ที่ตึงไฟมากเกินไป

การที่เครื่องยนต์มีอัตราส่วนการอัดสูงเนื่องจากการใส่ฝาสูบให้บางลงหรือใช้ปะเก็นฝาสูบชนิดบางเกินไป การเกิด Detonation ด้านข้างของห้องเผาไหม้ส่วนที่อยู่ตรงข้ามกับหัวเทียน เพราะฉะนั้นด้านหรือริมของหัวลูกสูบที่อยู่ตรงข้าม

กับหัวเทียนจะแตกหรือฉีกขาดโดยเฉพาะแถว ๆ RING LAND จะแตกลงไปโดยตลอด

5. Pre Ignition ระบบระบายความร้อนไม่ดี พอกความร้อนไม่สามารถระบายออกไปได้รวดเร็วเท่าที่ควร ทำให้อุณหภูมิในห้องเผาไหม้เพิ่มขึ้นจนทำให้ส่วนที่ยื่นออกมาในห้องเผาไหม้ เช่น เจ็วหัวเทียนเขม่าที่จับในห้องจะร้อนจัดและจุดส่วนผสมที่อัดขึ้นไปก่อนที่หัวเทียนจะจุดเกิดระเบิดอย่างรุนแรง ฉะนั้นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เกิด Preignition มีดังนี้

- 1) การจุดระเบิดล่าช้า
- 2) เครื่องยนต์เกิด Detonation
- 3) ส่วนผสมบางหรือหนาเกินไป
- 4) มีเขม่าตกค้างอยู่ในห้องเผาไหม้มาก
- 5) มีส่วนที่มีคมยื่นออกไปในห้องเผาไหม้ ซึ่งจะทำให้เกิดร้อนแดงตลอดเวลา
- 6) เกิด Hot Spot เนื่องจากระบบหล่อเย็นชำรุดหรือบกพร่อง
- 7) ใช้หัวเทียนชนิดร้อนมากเกินไป
- 8) ลื่นไอดีร้อนจัดเกินไปเนื่องจากได้รับการหล่อเย็นไม่เพียงพอ

ค่าความร้อน

ในกรณีที่ไม่ทราบส่วนประกอบที่แน่นอนของเชื้อเพลิง เอนทัลปีของสารที่ได้จากการเผาไหม้ก็ไม่สามารถหาได้จากเอนทัลปีของการรวมตัวของสารที่ได้จากการเผาไหม้แต่ละตัว ทั้งนี้เนื่องจากไม่ทราบทั้งปริมาณและชนิดของสารที่ได้จากการเผาไหม้ จึงต้องทำการวัดค่าความร้อนของเชื้อเพลิงนั้นโดยตรง

ค่าความร้อน (heating value หรือ calorific value, Q_{HV}) ของเชื้อเพลิงเป็นค่าความร้อนของปฏิกิริยาการเผาไหม้ที่ความดันคงตัว (Q_{HVP}) หรือที่ปริมาตรคงตัว (Q_{HVV}) ที่อุณหภูมิมาตรฐาน

(โดยทั่วไปเป็น 25°C) สำหรับการเผาไหม้สมบูรณ์ของหนึ่งหน่วยของเชื้อเพลิง ดังนี้

$$Q_{HVP} = -(\Delta H)_{P, T_0} \quad (1)$$

$$Q_{HVV} = -(\Delta U)_{V, T_0} \quad (2)$$

การเผาไหม้ที่สมบูรณ์หมายความว่าคาร์บอนทั้งหมดถูกเปลี่ยนไปเป็นคาร์บอนไดออกไซด์ ไฮโดรเจนทั้งหมดถูกเปลี่ยนไปเป็นน้ำ และซัลเฟอร์ที่มีอยู่ทั้งหมดถูกเปลี่ยนไปเป็นซัลเฟอร์ไดออกไซด์ หน่วยของค่าความร้อนเป็นจูลต่อกิโลกรัมหรือจูลต่อกิโลโมลของเชื้อเพลิง

สำหรับเชื้อเพลิงที่มีไฮโดรเจนจะมีน้ำในสารที่ได้จากการเผาไหม้โดยเป็นได้ทั้งของเหลวและก๊าซ ซึ่งจะมีผลต่อค่าความร้อนของปฏิกิริยา จึงมีการกำหนดค่าความร้อนออกเป็น 2 ค่า คือ ค่าความร้อนสูง (higher heating value, Q_{HHV}) เป็นค่าความร้อนเมื่อน้ำที่เกิดขึ้นถูกควบแน่นเป็นของเหลวทั้งหมด และค่าความร้อนต่ำ (lower heating value, Q_{LHV}) เป็นค่าความร้อนเมื่อน้ำที่เกิดขึ้นอยู่ในสถานะเป็นไอทั้งหมด ความสัมพันธ์ระหว่างค่าความร้อนที่ความดันคงตัวทั้งสองสามารถแสดงได้ด้วยสมการ

$$Q_{HHVP} = Q_{LHVP} + \left(\frac{m_{H_2O}}{m_f} \right) h_{fgH_2O} \quad (3)$$

โดย (m_{H_2O}/m_f) เป็นอัตราส่วนของมวลของน้ำที่เกิดขึ้นต่อมวลของเชื้อเพลิงที่เผาไหม้

ในทำนองเดียวกัน ความสัมพันธ์ระหว่างค่าความร้อนที่ปริมาตรคงตัวทั้งสองสามารถเขียนได้เป็น

$$Q_{HHVv} = Q_{LHVv} + \left(\frac{m_{H_2O}}{m_f} \right) u_{fgH_2O} \quad (4)$$

ค่าความร้อนของเชื้อเพลิงถูกวัดโดยเครื่องมือที่เรียกว่า แคลอริมิเตอร์ (calorimeter) ซึ่งมี 2 แบบ คือ แบบไหลต่อเนื่องที่ความดันบรรยากาศ

(แบบความดันคงตัว) ซึ่งนิยมใช้กับเชื้อเพลิงก๊าซและแบบปริมาตรคงตัวภายใต้ความดันที่เรียกว่า บอมบ์แคลอรีมิเตอร์ (bomb calorimeter) นิยมใช้กับเชื้อเพลิงที่เป็นของเหลวและของแข็ง

ตาราง 1

ค่าความร้อนต่ำของเชื้อเพลิงแต่ละชนิด (lower heating value, Q_{LHV})

เชื้อเพลิง	ค่าความร้อนต่ำ (MJ/kg)
ออกเทน 91	44.3
เอทานอล	26.9

ตาราง 2

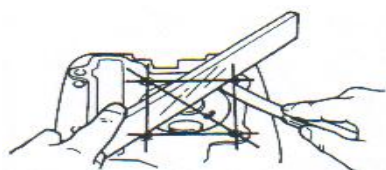
ค่าความร้อนสูงของเชื้อเพลิงแต่ละชนิด (higher heating value, Q_{HHV})

เชื้อเพลิง	ค่าความร้อนสูง (MJ/kg)
ออกเทน 91	52.213
เอทานอล	31.296
แก๊สโซฮอล์ E10	50.1213
แก๊สโซฮอล์ E20	48.0296

$$h_{fg} \text{ ของน้ำที่อุณหภูมิ } 25^{\circ}\text{C} = 2442.3 \text{ kJ/kg}$$

วิธีดำเนินการวิจัย

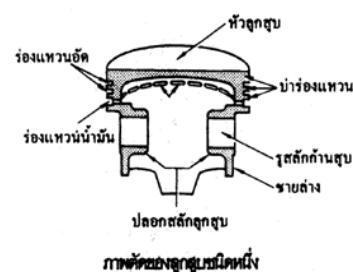
การตรวจสอบความโค้งงอของฝาสอบวัดความโค้งโดยใช้ไม้บรรทัดเหล็กและฟิลเลอร์เกจของผิวหน้าสูบที่สัมผัสกับเสื้อสูบและด้านทอร่วม โดยค่าความโค้งสูงสุด 0.085 มิลลิเมตร (0.002 นิ้ว) ถ้าความโค้งมากให้เปลี่ยนฝาสอบ

ภาพ 1 การตรวจสอบความโค้งงอของฝาสอบ

การตรวจสอบความโค้งงอส่วนบนของเสื้อสูบ วัดความโค้งผิวส่วนบนของเสื้อสูบใช้วิธีการวัดวิธีเดียวกับการวัดฝาสอบ โดยค่าความโค้งไม่ควรเกิน 0.05 มิลลิเมตร การตรวจสอบก้านลิ้นและปลอกลิ้น

1. ใช้ไมโครมิเตอร์วัดความโตของก้านลิ้น
2. ใช้คาลิเปอร์วัดความโตด้านในของปลอกลิ้น
3. นำค่าที่วัดได้ของลิ้นลบค่าที่วัดได้ของปลอกลิ้นจะเป็นระยะช่องว่างน้ำมันหล่อลื่นค่ามาตรฐานลิ้นไอดี 0.08 มิลลิเมตร (0.0031 นิ้ว) ลิ้นไอเสีย 0.1 มิลลิเมตร (0.0039 นิ้ว)

ภาพ 2 ส่วนประกอบของลูกสูบ

การตรวจสอบลูกสูบ

วัดความโตของเส้นผ่านศูนย์กลางโดยวัดให้ห่างจากลูกสูบ 38.5 มิลลิเมตร (1.576 นิ้ว)

การตรวจสอบระยะห่างร่องแหวนลูกสูบ ใช้ฟิลเลอร์เกจวัดระยะห่างระหว่างแหวนลูกสูบตัวใหม่กับร่องแหวนลูกสูบค่าระยะมาตรฐานของระยะห่างแหวนลูกสูบ

- 1) ตัวที่ 1 0.04 ถึง 0.08 มิลลิเมตร (0.0016 ถึง 0.0031 นิ้ว)
- 2) ตัวที่ 2 0.03 ถึง 0.07 มิลลิเมตร (0.0012 ถึง 0.0028 นิ้ว) การตรวจสอบระยะห่างปากแหวนลูกสูบ

1. ใส่แหวนลูกสูบที่จะวัดลงในกระบอกสูบ และใช้ลูกสูบดันให้แหวนลูกสูบเลื่อนลงไป

กระบอกสูบประมาณ 87 มิลลิเมตร (3.4 นิ้ว) จาก
ผิวหน้าเสื้อสูบ

2. ใช้ฟิลเลอร์เกจวัดระยะห่างของปาก
แหวนลูกสูบแต่ละตัว ค่าระยะห่างปากแหวนลูกสูบ
มาตรฐาน

1) แหวนตัวที่ 1 ประมาณ 0.25 ถึง 0.35
มิลลิเมตร (0.0098 ถึง 0.0138 นิ้ว)

2) แหวนตัวที่ 2 ประมาณ 0.15 ถึง 0.30
มิลลิเมตร (0.0059 ถึง 0.0118 นิ้ว)

3) แหวนกวาดน้ำมัน ประมาณ 0.10 ถึง
0.60 มิลลิเมตร (0.0039 ถึง 0.0236 นิ้ว)

ถ้าระยะห่างกว่าค่าที่กำหนดไว้ให้คว้าน
กระบอกสูบและเปลี่ยนแหวนลูกสูบเป็นขนาดโอ
เวอร์ไซส์ได้

ภาพ 3 การตรวจสอบเพลาคือเหวี่ยง

การตรวจสอบเพลาคือเหวี่ยง
การตรวจสอบเพลาคือเหวี่ยงเป็นการ
ตรวจวัดความคงของความโตของข้อหลักและข้อก้าน
สูบซึ่งเป็นการตรวจวัดด้วยเครื่องมือวัดละเอียดที่มี
ความแม่นยำ ดังนั้นการตรวจวัดจึงควรที่จะต้อง
ปฏิบัติอย่างระมัดระวัง

การตรวจวัดความคงของเพลาคือเหวี่ยง
การตรวจวัดความคงของเพลาคือเหวี่ยง
สามารถกระทำได้ด้วยเครื่องมือวัดละเอียดดังนี้ วาง
เพลาคือเหวี่ยงลงบนวี-บล็อก และใช้ไดอัลเกจวัด
ความคงที่จุดกึ่งกลางและหมุนเพลาลงไปรอบ ๆ

และอ่านค่าที่ได้จากเข็มวัดจะได้ไม่เกิน 0.6
มิลลิเมตร หรือ 0.0024 นิ้ว

การตรวจวัดความโตของข้อหลักและข้อ
ก้านสูบของเพลาคือเหวี่ยงสามารถปฏิบัติได้ดังนี้

1. ใช้ไมโครมิเตอร์วัดแบบละเอียดวัดเส้น
ผ่านศูนย์กลางของข้อหลักและข้อก้านสูบแต่ละข้อ

2. วัดค่าความเร็วของข้อหลักและข้อก้าน
สูบแต่ละข้อ ค่าความเร็วสูงสุดไม่เกิน 0.02 มิลลิเมตร
(0.0008 นิ้ว)

มาตรฐานการทดสอบหลักคือ มาตรฐาน
การทดสอบของ CAFÉ Program มาตรฐานการ
ทดสอบ EU NEDC และมาตรฐานการทดสอบของ
ประเทศญี่ปุ่น Japan 10-15 เช่นเดียวกันกับวัฏจักร
การขับขี่ที่ใช้ทดสอบตามมาตรฐานต่างๆ นั้น
โดยรวมแล้วจะอ้างอิงจากวัฏจักรการขับขี่เพียง 4 วัฏ
จักรเท่านั้นคือ

1. วัฏจักรการขับขี่ของประเทศ
สหรัฐอเมริกาขับขี่ในเมือง (US city cycle) อ้างอิง
โดยมาตรฐานการทดสอบประสิทธิภาพพลังงานใน
รถยนต์ของประเทศสหรัฐอเมริกา

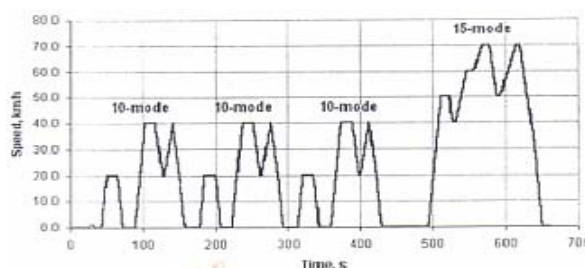
2. วัฏจักรการขับขี่ของประเทศ
สหรัฐอเมริกาแบบรวม (US combined mode) โดย
รวมวัฏจักรการขับขี่ในเมือง (US city cycle) กับ
วัฏจักรการขับขี่บนทางด่วน (US HWY cycle)
อ้างอิงโดยมาตรฐานการทดสอบประสิทธิภาพ
พลังงานในรถยนต์ของประเทศสหรัฐอเมริกา
ประเทศแคนาดา ประเทศไต้หวัน และมลรัฐคาลิ -
ฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา

3. วัฏจักรการขับขี่ของกลุ่มประเทศ
ประชาคมยุโรป (NEDC) อ้างอิงโดยมาตรฐานการ
ทดสอบประสิทธิภาพพลังงานในรถยนต์ของ
ประเทศออสเตรเลีย ประเทศสาธารณรัฐประชาชน
จีน และกลุ่มประเทศประชาคมยุโรป

4. วัฏจักรการขับขี่ของประเทศญี่ปุ่น (10-15 Mode) อ้างอิงโดยมาตรฐานการทดสอบประสิทธิภาพพลังงานในรถยนต์ของประเทศญี่ปุ่น

วัฏจักรการขับขี่แบบ 10-15 Mode

ในการทดสอบนี้เราได้อ้างอิงมาตรฐานการทดสอบแบบวัฏจักร 10-15 Mode ซึ่งใช้ในการกำหนดมาตรฐานการใช้พลังงานของรถยนต์ในประเทศญี่ปุ่น โดยในหนึ่งรอบจะประกอบด้วย การอุ่นเครื่อง 15 นาทีที่ความเร็วประมาณ 60 กิโลเมตรต่อชั่วโมงและตามด้วยวัฏจักร Mode 15 หนึ่งรอบ Mode 10 สามรอบและจบด้วย Mode 15 อีกหนึ่งรอบ การทดสอบครอบคลุมระยะทางรวมทั้งหมดประมาณ 4.6 กิโลเมตร ประกอบด้วยการวิ่งด้วย ECE ที่ช่วง EUDC หนึ่งช่วง โดยในแต่ละช่วงของการขับเคลื่อนจะแสดงถึงการขับเคลื่อนบนถนนรอบเมืองและทางด่วนระหว่างเมืองโดยกำหนดมีความเร็วเฉลี่ยที่ 22.7 กิโลเมตรต่อชั่วโมง รูปที่ 4 แสดงรูปแบบของวัฏจักรการขับขี่นี้

ภาพ 4 รูปแบบของวัฏจักรการขับขี่

การอภิปรายผล

จากการทดสอบรถจักรยานยนต์ฮอนด้า รุ่น wave 100 ด้วยการใช้น้ำมัน 3 ชนิดในการทดสอบ ได้แก่ น้ำมันเบนซินออกเทน 91 น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 และน้ำมันแก๊สโซฮอล์ E20 ทำให้ได้ผลการทดสอบดังนี้

ตาราง 5

การเปรียบเทียบผลการทดลอง

รายการ	ออกเทน 91	แก๊สโซฮอล์ 95	แก๊สโซฮอล์ E20
อัตราการสิ้นเปลืองน้ำมัน (ลิตรต่อกิโลเมตร)	47.6	44.3	40.2
การสึกหรอของชิ้นส่วนต่างๆ ภายในเครื่องยนต์ (เปอร์เซ็นต์)	0.87	1.054	2.12

จากการศึกษาพบว่า เครื่องยนต์ที่ใช้น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E20 มีการสึกหรอมากที่สุดโดยคิดเป็น 2.12 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาคือน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 มีค่าเท่ากับ 1.054 เปอร์เซ็นต์ และสุดท้ายคือน้ำมันเบนซินออกเทน 91 คิดเป็น 0.87 เปอร์เซ็นต์

จากการทดสอบอัตราการสิ้นเปลืองเชื้อเพลิงพบว่า เชื้อเพลิงที่มีอัตราการสิ้นเปลืองน้อยที่สุดคือ น้ำมันเบนซินออกเทน 91 มีค่าเท่ากับ 47.6 กิโลเมตร/ลิตร รองลงมาคือ น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 มีค่าเท่ากับ 44.3 กิโลเมตร/ลิตร และท้ายสุดคือน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E20 มีค่าเท่ากับ 40.2 กิโลเมตร/ลิตร และเมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อลิตรแล้วพบว่า รถจักรยานยนต์ 4 จังหวะใช้น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E10 มีค่าใช้จ่ายต่อลิตรต่ำสุด ส่วนน้ำมันเบนซินออกเทน 91 มีค่าใช้จ่ายต่อลิตรมากที่สุด

การใช้น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ E20 ส่งผลต่อการขยายตัวของวัสดุประเภทพลาสติกและยางสังเคราะห์มากที่สุดโดยคิดเป็น 12 เปอร์เซ็นต์

รองลงมาคือน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 มีค่าเท่ากับ 8.17เปอร์เซ็นต์ และน้ำมันเบนซินออกเทน 91 มีผลกระทบน้อยที่สุดคิดเป็น 5.83 เปอร์เซ็นต์ ระบบท่อทางที่ทำจากยางถ้ามีชิ้นส่วนที่ใช้ยางธรรมชาติอาจจะเกิดการขยายตัวได้เร็วขึ้น ทำให้ต้องเปลี่ยนอะไหล่ดังกล่าวเร็วขึ้นกว่ากำหนด ในระบบถังเก็บน้ำมันสำหรับรถจักรยานยนต์รุ่นเก่าซึ่งวัสดุทำจากโลหะประเภทเหล็ก (รถสมัยใหม่ปัจจุบันนิยมใช้พลาสติก) จากการทดสอบพบว่าน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ไม่เกิดการกัด-กร่อน แต่จะเกิดสนิมในถังเก็บน้ำมันสาเหตุจากน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์มีส่วนผสมของเอทานอล ซึ่งในเอทานอลมีน้ำผสมอยู่ประมาณ 0.5 เปอร์เซ็นต์

ในน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ จะมีปริมาณออกซิเจนอยู่มากกว่าในน้ำมันเบนซินอื่นเนื่องมาจากเอทานอลที่เติมลงไป 10% ดังนั้นเครื่องยนต์รุ่นเก่าที่ใช้ระบบคาร์บูเรเตอร์ซึ่งไม่มีระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุมปริมาณอากาศเข้าห้องเผาไหม้เหมือนรถที่ใช้ระบบหัวฉีด ในบางกรณีอาจจะต้องปรับตั้งคาร์บูเรเตอร์ เพื่อให้อัตราส่วนของอากาศและน้ำมันมีความเหมาะสมแต่จากที่ได้ทำการทดสอบพบว่ารถที่เป็นระบบคาร์บูเรเตอร์ส่วนใหญ่สามารถใช้น้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ได้โดยไม่ต้องปรับแต่งเครื่องยนต์

เอกสารอ้างอิง

- ชาญชัย ทองประสิทธิ์ และอำพล ชื่อดรง. (2545). *เครื่องยนต์เล็กและจักรยานยนต์*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ตระการ ก้าวกลิกรรม. (2539). *คู่มือปะเก็นแก๊สเก้ด*. กรุงเทพฯ: เอ็มแอนคี่อี
- ธีรยุทธ สุวรรณประทีป. (2544). *วิศวกรรมยานยนต์*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- ประสานพงษ์ หาเรือนชีพ. (2539). *ทฤษฎีและปฏิบัติเครื่องยนต์แก๊สโซลีน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- มนตรี พิรุณเกษตร. (2544). *เครื่องยนต์เผาไหม้ภายใน*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- เสมอขวัญ ดันติกุล. (2544). *เครื่องยนต์สันดาปภายใน*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมอาชีพ.
- สุระเชษฐ์ รุ่งวัฒนพงษ์. (2536). *กลศาสตร์ของแข็ง*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- อำพล ชื่อดรง. (2536). *ทฤษฎีระบบควบคุมและส่งจ่ายเชื้อเพลิง*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในทัศนะของบุคลากร

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

Learning Organizations from the Perspective of Personnel of Higher-Education Institutions in Thailand

บทคัดย่อ

การวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในทัศนะของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยในปัจจุบัน (2) เปรียบเทียบระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในทัศนะของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาจำแนกตามปัจจัยภูมิหลัง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะงานที่ทำในปัจจุบัน ตำแหน่งทางวิชาการ ประสบการณ์ทำงาน ประเภทมหาวิทยาลัย/สถาบันที่สังกัด (3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในทัศนะของบุคลากร สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย (4) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในทัศนะของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย 107 สถาบัน เก็บข้อมูลจากบุคลากรระดับผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการสำนัก อาจารย์ และเจ้าหน้าที่จำนวน 479 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม และสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในทัศนะของบุคลากรสถาบัน อุดมศึกษาในประเทศไทยในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ ด้านองค์กร ด้านบุคคล ด้านการจัดการความรู้และด้านการจัดการเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านภูมิหลัง ที่มีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ อายุ และลักษณะงานที่ทำในปัจจุบัน หลักที่ส่งผลกระทบต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในทัศนะของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ได้แก่ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร บรรยากาศองค์กร พันธกิจและยุทธศาสตร์องค์กร แรงจูงใจ และการดำเนินงานบริหารจัดการ แนวทางการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในทัศนะของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจากการสัมภาษณ์พบว่า ควรพัฒนาที่สาเหตุซึ่งเป็นปัจจัยหลัก 8 ประการ ได้แก่ ภาวะผู้นำ นโยบายองค์กร พันธกิจและยุทธศาสตร์องค์กรการดำเนินงานบริหารจัดการ การบริหารทีมงาน แรงจูงใจ วัฒนธรรมองค์กรและบรรยากาศองค์กรที่ส่งผลกระทบต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยอื่น ๆ ด้วย ได้แก่ (1) การบริหารจัดการความรู้โดยใช้ทีมบริหาร (2) การกำหนดกลยุทธ์ของสถาบันอุดมศึกษาในเชิงปฏิบัติ (3) การพัฒนาทรัพยากรบุคคล (4) การติดต่อสื่อสารและแบ่งปันข้อมูล (5) การประเมินผลการปฏิบัติ งานอย่างต่อเนื่องโดยการติดตามและรายงาน (6) การบริหารหลักสูตรและการสอน (7) การสร้างนวัตกรรม และ (8) การจัดทำสมรรถนะหลัก

* นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

¹ ส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ปีการศึกษา 2552

อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร. จรัสพงศ์ คลังกรม

ดังนั้นปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในทัศนะของบุคลากร
สถาบันอุดมศึกษาที่พบจากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสร้างรูปแบบสมการทำนาย ในการศึกษาครั้งนี้ ชื่อว่า
รูปแบบ CEMMOM Model

คำสำคัญ: องค์กรแห่งการเรียนรู้, สถาบันอุดมศึกษา

Abstract

The purpose of this research was to: (1) study the status of learning organizations from the perspective of personnel of higher-education institutions, (2) compare the level of learning organizations from the perspective of personnel of higher-education institutions based on sex, age, education level, current job characteristics, academic position, work experience and type of university. (3) study factors that affected learning organizations from the perspective of personnel of higher-education institutions, and (4) study guidelines for developing learning organizations from the perspective of personnel of higher-education institutions.

The sample of this research consisted of 479 persons from 107 higher-education institutions. The positions held by participants were directors, deputy directors, lecturers, and officials. The research instruments used were questionnaires and interviews. Statistics being used in this research consisted of mean, standard deviation and stepwise multiple regression analysis.

The results found that the learning organizations from the perspective of personnel of higher-education institutions in Thailand on the five aspects--learning organization people knowledge and technology were on the high level. The background factors affecting the learning organizations included age and current job characteristics. On highest academic positions, it was found that personnel with associate professorship had the highest level of the learning organizations. Key factors that affected the learning organizations from the perspective of personnel of higher-education institutions in Thailand were organization culture, organization conditions, mission and organization strategy, motivation and management. For the guidelines for developing learning organizations from the perspective of personnel of higher-education institutions in Thailand, it was found that emphasis on factor development was required. Other factors included (1) knowledge management by teamwork, (2) set the strategy in term of practice, (3) developing human resource, (4) contact and sharing data, (5) evaluation of work, (6) administration of curriculum and teaching, (7) create innovations and (8) set the competency of personnel. A model of equation could be created to predict main factors that affected learning organizations from the perspective of personnel of higher-education institutions.

Keywords: Learning Organization, Higher Education Institutions

ความนำ

ปัจจุบันความก้าวหน้าของกระแสโลกาภิวัตน์ที่ปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็วทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปสู่ สังคมแห่งความรู้ (knowledge society) ความรู้ถูกนำมาเป็นตัวสร้างมูลค่าเพิ่มขององค์กร (สุชาติ กิจชนะเสรี, 2549) นอกจากนี้ความรู้และภูมิปัญญาของแต่ละสังคมถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทำให้หลาย ๆ ประเทศต่างให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เนื่องจากการจะพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมนั้น การพัฒนาคุณภาพของคนให้เป็นเลิศโดยเฉพาะในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและองค์ความรู้ จะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศได้อย่างแท้จริง อุดมศึกษาซึ่งถือเป็นการศึกษาหลักระดับหนึ่งที่มีหน้าที่สำคัญในการผลิตกำลังคน พัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูงและการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ใช้เป็นการต่อยอดความรู้ในระดับที่สูงขึ้น อุดมศึกษาจึงเป็นแหล่งรวมความรู้และวิทยาการที่หลากหลาย

จากการก้าวไปสู่การเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็วทำให้อุดมศึกษาไทยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้วย เห็นได้จากแนวโน้มการขยายตัวเชิงปริมาณและคุณภาพมีมาเป็นระยะ ๆ การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษามีความหลากหลายเพื่อรองรับความต้องการต่าง ๆ มีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้มากขึ้น จากรายงานชุดแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษาไทย ตามพรบ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นข้อด้อยของอุดมศึกษาไทย เช่น อุดมศึกษาไทยประสบปัญหาวิกฤตด้านคุณภาพการ

จัดการเรียนการสอนเน้นเนื้อหาวิชามากกว่าการสอนให้ผู้เรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ โดยในระยะหลังเน้นการเพิ่มปริมาณการผลิตบัณฑิตเพื่อให้ทันกับความต้องการของประเทศ ทำให้คุณภาพการศึกษาดrop และสาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาคุณภาพอุดมศึกษาไทย คือปัญหาด้านมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง คือวัฒนธรรมย่อยในระบบอุดมศึกษาไทยเป็นอุปสรรคมากกว่าส่งเสริมการทำงานและการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากรในสถาบัน (วิจารณ์ พานิช, 2546)

องค์กรแห่งการเรียนรู้ (learning organization) เป็นการบริหารจัดการองค์กรในรูปแบบหนึ่งที่สามารถใช้เป็นพื้นฐานในการก้าวไปสู่ความสำเร็จขององค์กร (โพธิยา คำพิว, 2548) ได้ทุกประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับอุดมศึกษาควรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากกว่าองค์กรประเภทอื่นๆ เพราะองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นกระบวนการปฏิบัติสำหรับการพัฒนา ปรับปรุงให้สถาบันอุดมศึกษา คิดค้นวิธีการใหม่ ๆ ในการพัฒนาทั้งบุคลากร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และทั่วทั้งองค์กร นอกจากนี้การทำให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ นั้น ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการนำทาง โดยการมีวิสัยทัศน์และการสนับสนุนบรรยากาศทางบวก (สมคิด สร้อยน้ำ, 2547) องค์กรแห่งการเรียนรู้ สามารถประยุกต์ใช้ร่วมกับการบริหารแบบอื่น ๆ ที่มีลักษณะการพัฒนางานให้พร้อมไปด้วยแนวคิดสร้างสรรค์ตลอดทั้งองค์กร (วีระวุธ มาณะศิรินันท์, 2545) ภายใต้อุดมศึกษาใหม่ที่เป็นโลกแห่งการเรียนรู้ องค์กรใด ๆ คิดและตัดสินใจใดๆ ย่อมต้องใช้ข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ และภูมิปัญญาเข้ามาเกี่ยวข้องทุกครั้ง ทุกองค์กรจึงต้องแสวงหาแนวทางที่จะสร้างความเจริญอย่างมั่นคงและถาวร (ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์, 2546) โดยแนวคิดขององค์กรแห่งการเรียนรู้ เน้นในเรื่องการ

เรียนรู้ที่เกิดขึ้น โดยการสร้างจากคนในองค์กรที่อยู่
กับปัญหา ต้องเรียนรู้การแก้ปัญหา การเรียนรู้เป็นทีม
ให้เป็นประโยชน์ทั้งบุคคล ทีมและองค์กรไปในตัว
เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงภายในองค์กร

(วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2544) จากแนว

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี พ.ศ. 2542

เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการระดับอุดมศึกษาที่มี

ประสิทธิภาพ สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้อง

ปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการองค์กรให้สอดคล้อง

กับการปฏิรูประดับอุดมศึกษา ซึ่งควรใช้การบริหาร

จัดการเพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยการ

สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้แก่

บุคลากร ผู้สอนผู้เรียนและชุมชน

ดังนั้น การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ

สถาบันอุดมศึกษา เป็นสิ่งที่ท้าทายและมีความจำเป็น

อย่างยิ่ง เพราะสถาบันอุดมศึกษายังคงต้องมีหน้าที่

หลักในการผลิตองค์ความรู้และเผยแพร่องค์ความรู้

ใหม่ๆ ให้แก่สังคม การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

นอกจากสามารถพัฒนาผู้สอน บุคลากรในองค์กร

ให้เกิดการเรียนรู้ การนำความรู้ที่มีมาประยุกต์ใช้ในการ

พัฒนางาน การเรียนการสอน แล้วยังสามารถ

นำไปพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อยู่เสมอทำให้

เกิดองค์การที่เข้มแข็งมีคุณภาพและสามารถพร้อมรับ

กับสภาวะการแข่งขันที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบันได้ และ

เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์อุดมศึกษาที่เน้น

สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ และวิทยาการใหม่ ๆ ใน

ระดับอุดมศึกษา จึงควรศึกษาทักษะของบุคลากร

สถาบันอุดมศึกษาและพัฒนาการเป็นองค์กรแห่ง

การเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาเพื่อความมั่นคงและ

ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการเป็นองค์กรแห่งการ
เรียนรู้ในทักษะของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาใน
ประเทศไทยในปัจจุบัน

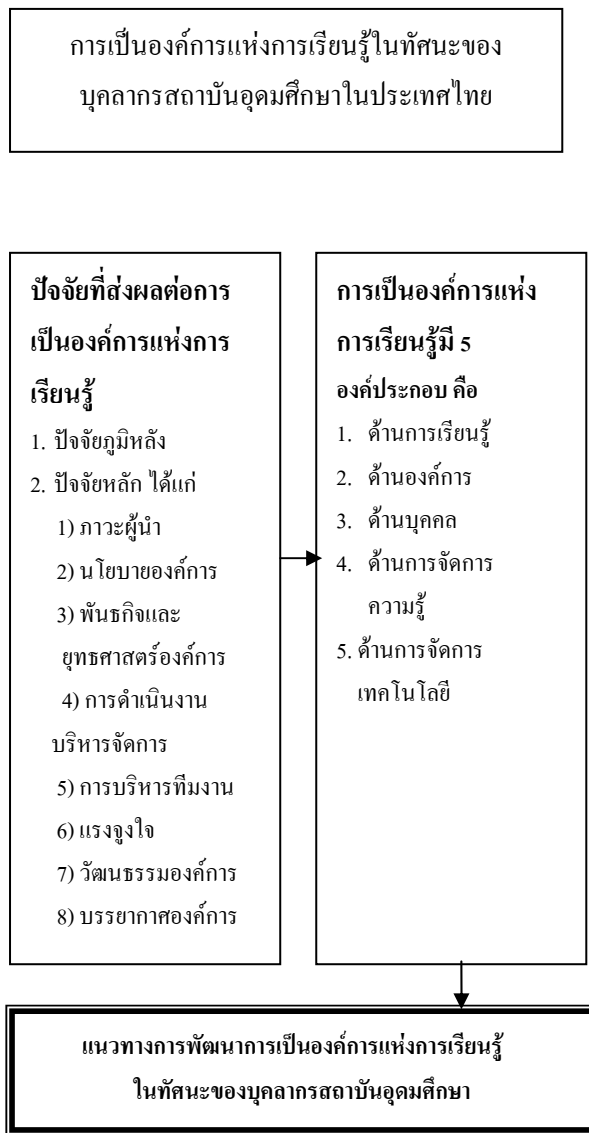
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการเป็น
องค์กรแห่งการเรียนรู้ในทักษะของบุคลากร
สถาบันอุดมศึกษาจำแนกตามปัจจัยภูมิหลัง ได้แก่
เพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะงานที่ทำใน
ปัจจุบัน ตำแหน่งทางวิชาการ ประสบการณ์ทำงาน
ประเภทมหาวิทยาลัย/สถาบันที่สังกัด

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบ
ต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในทักษะของ
บุคลากรสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา
การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในทักษะของ
บุคลากรสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการ
เรียนรู้ในทักษะของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาใน
ประเทศไทย ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์และกำหนด
กรอบในการศึกษาดังปรากฏตามแผนภาพดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้

องค์กรแห่งการเรียนรู้ หมายถึง องค์กรที่บุคลากรทุกคน มีการเรียนรู้ร่วมกันทั้งระดับบุคคล กลุ่มและทีมงานทั่วทั้งองค์กร ผู้บริหารในองค์กร สนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรมีการเรียนรู้ แลกเปลี่ยน แบ่งปันความรู้ และสามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการเกิดประโยชน์ต่อตนเองและองค์กร การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ มาร์ควอร์ต (Marquardt, 1994) มาใช้ในการศึกษาโดยประกอบด้วย 5 องค์ประกอบดังนี้

1. การเรียนรู้ (learning) หมายถึง การให้ความสำคัญและสนับสนุนให้บุคลากร มีการเรียนรู้ด้วยตนเองและเป็นทีม ประยุกต์ ปรับใช้ วิเคราะห์ปัญหา เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง โดยมีระดับของการเรียนรู้ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์กร มีประเภทของการเรียนรู้ 4 ประเภท คือ (1) การเรียนรู้เชิงปรับตัว เป็นการนำประสบการณ์มาปรับการกระทำในอนาคต เกิดขึ้นเมื่อบุคคล ทีมและองค์กรได้เรียนรู้จากการประสบการณ์และการพิจารณาอย่างมีขั้นตอน (2) การเรียนรู้เชิงคาดการณ์ เป็นการแสวงหาความรู้โดยการคิดจินตนาการเกี่ยวกับอนาคตเพื่อหาโอกาสที่ดีที่สุดและกำหนดแนวทางเพื่อให้บรรลุผล (3) การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ สืบหา ไตร่ตรองสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและนำไปความรู้ไปพัฒนาบุคคลและองค์กร เป็นการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เน้นไปที่การแสวงหาความรู้จริง และหาหนทางแก้ปัญหาให้เกิดผลสำเร็จ (4) การเรียนรู้ถึงแก่นแท้ จะเกิดขึ้นจากการพิจารณาเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับข้อสมมติต่างๆ ขององค์กร ทำให้บุคลากรสามารถสร้างกลยุทธ์ใหม่ๆ เพื่อการเรียนรู้ และมีทักษะของการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ได้แก่ 4.1 การคิดเชิงระบบ เป็นโครงสร้างแนวความคิดที่ทำให้แบบแผนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และมีประสิทธิภาพ 4.2 การมีรูปแบบความคิด คือ ข้อสันนิษฐานที่อยู่ในการคิดที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติและการกระทำ 4.3 การมุ่งสู่ความเป็นเลิศ บ่งชี้ถึงความชำนาญในระดับสูง โดยจะต้องอาศัยการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4.4 การเรียนรู้แบบขึ้นนำตนเอง คือการที่ทุกคนตระหนักในความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นผู้เรียนคนหนึ่ง โดยจะต้องมีทักษะในการประเมินตนเองและผสมผสานกับเป้าหมายขององค์กร และ 4.5 การเสวนา คือการสื่อสารระดับสูงระหว่างบุคคล ต้องอาศัยการพินิจพิเคราะห์

2. องค์การ (organization) หมายถึง การกำหนดระบบโครงสร้างสายการบังคับบัญชาที่ไม่ซับซ้อน ให้บุคคลทำงานร่วมกันอย่างมีแบบแผนเป็นวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ขององค์การที่ผู้บริหารระดับสูงต้องให้การสนับสนุนและส่งเสริมในการพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้ทั้งในสายงานและข้ามสายงาน มีวัฒนธรรมและให้ความสำคัญในการเรียนรู้ร่วมกันทั้งองค์การ ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย 4 ส่วน คือ วิสัยทัศน์ วัฒนธรรม กลยุทธ์และโครงสร้าง

3. บุคคล (people) หมายถึง บุคคลที่ประกอบไปด้วย ผู้บริหาร บุคลากร ผู้รับบริการ เครือข่าย กลุ่มหุ้นส่วน และชุมชน โดยมีการพัฒนาฝึกอบรมทักษะความรู้ ความเชี่ยวชาญ ให้โอกาสสนับสนุนส่งเสริม บุคลากรทุกระดับชั้นอย่างต่อเนื่อง

4. การจัดการความรู้ (knowledge management) การนำความรู้ที่มีอยู่ในองค์การมาบริหารจัดการอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์การ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ ได้แก่ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ การสืบค้น การถ่ายโอนและการนำไปประยุกต์ใช้

5. การจัดการเทคโนโลยี (technology) หมายถึง องค์การมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการเรียนรู้ของบุคลากร โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้าง จัดเก็บ รวบรวม ถ่ายโอน เผยแพร่ข้อมูลและ เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มพูนความรู้ โดยมีการพัฒนาระบบสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องและนำมาเป็นปัจจัยหลักในการศึกษาวิจัยได้ดังนี้ (1) ภาวะผู้นำ (2)

นโยบาย (3) พันธกิจและยุทธศาสตร์องค์การ (4) การดำเนินงานบริหาร (5) การบริหารทีมงาน (6). แรงจูงใจ (7) วัฒนธรรมองค์การ และ (8) บรรยากาศองค์การ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบวัดครั้งเดียว เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างในสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ ไทย ใช้สูตร ของ Yamane's เพื่อให้ได้จำนวนสถาบันอุดมศึกษา จาก 146 แห่ง จะได้ กลุ่มตัวอย่างสถาบันจำนวน 107 แห่ง และได้จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง 749 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นโดยประยุกต์ จากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์เพิ่มเติมผู้ที่เกี่ยวข้อง นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบความแม่นยำ (validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านได้ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.86 และทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) โดยผลของการทดสอบความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) เท่ากับ .934 เนื้อหาของแบบสอบถามมี 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาลักษณะงานที่ทำในปัจจุบัน ตำแหน่งทางวิชาการ ประสบการณ์การทำงาน และประเภทของมหาวิทยาลัย/สถาบันที่สังกัด

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในทัศนะของบุคลากร

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด ใช้สถิติเปรียบเทียบ วิเคราะห์ข้อมูล ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของประชากร ใช้สถิติ วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อทดสอบสมมติฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหลาย ตัวกับตัวแปรตาม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ พบว่าระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในทัศนะของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่าปัจจัยด้านภูมิหลังที่มีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในทัศนะของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ ตัวแปรด้านอายุ ลักษณะงานที่ทำ และตำแหน่งทางวิชาการ ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในทัศนะของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษา พบทั้งหมด 5 ตัวแปร เรียงลำดับได้ดังนี้ ตัวแปรด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านบรรยากาศองค์กร ด้านพันธกิจและยุทธศาสตร์องค์กร ด้านแรงจูงใจ และ (5) ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการ

และการปฏิบัติงานต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในทัศนะบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.67$) หรือ 73.24% และพบว่า องค์ประกอบของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย 5 ด้าน โดยเห็นว่ามียกระดับการปฏิบัติด้านบุคคล มากที่สุด ($\bar{X} = 3.81$)รองลงมา ได้แก่ ด้านองค์กร($\bar{X} = 3.79$) ด้านการจัดการเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.61$) ด้านการเรียนรู้($\bar{X} = 3.56$) โดยด้านที่เห็นว่ามียกระดับการ

ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดการความรู้ ($\bar{X} = 3.54$)โดยมีรายละเอียดดังนี้ การเรียนรู้ มีการปฏิบัติด้านการเรียนรู้ในระดับสูง คือ การให้ความสำคัญ ต่อการเรียนรู้ของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.76$) องค์การ มีการปฏิบัติด้านองค์การในระดับสูง คือ การให้ความสำคัญและถ่ายทอดวิสัยทัศน์ให้บุคลากรในองค์การได้รับรู้และยอมรับพร้อมที่จะปฏิบัติตามร่วมกัน($\bar{X} = 3.64$) บุคคล มีการปฏิบัติด้านบุคคลในระดับสูง คือ ส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมกิจกรรมหรือประสานงานกับชุมชน สมาคมวิชาชีพ และสถาบันการศึกษาอื่นเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้($\bar{X} = 3.76$) การจัดการความรู้ มีการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ในระดับ สูง คือ บุคลากรมีการหาความรู้ข้อมูลข่าวสารที่ช่วยการทำงาน ($\bar{X} = 3.78$) และการจัดการเทคโนโลยี มีการปฏิบัติด้านการจัดการเทคโนโลยีในระดับสูง คือ การปฏิบัติงานและพัฒนาระบบงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถในการสร้าง รวบรวม จัดเก็บ และการถ่ายโอนข้อมูลเพื่อให้ปฏิบัติงานได้ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.74$)

การอภิปรายผล

ผลจากการศึกษาพบว่า ในทัศนะของบุคลากรกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า โดยภาพรวม การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย มีระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าภารกิจหลักของอุดมศึกษา คือ การสร้างองค์ความรู้ที่มีมูลค่า ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความรู้ที่ถูกต้อง ทันสมัย ในการเผยแพร่ไปสู่ผู้เรียน และบุคลากรทุกคนในองค์กร เพราะบุคลากรในองค์กรอุดมศึกษาต้องมีการเรียนรู้อยู่เสมอ สอดคล้องกับผล การวิจัยของ จีระพร

เรื่องจิระชูพร (2548) ซึ่งศึกษาเรื่อง ศักยภาพในการพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยภาครัฐและภาคเอกชนที่พบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในสถาบันการศึกษา เพราะไม่เพียงแต่จะสะท้อนถึงศักยภาพในการเพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องของผู้เกี่ยวข้องในการให้ความรู้แล้ว ยังเป็นส่วนที่มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรอีกด้วย และยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของเจริญสุข ภาวศิริพงษ์ (2542) ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นการศึกษาแนวคิดและกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่ององค์กรแห่งการเรียนรู้ ที่เน้นการสร้างปัจจัยและสภาพแวดล้อม เพื่อให้บุคลากรขององค์กรเกิดการเรียนรู้ สามารถพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา การกำหนดวิสัยทัศน์ การศึกษาให้รู้สภาพแวดล้อมขององค์กร การกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ขององค์กร การฝึกอบรม การปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรใหม่ การปรับปรุงกระบวนการทำงาน การสร้างบรรยากาศในองค์กรเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ และการประเมินผล เป็นวิธีการที่ใช้เพื่อพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นในองค์กร ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในทัศนะของบุคลากร

สำหรับระดับที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านพันธกิจและยุทธศาสตร์องค์กร มีการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า พันธกิจและยุทธศาสตร์องค์กรของสถาบันอุดมศึกษา คือ การให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานนั้น ๆ ได้มีการรับรู้และจัดทำร่วมกันเพื่อจะได้มีการปฏิบัติให้สอดคล้องและเป็นไปตามเป้าหมายของพันธกิจและยุทธศาสตร์องค์กร

2. ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการ มีการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานทั้งธุรกิจภาครัฐและเอกชน หรือหน่วยงานใด ๆ ก็ตาม ไม่อาจหลีกเลี่ยงจากขั้นตอนของการดำเนินงานในเรื่องของการบริหารจัดการให้องค์กรประสบความสำเร็จและบรรลุถึงเป้าหมายได้นั้น ต้องมีการบริหารจัดการเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญมากถ้าไม่มีขั้นตอนของการดำเนินงานบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Wehrich and Koontz (1993) ที่กล่าวไว้ว่า การจัดการเป็นงานสำคัญที่ผู้บริหารทุกคนต้องทำให้ได้ตามเป้าหมายอย่างชาญฉลาด ซึ่งในจิตสภาพแวดล้อมและการแข่งขันไม่มีความรุนแรง องค์กรต่าง ๆ เพียงแต่ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายก็เพียงพอ แต่ในปัจจุบันความรุนแรงของการแข่งขันและความผันผวนของสภาพแวดล้อมในปัจจุบันยิ่งทวีความซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ทุกองค์กรต้องดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีทิศทางที่ชัดเจน การจัดการจึงเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา และสร้างความก้าวหน้าแก่องค์กร

3. ด้านแรงจูงใจ มีการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า แรงจูงใจเป็นสิ่งที่มียุทธพลต่อบุคคลและผลผลิตของงาน องค์กรทุกองค์กรจึงต้องให้ความสำคัญกับแรงจูงใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงจูงใจที่ให้อำนาจให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ เนื่องจากบุคลากรแต่ละคนมีการตอบสนองการทำงานที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะแต่ละคนมีแรงจูงใจต่างกัน ทั้งแรงจูงใจที่เกิดจากภายในตัวบุคคลได้แก่ ทักษะ ความเห็นที่ต่างกันโดยบางคนอาจมองว่าองค์กรเป็นสิ่งที่ไม่คุ้มค่าหรือประโยชน์ต่อชีวิต และแรงจูงใจภายนอกได้แก่ การยกย่องชมเชย ให้รางวัล ดังนั้นบุคคลจะปฏิบัติทำงานโดยขึ้นกับสิ่งที่เขาจะได้รับ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรโดยที่

องค์การต้องทำให้บุคลากรรู้สึกผูกพันต่อองค์การ โดยอาจใช้การจูงใจที่แตกต่างกันเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่ส่งผลที่ดีต่อองค์การ บุคคลแต่ละคนอาจต้องการแรงจูงใจที่ต่างกัน ดังนั้นผู้บริหารองค์การต้องเลือกใช้และปฏิบัติให้เหมาะสมต่อบุคลากรของตน และต้องเลือกปฏิบัติต่อบุคลากรด้วยความเสมอภาคทุกคน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ โพธิยา คำพิว (2548) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาหนองคาย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การจูงใจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแรงจูงใจเป็นสิ่งที่สำคัญและต้องปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา

4. ด้านวัฒนธรรมองค์การ มีการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวัฒนธรรมองค์การเป็นเรื่องของความประพฤติ ความเชื่อและค่านิยมร่วมกันของบุคลากร เปรียบเสมือนแบบแผน หรือแนวที่ปฏิบัติร่วมกันมา วัฒนธรรมองค์การเป็นสิ่งที่ทำให้องค์การประสบความสำเร็จในการทำงาน ถ้าขาดวัฒนธรรมองค์การในเชิงสร้างสรรค์ องค์การก็จะไม่ประสบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิระพร เรืองจิระฐพร (2548) ซึ่งศึกษาเรื่อง ศักยภาพในการพัฒนาไปสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งหากองค์กรมีวัฒนธรรมแบบสร้างสรรค์มีส่วนผลักดันให้การพัฒนาไปสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ได้มากขึ้น

5. ด้านบรรยากาศองค์การ มีการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบรรยากาศองค์การเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเนื่องจากบุคลากรไม่ได้ทำงานเพียงลำพัง หากแต่ต้องทำงานอยู่ภายใต้การควบคุมหรือภายใต้โครงสร้างองค์การเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นสภาพแวดล้อมที่ดีที่สามารถ

สร้างความสุขให้กับบุคลากรได้มีการเรียนรู้หรือมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันจึงเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญ และจากผลการวิจัยพบว่า การให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การเป็นสิ่งที่บุคลากรสถาบันอุดมศึกษาให้ความสำคัญมากที่สุดเนื่องจากบรรยากาศองค์การนั้นมีผลต่อการรับรู้ของบุคลากรอย่างเห็นได้ชัดเจน

สำหรับแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในทัศนะของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษา สามารถสรุปแต่ละปัจจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้ (1) ด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหารในองค์การสถาบันอุดมศึกษาควรมีการปรับเปลี่ยนภาวะผู้นำเป็นในลักษณะที่เปรียบ เสมือนพี่เลี้ยง ไม่ใช่ผู้นำแบบสั่งการหรือเผด็จการ ผู้นำที่ดีควรมีการชี้แนะ หรือคอยให้คำแนะนำ พร้อมทั้งเป็นผู้ปฏิบัติก่อนเพื่อให้บุคลากรปฏิบัติตาม เป็นแบบอย่างที่ดีและพร้อมยอมรับความแตกต่างของบุคลากรทั้งในเรื่องความสามารถทางสติปัญญาและความสามารถในการทำงาน เช่น ด้านการเรียนรู้ในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้บริหารควรปฏิบัติเป็นตัวอย่างให้กับบุคลากร รวมทั้งผู้บริหารหรือผู้นำควรมีการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับบุคลากร (2) ด้านนโยบายขององค์การ ในแต่ละองค์การควรมีการกำหนดนโยบายขององค์การให้ชัดเจนและเผยแพร่ให้บุคลากรในองค์การได้รับรู้ตามแผนงานนโยบายนั้น ๆ เพื่อให้มีแนวทางการปฏิบัติตามร่วมกันจนบรรลุเป้าหมายขององค์การ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายที่เกี่ยวข้องกับองค์การแห่งการเรียนรู้ว่าต้องการให้บุคลากรได้ฝึกและปฏิบัติอย่างไรให้เป็นในทิศทางเดียวกันหรือปฏิบัติตามร่วมกัน (3) ด้านพันธกิจและยุทธศาสตร์องค์การ การกำหนดภาระหน้าที่ที่สอดคล้องกับพันธกิจและยุทธศาสตร์ขององค์การเป็นสิ่งที่พึงปฏิบัติให้

สอดคล้องกันโดยให้บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา หรือชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อการปฏิบัติได้จริงรวมทั้งสามารถใช้ทรัพยากรบุคคลมาช่วยในเรื่องที่เกี่ยวข้องสามารถมีส่วนร่วมได้ (4) ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการ ควรกระทำให้ชัดเจนและบริหารจัดการด้านทรัพยากรบุคคลและงบประมาณให้เพียงพอต่อการเรียนรู้ของบุคลากร เช่น การฝึกอบรมนอกหน่วยงานโดยสนับสนุนทุน และให้บุคลากรที่ไปอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้มาจัดการฝึกอบรมให้กับบุคลากรในหน่วยงานได้ (5) ด้านการบริหารทีมงาน ควรมีการจัดการทำงานหรือเรียนรู้แบบข้ามสายงาน รวมทั้งจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมอาจเป็นในรูปของการแข่งขันแต่ละหน่วยงานในเรื่องของการปฏิบัติ เพื่อก่อให้เกิดการคิด แก้ปัญหาร่วมกันและเสริมสร้างความรัก ความสามัคคีภายในหน่วยงาน (6) ด้านแรงจูงใจ ผู้บริหาร หรือผู้นำในองค์กร ควรใช้แรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับบุคลากร เช่น การให้ทุนสนับสนุนการฝึกอบรม การศึกษาต่อ หรือการให้รางวัลในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรที่มีความขยันในการทำงานโดยสามารถให้บุคลากรในหน่วยงานร่วมลงความเห็น นอกจากนี้ควรสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรรู้สึกรักผูกพันต่อองค์กร ไม่เพียงแต่ทำงานเพราะต้องการเงินเดือนเท่านั้น รวมทั้งควรพูดคุยถามไถ่ถึงภาวะการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งให้ความเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือในการทำงาน (7) ด้านวัฒนธรรมองค์กร เป็นสิ่งที่ควรปรับเปลี่ยนในเรื่องการเรียนรู้ ส่งเสริมให้บุคลากรรู้สึกรักและมองเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ไม่ทำงานโดยใช้วิธีการเดิม ๆ เช่น บุคลากรบางคนไม่ชอบศึกษาในเรื่องของการใช้คอมพิวเตอร์ ช่วยสอน ควรที่จะฝึกและสนับสนุนค่านิยมให้มีความรักและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานถ้าสิ่งนั้นๆสามารถส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติที่รวดเร็วและทันสมัย (8) ด้านบรรยากาศองค์กร

ควรจัดสถานที่ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดความรู้สึที่ดีในการปฏิบัติงาน เช่น จัดสรรคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนรู้ จัดสถานที่ทำงานให้ง่ายต่อชีวิตชีวา จัดกิจกรรมร่วมกันของบุคลากรเพื่อให้เกิดความรักความสามัคคี

นอกจากนี้ยังมีแนวทางการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษา นอกเหนือจากที่กล่าวข้างต้นในแต่ละปัจจัยนั้นมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ผู้บริหารให้ความคิดเห็นว่าควรดำเนินการ ได้แก่ การบริหารจัดการความรู้ การกำหนดกลยุทธ์ของสถาบันอุดมศึกษาในเชิงปฏิบัติการ พัฒนาทรัพยากรบุคคล การติดต่อสื่อสารและแบ่งปันข้อมูล การประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง การบริหารหลักสูตรและการสอน การสร้างนวัตกรรม และการจัดทำสมรรถนะหลักเพื่อการบริหารทรัพยากรบุคคลมีคุณค่า

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในทัศนะของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย สามารถนำข้อเสนอแนะครั้งนี้ไปปรับปรุง หรือจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มากขึ้นในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการเรียนรู้ ควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรในระดับบุคคลและระดับกลุ่ม มีการฝึกอบรมวิธีการปฏิบัติงาน แสวงหาแนวทางการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน

2. ด้านองค์กร องค์กรควรมีการดำเนินงานบริหารจัดการในการปฏิบัติงานที่เสริมสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ จัดให้บุคลากรที่อยู่ต่างฝ่ายได้มีการปฏิสัมพันธ์ มีการประเมินผลงานที่ได้รับมอบหมาย มีการส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นทีม จัดบรรยากาศองค์กรที่เอื้อต่อการ

เรียนรู้ ส่งเสริมให้บุคลากรได้เรียนรู้และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน จัดอบรม พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณจัดหาแหล่งทรัพยากรให้เพียงพอต่อความต้องการของบุคลากรและองค์กร การบริหารทีมงาน นั้นสถาบันอุดมศึกษาควรจัดกิจกรรมที่ให้บุคลากรมีการคิด วิเคราะห์ วางแผนร่วมกัน การประเมินผลงานในทีมจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้เกิดขึ้นกับบุคลากร และเกิดทีมงานที่สร้างสรรค์ขึ้นในองค์กร

3. ด้านบุคลากร บุคลากรใน

สถาบันอุดมศึกษา ควรมีความกระตือรือร้น ศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่นำไปพัฒนาตนเอง และการปฏิบัติงานที่มีศักยภาพมากขึ้น สร้างระบบการเรียนรู้ โดยเน้นการเรียนรู้และแบ่งปันความรู้ให้กับบุคลากรอื่น มีการปฏิบัติงานตามนโยบายหรือแผนงานร่วมกัน ตั้งใจทำงานเพื่อให้เกิดทักษะในการนำประสบการณ์ไปใช้ในการแก้ปัญหา บุคลากรมีความรู้ความสามารถแต่ยังไม่มีการนำไปปฏิบัติมากเนื่องจากขาดแรงจูงใจ ดังนั้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทัศนคติที่ดี ส่งเสริมการเรียนรู้ การอยู่ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเป็นสิ่งพึงปฏิบัติ รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษา ควรจัดหาสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอต่อการพัฒนาบุคลากร เช่น ทุนสนับสนุนงานวิจัย หรือศึกษาดูงาน โดยจัดให้เหมาะสมกับบุคลากร

4. ด้านการจัดการความรู้สถาบันอุดมศึกษา ถือเป็นองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และเป็นแหล่งความรู้ที่ใช้ในการต่อยอดองค์ความรู้ แต่จากการ

สัมภาษณ์ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาพบว่า สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งยังขาดการจัดการความรู้ที่มีอยู่ให้เป็นระบบ ควรมีการวางระบบการจัดการความรู้ที่ชัดเจนต่อเนื่องนำมาใช้ได้ทันที และควรมีการจัดทำแผนที่ความรู้เพื่อความเร็วในการนำความรู้มาใช้

5. ด้านการจัดการเทคโนโลยี ควรมีการปรับปรุงเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ และทันสมัยอยู่เสมอ ควรมีการให้บุคลากรทำงานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล เพื่อส่งเสริมให้รู้ถึงคุณค่าและประโยชน์จากการมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรให้บุคลากรได้ใช้ระบบเทคโนโลยี มีการมอบหมายงานผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

6. ด้านผู้บริหาร/ผู้นำ ผู้บริหารมีลักษณะที่หลากหลาย แต่สิ่งสำคัญคือต้องมีการปรับเปลี่ยนภาวะผู้นำของผู้บริหารไปในทิศทางใหม่ คือไม่ใช่ผู้สั่งการแต่เป็นผู้ชี้แนะแนวทาง หรือพี่เลี้ยง ในขณะที่เดียวกันก็ใช้วิธีปฏิบัติส่งเสริม กระตุ้นให้บุคลากรมีแรงจูงใจ เพื่อให้เกิดความสำเร็จในงาน สร้างการทำงานเป็นทีม

ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย ครั้งนี้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและเสริมสร้างนวัตกรรมใหม่ๆที่สามารถนำไปใช้ได้ในระยะยาว เพื่อใช้สำหรับบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา เสริมสร้างการพัฒนา การเรียนการสอนของผู้สอน พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งการพัฒนาองค์กรของสถาบันอุดมศึกษาให้มีคุณภาพไปพร้อมกัน

เอกสารอ้างอิง

- จิระพร เรื่องจิระบุพร. (2548). ศักยภาพในการพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยภาครัฐ และภาคเอกชน. วารสารวิทยาการจัดการ,มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 4(1), หน้า 35-39.
- เจริญสุข ภาวศิริพงษ์. (2542). การพัฒนาแนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้. ภาคนิพนธ์โครงการบัณฑิตศึกษา การการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์. (2546). ยอดกลยุทธ์การบริหารสำหรับองค์กรยุคใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- โพธิยา คำพิว. (2548). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1. รายงานการศึกษาระดับปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิจารณ์ พานิช. (2546). การจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัยไทย. ค้นเมื่อ 9 กันยายน 2550, จาก http://kmi.trf.or.th/Document/Experience/km_university.pdf
- วีระวุธ มาฆะศิรินันท์. (2545). องค์การการเรียนรู้สู่องค์กรอัจฉริยะ. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- วีระวัฒน์ ปิ่นนิคามย์. (2544). การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ชีระป้อมวรรณกรรม.
- สมคิด สร้อยน้ำ. (2547). การพัฒนาตัวแบบขององค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญา เอก, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุชาติ กิจชนะเสวี. (2549). การก้าวสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้. ค้นเมื่อ 19 ตุลาคม 2550 จาก <http://gotoknow.org/file/duangdara/view/26674>
- Wehrich, H. & Koontz, H. (1993). *Management: A global Perspective*. New York: McGraw-Hill.
- Marquardt, M. J. (1994). *Building the learning organization*. New York: McGraw-Hill.

**การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายเทคโนโลยี
สารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**
**Analyses of Factors Affecting Success in Implementing Education
Information Communication Technology Public Policy in Basic
Education Institution**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) ผลของการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ (3) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (4) สร้างแนวทางในการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานที่เป็นของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลรวม 6 จังหวัด ปีการศึกษา 2551 จำนวน 320 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามตามแบบประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าสถิติพื้นฐานและค่าสถิติตามโปรแกรมลิสรัด

ผลการวิจัย พบว่า (1) สภาพการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติในภาพรวมมีสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง (2) ผลของการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติพบว่า ในภาพรวมมีสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง (3) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติพบว่า โมเดลเชิงสาเหตุของความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และเมื่อวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติเรียงตามลำดับอิทธิพลดังนี้คือ ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารและส่งเสริม ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากส่วนกลาง ปัจจัยด้านการสนับสนุนของท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นและปัจจัยด้านศักยภาพของสถานศึกษา และเมื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพของสถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลโดยรวมประกอบด้วย ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย การติดต่อสื่อสารและส่งเสริม การสนับสนุนจากส่วนกลาง ปัจจัยด้านการสนับสนุนของท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น (4) การจัดทำคู่มือโดยมีแนวทางในการปฏิบัติดังนี้ ผู้บริหารมีความพร้อมในการดำเนินงาน เตรียมบุคลากร เตรียมข้อมูล ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รับทราบวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย ขั้นตอนต่อไปที่มนำกำหนดยุทธศาสตร์ ทีมพัฒนา กำหนดแผนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา โดยกำหนดโครงการสำคัญคือ โครงการกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา โครงการพัฒนามูลฐาน โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเครือข่าย โครงการ

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

¹ ส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ปีการศึกษา 2552

ระดมทรัพยากรและโครงการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จคือการใช้ ICT ในการสอน ผู้เรียนใช้ ICT ในการเรียนรู้ มีสื่อนวัตกรรมจากการใช้ ICT สถานศึกษาใช้ ICT ในการบริหาร บริการชุมชนทำให้ มีความร่วมมือของรัฐเอกชนและชุมชน การดำเนินงานต่อเนื่อง เป็นวัฒนธรรมขององค์กรและมีการเผยแพร่

คำสำคัญ: นโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

Abstract

The purposes of this research were: (1) to study the conditions of implementing education information communication technology public policy in a basic education institution. (2) to study the effects of education information communication technology public policy on a basic education institution. (3) to analyze the factors that affect the success of the education information communication technology public policy. (4) to preparing a guideline for implementing education information communication technology public policy in basic education institution. The sample consisted of 320 schools 6 provinces and the Bangkok metropolitan area and the population of the sample was school directors and ICT staff. The data was collected by questionnaire. The statistical analysis method used were Mean, Standard Deviation in SPSS version 11.5 and Path Analysis with LISREL Versions 8.72

The results indicated that (1) the condition of implementing education information communication technology public policy in a basic education institution in the overall true was in the medium level factors objective and standard of the policy were the truth in the level, factors the potential of the schools factors the communicate and promote factors the support of local and other agencies and factors the center support were medium level, respectively. (2) The results of implementing education information communication technology public policy in a basic education institution in the overall true was in the medium level which The operation, Students use ICT to learn and School used ICT to administration were in the level and Teachers use ICT, the cooperation of the state and private community, The media innovation from the use ICT and the publication were the truth in the medium level. (3) The results of the analysis factors affecting success in implementing education information communication technology public policy found that causal factors of success model to be in line with empirical data and affecting factors were the objectives and standards of the policy, factor the communicate and promote, factor the center support, factor the support of local and other agencies and factor the potential schools. Factors affecting to the potential schools were the objectives and standards of the policy, the communicate and promote factor, the center support factor and the support of local and other agencies factor. (5) To prepare the manual guideline for school to implementing education information communication technology public policy were: Director was ready, prepared personnel, prepared information, meeting for the objectives and standards of the policy, made

the strategy and plan to develop education information communication technology. The important project was: group network schools, develop personnel project, develop infrastructure network project, resource capital and develop curriculum which were to affect the success: teachers use ICT, students use ICT to learn, the media innovation from ICT, school used ICT to administration, community service was cooperated the center and private community succeed plan will continue as a culture of the organization and dissemination.

Keywords: Information communication technology public policy

ความนำ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ ที่จัดการศึกษาโดยไม่หวังผลกำไร ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดที่อยู่โดยรอบคือ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐมจัดว่าเป็นสถานศึกษาที่อยู่ในท้องที่ที่เจริญ มีโครงสร้างพื้นฐานที่ดี มีการให้บริการ เข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ (An Internet service provider) เพื่อให้สถานศึกษาเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จากทรัพยากรนอกเหนือจากเงินงบประมาณ นอกจากนั้นยังเป็นที่ตั้งของโรงเรียนต้นแบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการด้วย

สถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเหล่านี้จึงเป็นแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมต่อการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสามารถระบุสภาพการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ ความสำเร็จในการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ รวมทั้ง

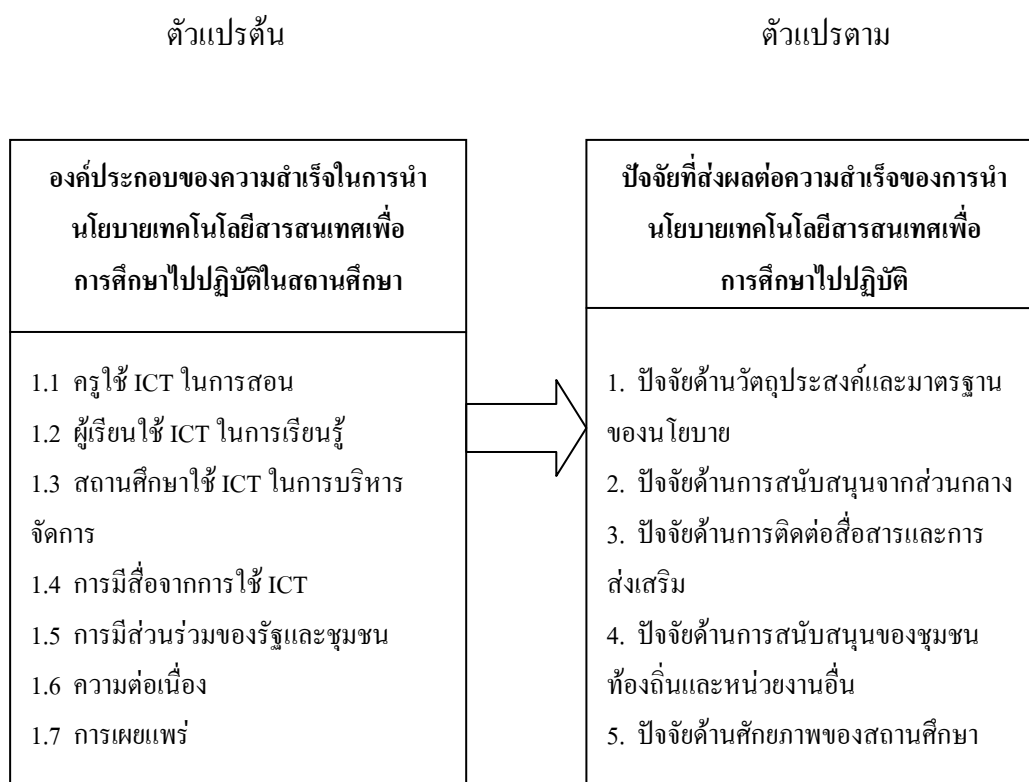
สามารถกำหนดแนวทางในการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างเป็นจริง ซึ่งส่วนกลางต้องสนับสนุนวัสดุ สื่อ อุปกรณ์ ฮาร์ดแวร์ซอฟต์แวร์ โดยเฉพาะโปรแกรมการบริหารงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ส่วนกลางควรเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการเป็นรูปแบบเดียวกัน เชื่อมต่อ ถ่ายโอนกันได้ทุกระบบ ทุกสถานศึกษา ทุกหน่วยงานทางการศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีที่มีราคาแพงอย่างคุ้มค่า บริหารเวลา บริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษามาตราดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสภาพการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ศึกษาผลหรือความสำเร็จของการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. สร้างแนวทางในการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรได้แก่ ผู้บริหารและผูดูแลระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลรวม 6 จังหวัด ปีการศึกษา 2551 จำนวน 320 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามตามแบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับแบบลิเคิร์ต การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามใช้การ

วิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพื้นฐานและค่าสถิติตามโปรแกรมลิสเรล

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) ประกอบด้วยการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและศึกษาผลหรือความสำเร็จที่เกิดขึ้น โดยการสัมภาษณ์

ผู้อำนวยการโรงเรียนซึ่งเป็นผู้บริหาร
สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการนำ
นโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไป
ปฏิบัติในสถานศึกษาในปีการศึกษา 2551 กลุ่ม
ตัวอย่างนี้ได้มาจากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง
จำนวน 6 แห่ง

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ
ความสำเร็จในการนำนโยบายเทคโนโลยี
สารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โมเดลิสเรล

ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำคู่มือแนวทางใน
การนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศไปปฏิบัติ
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ใช้ผลจาก
การศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ถึงขั้นตอนที่ 3 มาจัดทำ
คู่มือ

ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบความ
เหมาะสมของคู่มือแนวทางการนำนโยบาย
เทคโนโลยีสารสนเทศไปปฏิบัติในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้คู่มือ
แนวทางการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ
ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 แห่ง ได้มาโดย
การเลือกแบบเจาะจงจากสถานศึกษาที่ยินดีเข้า
ร่วมด้วยความสมัครใจ เครื่องมือที่ใช้ คือ คู่มือ
แนวทางการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ
ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และแบบ
สัมภาษณ์ภายหลังการทดลองใช้คู่มือแนว
ทางการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศไป
ปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัย

1. ในภาพรวมสถานศึกษานำนโยบาย
เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ
ในสถานศึกษาในระดับปานกลาง โดยมีปัจจัย

ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบายอยู่
ในระดับมาก ส่วนปัจจัยด้านศักยภาพของ
สถานศึกษา ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารและ
ส่งเสริม ปัจจัยด้านการสนับสนุนของท้องถิ่น
และหน่วยงานอื่น และ ปัจจัยด้านการสนับสนุน
จากส่วนกลางอยู่ในระดับปานกลาง

2. ในภาพรวม ผลหรือความสำเร็จของ
การนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ
การศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่
ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า
การดำเนินงานต่อเนื่อง ผู้เรียนใช้ ICT ในการ
เรียนรู้ และสถานศึกษาใช้ ICT ในการบริหาร
จัดการ มีสภาพที่เป็นจริงในระดับมาก ครูใช้ICT
ในการสอน ระดับความร่วมมือของรัฐเอกชน
และชุมชน การมีสื่อนวัตกรรมจากการใช้ ICT
และการเผยแพร่อยู่ในระดับปานกลาง

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยรวมอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ต่อความสำเร็จในการ
นำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา
ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ คือ
ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของ
นโยบาย ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารและ
ส่งเสริม ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากส่วนกลาง
ปัจจัยด้านการสนับสนุนของท้องถิ่นและ
หน่วยงานอื่น และปัจจัยด้านศักยภาพ
สถานศึกษา

4. แนวทางการนำนโยบาย
เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย
ขั้นตอนการวางแผน ปัจจัยที่ส่งผลต่อ
ความสำเร็จ ความสำเร็จที่เกิดขึ้นอันส่งผลให้
เกิดความต่อเนื่องในการปฏิบัติ เกิดเป็น
วัฒนธรรมขององค์กรที่สร้างความยั่งยืนต่อไป

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายตอบ
คำถามนำในการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการนำนโยบายเทคโนโลยี
สารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ

ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของ
นโยบายมีความชัดเจนโดยกระทรวงศึกษาธิการ
กำหนดวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย
เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไว้อย่าง
ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร มีการแจ้งให้
หน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบและ
มอบหมายภารกิจให้สถานศึกษาและผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องปฏิบัติตาม ทำให้เห็นว่าการดำเนินงาน
ยังขาดการกำกับติดตามและรายงานผลซึ่งควร
ทำอย่างต่อเนื่องอันมีผลให้การดำเนินงานมี
ทิศทาง สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่าง
มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษาได้รับประโยชน์ เกิดเป็นวัฒนธรรม
ขององค์กรในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ
การศึกษาได้

ปัจจัยด้านศักยภาพของสถานศึกษา ซึ่ง
เป็นหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติโดยตรง
พบว่าในภาพรวมมีสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับ
ปานกลาง ความพร้อมของผู้บริหารมีสภาพที่
เป็นจริงอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ
งานวิจัยของ ปราวีณา สุวรรณรัฐโชติ (2546)
ซึ่งศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี
สารสนเทศและแผนการเตรียมรับของผู้บริหาร
โรงเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของไทย
ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2554 พบว่า ผู้บริหารเป็น
เงื่อนไขสำคัญต่อการส่งเสริม การยอมรับ
เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนอันมีผลทำให้
การนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ

การศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาประสบ
ความสำเร็จ สมชาย เทพแสง (2548, หน้า 124)
ค้นพบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะและพฤติกรรม
ของผู้บริหารที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มี
ความสัมพันธ์กับบุคลากรทั้งภายในและ
ภายนอกองค์กร รวมทั้งการเป็นผู้นำการ
เปลี่ยนแปลงส่งผลทางตรงต่อการจัดการ
คุณภาพของสถานศึกษา ผู้บริหารควรมี
วิสัยทัศน์ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้
ในการบริหารและการตัดสินใจ (Binkly, 1997,
p. 1590 ; Maker, 1997, p. 106) ด้านความพร้อม
ของหลักสูตรมีสภาพที่เป็นจริงในระดับมาก
เช่นกัน โดยสถานศึกษามีหลักสูตรวิชา
คอมพิวเตอร์และมีหลักสูตรที่ใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ทุกกลุ่มสาระซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงาน
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของ
ประเทศต่าง ๆ ที่เน้นการพัฒนาหลักสูตร
เช่นเดียวกับ ภาสกร วงศ์ปิ่น (2541, หน้า 12-13)
ซึ่งศึกษาถึงสภาพความพร้อมและปัญหาการ
จัดการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ของโรงเรียน
ในโครงการปฏิรูปการศึกษาระดับประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่สาย
จังหวัดเชียงรายด้านความพร้อมของหลักสูตร
และการเรียนการสอนที่ต้องมีแนวดำเนิน
กิจกรรม การฝึกปฏิบัติ จุดประสงค์ที่ต้องการให้
เกิดกับนักเรียน รวมถึงการวัดผลประเมินผล
หลังจากการเรียนรู้แล้ว รัชฎา คำมา (2546, หน้า
12) ได้สำรวจปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการ
เรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศพบว่า
หลักสูตรเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิภาพการเรียนการสอน ด้านความ
พร้อมของครูและบุคลากรแม้ในภาพรวมมี
สภาพที่เป็นจริงในระดับปานกลาง แต่มีถึง 3

รายชื่อที่มีสภาพที่เป็นจริงในระดับมาก นั่นคือ ครูและบุคลากรได้รับการสนับสนุนจาก ผู้บังคับบัญชาทุกระดับในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ ครูและบุคลากรยอมรับและมี ทักษะที่ดีในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ครู และบุคลากรมีความตั้งใจในการพัฒนานักเรียน ให้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ การเรียนรู้ จัดได้ว่าเป็นความสำคัญยิ่งที่ทำให้ครู ยอมรับและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับงานวิจัย ของ วรธรรม พงษ์สีชมพู (2548) ซึ่งศึกษาเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการใช้ คอมพิวเตอร์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานพบว่าเพศ อายุ รายได้ แรงจูงใจในการ ทำงาน ความพึงพอใจในการทำงาน ความเครียด และความฉลาดทางอารมณ์มีอิทธิพลทางตรงต่อ การใช้คอมพิวเตอร์ของครูซึ่งแรงจูงใจและความ พึงพอใจในการทำงาน หมายถึง ความพยายามที่จะทำให้งานบรรลุเป้าหมายตามความต้องการ และการได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชานั้นเองนอกจากนั้นยังสอดคล้องกับ ปราวีณา สุวรรณรัฐโชติ (2546) รัชฎา คำมา (2546) (Spenser, 1995) และนโยบายเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการศึกษาของต่างประเทศและ ของประเทศไทย ด้านความพร้อมของ โครงสร้างพื้นฐานเครือข่ายในภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง สถานศึกษามีโครงสร้าง พื้นฐานด้านไฟฟ้า โทรศัพท์ สามารถดำเนินการ ด้านอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสะดวกในการรับบริการด้านเครือข่ายตรงกับนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศของทุก ประเทศรวมทั้งการศึกษาของแรมเซ (Ramsay, 2006) ที่กล่าวถึงความสามารถของโรงเรียนใน

การเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและเครือข่าย โทรคมนาคมที่มีความเร็วสูงขึ้นเรื่อย ๆ การมี โครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อถือได้ ราคาเหมาะสม สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง แนวทางการ เชื่อมต่อและการบริหารเครือข่ายที่ดี รวดเร็ว มี ประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการวางแผน การ ลงทุนที่เหมาะสมเพื่อก้าวให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้น การมีแผนและการกำกับติดตาม ความเพียงพอ ของงบประมาณแหล่งรายได้ ความพร้อมด้าน วัสดุอุปกรณ์ และความพร้อมด้านผู้เชี่ยวชาญ จึง เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการ นำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ไปปฏิบัติ

ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารและ ส่งเสริมในภาพรวมสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับ ปานกลางโดยผู้นำทางการเมืองสนับสนุน ซึ่ง หมายถึง ผู้บริหารประเทศรวมทั้งรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการให้การสนับสนุนการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษา ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาานิเทศก์ นิเทศติดตามการปฏิบัติงานตามนโยบาย เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของ สถานศึกษา มีการติดต่อสื่อสารทั้งภายใน สถานศึกษาและจากหน่วยงานต้นสังกัดเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาทั้งเป็น ทางการและไม่เป็นทางการอย่างสม่ำเสมอ การ ประชาสัมพันธ์ด้านการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศของส่วนกลางสร้างแรงจูงใจในการ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา นอกจากนั้นส่วนกลางมีการจัดกิจกรรมเพื่อ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ สถานศึกษา ครูและนักเรียนที่ใช้ เทคโนโลยี

สารสนเทศ ได้รับการยกย่อง ในส่วนของสถานศึกษาด้านการติดต่อสื่อสารและส่งเสริมปราชญ์ฯ สุวรรณรัฐโชติ (2546) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าผู้บริหารควรมีกฤตยธรรมในการให้ครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้วยการบำรุงขวัญยกย่อง ให้กำลังใจ ควรหาครูที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการเข้าถึงกลุ่มครูแบบไม่เป็นทางการเพื่อให้ครูเต็มใจในการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้มากขึ้น

ปัจจัยด้านการสนับสนุนของท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นในภาพรวมสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง โดยท้องถิ่นได้สนับสนุนในด้านโครงสร้างพื้นฐานและเครือข่าย ทั้งไฟฟ้า โทรศัพท์และการติดตั้งอินเทอร์เน็ต ด้านงบประมาณตามกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและเป็นแหล่งรายได้ให้กับสถานศึกษาได้ ด้านผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีกระจายอยู่ในชุมชน เมื่อชุมชนและท้องถิ่นเห็นความสำคัญในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในสถานศึกษาจะสามารถแนะนำและสนับสนุนด้านผู้เชี่ยวชาญแก่สถานศึกษาได้ ดังเช่นการที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางเพ็ญสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญให้กับโรงเรียนวัดโคธาราม และการสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่เข้าไปดูแลโรงเรียนโรงเรียนในฝัน โรงเรียนต้นแบบในเขตความรับผิดชอบ และสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่จำเป็น

ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากส่วนกลาง ในภาพรวมสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนั้นส่วนกลางได้

ดำเนินการให้มีโรงเรียนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศไปปฏิบัติเพื่อเป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนอื่นและจากการไปศึกษาดูงานในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จที่มีขนาดใกล้เคียงกัน ทำให้เกิดความเข้าใจ ความผูกพันนำไปสู่การเป็นเครือข่ายการศึกษาที่ดีต่อกันดังเช่นโรงเรียนวัดสำโรงกับเครือข่ายศูนย์การเรียนรู้ตำบลบางเพ็ญ จังหวัดสมุทรปราการ เครือข่ายโรงเรียนที่ใช้ ICT ในการเรียนรู้ เครือข่ายการศึกษาของโรงเรียนละมุลรอดศิริ จังหวัดสมุทรปราการกับโรงเรียนวัดสำโรง จังหวัดนนทบุรี เป็นต้น ส่วนกลางสนับสนุนงบประมาณแม้ว่าในปัจจุบันจะมีเป็นจำนวนน้อยแต่ได้ช่วยประสานงานสร้างเครือข่ายในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้กับสถานศึกษาโดยเฉพาะกับโรงเรียนต้นแบบ และโรงเรียนในฝัน ด้านวัสดุสื่อทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ส่วนกลางให้การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่ถูกต้องตามกฎหมายให้สถานศึกษา

2. ผลหรือความสำเร็จในการนำ

นโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีข้อที่สภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับมากถึง 3 รายข้อ คือการดำเนินงานต่อเนื่องอันหมายถึง ระดับการใช้แผนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการสถานศึกษา และระดับความต่อเนื่องในการกำกับติดตามประเมินผล นั้นแสดงให้เห็นว่าการใช้แผนและการกำกับติดตามประเมินผลตามที่แผนกำหนดเป็นระบบที่ทำให้เกิดความต่อเนื่องในการทำงาน เช่นเดียวกับการใช้วงจรเดมมิ่งคือการ

กำหนดแผน ดำเนินงานตามแผน ประเมินผล และนำผลที่ได้จากการประเมินไปวางแผนในรอบต่อไปซึ่งจะทำให้งานนั้นได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องต่อไป ความสำเร็จด้านผู้เรียนใช้ ICT ในการเรียนรู้ อันหมายถึงร้อยละของผู้เรียนที่สามารถใช้ ICT ในการเรียนรู้ได้ตามที่หลักสูตรกำหนดและร้อยละของผู้เรียนที่ใช้ ICT อย่างมีคุณธรรมจริยธรรม และความสำเร็จด้านสถานศึกษาใช้ ICT ในการบริหารจัดการซึ่งร้อยละของความสมบูรณ์ของระบบอินเทอร์เน็ตของสถานศึกษาและร้อยละของความมั่นคงปลอดภัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษามีสภาพที่เป็นจริงในระดับมาก ส่วนรายชื่ออื่นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความสำเร็จด้านครูใช้ ICT ในการเรียนการสอนซึ่งหมายถึงร้อยละของครูที่เป็นแบบอย่างในการใช้ ICT อย่างมีคุณธรรม ร้อยละของครูที่ใช้ ICT เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ และร้อยละของครูในการใช้ ICT ให้คำปรึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านระดับความร่วมมือของรัฐเอกชนและชุมชนพบว่าระดับความร่วมมือที่สถานศึกษาได้รับจากท้องถิ่นและระดับการให้บริการความรู้กับชุมชนมีสภาพที่เป็นจริงในระดับปานกลางแต่สูงกว่าด้านอื่นจึงกล่าวได้ว่าการให้บริการชุมชนมีผลต่อการได้รับการสนับสนุนจากท้องถิ่นซึ่งตรงกับมาตรฐานของนโยบายในข้อที่ 6 ด้านความร่วมมือภาคีรัฐเอกชนและชุมชนที่จัดให้มีองค์กรภาครัฐ เอกชนและชุมชนให้ความร่วมมือและสนับสนุนสถานศึกษา และมีการให้บริการความรู้กับชุมชน ด้านการมีสื่อนวัตกรรมจากการใช้ ICT และการเผยแพร่ปรากฏผลในระดับปานกลางเช่นกันสำหรับการเผยแพร่พบว่า

ระดับการประสานเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันมีสภาพที่เป็นจริงมากกว่าระดับการรายงานผลอย่างสม่ำเสมอ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบายเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ นโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารและส่งเสริมเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับต่อมาเนื่องจากการสนับสนุนนโยบายของผู้บังคับบัญชาไม่ว่าในระดับประเทศหรือในองค์กรย่อมทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดแรงจูงใจที่จะนำไปปฏิบัติ ยังมีการสื่อสารและการส่งเสริมอย่างสม่ำเสมอแล้ว จะทำให้นโยบายนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการศึกษาของปราชญ์ สุวรรณรัฐโชติ (2546) ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากส่วนกลางซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อให้หน่วยปฏิบัติมีทรัพยากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติทั้งในด้านบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนแบบอย่างในการปฏิบัติ

4. แนวทางการนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ผู้บริหารคือบุคคลสำคัญที่จะนำนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษา ผู้บริหารจึงต้องมีความสามารถในการประสานงานด้านความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามีความมุ่งมั่นในการดำเนินการตามนโยบาย

เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา มีวิสัยทัศน์
ในการกำหนดทิศทางการใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศของสถานศึกษา มีทักษะในการ
วางแผนกำกับติดตามและประเมินผลการ
ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถ
ในการจูงใจให้บุคลากรให้ความร่วมมือปฏิบัติ
ตามนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็น
แบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
ยอมรับและมีทัศนคติที่ดีในการใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศ

ขั้นเตรียมการ ผู้บริหารจำเป็นต้อง
เตรียมบุคลากร โดยแบ่งเป็นทีมพัฒนาที่มีใจรัก
และทีมหน้าที่รับผิดชอบงานฝ่ายต่าง ๆ ของ
สถานศึกษา จากนั้นมอบหมายให้ทีมพัฒนา
เตรียมข้อมูลที่เป็นก่อนดำเนินการประชุม
บุคลากรและผู้มีส่วนรวมทุกคนเพื่อให้ทราบถึง
ความสำคัญในการนำนโยบายเทคโนโลยี
สารสนเทศมาปฏิบัติ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา
ความต้องการของสถานศึกษา ทีมนำกำหนด
เป้าหมาย ขอบข่าย และยุทธศาสตร์ ทีมพัฒนา
ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเทคโนโลยี
สารสนเทศของสถานศึกษา โดยกำหนด
โครงการที่สำคัญ 5 โครงการ คือ โครงการกลุ่ม
เครือข่ายสถานศึกษา โครงการพัฒนาครูและ
บุคลากร โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
โครงการระดมทรัพยากร และโครงการพัฒนา
หลักสูตร ซึ่งผลจากการดำเนินงานตามโครงการ
ทั้งหมดทำให้ครูใช้เทคโนโลยีในการเรียนการ
สอน นักเรียนใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้
สถานศึกษาใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ
สถานศึกษามีสื่อจากการใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศ และสถานศึกษาให้บริการชุมชน
เมื่อการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเทคโนโลยี
สารสนเทศของสถานศึกษาประสบผลสำเร็จจะ

ส่งผลให้การดำเนินงานของแผนดำเนินต่อไป
เป็นระบบ ต่อเนื่อง เกิดเป็นวัฒนธรรมในการใช้
เทคโนโลยีของสถานศึกษาตลอดไป ซึ่ง
สถานศึกษาสามารถเผยแพร่สร้างเครือข่ายได้
อย่างกว้างขวางต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้กำหนดนโยบายสมควรชี้แจงให้
ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างชัดเจน เป็นลายลักษณ์
อักษร อธิบายทำความเข้าใจให้ตรงกัน มีการ
กำกับติดตามอย่างเป็นระบบ
2. การประเมินเพื่อบรรลุตาม
วัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย ควร
กำหนดตัวชี้วัดเป็นระดับต่าง ๆ เช่นเดียวกับ
ตัวชี้วัดของมาตรฐานการศึกษาเพื่อที่
สถานศึกษาจะได้กำหนดมาตรฐานการใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศของตนเองได้ถูกต้องเป็น
จริง และมีแนวทางในการพัฒนา
3. ผู้นำประเทศให้ความสำคัญ ผู้นำ
ทุกระดับให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้กำลังใจ
จะกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติเพิ่มความพยายามในการ
เรียนรู้และพัฒนาจนมากยิ่งขึ้น
4. การจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะ
กิจกรรมการประกวดควรมุ่งเพื่อพัฒนางาน เพื่อ
เพิ่มปริมาณสื่อที่มีคุณภาพ โดยให้การยกย่องแก่
สถานศึกษาและผู้ปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จ
ตามเกณฑ์ที่กำหนดมากกว่าการแข่งขันจัด
อันดับ
5. ส่วนกลางให้การสนับสนุนในด้าน
การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรให้มีทักษะ
ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ให้ความสำคัญ
ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนา
การศึกษา

6. ส่วนกลางสนับสนุนวัสดุ สื่อ
อุปกรณ์ ฮาร์ดแวร์ซอฟต์แวร์โดยเฉพาะ
โปรแกรมการบริหารงานด้านต่างๆของ
สถานศึกษา ส่วนกลางควรเป็นผู้รับผิดชอบ
ดำเนินการเป็นรูปแบบเดียวกัน เชื่อมต่อ ถ่าย
โอนกันได้ทุกระบบ ทุกสถานศึกษา ทุก
หน่วยงานทางการศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์ของ

เทคโนโลยีที่มีราคาแพงอย่างคุ้มค่า บริหารเวลา
บริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. ส่วนกลางดำเนินการ หรือจัดทำให้
มีสื่อทุกรายวิชา ทุกชั้นอย่างหลากหลายมี
คุณภาพ เพื่อที่ครูผู้สอนจะได้นำไปใช้สอนได้
อย่างมีประสิทธิภาพ หากจะให้ครูผู้สอนผลิต
เอง อาจได้สื่อที่มีคุณภาพน้อย หรือไม่ได้รับความ
สนใจเท่าที่ควร

เอกสารอ้างอิง

- ปราวีณา สุวรรณณัฐโชติ. (2546). การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสารสนเทศและแผนการเตรียมรับของ
ผู้บริหาร โรงเรียนใน โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของไทย ระหว่างปี พ.ศ.2545-2554. วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาสกร วงศ์ปิ่น. (2541). สภาพความพร้อมและปัญหาการจัดการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ของ
โรงเรียนในโครงการปฏิรูปการศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัชฎา คำมา. (2546). การสำรวจปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยี
สารสนเทศ. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- วรรณธรรม พงษ์สีชมพู. (2548). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการใช้คอมพิวเตอร์ของครูใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษขั้นพื้นฐาน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมชาย เทพแสง (2548). การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของ
ผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษขั้นพื้นฐานใน
เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Binkley, D. K. (1997, November). *Implementing total quality management philosophy in an
elementary school (education reform)*. Dissertation Abstracts
International. Ph.D. The Ohio State University. Available : DAI-A 58(05) : 1590.

- Maker, I. C. (1997, February). *Total quality management in postsecondary*. Dissertation
Abstracts International, Management of education, University of Alberta (Canada).
- Ramsay, G. (2006). *Teaching and learning with information and communication
technology : success through a whole school approach. (2001)*. Retrieve 23 July, 2009 from
[http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2/content_storage_01/00000000b/80/
0d/d0/20.pdf](http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2/content_storage_01/00000000b/80/0d/d0/20.pdf).
- Spencer, M. L. (1995). *Factors influencing teacher use of computer aided learning*.
Retrieved November 11, 2003, from <http://www.lib.um1.com/dissertations/fullcit/9610982>.

การเปิดตลาดการค้าบริการ สาขาบริการสุขภาพ : กรณีศึกษาผลกระทบ ปัญหา

อุปสรรค การเปิดตลาดการประกอบวิชาชีพทันตกรรม

Free Trade Agreement in Health Services: A Case Study on the Effects and Problems of the Free Trade Agreement for Dental Practitioners

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ศึกษาผลกระทบ ปัญหาและอุปสรรคของความตกลงทั่วไปด้านการค้าบริการ เฉพาะกรณีการขอเข้ามาประกอบวิชาชีพทันตกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมต่างด้าวตามเจตนารมณ์ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS) ซึ่งประเทศไทยในฐานะภาคีสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) จะต้องเปิดตลาดการค้าบริการแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ ปัญหาหนึ่งคือว่า แม้ปัจจุบันกฎระเบียบหรือข้อกำหนดภายในของประเทศไทยกำหนดให้เปิดตลาดแบบมีเงื่อนไขได้และจะตีความว่าไม่ขัดกับบทบัญญัติของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการก็ตาม แต่กฎระเบียบดังกล่าวก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการเข้ามาประกอบวิชาชีพทันตกรรมของคนต่างด้าวหรือไม่

ผลการวิจัยพบว่า แม้บทบัญญัติของกฎหมายหรือ ข้อกำหนด กฎระเบียบภายในของประเทศไทยที่ว่าไม่ขัดกับพันธกรณีที่ได้กำหนดไว้ในความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ(GATS) ซึ่งให้อำนาจประเทศไทยที่เป็นประเทศสมาชิกหรือประเทศผู้รับ สามารถบริหารอำนาจในการกำกับดูแลอย่างสมเหตุสมผลกำหนดข้อผูกพันการไม่เปิดตลาดหรือเปิดตลาดแบบมีเงื่อนไขรวมไปถึงการออกกฎหมาย ระเบียบภายใน เพื่อกำหนดเงื่อนไขหรือวิธีการประเมินที่ไทยกำหนดขึ้นสำหรับการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมในประเทศไทยได้ แต่เงื่อนไขและวิธีการประเมินดังกล่าว ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดของการเคลื่อนย้ายผู้ประกอบวิชาชีพ

ทันตกรรม ส่งผลให้วัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการและข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพทันตแพทย์ของอาเซียนไม่เป็นรูปธรรมและไม่อาจบรรลุได้จริง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรทบทวนปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบภายในเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการอย่างแท้จริง ทำให้การบริการทางด้านทันตกรรมในประเทศมีประสิทธิภาพและเกิดการแข่งขัน ซึ่งจะประโยชน์ต่อผู้รับบริการมากขึ้น

คำสำคัญ: การค้าบริการ, การประกอบวิชาชีพทันตกรรม

Abstract

This research used a case study approach in order to assess the impact of the GATS on dental practitioners on the initial intention of the GATS and the reality of the problems and abstracts faced in Thailand.

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

¹ ส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ปีการศึกษา 2551

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. กมลินทร์ พินิจกุล

The intention of the General Agreement on Trade in Services (GATS), which Thailand agreed to as a member of the World Trade Organization (WTO), was to open the market to trade in order to advance services. One of the problems is that, although current regulations in Thailand provide open market conditions which are not construed as contrary to the provisions of the General Agreement on Trade in Services matter, regulatory barriers cause more problems than are necessary for dental professionals and foreign dental professionals.

The research found that, although the provisions of the law in Thailand does not conflict with the obligations set forth in the General Agreement on Trade in Services (GATS) stipulate However, internal regulations to stipulate that dental professionals in Thailand must sit the accreditation exam in Thai language. This causes problems and barriers to entry and problems for the mobility of dental professionals. The resulting objectives and the intent of the General Agreement on Trade in Services and Mutual Recognition Arrangement on Dental Practitioners are not concrete and may not actually achieve their initial purpose.

Relevant authorities should review the amended regulations in order to achieve the objectives and intentions of the General Agreement on Trade in Services. Dental services could achieve greater efficiencies and therefore competitiveness, which means that dental patients will benefit.

Keywords: Trade in Services, Dental profession

ความนำ

ประเทศไทย เป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO--World Trade Organization) ลำดับที่ 87 (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2547) จึงมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงผูกพันกฎหมายระหว่างประเทศ ต่อมาได้มีการเจรจาเกี่ยวกับเรื่องการค้าบริการ เพื่อกำหนดกรอบข้อตกลงของแต่ละประเทศ จะต้องปฏิบัติตาม และต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุง ข้อกฎหมาย กฎระเบียบภายในประเทศ เพื่อให้การค้าบริการขยายตัวและเป็นไปอย่างเสรี จึงเกิดหลักการที่เรียกว่า ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS -- General Agreement on Trade in Services) เจตนารมณ์ วัตถุประสงค์ หลักเกณฑ์ที่เป็นแม่บทและเป็นพันธะข้อผูกพันระหว่างประเทศที่ประเทศสมาชิกต้องปฏิบัติคือ ต้องให้มีการเปิดตลาดการค้าบริการอย่างเสรี กว้างขวาง และในเชิงลึก ต้องมีมาตรการลด ขกเลิก กระบวนการข้อกำหนด ระเบียบทั้งปวงที่จะเป็นปัญหาหรือ

อุปสรรค หรือข้อจำกัด หรือข้อกีดกันการเข้าสู่ตลาดการค้าบริการ และปัญหาหรืออุปสรรคดังกล่าวต้องหมดสิ้นไปโดยเร็ว รวมทั้งไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติ เว้นแต่ประเทศสมาชิกใดที่ยังไม่พร้อมเปิดตลาดเสรีการค้าบริการสาขาใดในทันที สามารถกำหนดข้อผูกพันในตารางข้อผูกพันเฉพาะได้ แต่ต้องกำหนดระยะเวลาการผูกพัน และต้องทบทวนการผูกพันเป็นระยะ ๆ เพื่อลดข้อจำกัด ลดอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้มีการเปิดตลาดเสรีในที่สุด ทั้งนี้ทุกประเทศสมาชิกต้องยึดหลักความโปร่งใส และหลักการเปิดตลาดเสรีแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ (เดือนเด่น นิคมบริรักษ์และคณะ, 2547) ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้เป็นข้อยกเว้นที่ยืดหยุ่นสำหรับประเทศที่สถานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน สามารถที่จะนำข้อยกเว้นชั่วคราวมากำหนดเงื่อนไขเพื่อชะลอการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์แม่บทไปก่อนได้ แต่โดยข้อยกเว้นหรือเงื่อนไขดังกล่าวจะต้องไม่เป็นเงื่อนไขที่เกินจำเป็น และต้องไม่มีลักษณะที่กำหนดเพื่อกีดกัน เป็น

ข้อจำกัดแฝงหรือเป็นอุปสรรคการเปิดตลาดการค้าบริการ (WTO, “General Agreement on Trade in Services” Article XVI) เป็นที่ทราบกันดีว่าประเทศไทยมีการบริการด้านทันตกรรมที่มีคุณภาพเทียบเคียงนานาอารยประเทศ ทั้งเป็นที่ยอมรับว่าการให้บริการการรักษาด้านการทันตกรรมเอกชนเป็นการประกอบธุรกิจ และธุรกิจทางด้านทันตกรรมเอกชนมีอัตราการขยายตัวอย่างมาก โดยเฉพาะในส่วนของสถานพยาบาลเอกชนมีการจัดตั้งเพิ่มขึ้นทุกปี โดยผู้รับบริการชาวต่างชาตินิยมมารับการรักษากับผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมของไทยอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการรักษาพยาบาลในประเทศไทยมีคุณภาพดีและค่ารักษาไม่สูง หากพิจารณาถึงจุดแข็งในสถานพยาบาลของเอกชนมีหลายประการด้วยกัน เช่น ไม่ต้องรอคิวการรักษา การรักษาได้มาตรฐาน และค่ารักษาพยาบาลที่ราคาแตกต่างกันมากเมื่อเทียบกับค่ารักษาในต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่ารักษาในประเทศแถบยุโรปและอเมริกา ประชาชนที่มีรายได้สูงมีอำนาจซื้อ มักนิยมรักษาในสถานพยาบาลเอกชน เนื่องจากการบริการด้วยความสะดวก รวดเร็ว ได้รับยาและการบริการดีกว่าภาครัฐ รวมไปถึงการที่มีความแตกต่างกันอย่างมากในระหว่างค่าตอบแทนของภาครัฐและภาคเอกชนของทันตแพทย์

เมื่อต้องมีการเปิดตลาดหรือเปิดเสรีทางด้านการบริการสุขภาพ โดยเฉพาะการประกอบวิชาชีพด้านทันตกรรม ย่อมจะส่งผลต่อประเทศไทยที่จำต้องเปิดรับทันตแพทย์ต่างด้าวเข้ามาประกอบวิชาชีพด้านทันตกรรม แต่หากพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องทางด้านการประกอบวิชาชีพและกฎระเบียบภายในประเทศ จะเห็นได้ว่ามีข้อกำหนดเงื่อนไขบางประการที่เป็นอุปสรรคกับบุคคลที่จบการศึกษาทันตแพทย์ศาสตร์จากสถาบันการศึกษาในต่างประเทศและผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมต่าง

ด้าวมิให้เข้ามาประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในประเทศไทยได้ง่าย ๆ ซึ่งมีวิธีการขออนุญาตการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมในประเทศไทยที่แตกต่างกันระหว่างผู้ที่สำเร็จการศึกษาในประเทศไทยกับสำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศที่ผ่านมา มีกรณีทันตแพทย์ต่างด้าว ซึ่งเป็นทันตแพทย์ทั่วไปและที่เป็นทันตแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง พยายามยื่นเรื่องขอเข้ามาประกอบวิชาชีพทันตกรรมในประเทศไทย แต่ข้อระเบียบขององค์การวิชาชีพทางการทันตแพทย์ซึ่งเป็นผู้รับขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมในประเทศไทย ได้กำหนดให้ต้องอบรมความรู้ทางทฤษฎีและภาคปฏิบัติเป็นเวลา 1 ปี จากนั้นต้องสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมโดยใช้ข้อสอบเป็นภาษาไทยและการเขียนคำตอบเป็นภาษาไทยเท่านั้น (ทันตแพทยสภา, 2542) จึงไม่ปรากฏว่ามีทันตแพทย์ชาวต่างด้าวผู้ใดสามารถผ่านการสอบเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมได้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงศึกษาผลกระทบปัญหาอุปสรรคของการเปิดตลาดการประกอบวิชาชีพทางทันตกรรม ว่าสมควรให้มีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพทันตกรรมเพื่อเอื้ออำนวยต่อคนต่างด้าวในการเข้ามาประกอบวิชาชีพดังกล่าวหรือไม่ และระเบียบ ข้อบังคับภายในดังกล่าวจะสอดคล้องกับเจตนารมณ์ รวมไปถึงบรรทัดฐานประสคข์ของพันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับระบบการค้าเสรีหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาขอบเขตของการเปิดตลาดการค้า สาขบริการสุขภาพตามความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS-- General Agreement on Trade in Services)

2. เพื่อศึกษา ผลกระทบ ปัญหาอุปสรรคของการเปิดตลาดการค้าบริการสาขาการประกอบวิชาชีพทันตกรรมของไทย

3. เพื่อศึกษาปัญหา ข้อกฎหมาย ข้อกำหนดระเบียบภายในของประเทศไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามาประกอบวิชาชีพทันตกรรมของทันตแพทย์ต่างด้าว

4. เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในการลดปัญหาอุปสรรค การเปิดตลาดการประกอบวิชาชีพทันตกรรม ปรับปรุง แก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS--General Agreement on Trade in Services) และข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพทันตแพทย์ของอาเซียน (MRA--Mutual Recognition Arrangement)

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) เน้นการแสวงหาข้อเท็จจริง (investigation) จากข้อมูล ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย พันธกรณีที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพทันตกรรม เปรียบเทียบกับข้อเท็จจริง วิเคราะห์ข้อกฎหมาย เชื่อมโยงกับปัจจัยต่าง ๆ สร้างและยืนยันข้ออธิบายด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ รวมไปถึงศึกษาจากคำรាយงานวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานประชุม บทความ รวมทั้งกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ ได้แก่ พระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ. ศ. 2537 ระเบียบการและข้อกำหนดในการสมัครเป็นสมาชิกทันตแพทย์สภา รวมทั้งการสอบขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมของทันตแพทย์ที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ พ. ศ. 2542 ข้อบังคับทันตแพทย์สภาว่า

ด้วยคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมในการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. 2551 ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ ข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพทันตแพทย์ของอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Dental Practitioners) และเอกสารออนไลน์จากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ผลการวิจัย

1. ขอบเขตของการเปิดตลาดการค้า สาขาบริการสุขภาพตามความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นประเทศภาคีสมาชิกขององค์การการค้าโลก ซึ่งประเทศสมาชิกมีพันธะที่จะต้องปฏิบัติตามคือต้องปฏิบัติตามพันธกรณีที่ได้ตกลงร่วมกันไว้ในหลาย ๆ พันธกรณีรวมถึงพันธกรณีของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ โดยจะต้องยึดถือหลักปฏิบัติอย่างเคร่งครัด หลักการข้อตกลงตามพันธกรณีระหว่างประเทศดังกล่าว ถือเป็นแม่บทของข้อตกลงหลักระหว่างประเทศ แม้ประเทศภาคีสมาชิก มีหลักเกณฑ์แนวทางในการปฏิบัติทางการค้าที่อาจแตกต่างกัน เปรียบดังเช่นรัฐธรรมนูญของประเทศที่ปกครองด้วยระบอบเสรีประชาธิปไตย คือ ต้องยึดหลักการตามรัฐธรรมนูญเป็นบทบัญญัติสูงสุด กฎหมายอื่นใดที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ จะใช้บังคับมิได้ การเปิดตลาดการค้าบริการหรือเดิมที่เรียกว่าการเปิดเสรีการค้าบริการ หลักการสำคัญของการเปิดตลาดการค้าบริการคือการลดหรือขจัดปัญหา อุปสรรคการเข้าสู่ตลาดตามที่ระบุไว้ในมาตรา XVI ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อผูกพันเฉพาะ (specific commitments) ระบุว่า ถ้ามิได้มีการกำหนดเงื่อนไขไว้ในตารางข้อผูกพันเฉพาะ (schedule of specific commitments) ก็จะต้องไม่มี

ข้อจำกัดเกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาด และการจัดทำตาราง
ข้อผูกพันต้องยึดหลักการเปิดเสรีการค้าบริการแบบ
ก้าวหน้าเป็นลำดับ (progressive liberalization) คือ
ต้องก้าวไปข้างหน้าเพื่อลดข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาด
และต่อไปต้องเปิดเสรีหรือเปิดตลาดเต็มรูปแบบใน
ที่สุด ข้อผูกพันที่ได้กำหนดไว้ในตารางข้อผูกพัน
เป็นเงื่อนไขข้อจำกัดสำหรับความไม่พร้อมเปิดตลาด
เสรีในทันทีของรัฐสมาชิก ซึ่งความตกลงทั่วไปว่า
ด้วยการค้าบริการ ระบุให้ทำได้โดยไม่ขัดกับความ
ตกลงดังกล่าว แต่การให้กำหนดเงื่อนไขใด ๆ
ดังกล่าวไว้ได้นั้น เป็นเพียงข้อยืดหยุ่นชั่วคราวเพื่อ
เตรียมความพร้อมจากความไม่พร้อมของรัฐสมาชิก
จะต้องมีการปรับแก้ไขลดข้อจำกัดดังกล่าวเป็นระยะ
ๆ ให้เข้าสู่ตลาดง่ายขึ้นและในที่สุดต้องไม่มีข้อจำกัด
เงื่อนไขใด ๆ อีก รัฐสมาชิกจะต้องไม่เอาข้อยกเว้น
เพื่อยืดหยุ่นดังกล่าวนี้ มาเป็นบทปฏิบัติแบบถาวร
เพื่อสร้างอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาด ซึ่งไม่สอดคล้อง
กับเจตนารมณ์ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้า
บริการ และเมื่อมีการเชื่อมโยงไปยังการบังคับใช้
และการปฏิบัติได้ตามกฎหมายหรือข้อบังคับ
ภายในประเทศตามข้อ VI ของความตกลงดังกล่าวที่
ระบุให้ทำได้ แต่ข้อบังคับหรือกฎหมายภายในก็ต้อง
ไม่มีลักษณะที่เป็นเงื่อนไขบังคับที่เกินจำเป็นหรือได้
กำหนดเพื่อเป็นข้อจำกัดแฝงต่อการกีดกันการเข้ามา
ให้บริการของบุคคลต่างด้าว หากมีกฎหมายภายใน
ฉบับใดที่เป็นอุปสรรคก็จะต้องทำการแก้ไขเพื่อให้
สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพันธกรณีที่ตกลงไว้

2. มีกฎหมายไทยอีกจำนวนมากที่เป็น
อุปสรรคต่อการเข้าสู่ตลาดการค้าบริการที่ส่วนใหญ่
ไม่ต้องการให้คนต่างด้าวเข้ามาแข่งอาชีพคนไทย
เช่นระเบียบกรมการจัดหางานว่าด้วยหลักเกณฑ์การ
ขออนุญาตการทำงานของคนต่างด้าว โดยกำหนด
มาตรการต่าง ๆ ไว้ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องสร้างข้อจำกัด
การเข้าสู่ตลาดและขัดต่อหลักการเปิดเสรีหรือเปิด

ตลาดเต็มรูปแบบ โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับข้อ XVI
ของข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ เพราะตาม
ข้อตกลงข้อXVI ดังกล่าว ระบุถึงประเภทต่าง ๆ ของ
ข้อจำกัดที่ห้ามที่ถือว่าเป็นมาตรการที่ขัดต่อข้อตกลง
พระราชกฤษฎีกาแนบท้ายพระราชบัญญัติการทำงาน
ของคนต่างด้าว พ.ศ. 2522 กำหนดอาชีพ/วิชาชีพที่
คนต่างด้าวห้ามทำมีลักษณะเป็น negative list
อย่างไรก็ตามอาชีพหรือวิชาชีพที่กำหนดคนนอกเหนือ
รายการที่ห้ามทำ ถึงแม้จะทำได้แต่ก็ต้องได้รับ
ใบอนุญาตจากกระทรวงแรงงานก่อน ซึ่งกระทรวง
แรงงานจะออกใบอนุญาตต่อเมื่อเข้าเงื่อนไขตาม
หลักเกณฑ์กรมการจัดหางานว่าด้วยหลักเกณฑ์ใน
การพิจารณาคำขออนุญาตทำงานของคนต่างด้าว
พ.ศ. 2547 เท่านั้น ซึ่งเป็นการสร้างข้อจำกัดไม่น้อย
หลักเกณฑ์ดังกล่าวจึงเป็นอุปสรรคต่อการเปิดเสรี
หรือเปิดตลาดเต็มรูปแบบ ส่วนการค้าบริการใน
รูปแบบที่ 4 (mode 4) ซึ่งเกี่ยวกับการเข้ามาประกอบ
วิชาชีพทันตกรรมของคนต่างด้าวนั้น โดยหลักแล้ว
ประเทศไทยต้องเปิดให้คนต่างด้าวที่เป็นทันตแพทย์
เข้ามาให้บริการในประเทศไทยได้ โดยเฉพาะอย่าง
ยิ่งทันตแพทย์ในกลุ่มประเทศอาเซียนที่ได้ทำ
ข้อตกลงยอมรับร่วม (MRA-- Mutual Recognition
Arrangement) กันไว้ ทันตแพทย์ที่มีคุณสมบัติตาม
MRA กำหนดว่ามีสิทธิเข้ามาประกอบวิชาชีพ
ทันตกรรมในประเทศไทยได้

3. ปัญหา ข้อกฎหมาย ข้อกำหนด ระเบียบ
ภายในของประเทศไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามา
ประกอบวิชาชีพทันตกรรมของทันตแพทย์ต่างด้าว
สำหรับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภายในนั้น มีทั้ง
กฎหมายที่เป็นกฎหมายทั่วไปเกี่ยวกับการเข้าเมือง
เข้ามาทำงานของคนต่างด้าวได้แก่ พระราชบัญญัติ
การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 พระราช-
บัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 และรวมไปถึง
กฎหมายที่มีลักษณะเฉพาะตามวิชาชีพทันตกรรม

ได้แก่ พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541
ระเบียบการและข้อกำหนดในการสมัครเป็นสมาชิก
แพทยสภาและการสอบขึ้นทะเบียนรับอนุญาตเป็นผู้
ประกอบวิชาชีพทันตกรรมของทันตแพทย์ที่สำเร็จ
การศึกษาจากต่างประเทศ พ.ศ. 2542 และข้อบังคับ
ทันตแพทยสภาว่าด้วยคุณสมบัติของผู้ประกอบ
วิชาชีพทันตกรรมในการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียน
และรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม
พ.ศ. 2551 โดยหลักแล้วกฎหมายเหล่านี้กำหนดขึ้น
เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องมาตรฐาน และคุณสมบัติ
การเข้าสู่ตลาด ในการวิจัยนี้ได้แสดงถึงเฉพาะแต่
อุปสรรคของการเข้าสู่ตลาดเท่านั้น เนื่องจาก
เกี่ยวข้องกับการเปิดตลาดการค้าบริการด้านการ
ประกอบวิชาชีพทันตกรรมโดยตรง ส่วนการกำกับ
ดูแลและการควบคุมมาตรฐานการประกอบวิชาชีพ
ทันตกรรมจะไม่ได้กล่าวถึงเพราะไม่ได้เกี่ยวกับการ
เปิดตลาดแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามมิได้หมายความว่า
การให้คนต่างด้าวเข้ามาประกอบวิชาชีพ
ทันตกรรมในประเทศไทยได้แล้วจะไม่ต้องควบคุม
มาตรฐานการประกอบวิชาชีพ ยังคงต้องควบคุม
มาตรฐานการประกอบวิชาชีพเพื่อเป็นหลักประกัน
ว่าประชาชนผู้รับบริการจากทันตแพทย์ต่างด้าว
ดังกล่าว ได้รับการบริการหรือได้รับการประกอบ
วิชาชีพทันตกรรมที่ได้มาตรฐานในระดับที่ดีที่สุด ถ้า
พิจารณาในแง่การให้บริการแก่ประชาชนและ
ผลประโยชน์ส่วนรวมต่อประเทศชาติ จะเกิดผลดี
คือการเคลื่อนย้ายทุน ทำให้มีเงินตราต่างประเทศ
ไหลเข้ามาลงทุนในประเทศ และมีการแข่งขันด้าน
คุณภาพ ทำให้ประชาชนผู้บริโภคมีทางเลือกเพิ่มขึ้น
ลดปัญหาสมองไหลจากภาครัฐ สู่ภาคเอกชน เพราะ
เอกชนอาจใช้ทันตแพทย์ต่างชาติเป็นผู้ให้บริการ
ชาวต่างชาติ ด้วยเครื่องมือที่ทันสมัย รัฐอาจให้ผู้
ประกอบวิชาชีพทันตกรรมต่างด้าวที่ขึ้นทะเบียน
แล้ว เข้าปฏิบัติงานในสถานพยาบาลของรัฐโดย

ความควบคุมของบุคลากรภาครัฐ มีการถ่ายทอด
แนวคิด วิธีการ เทคนิคใหม่ ๆ ในการประกอบ
วิชาชีพ ค่าวิชาชีพของทันตแพทย์ที่ถูกกด เพราะมี
การแข่งขันอย่างเสรีรัฐไม่ต้องลงทุนด้านการผลิต
ทันตแพทย์ และอาจใช้ทดแทนบุคลากรที่ขาดแคลน
ในภาครัฐได้ทำให้ไม่ต้องลงทุนหรือลดต้นทุนการ
ผลิตทันตแพทย์ สำหรับผลเสียอาจเกิดขึ้นได้คือคน
ต่างด้าวที่ลงทุน อาจต้องมีการโอนเงินออกนอก
ประเทศอาจมีเฉพาะทันตแพทย์ในประเทศกำลัง
พัฒนาเท่านั้นที่ต้องการเข้ามาประกอบวิชาชีพ
ทันตกรรมในไทย ทันตแพทย์ในประเทศพัฒนาแล้ว
อาจไม่เข้ามาแบบถาวรเพราะค่าตอบแทนไม่สูง แต่
ประเด็นหลังนี้ได้รับการแก้ไขปัญหาโดย MRA
ASEAN

4. ข้อเสนอแนะในการลดปัญหา อุปสรรค
การเปิดตลาดการประกอบวิชาชีพทันตกรรม
ปรับปรุง แก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับ
การประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ให้สอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้า
บริการ และข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพ
ทันตแพทย์ของอาเซียน สำหรับปัญหา อุปสรรคตาม
ประเด็นที่วิจัยนี้ อยู่ที่การศึกษากฎหมายรองรับ
ภายในที่เชื่อมโยงกับความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้า
บริการและตารางข้อผูกพัน แม้ประเทศไทยจะ
ดำเนินการตกลงตามพันธกรณี และกำหนดเงื่อนไข
ในตารางข้อผูกพันได้โดยไม่ขัดกับข้อกำหนดที่ระบุ
ในความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการก็ตาม ผู้วิจัย
เห็นว่าบทบัญญัติของกฎหมายภายในก็ดี ข้อบังคับ
หรือระเบียบภายในก็ดี ต้องสอดคล้องและไม่เป็น
ปัญหา อุปสรรคที่เกิขึ้นจำเป็นต้องการเข้าสู่ตลาด หรือ
การเปิดตลาดการค้าบริการ โดยเฉพาะ Mode 4 การ
เคลื่อนย้ายบุคคลผู้ให้บริการ หากบทบัญญัติของ
กฎหมายภายใน ข้อบังคับ ระเบียบภายในไม่
สอดคล้องหรือเป็นอุปสรรค แม้ไม่ขัดต่อพันธกรณีก็

ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไขเพื่อให้สามารถบรรลุถึงเป้าหมายของข้อตกลงและปฏิบัติตามพันธกรณีความตกลงได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้รับบริการเป็นหลัก

การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติฉบับนี้ มิได้แยก Visa เป็นประเภทให้ชัดเจนตรงกับวัตถุประสงค์ของการเข้าเมืองที่แท้จริง ระหว่างการเข้ามาประกอบธุรกิจกับการเข้ามาจ้างทำงาน ทำให้เกิดความไม่ชัดเจน ไม่โปร่งใส และอาจเกิดความสับสน ยุ่งยากต่อบุคคลต่างด้าวที่เข้ามาได้ ผู้วิจัยเสนอแนะว่าควรปรับปรุงแก้ไขหลักเกณฑ์การแยกแยะการตรวจลงตราให้ถูกต้องตามความเป็นจริงของผู้เข้าเมือง ส่วนกรณีมาตรา 40 ได้กำหนดโควตาคนเข้าเมืองที่มีถิ่นอาศัยในประเทศไทยได้ไม่เกินประเทศละ 100 คนต่อปีนั้น ไม่สอดคล้องกับข้อ XVI ของ GATS มีผลกระทบและเป็นอุปสรรคของทันตแพทย์ต่างด้าวที่จะเข้ามาให้บริการตาม Mode 4 ในประเทศไทย ผู้วิจัยเสนอแนะว่าควรปรับปรุงแก้ไขข้อกำหนดโดยแยกบุคคลเข้าเมืองที่ใช้สิทธิตามพันธกรณีข้อตกลงระหว่างประเทศไม่อยู่ในข้อจำกัดโควตาตามมาตรา 40

พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551

มาตรา 5 กำหนดคำว่า “การทำงาน” ไว้กว้างมาก ทันตแพทย์ต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทย แม้เข้ามาเพื่อสาธิตการผ่าตัดในสถานบันการศึกษา ในโรงพยาบาลของรัฐ หรือให้ความอนุเคราะห์รักษาชาวชนบทในนามมูลนิธิหรือหน่วยงานของทางราชการร่วมกับองค์กรสาธารณประโยชน์โดยไม่คิดค่าตอบแทน ต้องถือว่า

เข้ามาทำงานทั้งสิ้น และไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ก็ตามทุกคนต้องทำใบอนุญาตให้ทำงาน (work permit) ให้ถูกต้องก่อน จึงจะประกอบวิชาชีพทันตกรรมได้

พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541

พระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ดำเนินการสถานพยาบาลไว้อย่างเคร่งครัด แต่การจะให้คนต่างด้าวเป็นผู้ดำเนินการสถานพยาบาล ถือเป็นหน้าที่พิเศษที่นอกเหนือและมีใช้การประกอบวิชาชีพทันตกรรมมีลักษณะเป็นการดำเนินการด้านการบริหารจัดการควรที่จะปรับปรุงแก้ไขกฎหมายฉบับนี้ให้มีการทดสอบความรู้ผู้ขอรับอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการสถานพยาบาลโดยให้สอบเป็นภาษาไทย และตอบเป็นภาษาไทย ประเทศไทยสามารถออกประกาศ ระเบียบหรือข้อกำหนดได้และไม่ขัดต่อหลักการค้าเสรีหรือหลักปฏิบัติเชิงชาติ เพราะมิได้กีดกันการเข้ามาประกอบวิชาชีพทันตกรรมแต่อย่างใด

ระเบียบทันตแพทยสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์การอนุมัติให้ผู้มีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมของต่างประเทศทำการประกอบวิชาชีพทันตกรรมในราชอาณาจักรไทย ในฐานะที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญของทางราชการหรือผู้สอนในสถาบันการศึกษาของรัฐ พ.ศ.2549

การกำหนดคุณสมบัติการศึกษาของผู้ที่ขอรับอนุญาตตามระเบียบนี้มีได้กำหนดว่าจะต้องสำเร็จการศึกษาจากสถาบันที่ทันตแพทยสภารับรองหรือที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง ทั้งยังไม่มีเงื่อนไขกำหนดระยะเวลาเรื่องประสบการณ์วิชาชีพว่าต้องมีประสบการณ์ในวิชาชีพกี่ปี การอนุมัติให้ผู้เข้ามา

ประกอบวิชาชีพทันตกรรมชั่วคราว ครอบอนุญาตเฉพาะผู้ที่สำเร็จการศึกษาที่กระทรวงศึกษาหรือทันตแพทยสภารับรอง เพื่อสอดคล้องและเสมอภาคกับกฎหมายภายในที่มีอยู่ และต้องระบุชัดเจนในขอบเขตของการขออนุญาตการประกอบวิชาชีพทันตกรรมว่า อนุญาตให้ทำหัตถการหรือทำทันตปฏิบัติอะไรได้บ้าง

ระเบียบการและข้อกำหนดในการสมัครเป็นสมาชิกแพทยสภาและการสอบขึ้นทะเบียนรับอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมของทันตแพทย์ที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ พ.ศ. 2542

กรณีผู้ที่สำเร็จการศึกษาด้านทันตแพทยศาสตร์จากต่างประเทศที่ขออนุญาตขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมในประเทศไทย ต้องเข้ารับการฝึกอบรมเป็นระยะเวลา 1 ปีก่อนและวัดผลโดยการสอบ การสอบใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เห็นว่า การรักษาร่างกายมนุษย์ถือเป็นเรื่องการกระทำทางกายภาพ แม้การสื่อสารระหว่างผู้ป่วยกับผู้ให้บริการเป็นสิ่งสำคัญ แต่หาใช่สาระสำคัญของวัตถุประสงค์ของการวัดผลความสามารถ คุณภาพ ประสิทธิภาพของบุคคลไม่สมควรเน้นทดสอบความรู้ความสามารถ ทักษะความชำนาญในการให้การรักษาย่างแท้จริงเป็นหลัก แม้การกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวไม่ขัดต่อข้อตกลง แต่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการเข้าสู่ตลาด เพราะไม่มีทันตแพทย์ต่างด้าวบุคคลใดที่สามารถอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยที่จะสามารถผ่านหลักเกณฑ์ในการสอบดังกล่าวได้ การทดสอบควรกำหนดให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการประเมินความรู้ความสามารถโดยไม่สร้างข้อจำกัดแฝงหรือสร้างภาระเงื่อนไขเกินจำเป็นต่อการเข้าสู่ตลาดสมควรที่ผู้สอบสามารถที่จะเลือกทำข้อสอบได้ว่าจะทำข้อสอบที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ จะตอบ

ข้อสอบที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษได้ อีกประการหนึ่งของบุคคลต่างด้าวผู้ที่สำเร็จการศึกษาด้านทันตแพทยศาสตร์จากต่างประเทศ จะต้องเข้ารับการอบรม 1 ปี แต่ผู้ที่จบการศึกษาทันตแพทยศาสตร์ในประเทศไทย กลับไม่จำเป็นต้องเข้ารับการอบรม เป็นการเลือกปฏิบัติที่แตกต่างกันระหว่างคนต่างชาติกับคนในชาติ ไม่สอดคล้องกับหลักการปฏิบัติชาติ (national treatment) ผู้วิจัยเสนอแนะว่าควรยกเลิกไปโดยเร็ว

ข้อบังคับทันตแพทยสภาว่าด้วยคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมในการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. 2551

เจตนารมณ์ที่แท้จริงของการออกข้อบังคับนี้คือ กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการทดสอบมาตรฐานการประกอบวิชาชีพทันตกรรมของผู้ที่สำเร็จการศึกษาในประเทศไทยและผู้ที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านทันตแพทยศาสตร์ในประเทศไทย โดยให้มีการวัดความรู้ความสามารถและวัดมาตรฐานของทันตแพทย์ เพื่อเป็นหลักประกันความปลอดภัยของประชาชน ซึ่งระเบียบการและข้อกำหนดในการสมัครเป็นสมาชิกทันตแพทยสภาและการสอบขึ้นทะเบียนรับอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมของทันตแพทย์ที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ พ.ศ. 2542 (ทันตแพทยสภา, 2542) ใช้มาเป็นเวลานานแล้ว มีรูปแบบขั้นตอนที่มีความยุ่งยากในการปฏิบัติ จึงต้องออกข้อบังคับให้มีการจัดสอบวัดความรู้ในวิชาชีพทันตกรรม ก่อนการขึ้นทะเบียนเสมอถ้วนหน้า ไม่ว่าจะเป็นบัณฑิตที่จบการศึกษาในภาครัฐหรือภาคเอกชนรวมไปถึงบุคคลต่างด้าวที่จะขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมในประเทศไทย มีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2551 เป็นต้นมา ข้อบังคับฉบับนี้

เน้นเรื่องการสอบ “ความรู้” เป็นหลัก จะต้องมีความรู้ในวิชาชีพที่ได้มาตรฐาน เพราะการประกอบวิชาชีพด้านทันตกรรมเป็นวิชาชีพทางการแพทย์ จึงเกี่ยวโดยตรงกับ ชีวิต อนามัยของประชาชนผู้รับบริการ การประเมินและรับรองความรู้ความสามารถ โดยทำการสอบประเมินความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์พื้นฐาน และประเมินความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์คลินิก รวมไปถึงเนื้อหาที่เกี่ยวกับกฎหมายวิชาชีพและข้อบังคับเกี่ยวกับจรรยาบรรณของทันตแพทย์ แสดงให้เห็นชัดเจนว่า การจัดสอบประเมินความรู้ นั้น หมายถึงความรู้ในความสามารถด้านวิทยาศาสตร์พื้นฐาน ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์คลินิก และกฎหมายที่ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมต้องเข้าใจกล่าวโดยสรุป วัตถุประสงค์ของการจัดสอบประเมินความรู้คือ ถูเน้นทดสอบในเรื่องความรู้และความสามารถเป็นหลักกว่ามีความรู้ในการให้การรักษาทันตกรรมหรือไม่เพียงใด

ประเด็นที่สำคัญสำหรับปัญหาอุปสรรคการเข้าสู่ตลาดคือ การสอบวัดผลความรู้ในข้อบังคับข้อ 13 กำหนดให้ข้อสอบที่ใช้สอบและการเขียนคำตอบให้ใช้ภาษาไทย เว้นแต่ถ้อยคำเฉพาะทางเทคนิคเท่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นนี้เป็นอีกแนวทางของปัญหาและอุปสรรคของการเข้าสู่ตลาด (market access) จะมีทันตแพทย์ต่างด้าวที่จบจากสถาบันการศึกษาต่างประเทศที่ทันตแพทย์สภารับรอง มีความรู้ความสามารถในการอ่านออกเขียนภาษาไทยได้หรือไม่ ผู้วิจัยเห็นว่า แม้ว่าจะมีศาสตราจารย์ทางทันตแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญพิเศษระดับต้น ๆ ของโลก ซึ่งมีความสามารถในการประกอบวิชาชีพทันตกรรมในมนุษย์ได้เป็นอย่างดี และอาจเป็นอาจารย์ของอาจารย์ทันตแพทย์ในประเทศไทย หากให้มีการวัดผล วัดความสามารถ

ของการประกอบวิชาชีพโดยการให้มาสอบตามหลักเกณฑ์ข้อบังคับดังกล่าวที่ให้เขียนคำตอบเป็นภาษาไทย ศาสตราจารย์ท่านนั้นก็ไม้อาจสอบวัดผลผ่านอย่างแน่นอน เพราะท่านไม่สามารถอ่านและเขียนคำตอบเป็นภาษาไทยได้ แต่ถ้าวัดความสามารถ วัดความรู้ตามหลักการ เจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของ ข้อ 3 ข้อ 4 ของข้อบังคับนี้ โดยใช้ข้อสอบเป็นภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาสากลเชื่อว่าจะได้ทราบความรู้ความสามารถของบุคคลผู้รับการทดสอบได้ถูกต้อง หากเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. 2537 มาตรา 28 (6) ที่เปิดช่องให้ผู้ที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมต่างประเทศ สามารถทำการให้การรักษาคอนไทยในประเทศไทย แต่มีได้กำหนดว่าทันตแพทย์ต่างประเทศนั้นจะต้องพูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้ ทันตแพทย์ต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมในประเทศไทยตามมาตรา 28 (6) นี้จะรักษาเขา เขาชนบท ผู้ป่วยต่าง ๆ ไม่ปรากฏว่าทันตแพทย์ดังกล่าวพูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้ แต่ผลของการให้การรักษากลับปรากฏว่าได้ผลดี แม้แต่คุณสมบัติการศึกษาของทันตแพทย์ชาวต่างประเทศหรือสถาบันที่สำเร็จการศึกษา ก็ไม่จำเป็นต้องเป็นสถาบันการศึกษาที่ทันตแพทย์สภาหรือที่กระทรวงศึกษารับรองแต่อย่างใด ประเด็นเปรียบเทียบที่น่าสนใจคือ สถานพยาบาลเอกชนหลายแห่งของไทยทันตแพทย์ไทยเป็นผู้ให้การรักษาชาวต่างประเทศได้ ทั้งที่ทันตแพทย์ไทยเหล่านั้นไม่สามารถพูดภาษาของผู้ป่วยประเทศนั้น ๆ ดังนั้นหากภาษาเป็นสาระสำคัญของการรักษาแก่ผู้รับบริการแล้ว องค์กรวิชาชีพทางทันตแพทย์จะต้องห้ามทันตแพทย์ไทยที่พูดภาษาหรือสื่อภาษาคือภาษาเดียวกับผู้ป่วยด้วยตัวทันตแพทย์เองไม่ได้ ห้ามทำการรักษาผู้ป่วยที่ตนพูด อ่าน เขียนภาษาผู้ป่วยไม่ได้เช่นกัน ผู้วิจัยเสนอแนะว่าบุคคลต่างด้าวผู้ที่สำเร็จการศึกษาทันต-

แพทยศาสตร์จากต่างประเทศที่ต้องการประกอบวิชาชีพทันตกรรมในประเทศไทย สามารถที่จะเลือกทำข้อสอบได้ว่าจะทำข้อสอบที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ จะตอบข้อสอบที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษได้ จึงเห็นควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบนี้

ส่วนในเรื่องความสอดคล้อง ปัญหาอุปสรรคกับเรื่องการจัดต่อระเบียบวินัยหรือไม่นั้น ผู้วิจัยเห็นว่าไม่ขัดต่อพันธกรณีระหว่างประเทศซึ่งเมื่อกำหนดไว้ในตารางข้อผูกพัน ประเทศไทยสามารถกำหนดเงื่อนไขข้อยกเว้นที่ไม่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของข้อผูกพันได้ ถือว่าได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ กำหนดให้กระทำได้ กระนั้นก็ตาม การจะใช้ข้อยกเว้นเงื่อนไขที่ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ เปิดช่องให้กระทำได้ด้วยเหตุผลเพราะความไม่พร้อมในทันทีของแต่ละประเทศ จึงจำเป็นต้องใช้เงื่อนไขพิเศษ แต่ก็ควรกำหนดกำหนดระยะเวลา และต้องทบทวนให้ลดอุปสรรคลงตามลำดับจนเปิดเสรีในที่สุด จึงต้องว่าด้วยวัตถุประสงค์ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ ดังนั้น แม้ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ จะเปิดช่องให้ทำได้ แต่ไม่ควรเอาข้อยกเว้นมาใช้ประโยชน์เพื่อกีดกันการเข้าสู่ตลาด และหากแต่ละประเทศทุกประเทศยกข้ออ้างของข้อยืดหยุ่นที่เปิดช่องให้ แล้วนำมาเป็นเงื่อนไขในการกำหนดวิธีการเข้าสู่ตลาด เช่น แต่ละประเทศสมาชิกกำหนดข้อบังคับภายในให้ทุกคนที่จะเข้าสู่ตลาดการประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ของประเทศตน ต้องทำสอบข้อสอบภาษาประจำชาติและตอบด้วยภาษาประจำชาติที่จะเข้าไปประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ ประเด็นที่จะอำนวยความสะดวกเคลื่อนย้ายบุคคลเข้าสู่ตลาดการประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ในกลุ่มประเทศสมาชิกไม่อาจเป็นไปได้หรือไม่อาจบรรลุเป้าหมายของความตกลงทั่วไปว่า

ด้วยการค้าบริการได้ ผู้วิจัยเห็นว่าการกำหนดระเบียบภายในให้ต้องทำสอบวัดความรู้ความสามารถด้วยภาษาท้องถิ่นประจำชาติ มีเจตนารมณ์ที่เป็นข้อจำกัดแ่งและเป็นการกำหนดเงื่อนไขเกินจำเป็นอันเป็นปัญหาและอุปสรรคของการเปิดตลาดการค้าบริการด้านการแพทย์ ผู้วิจัยเสนอแนะว่าควรปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับนี้โดยให้มีการทดสอบ ประเมินความรู้ความสามารถผู้ที่สำเร็จการศึกษาด้านทันตแพทยศาสตรจากต่างประเทศ โดยให้ผู้สอบเลือกสอบได้ว่าจะทำข้อสอบภาษาไทยและตอบเป็นภาษาไทยหรือทำข้อสอบภาษาอังกฤษและตอบข้อสอบเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งถือเป็นภาษาสากลและเป็นภาษาทางการแพทย์

อย่างไรก็ตาม สำหรับทันตแพทย์ต่างด้าวที่สอบขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมในประเทศไทย เมื่อผ่านการทดสอบความสามารถที่ข้อสอบมีให้เลือกทั้งภาษาอังกฤษหรือภาษาไทยและได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมในประเทศไทยแล้ว ผู้วิจัยเสนอแนะว่าทันตแพทย์ต่างด้าวควรมีหลักเกณฑ์กำหนดบทบาทในการประกอบวิชาชีพทันตกรรมในประเทศไทย โดย (PDRA-- Professional Dental Regulatory Authority) ของไทยควรรอก “ข้อบังคับว่าด้วยหลักเกณฑ์การประกอบวิชาชีพทันตกรรมของทันตแพทย์ต่างด้าวที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมในประเทศไทย” โดยกำหนดให้ทันตแพทย์ต่างด้าวต้องประกอบวิชาชีพทันตกรรมในสถานพยาบาลภายใต้การควบคุมดูแลของทันตแพทย์ไทยเท่านั้น และกระทรวงสาธารณสุขออกประกาศกระทรวงเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้ดำเนินการสถานพยาบาลกรณีมีทันตแพทย์ต่างด้าวปฏิบัติงานในสถานพยาบาลที่ตนรับผิดชอบหลักเกณฑ์ของทันตแพทย์สภาและประกาศกระทรวงสาธารณสุขดังกล่าวจะเป็นการกำหนด

บทบาทหน้าที่ของผู้ดำเนินการสถานพยาบาล ในการควบคุมดูแลและกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการกระบวนกรที่เหมาะสมในการรักษาผู้ป่วยที่เป็นคนไทย เพื่อให้แน่ใจว่าการประกอบวิชาชีพของทันตแพทย์ต่างด้าว มีกระบวนกรในการสื่อสารระหว่างผู้รับบริการหรือผู้ป่วยที่ถูกต้องเหมาะสม ข้อบังคับดังกล่าวนี้เป็นการกำหนดบทบาทหลักเกณฑ์การประกอบวิชาชีพ แต่มิใช่การจำกัดมิให้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยพลการ การกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวจำเป็น

เพื่อคุ้มครองชีวิตหรือสุขภาพของมนุษย์ ตามความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ ข้อ XIV ข้อยกเว้นทั่วไป (บี) หลักเกณฑ์ดังกล่าวผู้ดำเนินการสถานพยาบาลที่ชาวต่างด้าวประกอบวิชาชีพทันตกรรมจะช่วยขจัดปัญหาการจัดการสื่อสารระหว่างผู้รับบริการกับผู้ให้บริการชาวต่างด้าวได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดความมั่นใจในความถูกต้องของข้อมูลระหว่างผู้ป่วยกับทันตแพทย์ต่างด้าวให้ความเข้าใจ อันเป็นการคุ้มครองชีวิตหรือสุขภาพของมนุษย์ที่เป็นประชาชนไทย

เอกสารอ้างอิง

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์. (2547). กฎเกณฑ์การค้าภายใต้องค์การการค้าโลก. ค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2552, จาก <http://www.moc.go.th/dbc/pr/wto.html#1>.

ทันตแพทยสภา. (2542). ระเบียบการและข้อกำหนดในการสมัครเป็นสมาชิกแพทยสภาและการสอบขึ้นทะเบียนรับอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมของทันตแพทย์ที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ พ.ศ. 2542". นนทบุรี: สำนักงานเลขาธิการทันตแพทยสภา.

รูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทาง การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

A Propose Model for Implement New Public Management of Education Service Areas

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยดำเนินการเป็น 5 ขั้นตอน (1) การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (2) การศึกษาสภาพการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาในปัจจุบัน (3) การยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษา ตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (4) การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำร่างรูปแบบและ (5) การนำรูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ไปปฏิบัติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม โดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที

ผลจากการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ มีองค์ประกอบของรูปแบบ จำนวน 8 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) วัตถุประสงค์ของเขตพื้นที่การศึกษา (2) การจัดแบ่งงานและความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่าง (3) การบังคับบัญชา (4) อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (5) การปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ การรวมอำนาจและการกระจายอำนาจ (6) การมีส่วนร่วมและแรงจูงใจ (7) ระบบที่มีการประสานสัมพันธ์ต่อกัน และ (8) ระบบที่มีการเปลี่ยนแปลง และพบว่ารูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติทุกองค์ประกอบ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่, การจัดการเขตพื้นที่การศึกษา

Abstract

The objective of this research is to develop a management model for education service areas in accordance with the new approach of public management. The research was divided into 5 steps: (1) was to identify the conceptual framework, the (2) was to study the current conditions of management of education service areas, (3) was to draft a management model for education service areas according to new approach of public management, (4) was to assess the appropriateness and applicability of the management model for education service areas according to the new approach of public management, and (5) was the implementation of the management model for education service areas according to the new approach of

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

¹ ส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ปีการศึกษา 2552

อาจารย์ที่ปรึกษา: ดร. สุวัฒน์ เงินกล้า

public management. The research instruments used were interviews and questionnaires and the statistics used were percentage, average, standard deviation, and t-test values

The results on a management model for education service areas in according with the new approach of public management indicated that the management model for education service areas according to the new approach of public administration consists of eight elements: (1) objectives for education service areas, (2) work assignment and specific expertise, (3) command, (4) authority and responsibility, (5) practices based on laws, rules, centralization and decentralization, (6) participation and motivation, (7) coordination systems, and (8) systems of change. The model was verified as useful and feasible.

Keywords: new public management model, education service areas management.

ความนำ

การจัดการการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีหลักการจัดการศึกษา ที่บัญญัติตามมาตรา 8 ว่าเป็นการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับประชาชน หลักการให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและหลักการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและตามมาตรา 31 ถึง 46 ได้บัญญัติให้การบริหารและการจัดการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงาน มีการบัญญัติในมาตรา 39 ให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงโดยมุ่งหวังว่าจะสามารถแก้ปัญหาทางการบริหารและการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการรวมศูนย์อำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง ปัญหาการขาดเอกภาพทั้งด้านนโยบายและการบริหาร ปัญหาการขาดประสิทธิภาพของการประกันคุณภาพการศึกษา ปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาการขาดการพัฒนา นโยบายอย่างต่อเนื่องและปัญหาการขาดความเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544, หน้า 2-3)

เขตพื้นที่การศึกษาที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 33 ได้บัญญัติว่าการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษาโดยคำนึงถึงปริมาณสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรม และความเหมาะสมด้านอื่นด้วย เว้นแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำแนะนำของสภาการศึกษา มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งปัจจุบันมีการประกาศแล้วจำนวน 185 เขต

เขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยปฏิบัติในพื้นที่เพื่อรองรับการกระจายอำนาจและส่งเสริมให้การกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นไปตามหลักการของการปฏิรูปการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวคิดการปฏิรูประบบราชการ ซึ่งมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดินและกฎหมายปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2545 โดยเฉพาะหลักการสำคัญที่กำหนดว่า การ

บริหารราชการแผ่นดินจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์
สุขของประชาชนหรือการให้ประชาชนเป็น
ศูนย์กลาง มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วย
หลักเกณฑ์และวิธีบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.
2546 เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2546 โดยคาด
หวังว่าแนวคิดนี้น่าจะเกิดประโยชน์ต่อประชาชน
และเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ จากการ
กำหนดให้ส่วนราชการมีการประเมินผลการปฏิบัติ
ราชการเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการ
ให้บริการ ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ
ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจตามหลักเกณฑ์วิธีการและ
ระยะเวลา มีกรอบการทำงาน ที่ชัดเจนเป็นระบบ
ตามแนวทางยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการ
ไทย พ.ศ. 2546-2550 มีการพัฒนาคุณภาพ
มาตรฐานการให้บริการประชาชน การปรับปรุง
บทบาท ภารกิจ และขนาดของภาครัฐให้มีความ
เหมาะสม การยกระดับขีดสมรรถนะการทำงานให้
สูงขึ้นและการเปิดระบบราชการสู่กระบวนการ
ประชาธิปไตยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ,
2549, หน้า ก)

หลังจากมีการบริหารจัดการศึกษาเขตพื้นที่
การศึกษาไปแล้ว พบว่า มีการปรับปรุงการ
ดำเนินงานบางส่วนไปแล้วก็ตามแต่ปัญหาบาง
ประการที่ยังคงมีอยู่โดย สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 1) ได้สรุป
รายงานการจัดการศึกษาที่เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผล
ต่อการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษา เช่น
การมีปัญหาด้านคมนาคมที่ไม่สะดวกและห่างไกล
เขตพื้นที่การศึกษามีขนาดใหญ่มีจำนวนสถานศึกษา
มาก การให้บริการไม่สามารถทำได้ทั่วถึงและ
ต่อเนื่อง ทั้งนี้ได้มีการเสนอแนวทางการพัฒนา
รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาของเขตพื้นที่
การศึกษา เช่น ความไม่เหมาะสมของสถานที่ตั้ง

ของเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาหลายแห่งมี
อุปสรรคในการคมนาคม ต้องมีค่าใช้จ่ายงบประมาณ
สูง ดังนั้นควรเพิ่มจำนวนเขตพื้นที่การศึกษาการจัดตั้ง
ศูนย์เครือข่ายให้บริการระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาและสถานศึกษา มีการจัดโครงสร้างการ
บริหารภายในสำนักงานแยกกลุ่มงานย่อยออกเพื่อให้
สะดวก รวดเร็ว ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน กำหนด
มาตรฐานขั้นต่ำของการบริหารจัดการของสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาที่พึงประสงค์ จัดตั้งคณะบุคคล
ระดับเขตพื้นที่การศึกษาหลายคณะเพื่อทำหน้าที่
ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาของ
สถานศึกษาเพื่อลดภารกิจของบุคลากรในสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาและเป็นการส่งเสริมสนับสนุน ที่มี
ประสิทธิภาพผลและประสิทธิผลมากขึ้น

จากรายงานการวิจัยประเมินผลการกระจาย
อำนาจการบริหารและการจัดการให้สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,
2549, หน้า ค-จ) พบว่า ความไม่เพียงพอของ
ทรัพยากรทางการศึกษาทำให้เขตพื้นที่การศึกษาไม่มี
ความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและอาคารสถานที่ของ
สำนักงาน การปฏิรูปการเรียนรู้ ขาดแนวทางและวิธี
ปฏิบัติที่ชัดเจนไม่สามารถนำไปใช้ได้ การจัดตั้ง
ศูนย์เครือข่ายไม่มีกฎหมายรองรับ ได้รับการจัดสรร
งบประมาณสนับสนุนน้อย ไม่สามารถดำเนินงานได้
เต็มที่ ตลอดจนขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐานที่นอกเหนือจากการจัดการของสถาน
ศึกษาขาดแนวทางการตรวจสอบ ติดตาม และ
ประเมินค่าใช้จ่ายรวมทั้งจากการรายงานสรุปผลการ
ดำเนินงาน 9 ปี การปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2542-
2551 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า
20-22) พบว่า หลังปรับโครงสร้างกระทรวง
ศึกษาธิการแล้วพบปัญหาการดำเนินงานเช่น การ
กระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
ยังไม่เป็นตามหลักการกระจายอำนาจ เป็นลักษณะ

การมอบอำนาจทำให้กรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และกรรมการสถานศึกษาไม่สามารถปฏิบัติงานตาม บทบาทกฎหมายกำหนดโดยเฉพาะการกำหนด ทิศทางและนโยบาย ในขณะที่สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษายังคงทำหน้าที่เป็นตัวแทนของส่วนกลาง และการขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน กรรมการเขตพื้นที่การศึกษาไม่มีบทบาทเท่าที่ควร ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ

นอกจากนี้ในการปฏิรูประบบราชการที่มี แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่ต้องการ การปรับปรุงระบบราชการให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงตอบสนองต่อ ความต้องการของประชาชนให้มากขึ้นพบว่า ปัญหา ในเขตพื้นที่การศึกษาที่ไม่สามารถตอบสนองความ ต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง แล้วเป็นปัญหา สำคัญของภาครัฐ (สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ,2548, หน้า 17) เช่น ความเป็นระบบราชการซึ่ง กำลังเสื่อม สภาพของระบบราชการที่ผ่านมาเป็น การขยายอำนาจ ขยายการบริโภคทรัพยากรแต่ขาด ประสิทธิภาพ มีความล่าช้า เฉื่อยชา ต่อต้านการ เปลี่ยนแปลงและทำลายศักยภาพของคนที่อยู่ ในระบบ การขาดธรรมาภิบาลอย่างเป็นธรรม ระบบราชการไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วน ร่วม มีการทุจริตประพฤติมิชอบ การทำงานไม่ โปร่งใส ขาดการตรวจสอบ

ดังนั้นหากมีการนำปัญหามาแก้ไขปรับ บังคับโดยใช้แนวทางการบริหารงานภาครัฐ แนวใหม่ ที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการบริหาร ราชการที่ทำให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ดำเนินภารกิจตาม นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน กำหนด สร้างความพึงพอใจให้เกิดกับผู้รับ การบริการและประชาชน ดำเนินงานแล้วให้เกิด ความคุ้มค่า จะทำให้การบริหารจัดการเขตพื้นที่

การศึกษามีประสิทธิภาพและพัฒนาคุณภาพ การศึกษาได้ตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเขต พื้นที่การศึกษา ตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐ แนวใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย กำหนดเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การกำหนดกรอบแนวคิด การวิจัย จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และรายงาน ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีองค์การ หลักการ จัดการภาครัฐแนวใหม่และการบริหารจัดการเขต พื้นที่การศึกษา (2) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเขต พื้นที่การศึกษาในปัจจุบันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็น สภาพจริง สำหรับใช้เป็นส่วนหนึ่งของการสร้าง รูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนว ทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ เก็บข้อมูลโดย มีการสัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษา และผู้ปฏิบัติงาน ในเขตพื้นที่การศึกษา (3) การยกร่างรูปแบบการ บริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษา ตามแนวทางการ บริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยใช้ข้อมูลจาก ผลการวิจัยขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 (4) การ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการ นำไปปฏิบัติของร่างรูปแบบการบริหารจัดการเขต พื้นที่การศึกษา ตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐ แนวใหม่ โดยกำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่มีผลการประเมินตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 เป็นไปตามเป้าหมาย ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ในระดับดีขึ้นไปเป็นผู้ประเมิน (5) การนำรูปแบบ

การบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษา ตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ไปปฏิบัติ เป็นการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่ได้จากแบบสัมภาษณ์โดยการศึกษาสภาพการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษารวมทั้งข้อคำถามตามแบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ และแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามคำถามของการวิจัย ดังนี้

การบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาในปัจจุบันมีรูปแบบการบริหารอย่างไร

มีการบริหารจัดการที่สอดคล้องเป็นไปตามแนวคิด ทฤษฎีขององค์การและเมืองประกอบหลัก ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของเขตพื้นที่การศึกษาพบว่า มีการบริหารจัดการที่กำหนดวัตถุประสงค์และมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานโดยมีการกำหนดตัวชี้วัด มีการวัดผลการปฏิบัติงานที่ตรวจสอบได้ มีการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ของหน่วยงานมีการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่กำกับ ดูแลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ทำหน้าที่ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษามีองค์กรคณะบุคคลมีส่วนร่วมในการบริหารงาน และมีบทบาทหน้าที่ในการรองรับการกระจายอำนาจ

2. มีการแบ่งงานเพื่อกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับบุคลากรในสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาอย่างชัดเจน มีการแบ่งงานตามลักษณะกลุ่มงานและงานตามโครงสร้างที่กฎหมายกำหนด มีรูปแบบลักษณะการบริหารที่จัดเป็นกลุ่มงานหรือลักษณะงานที่เกี่ยวข้องและมีการพิจารณาจัดบุคคลตามความรู้ความสามารถความถนัด เป็นไปตามมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานการปฏิบัติงาน

3. มีการบังคับบัญชา มอบอำนาจและกระจายอำนาจให้เป็นไปตามกฎหมายการศึกษา มีการกำหนดการบังคับบัญชาของหน่วยงาน มีการกำหนดการปฏิบัติงานเพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน และมีการมอบอำนาจให้รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหัวหน้ากลุ่มและผู้ปฏิบัติงานได้ตัดสินใจที่มากขึ้น

4. มีการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ มีการทบทวนบทบาทอำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาว่าเป็นหน่วยงานดำเนินงานตามกฎหมายปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเป็นไปตามกฎหมายการศึกษาและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง มีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง มีการกำหนดกรอบระยะเวลาดำเนินงานตามปีงบประมาณ กำหนดตัวชี้วัดประเมินผลการปฏิบัติงานตามระยะเวลากำหนดและมีระบบการติดตามประเมินผลและรายงานผลตามปีงบประมาณ

5. มีการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายการศึกษาและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง มีการรวบรวมกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ คู่มือการปฏิบัติงาน กำหนดกลุ่มงาน และผู้รับผิดชอบให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ มีการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานที่ชัดเจน หรือนำผลการดำเนินงานไปเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นเน้นสร้างความพึงพอใจให้ผู้รับบริการ มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้รับบริการมีทางเลือกในการรับบริการ มีการประเมินและติดตามผลที่เป็นระบบ มีมาตรฐาน มีการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบ

บริหารงบประมาณที่มีการจัดระบบการเงินและบัญชีที่สามารถตรวจสอบได้และมีการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ

6. มีการกำหนดให้บุคลากร ทั้งบุคคลภายนอกและผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาโดยทำหน้าที่เป็นกรรมการในองค์กรคณะบุคคลระดับต่าง ๆ ร่วมประชุมสัมมนาแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษา มีการเสนอความต้องการให้หน่วยงานราชการทราบ มีการสร้างแรงจูงใจ เน้นความโปร่งใสในการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา มีองค์กรคณะบุคคลมีส่วนร่วมในการบริหารงาน และมีกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติ

7. มีการบริหารจัดการที่มีการประสานงาน การสร้าง ความสัมพันธ์ การกำหนดรูปแบบกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีการบูรณาการงานที่หลากหลายให้บรรลุเป็นนโยบายเดียว และมีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณหรือคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ

8. ระบบที่มีการเปลี่ยนแปลง พบว่ามีระบบการบริหารการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ผลการดำเนินงานมีคุณภาพสูงขึ้น มีการบริหารเชิงระบบ บริหารงานตามสถานการณ์ บริหารงานโดยสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อกัน เช่นการปฏิบัติงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป มีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีการกำหนดการบริหารที่มุ่งสู่คุณภาพความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

การบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาที่มีคุณภาพตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ควรมีรูปแบบการบริหารเป็นอย่างไร

มีองค์ประกอบทั้งสิ้น 8 ส่วนคือ

1. วัตถุประสงค์ของเขตพื้นที่การศึกษา

พบว่า ทุกข้อ มีความเหมาะสมและมีข้อเสนอกำหนดวิธีการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายเพิ่มมากขึ้น กำหนดวิธีจัดทำแผนปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นระบบ การบริหารงบประมาณ และบุคลากรที่มีการกระจายอำนาจการปฏิบัติงานให้มากขึ้น และกำหนดวิธีการดำเนินงานโดยอาจต้องอาศัยกฎหมาย ระเบียบที่ชัดเจนเกิดผลทันที

2. การจัดแบ่งงานและความเชี่ยวชาญเฉพาะ

อย่าง พบว่า ทุกข้อ มีความเหมาะสมและมีข้อเสนอ วิธีการพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและรูปแบบการประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทุกคนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอย่างจริงจังและการทบทวนบทบาทหน้าที่เป็นประจำทุกปี

3. การบังคับบัญชา พบว่า ทุกข้อ มีความ

เหมาะสมและข้อเสนอการจัดระบบ การประสานกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจังหวัด การกำหนดวิธีการตัดสินใจที่ถูกต้องหรือการใช้อำนาจหน้าที่การบังคับบัญชา และกำหนดภารกิจเพื่อรองรับการมอบอำนาจและการกระจายอำนาจ

4. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ

พบว่า ทุกข้อมีความเหมาะสมและข้อเสนอ การกำหนดงานในจังหวัดและกลุ่มจังหวัด วิธีการประสานกับหน่วยอื่น ๆ ในฐานะผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัด การกำหนดเน้นภารกิจของเขตพื้นที่การศึกษาโดยเฉพาะการพัฒนางานวิชาการเช่นการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการกำหนดความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

5. การปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ การรวมอำนาจ และการกระจายอำนาจ พบว่าทุกข้อมีความเหมาะสมและข้อเสนอการกำหนดวิธีปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับพัสดุและการเงิน การกำหนดวิธีการปฏิบัติงานที่ชัดเจนถูกต้องเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีการกำหนดระยะเวลา ความรวดเร็ว แม่นยำ โปร่งใสในการดำเนินงานและการรองรับการเปลี่ยนแปลงจากการมอบอำนาจและกระจายอำนาจ

6. การมีส่วนร่วมและแรงจูงใจ พบว่าทุกข้อ มีความเหมาะสมและข้อเสนอการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานขององค์คณะบุคคล คณะกรรมการ โดยใช้ระบบตัวแทนและการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีการประชุมชี้แจงเปิดโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีการประชาสัมพันธ์อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

7. ระบบที่มีการประสานสัมพันธ์ต่อกัน พบว่า ทุกข้อ มีความเหมาะสมและข้อเสนอการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เน้นการให้บริการมากกว่าแสวงผลกำไร มีการกำหนดประเด็นที่ให้ประชาชนและองค์คณะบุคคลมีส่วนร่วมและสร้างระบบการประสานงาน มีความสัมพันธ์กับหน่วยงานและบุคคลทุกระดับ

8. ระบบที่มีการเปลี่ยนแปลง พบว่า ทุกข้อมีความเหมาะสมและข้อเสนอการกำหนดเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงหรือการสร้างกระบวนการเปลี่ยนแปลงให้เกิดผลในทางที่ดีขึ้น

การร่างรูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติได้หรือไม่

จากข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของการร่างรูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ พบว่า ผู้บริหารการศึกษาและผู้ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษา มีความเห็นว่าองค์ประกอบของร่างรูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ปรากฏผล ดังนี้

1. ด้านวัตถุประสงค์ของเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 8 ข้อ พบว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อทดสอบ ความแตกต่างพบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 8 ข้อ

2. ด้านการแบ่งงานและความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่าง จำนวน 6 ข้อ พบว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อทดสอบความแตกต่าง พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ข้อ และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จำนวน 5 ข้อ

3. ด้านการบังคับบัญชา มี จำนวน 5 ข้อ พบว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อทดสอบความแตกต่าง พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ข้อ และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ข้อ

4. ด้านอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ มีจำนวน 10 ข้อ พบว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้

ในการนำไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อทดสอบความแตกต่าง พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ข้อ และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จำนวน 8 ข้อ

5. ด้านการปฏิบัติงานตามกฎหมายระเบียบการรวมอำนาจและการกระจายอำนาจ มีจำนวน 9 ข้อ พบว่า มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อทดสอบความแตกต่าง พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ข้อและไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 5 ข้อ

6. ด้านการมีส่วนร่วม และแรงจูงใจ มีจำนวน 10 ข้อ พบว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อทดสอบความแตกต่างพบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ข้อและไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 7 ข้อ

7. ด้านระบบที่มีการประสานสัมพันธ์กัน มีจำนวน 10 ข้อ พบว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อทดสอบความแตกต่าง พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ข้อ และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 8 ข้อ

8. ด้านระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงมี จำนวน 12 ข้อ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้

ในการนำไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อทดสอบความแตกต่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จำนวน 4 ข้อและไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 8 ข้อ

การอภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ซึ่งมีองค์ประกอบจำนวน 8 ด้าน ดังนี้

ด้านวัตถุประสงค์ของเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า จากการที่รัฐบาลกำหนดนโยบายการพัฒนาบริหารราชการ มีการประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน(ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยมีความประสงค์บังคับใช้กับส่วนราชการในทุกกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งปรัชญา เวสารัชช์ และคนอื่น ๆ (2545, หน้า 17-20) ได้เสนอ หลักการบริหารจัดการในเขตพื้นที่การศึกษา เรื่องหลักประสิทธิผลว่า จุดเน้นของการบริหารอยู่ที่เป้าหมาย ผลงานที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นเอกภาพและมาตรฐานคุณภาพการศึกษา นั่นคือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แต่ละแห่งต้องกำหนดเป้าหมายผลงานของงานไว้ชัดเจนในลักษณะที่วัดได้ มีการประเมินได้

ทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพและหลัก
ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาต้องมีความถูกต้องรวดเร็ว ตรง
ตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินการและ
ใช้งบประมาณอย่างประหยัด และจากการสรุปผล
การดำเนินงาน 9 ปี การปฏิรูปการศึกษา (สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 19) ได้สรุป
ประเด็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการ
จัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมโดยกำหนดให้มีการ
กระจายอำนาจการบริหารการศึกษาไปยังเขตพื้นที่
การศึกษา และสถานศึกษาในด้านวิชาการ
งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป

ด้านการจัดแบ่งงาน และความเชี่ยวชาญ
เฉพาะอย่าง พบว่า เขตพื้นที่การศึกษามีการแบ่ง
ส่วนราชการ มีการจัดบุคลากรรับผิดชอบงานตาม
ความรู้ความสามารถความถนัด และความชำนาญ
เฉพาะอย่าง เน้นการมีส่วนร่วมและเป็นทีมงาน มี
การดำเนินงานตามปริมาณ ความเหมาะสมตาม
เกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและ
บุคลากรทางการศึกษากำหนด มีการบริหารงาน
บุคคลตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สนธิรัก เทพเรณู
(2547, บทคัดย่อ) ได้พบว่า คุณลักษณะมาตรฐาน
ด้านวิชาชีพที่เป็นคุณลักษณะเด่น ได้แก่ การ
บริหารงานด้วยความโปร่งใส รองลงมาคือ ด้าน
ความรู้ความสามารถในการบริหารงาน และ
คุณลักษณะมาตรฐานส่วนบุคคลได้แก่ ความเป็น
ผู้นำที่มีประสิทธิภาพและด้านการใฝ่รู้ และพัฒนา
ตนเองอย่างต่อเนื่อง

ด้านการบังคับบัญชา พบว่า เขตพื้นที่การ
ศึกษา มีการกำหนดสายการบังคับบัญชาให้เป็น
ไปตามกฎหมายระเบียบ มีการกำหนดจัดทำเป็นลาย
ลักษณ์อักษรและประกาศให้ทราบอย่างทั่วถึง มีการ
กำหนดโครงสร้างการบังคับบัญชาที่ชัดเจนเพื่อให้

ปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายการจัดการศึกษา มี
การมอบหมายอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ
ชอบและกระจายอำนาจการตัดสินใจให้ผู้
ปฏิบัติงานและจัดระบบโครงสร้างสายการบังคับ
บัญชาที่สั้น คล่องตัวรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับ
ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2543, หน้า 206-221) ที่ได้ศึกษา
รูปแบบที่เหมาะสมของการบริหารการศึกษาในระดับ
พื้นที่ ในด้านแนวคิด หลักการ และนโยบาย การจัด
โครงสร้าง องค์กร บุคลากร บทบาทหน้าที่ และการ
ประสานงาน รวมทั้ง วัฒนธรรม จันทคุปต์ และ
เต็มจิต จันทภา (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนา
รูปแบบการบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมือง และ
สังคมที่ดี พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการ
บริหารจัดการในงาน 4 ด้าน ในหลักความชอบธรรม
การบริหารจัดการมีการยึดหลักและปฏิบัติตามแนว
ของกฎหมาย

ด้านอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ พบว่า
เขตพื้นที่การศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปี
งบประมาณที่สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแผนพัฒนา
การศึกษาจังหวัด มีความรับผิดชอบตามภารกิจ จัดทำ
คำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ
จัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กำหนด
ตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติราชการ
ประจำปีงบประมาณและแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด
พัฒนาบุคลากรทุกคนให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมี
คุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์สมรรถนะ มุ่งผลสัมฤทธิ์
เน้นการทำงาน บริการที่ดี จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน
และแจ้งขั้นตอนการปฏิบัติงานให้บุคลากรผู้รับ
บริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบอย่างทั่วถึง
รวมทั้งเป็นหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่
ต้องพัฒนาการปฏิบัติงานโดยสอดคล้องกับ สมเกียรติ
บุญรอด (2550, บทคัดย่อ) ได้พบว่า องค์ประกอบ

ของรูปแบบ การประเมินการปฏิบัติงานของ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามี 5 องค์ประกอบได้แก่
(1) เนื้องานที่มุ่งประเมิน (2) ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การ
ประเมิน (3) วิธีที่ใช้ในการประเมิน (4) ผู้ทำการ
ประเมิน และ (5) การให้ข้อมูลย้อนกลับ

ด้านการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ
การรวมอำนาจ และการกระจายอำนาจ พบว่า เขต
พื้นที่การศึกษามีมาตรฐานการปฏิบัติงานภายใต้
กฎหมาย ระเบียบ และกฎหมาย อื่นที่เกี่ยวข้อง มี
การปฏิบัติงานที่เป็นเอกภาพตามนโยบายสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการส่งเสริม
พัฒนาสถานศึกษาให้เกิดความเข้มแข็งสามารถ
รองรับการกระจายอำนาจปฏิบัติงานได้คล่องตัว
ถูกต้อง บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีการกำหนด
ขั้นตอนระยะเวลาการดำเนินงาน มีการประชุมชี้แจง
ประชาสัมพันธ์ จัดบริการข้อมูลข่าวสารให้บุคลากร
ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเปิดเผยและ
ทั่วถึง และ จัดระบบประเมินประสิทธิภาพ และ
ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกคนอย่าง
เป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ สอดคล้องกับ
งานวิจัยของ เสรี ลาซโรจน์ และคณะ (2545, หน้า
4-5) ที่ได้ทำการศึกษา แนวทางการบริหาร และการ
จัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
โดยได้เสนอหลักการบริหารจัดการศึกษาในเขต
พื้นที่การศึกษา การจัดระบบ โครงสร้าง และ
กระบวนการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการกระจาย
อำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การกำหนดขอบเขต
อำนาจการตัดสินใจในระดับเขตพื้นที่การศึกษา
อย่างชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกันและคำนึงถึงผู้ปฏิบัติงาน
ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ รวมทั้ง เจอร์ลด์ ฟราย
และคนอื่น ๆ (2543, หน้า 81-84) ได้เสนอแนวทาง
การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา

ว่า จะต้องนำไปสู่ความโปร่งใสและการทำให้ระบบ
การบริหารจัดการศึกษาเป็นระบบเปิด การส่งเสริม
ความคล่องตัวในการดำเนินงานทั้งในระดับชาติ เขต
พื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

ด้านการมีส่วนร่วม และแรงจูงใจ พบว่า เขต
พื้นที่การศึกษามีการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้
ความสามารถเข้าร่วมบริหารจัดการศึกษาใน
รูปแบบองค์กรคณะบุคคล ส่งเสริม สนับสนุนให้มี
ผู้แทนบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามี
ส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมวางแผนในการ
บริหารจัดการตามที่กฎหมาย ระเบียบกำหนด มีการ
รับฟังความคิดเห็น มีการสำรวจความพึงพอใจเพื่อ
ปรับปรุงพัฒนางานให้เหมาะสมอยู่เสมอ มีกิจกรรม
การยกย่องเชิดชูเกียรติที่เป็นระบบต่อเนื่อง มีการ
สร้างขวัญและกำลังใจให้ ข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรม โปร่งใส
ตรวจสอบได้ มีการนำปัจจัยซึ่งได้แก่ บุคลากร
งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ วิธีการปฏิบัติงาน มา
เชื่อมโยงให้ภารกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ได้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดย
สอดคล้องกับซุมสคักค์ อินทร์รักษ์ (2543, หน้า 206-
221) ที่ได้ศึกษาในด้านการจัดองค์การ การจัดทำมี
คณะกรรมการบริหารเป็นองค์กรคณะบุคคล ประกอบ
ด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิโดยตำแหน่ง และโดยการเลือกตั้ง
จากครู หรือบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ให้มี
จำนวนตามสัดส่วนที่เหมาะสม รวมทั้งจากการศึกษา
ของปรัชญา เวสารัชช์ และคนอื่น ๆ (2545, หน้า 17-
20) ได้เสนอ หลักการบริหารจัดการในเขตพื้นที่
การศึกษา ในหลักการมีส่วนร่วม การบริหารงานยุค
ใหม่ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ลักษณะการมี
ส่วนร่วมนั้นอาจเป็นการร่วมในรูปของ
คณะกรรมการหรือร่วมแสดงความคิดเห็น และหลัก
ความเป็นอิสระและความรับผิดชอบของผู้บริหารการ
บริหารงานยุคใหม่

ด้านระบบที่มีการประสานสัมพันธ์กันพบว่า เขตพื้นที่การศึกษา มีการกำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งตรงกับ การศึกษาของ นางลลิตา วิรัชชัย (2545, หน้า 229-234) ได้ศึกษา ตัวอย่างสำหรับการประเมินคุณภาพ การบริหารและการจัดการเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า มาตรฐานด้านการบริหารวิชาการในระดับเขตพื้นที่ การศึกษา การจัดเครือข่ายและการพัฒนาแหล่ง ทรัพยากรการเรียนรู้ นอกและในเขตพื้นที่ในการ บริหารและจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย การศึกษาตามขอบข่ายภารกิจงานในเชิงระบบ ไม่ แยกส่วนเชื่อมโยงภารกิจงาน 4 ด้าน คืองานด้าน วิชาการ งานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและ บริหารทั่วไปให้สัมพันธ์และต่อเนื่องกัน โดยยึด วัตถุประสงค์ เป้าหมาย พันธกิจ เป็นหลัก สร้าง ระบบเครือข่ายให้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่าย ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสิ่งอำนวยความสะดวก ให้บริการตอบสนองบุคลากร ผู้รับบริการ และได้รับผลประโยชน์นำข้อมูลและผลการ ดำเนินงานไปใช้ในการวางแผนจัดการศึกษา และจากการศึกษาของ ชัชภูมิ สีชมพู (2548, หน้า 190-97) ได้สรุปว่า การพัฒนารูปแบบการบริหาร จัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลตาม ความต้องการของผลประโยชน์กับการบริหาร จัดการเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า ด้านการวางแผน การจัดวางระบบ และวางแผนปฏิบัติของเขตพื้นที่ การศึกษา มีการนำระบบเครือข่ายเทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร (ICT) มาใช้ในการ พัฒนาระบบการบริหารจัดการงานสารบรรณของ เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา มีแผนกำกับ ติดตามเร่งรัดให้มีการดำเนินการตามที่กำหนดไว้ใน แผนปฏิบัติการประจำปี มีการนำเอาวิธีการบริหาร จัดการภาครัฐแนวใหม่มาใช้โดยเฉพาะการเน้นการ

บริการลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ คือ นักเรียน ผู้ปกครอง นักเรียน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การวางแผนและการ ปฏิบัติงานตามแผนให้มีประสิทธิภาพ บรรลุ วัตถุประสงค์จะต้องมีระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อ การบริหาร(MIS) และระบบเครือข่ายเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ที่ทันสมัยและมี ความจำเป็น

ด้านระบบที่มีการเปลี่ยนแปลง พบว่า มีการ ทบทวนภารกิจตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อ ตรวจสอบความจำเป็น ความคุ้มค่าและตอบ สอนนโยบายของรัฐ มีการพัฒนาบุคลากรให้ มีความรู้ความสามารถความเชี่ยวชาญ สร้างวิสัยทัศน์ แบบมีส่วนร่วมและปรับเปลี่ยนทัศนคติให้สอดคล้อง กับสภาพการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการและ วิธีการทำงานเพื่อยกระดับขีดความสามารถตาม เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (public Sector Management Quality Award: PMQA) มีการ ปรับปรุงพัฒนาวิธีการทำงานโดยยอมรับและพร้อม แก้ไขปัญหา เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ในการทำงาน มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ให้บริการแก่บุคลากร ผู้รับบริการ โดยสามารถเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงาน อื่นด้วย ส่งเสริม พัฒนา สนับสนุน ให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้ศึกษาวิจัยจัด กระบวนการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ในหน่วยงาน มีการเสนอข้อมูลปัญหาอุปสรรคจาก การใช้ระเบียบ กฎ ข้อบังคับและกฎหมายอื่นที่ เกี่ยวข้องให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน เพื่อเป็นข้อมูลการปรับปรุงแก้ไข ระเบียบ กฎ ข้อบังคับนั้น ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาชาติ (พ.ศ. 2545-2559) เกี่ยวกับแนวนโยบาย (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, หน้า 23, 29) เรื่อง การสร้างสรรค์ประยุกต์ใช้ และเผยแพร่ความรู้และ การเรียนรู้เพื่อสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และ

การเรียนรู้ที่มีเป้าหมายให้มีการพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย มีการใช้ความรู้เป็นฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย และแนวนโยบายเพื่อดำเนินการในการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและพัฒนาประเทศ มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษาอย่างทั่วถึง ทัดเทียมกันทุกเขตพื้นที่การศึกษาและมีความเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายอย่างมีระบบ ทั้งนี้ในการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานเพื่อให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับทิวาดี เมฆสวรรค์ (2542) ที่ได้สรุป คุณลักษณะของการจัดการภาครัฐแนวใหม่เป็น 5 ประการ ได้แก่ การให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน การลดการควบคุมจากส่วนกลาง เพิ่มความเป็นอิสระในการจัดการ การกำหนดการวัดและการให้รางวัลแก่ผลการดำเนินงานทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคล การสร้างระบบสนับสนุนทั้งในด้านของบุคลากรจากระบบการฝึกอบรม ระบบค่าตอบแทน ระบบคุณธรรม เทคโนโลยี ระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อช่วยให้หน่วยงานสามารถทำงานได้บรรลุวัตถุประสงค์และมีการแข่งขันทั้งระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันเอง และระหว่างหน่วยงานของรัฐกับหน่วยงานของภาคเอกชน ภารกิจใดสมควรปล่อยให้ออกชนเข้ามาดำเนินการแทนได้

ดังนั้นจากองค์ประกอบทั้ง 8 ด้าน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติตามข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม การประเมินจากผู้บริหารการศึกษาและผู้ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้องค์ประกอบของร่างรูปแบบและสาระสำคัญขององค์ประกอบร่างรูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ที่มีค่าเฉลี่ยโดยรวม มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ รวมทั้งมีการทดสอบความแตกต่าง พบว่าโดยรวม ไม่มี

ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการนำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณเป็นกลไกการขับเคลื่อนนโยบายการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ
2. ควรมีการแบ่งส่วนราชการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานและเป็นทีมงาน
3. ควรมีการกำหนดสายการบังคับบัญชาที่สั้นคล่องตัวโดยให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบที่กำหนดและมีการประกาศให้ทราบอย่างทั่วถึง
4. ควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณที่สอดคล้องกับนโยบายสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด
5. ควรมีการจัดระบบการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับทุกคนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
6. ควรมีการดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องและคำนึงถึงหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
7. ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนให้มีผู้แทนบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้าร่วมวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประกาศยกย่องบุคลากร และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาการจัดการศึกษา
8. ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
9. ควรมีการบูรณาเชื่อมโยงการดำเนินงานตามขอบข่ายภารกิจที่กฎหมาย ระเบียบกำหนดกับแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ

10. ควรมีการจัดและปรับปรุงศูนย์บริการ
ร่วม ที่อำนวยความสะดวกอย่างต่อเนื่องและ
ให้บริการอย่างครบวงจรแก่บุคลากร ผู้รับบริการ
และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

11. ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาวิธี
การปฏิบัติงานให้กับบุคลากร โดยสร้างวิถีคิด
และปฏิบัติงานในเชิงระบบ ปรับกระบวนการทัศน์
วัฒนธรรมการทำงาน การมีจิตบริการ การสร้าง
ทีมงานและยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

12. ควรมีการจัดกระบวนการเรียนรู้
แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันในสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และ
มุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน

13. ควรมีการรวบรวมข้อมูลกฎหมาย
ระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงานในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์
สื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้บริการแก่ บุคคล ผู้รับบริการ
และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยเปิดเผย

14. ควรมีการสำรวจรับฟังความคิดเห็นกรณี
ที่การปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามี
ผลกระทบกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วน
เสียก่อนมีการดำเนินงานหรือการตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. เมื่อมีการนำรูปแบบการบริหารจัดการ
เขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการบริหารจัดการ
ภาครัฐแนวใหม่ไปปฏิบัติแล้ว ควรทำการวิจัย
เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการ
บริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการ
บริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์การ
บริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางการ
บริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- เจอร์ลัด ฟราย, เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และสมคิด เลิศไพฑูรย์. (2543). รายงานการสัมมนาผลการวิจัยตามโครงการ
ความช่วยเหลือทางวิชาการ ด้านการศึกษาจากธนาคารพัฒนาเอเชีย, 21-22 สิงหาคม 2542 ณ โรงแรม
รอยัลคัลฟ บีช รีสอร์ท พัทยา จังหวัดชลบุรี. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษา
แห่งชาติ.
- ัชชภูมิ สีสุมพ. (2548). รูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่ตามหลักธรรมาภิบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
ดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รัชย์. (2543). รูปแบบที่เหมาะสมของการบริหารสถานศึกษาในระดับพื้นที่. วารสารสงขลา
นครินทร์, 6(3), หน้า 206-221.
- ณัฐชนันท์ จันทกุลปัด และเต็มจิต จันทภา. (2548). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาผู้บริหาร
การศึกษา.

- ทิพาวดี เมฆสวรรค์. (2542). *การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ สำนักงานข้าราชการพลเรือน.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). *การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพการบริหารและการจัดการเขตพื้นที่การศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ชาร์อักษร.
- ปรัชญา เวสารัชช์ และคนอื่น ๆ. (2545). *การบริหารเขตพื้นที่การศึกษา: เพื่อคุณภาพการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- เสรี ลาขโรจน์ และคณะ. (2545). *แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- สนธิรัก เทพธนู. (2547). *การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมสำหรับผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเกียรติ บุญรอด. (2550). *การพัฒนารูปแบบการประเมินการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. (2548). *การบริหารจัดการศึกษาตามยุทธศาสตร์ใหม่ของการพัฒนาระบบราชการ*. นครปฐม: สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2549). *คู่มือเทคนิคและวิธีการจัดการสมัยใหม่ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2549). *รายงานการวิจัยประเมินผลการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ฉบับสรุป*. กรุงเทพมหานคร: วิ.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *สรุปผลการดำเนินงาน 9 ปีของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: วิ.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). *รายงานผลการปฏิบัติราชการปีงบประมาณ พ.ศ. 2549*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *รายงานการติดตามและประเมินผล การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2550*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2544). *ภาคผนวก 3 รายละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้าง การจัดองค์กรและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใหม่ในกระทรวงศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.

**โมเดลการรับรู้นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอาง
ประเภทแต่งหน้าในประเทศไทย
Perception Model of the Product Innovation
of Make-Up Cosmetics in Thailand**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคสินค้าเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าในประเทศไทย (2) นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าใน 4 ด้าน ได้แก่ นวัตกรรมของสินค้าด้านส่วนผสมด้านคุณสมบัติ ด้านการออกแบบสินค้า และด้านการตราสินค้า (3) การรับรู้ นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าในประเทศไทยทางด้านการพึงพอใจของผู้บริโภค และความจงรักภักดีต่อตราสินค้า (4) ความสัมพันธ์ของตัวแปรและ (5) การค้นหาโมเดลการรับรู้ นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใช้เครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าของประเทศไทยในอุตสาหกรรมเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้า ระดับเดียวกัน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์กึ่งทึบเพรส ผลิตภัณฑ์มัสทินและผลิตภัณฑ์ซีเน่ จำนวน 740 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานและสถิติอ้างอิงใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันและการวิเคราะห์เส้นทาง

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคเป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 20-24 ปี การศึกษาปริญญาตรี รายได้ส่วนตัวต่อเดือนน้อยกว่า 7,000 บาท อาชีพนักเรียน นักศึกษา สถานภาพโสด ยี่ห้อเครื่องสำอางที่ใช้เป็นประจำมีสัดส่วนใกล้เคียงกันทั้ง 3 ยี่ห้อ ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อนวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางในระดับมาก โดยเห็นด้วยมากด้านการออกแบบสินค้า การรับรู้ นวัตกรรมทางด้านการพึงพอใจในระดับมากและรับรู้มากที่สุดต่อการบริการ ส่วนการรับรู้ นวัตกรรมทางด้านการจงรักภักดีต่อตราสินค้ามีระดับมากต่อการบอกต่อและการซื้อซ้ำ ผลการศึกษาความสัมพันธ์ พบว่า (1) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ นวัตกรรมของสินค้าและความพึงพอใจ (2) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ นวัตกรรมของสินค้าและความจงรักภักดีต่อตราสินค้า (3) นวัตกรรมของสินค้ามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการรับรู้ นวัตกรรมของสินค้าด้านความพึงพอใจ (4) นวัตกรรมของสินค้ามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการรับรู้ นวัตกรรมของสินค้าด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้า (5) โมเดลการรับรู้ นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าในประเทศไทยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคและความจงรักภักดีต่อตราสินค้า ประกอบด้วย การบริการ การซื้อซ้ำและการบอกต่อ

คำสำคัญ : นวัตกรรมของสินค้า เครื่องสำอางประเภทแต่งหน้า การรับรู้ นวัตกรรม ความพึงพอใจของผู้บริโภค ความจงรักภักดีต่อตราสินค้า

* นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาสาขาการตลาด มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

¹ ส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ปีการศึกษา 2552

อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร. สุภาพร สาวม่วง

Abstract

The objectives of this survey research were to study: (1) Personal information of the consumers, (2) Product innovation of make-up cosmetics, (3) Perception of the product innovation of make-up cosmetics about the customer satisfaction and brand loyalty, (4) The correlation of the variables, and (5) It was found perception model of the product innovation of make-up cosmetics in Thailand. Questionnaires were used to collect data from the sample groups consisted of 740 consumers of three brands of make-up cosmetics in Thailand in the same level which were Cute Press, Mistine, and SHEENE. The data were analyzed using frequency, percentages, arithmetic mean and standard deviation. Pearson correlation coefficient and path analysis were used to analyze the model.

The results showed that: (1) the consumers were female, aged 20-24 with bachelor's degrees, have personal income less than 7,000 baht per month. Most of them were students who were single. The brand names of the make-up cosmetics they usually used were nearly the same in proportion. The consumers had expectations for making use of product value. The consumers have the overall opinions of the product innovation of make-up cosmetics in high level about the product design. The product innovation of make-up cosmetics in satisfaction was in high level. The most of the perception was about the service.

The correlation was found that: (1) the personal information of the consumers was related to the perception of the product innovation in customer satisfaction, (2) the personal information of the consumers was related to the perception of the production innovation in brand loyalty, (3) the product innovation was positively related to the perception of the product innovation in customer satisfaction, (4) the product innovation was positively related to the perception of the product innovation in brand loyalty, (5) Perception model of the product innovation of make-up cosmetics in Thailand consist in customer satisfaction and brand loyalty to consist about the service repurchase and word of mouth.

Keywords: Product innovation, make-up cosmetics, perception of the innovation, customer satisfaction and brand loyalty

ความนำ

โมเดลการรับรู้นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าในประเทศไทยครั้งนี้ มีประเด็นของนวัตกรรมที่สำคัญอยู่ 5 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 แหล่งสำคัญในการค้นหาโอกาสทางด้านนวัตกรรม จัดเป็นประเด็นที่น่าสนใจในการเริ่มต้นของผู้ประกอบการที่กล้า

ลงทุนในการดำเนินธุรกิจ ได้แก่ (1) สิ่งที่ไม่ได้คาดคิด (the unexpected) อาจเป็นความสำเร็จที่ไม่ได้คาดคิด ความล้มเหลวที่ไม่ได้คาดคิดหรือเหตุการณ์ภายนอกที่ไม่ได้คาดคิด (2) ความไม่ลงตัว ความไม่เหมาะสม (the incongruity) ความจริงตามที่เกิดขึ้นและความจริงตามที่คิดว่า จะเกิดหรือความน่าจะเป็น (3) นวัตกรรมที่มีพื้นฐานอยู่บนกระบวนการความต้องการ

(innovation based on process need) (4) การเปลี่ยนแปลงในเรื่องของโครงสร้างอุตสาหกรรมหรือโครงสร้างทางการตลาด (changes in industry or market structure) ซึ่งอาจไม่ได้ให้ความสนใจหรือเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กันให้อุตสาหกรรมและตลาด (5) ประชากรศาสตร์ (demographics) การเปลี่ยนแปลงของประชากร (6) การเปลี่ยนแปลงในเรื่องการรับรู้ อารมณ์และความหมาย (changes in perception, mood and meaning) (7) ความรู้ใหม่ ๆ (new knowledge) ทั้งในเชิงวิทยาศาสตร์และที่ไม่ใช่ทางวิทยาศาสตร์

เมื่อทำการพิจารณาแหล่งสำคัญในการค้นหาโอกาสทางด้านนวัตกรรมจะพบว่า สิ่งที่ไม่ได้คาดคิด ความไม่ลงตัว ความไม่เหมาะสม นวัตกรรมที่มีพื้นฐานอยู่บนกระบวนการความต้องการ การเปลี่ยนแปลงในเรื่องของโครงสร้างอุตสาหกรรมหรือโครงสร้างทางการตลาด จัดเป็นแนวทางของข้อมูลนวัตกรรมสำหรับผู้ประกอบการและเป็นเรื่องภายในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจ อุตสาหกรรมหรือองค์กรที่ให้บริการแก่สังคม เป็นสิ่งแสดงขั้นพื้นฐานและเป็นสิ่งบ่งชี้ที่น่าเชื่อถือได้อย่างมากถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแล้วหรืออาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น ส่วนประชากรศาสตร์การเปลี่ยนแปลงในเรื่องการรับรู้ อารมณ์และความหมาย และความรู้ใหม่ ๆ เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงภายนอกของธุรกิจหรืออุตสาหกรรม ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ส่งผลต่อผู้บริโภคส่วนใหญ่

สำหรับงานวิจัยใช้เกณฑ์การศึกษาในเรื่องประชากรศาสตร์ โดยศึกษาลักษณะของประชากรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ส่วนตัวต่อเดือน อาชีพ และสถานภาพทาง

ครอบครัว รวมถึงศึกษาการรับรู้ของผู้บริโภค นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอาง เพื่อค้นหาโอกาสทางด้านนวัตกรรมของสินค้าและพัฒนาสินค้าให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคต่อไป

ประการที่ 2 ผลลัพธ์เครื่องสำอางในตลาดระดับกลางและล่างภายในประเทศ ที่มีมูลค่าตลาดรวม 10,000 ล้านบาท ในปี 2550 (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2551) นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางในตลาดดังกล่าวที่มีการใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายทางตรงยังคิดอันดับสินค้าขายตรงที่น่าเชื่อถือที่สุด จากการจัดอันดับของ 2009 Thailand's Most Admire Brand and Why We Buy?

ประการที่ 3 ความคาดหวังของลูกค้าทางด้านนวัตกรรมของสินค้า (ชินจิตต์แจ้งเจนกิจ, 2546, หน้า 410) การทดสอบนวัตกรรมที่สร้างขึ้นมามีลักษณะอย่างไรบ้างจึงจะตอบสนองโอกาสที่จะมาถึง สำหรับลูกค้าและผู้ใช้เพื่อค้นหาว่า ความคาดหวัง ค่านิยมและความต้องการของลูกค้าและผู้ใช้เป็นอย่างไร

สำหรับงานวิจัยเป็นการค้นหาข้อมูลความคาดหวังทางด้านนวัตกรรมของสินค้าจากการสอบถามผู้บริโภคหรือผู้ใช้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าในผลิตภัณฑ์คิวท์เพรส (Cute Press) ผลิตภัณฑ์มิสทิน (Mistine) และผลิตภัณฑ์ชีนเน่ (SHEENE) เพื่อทำการวิเคราะห์ถึงความคิดว่า ความคาดหวังของลูกค้าที่มีต่อนวัตกรรมของสินค้าตรงกับความต้องการอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทางธุรกิจ การกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดรวมถึงการสร้างโอกาสทางการตลาดโดยใช้นวัตกรรมของสินค้านี้ดังกล่าว

ประการที่ 4 นวัตกรรมของสินค้า
เครื่องสำอาง การค้นหาโอกาสทางด้าน
นวัตกรรมจากความรู้ใหม่ (new knowledge)
และจากการนำความรู้มาประยุกต์ใช้เพื่อ
ก่อให้เกิดนวัตกรรม (Kuczmarski,
Middlebrooks and Swaddling, 2001, p. 6)
ประเภทของนวัตกรรมนั้นเหมือนกับงานศิลปะ
ที่แสดงความหมายออกมาได้หลายรูปแบบ ดัง
จะเห็นได้จากการที่นวัตกรรมสามารถสะท้อน
รวมถึงความแตกต่างทางด้านรูปแบบ รูปร่าง
รูปลักษณะ ขนาดและสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถแสดง
ให้เห็นโดยเปิดเผย นวัตกรรมเป็นสิ่งที่ไร้
ขอบเขต นวัตกรรมยังเปรียบเสมือนวิธีการทำ
กำไรรูปแบบใหม่ในระยะยาวอีกทั้งยังสามารถ
บรรลุผลสำเร็จสำหรับธุรกิจ

งานวิจัยศึกษานวัตกรรมของสินค้า
เครื่องสำอางทางด้านส่วนผสม คุณสมบัติ การ
ออกแบบสินค้าและตราสินค้าที่สร้างความ
แตกต่างให้เกิดขึ้นต่อตัวผลิตภัณฑ์ได้อย่าง
ชัดเจน นำไปสู่การพัฒนาทางการตลาด จนทำ
ให้เกิดกระแสหรือผู้นำทางการตลาดของ
ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว

นอกจากนี้นวัตกรรมยังสามารถตอบ
คำถามที่ว่า ใครเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จาก
นวัตกรรม คำตอบก็คือ ทุกคน เริ่มแรก
นวัตกรรมจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้น
ของบริษัทเป็นกลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มที่สองได้แก่
ลูกค้า กลุ่มที่สามได้แก่ ลูกจ้างหรือพนักงานของ
บริษัทและกลุ่มสุดท้ายที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์
ได้แก่ บริษัทหรือธุรกิจต่าง ๆ

สำหรับงานวิจัยโมเดลการรับรู้
นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภท
แต่งหน้าในประเทศไทยได้ศึกษาผลประโยชน์
ต่อลูกค้าทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภคที่

เกี่ยวกับมูลค่าของสินค้า ผลประโยชน์ของ
สินค้า เทคโนโลยีของสินค้า บริษัทผู้ผลิตสินค้า
และบริการ ส่วนผลประโยชน์ต่อลูกค้าทางด้าน
ความจงรักภักดีต่อตราสินค้านั้น ศึกษาด้านการ
ซื้อซ้ำและการบอกต่อ

ประการที่ 5 การรับรู้นวัตกรรม รวมถึง
การเปลี่ยนแปลงการรับรู้นวัตกรรมของ
ผู้บริโภค (Hsieh and Li, 2007) การรับรู้ของ
ผู้บริโภคมีความสัมพันธ์ต่อความจงรักภักดี

สำหรับงานวิจัยศึกษาการรับรู้
นวัตกรรมทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภค
และการรับรู้ นวัตกรรมทางด้านความจงรักภักดี
ต่อตราสินค้า ทั้งนี้เพื่อค้นหาข้อมูลการรับรู้
นวัตกรรมจากพฤติกรรมของผู้บริโภคว่า ลูกค้า
สามารถรับรู้นวัตกรรมทางด้านใด อย่างไรบ้าง
รวมถึงสินค้านั้นเมื่อผู้บริโภคมีการรับรู้แล้วตรง
ตามความต้องการของลูกค้าหรือไม่อย่างไรบ้าง

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงเป็น
สาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยทำการศึกษา “โมเดล
การรับรู้นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอาง
ประเภทแต่งหน้าในประเทศไทย” นอกจากนี้ผล
จากการศึกษายังสามารถนำไปพัฒนาหรือต่อ
ยอดองค์ความรู้ทางด้านผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง
ในประเด็นดังกล่าวสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง
ค้นคว้า เพื่อพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้
บริโภคสินค้าเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าใน
ประเทศไทย

2. เพื่อศึกษานวัตกรรมของสินค้า
เครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าใน 4 ด้าน ได้แก่
นวัตกรรมของสินค้าด้านส่วนผสม นวัตกรรม
ของสินค้าด้านคุณสมบัติ นวัตกรรมของสินค้า

ด้านการออกแบบสินค้า และนวัตกรรมของ
สินค้าด้านตราสินค้า

3. เพื่อศึกษาการรับรู้นวัตกรรมของ
สินค้าเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าในประเทศ
ไทยทางด้านการพึงพอใจของผู้บริโภคและ
ความจงรักภักดีต่อตราสินค้า

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร
ดังนี้

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภค
ในประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับการรับรู้
นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภท
แต่งหน้าทางด้านการพึงพอใจของผู้บริโภค

4.2 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภค
ในประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับการรับรู้

นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภท
แต่งหน้าทางด้านการจงรักภักดีต่อตราสินค้า

4.3 นวัตกรรมของสินค้า

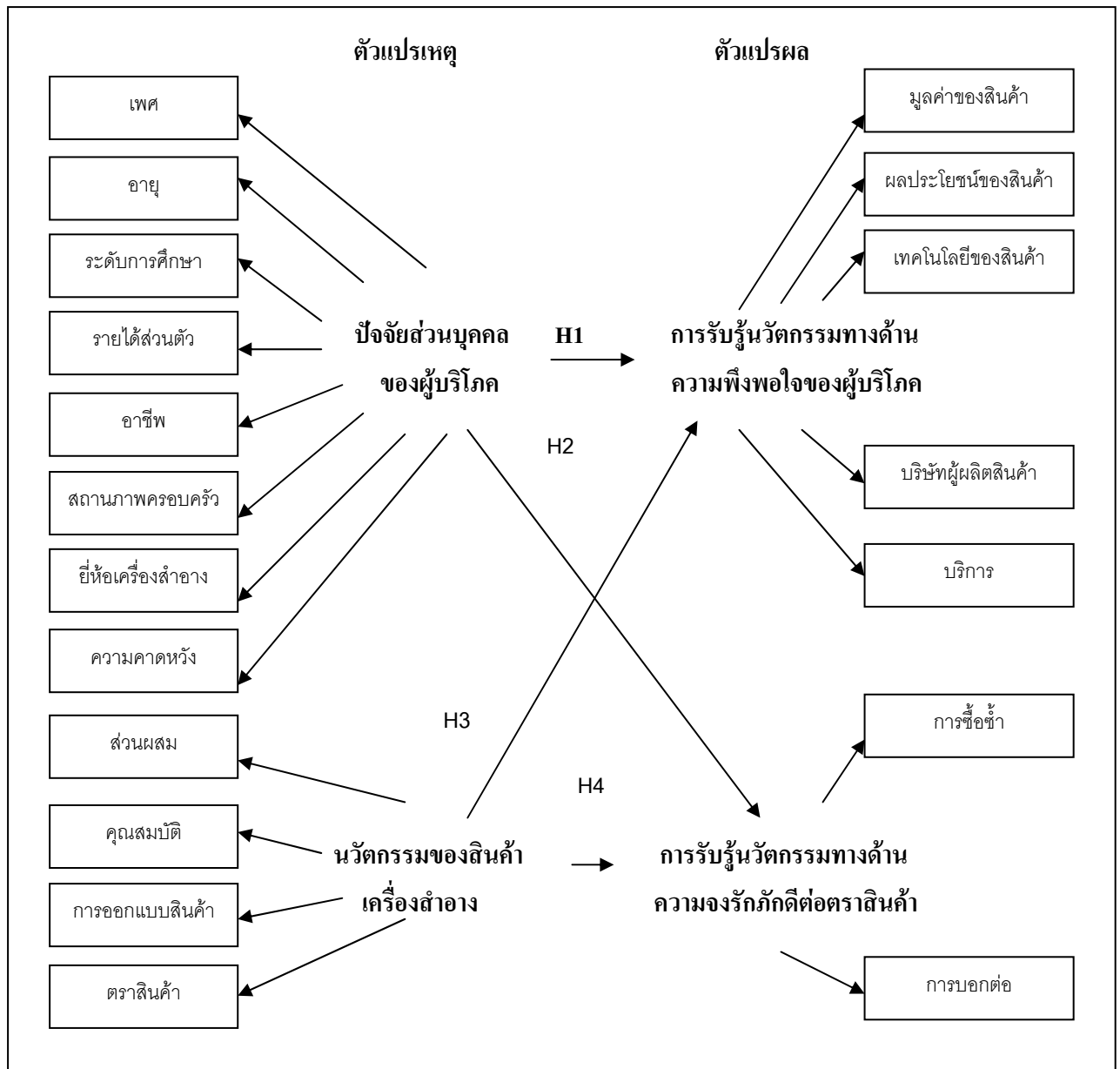
เครื่องสำอางมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการ
รับรู้นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภท
แต่งหน้าทางด้านการพึงพอใจของผู้บริโภค

4.4 นวัตกรรมของสินค้า

เครื่องสำอางมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการ
รับรู้นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภท
แต่งหน้าทางด้านการจงรักภักดีต่อตราสินค้า

5. เพื่อค้นหาโมเดลการรับรู้นวัตกรรม
ของสินค้าเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าใน
ประเทศไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การศึกษาวิจัยโมเดลการรับรู้วัฒนธรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าในประเทศไทย มีสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 (H1) : ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคในประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับ

การรับรู้วัฒนธรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภค

สมมติฐานที่ 2 (H2) : ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคในประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับการรับรู้วัฒนธรรมของสินค้าเครื่องสำอาง

ประเภทแตงหน้าทางด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้า

สมมติฐานที่ 3 (H3) : นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการรับรู้นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภทแตงหน้าในประเทศไทยทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภค

สมมติฐานที่ 4 (H4) : นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการรับรู้นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภทแตงหน้าในประเทศไทยทางด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้า

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์คิวเพรส ผลิตภัณฑ์มิสทีนและผลิตภัณฑ์ชีนเน่ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีจำนวน 740 คน โดยสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.98 และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.946 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ และสถิติเชิงอนุมาน ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์สองตัวแปรโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ใช้เครื่องสำอางประเภทแตงหน้าของประเทศไทยในตลาดระดับล่าง (massmarketing) หรือธุรกิจ

อุตสาหกรรมเครื่องสำอางประเภทแตงหน้าในระดับเดียวกัน ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์คิวเพรส (Cute Press) ผลิตภัณฑ์มิสทีน (Mistine) และผลิตภัณฑ์ชีนเน่ (SHEENE) จำนวนนับไม่ได้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวนทั้งสิ้น 740 ตัวอย่าง การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างและการใช้สูตรคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 301) การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ การวิจัยทางสังคมศาสตร์ การวิจัยเชิงทดลองหรือการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ จะศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปรากฏการณ์ วิธีทางสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต้องใช้ประกอบกับสารสนเทศทางทฤษฎีที่สร้างขึ้นในรูปโมเดลการวิจัยโดยใช้โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model--SEM) เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลและศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 10-20 คนต่อตัวแปรในการวิจัยหนึ่งตัวแปร (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 311) การวิจัยครั้งนี้มีจำนวนตัวแปรทั้งสิ้น 23 ตัวแปร (23x20) จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 460 ตัวอย่าง สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 20 เท่าของจำนวนข้อคำถาม จำนวนข้อคำถาม รวม 45 ข้อ โดยพิจารณาข้อคำถามเฉพาะตัวแปรของข้อมูลในระดับช่วง (interval scale) จำนวนข้อคำถาม 37 ข้อ (37x20)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (questionnaires) มีลักษณะคำถามแบบปลายปิด

ที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) สำหรับสอบถามกับผู้ที่ใช้ผลิตภัณฑ์คิ้วท์เพรส (Cute Press) ผลิตภัณฑ์มิสทิน (Mistine) และผลิตภัณฑ์ชีนเน่ (SHEENE) จำนวน 45 ข้อ

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภค มีดังต่อไปนี้

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภค พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 95.1 อายุ 20-24 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.1 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 71.4 มีรายได้ส่วนตัวต่อเดือนน้อยกว่า 7,000 บาท ร้อยละ 27.3 อาชีพนักเรียนและนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 45.0 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 87.6 นิยมใช้เครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าทั้ง 3 ยี่ห้อ ได้แก่ คิ้วท์เพรส มิสทินและ ชีนเน่ ในสัดส่วนใกล้เคียงกันระหว่างร้อยละ 33.2-33.4 ผู้บริโภคส่วนใหญ่คาดหวังทางด้านนวัตกรรมของสินค้าในเรื่องความต้องการประโยชน์จากคุณสมบัติของสินค้า (รูปลักษณ์ของสินค้า/ประโยชน์ใช้สอย) คิดเป็นร้อยละ 74.5

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษานวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าใน 4 ด้าน มีดังต่อไปนี้

นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอาง พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าในประเทศไทย มีความคิดเห็นต่อนวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเห็นด้วยมากด้านการออกแบบสินค้า รองลงมาได้แก่ ส่วนผสม คุณสมบัติและตราสินค้า

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาการรับรู้ นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภท แต่งหน้าในประเทศไทย มีดังต่อไปนี้

การรับรู้นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าในประเทศไทย ทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภคภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยรับรู้นวัตกรรมทางด้านความพึงพอใจมากที่สุดต่อการบริการ เช่น การแต่งหน้า การแนะนำสินค้าใหม่ รองลงมาได้แก่ผลประโยชน์ของสินค้าเทคโนโลยีของสินค้าบริษัทผู้ผลิตสินค้าหรือเจ้าของตราสินค้าและมูลค่าของสินค้าตามลำดับ ตลอดจนมีการรับรู้นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าในประเทศไทยทางด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้าภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยรับรู้นวัตกรรมทางด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้ามากที่สุดคือ การบอกต่อและการซื้อซ้ำตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ ของตัวแปร (ผลการทดสอบสมมติฐาน)

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคในเรื่องการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการรับรู้นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภค จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคข้ออื่น ๆ ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ส่วนตัวต่อเดือน อาชีพ สถานภาพครอบครัว ยี่ห้อเครื่องสำอางที่ใช้เป็นประจำและความคาดหวังทางด้านนวัตกรรมของสินค้า พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคในเรื่องระดับการศึกษาและความคาดหวังทางด้านนวัตกรรม

ของสินค้ามีความสัมพันธ์กับการรับรู้วัฒนธรรม
ของสินค้าเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้า
ทางด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้า จึงยอมรับ
สมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลของผู้
บริโภคอื่น ๆ ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ส่วนตัว
ต่อเดือน อาชีพ สถานภาพครอบครัวและยี่ห้อ
เครื่องสำอางที่ใช้เป็นประจำ พบว่า ไม่มี
ความสัมพันธ์ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 พบว่า
นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางมี
ความสัมพันธ์ในทางบวกกับการรับรู้วัฒนธรรม
ของสินค้าเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้า
ทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภค จึงยอมรับ
สมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 4 พบว่า
นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางมี
ความสัมพันธ์ในทางบวกกับการรับรู้วัฒนธรรม
ของสินค้าเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้า
ทางด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้า จึงยอมรับ
สมมติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนที่ 5 ผลการค้นหามโนเดลการรับรู้ นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภท แต่งหน้าในประเทศไทย

โมเดลการรับรู้วัฒนธรรมของสินค้า
เครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าในประเทศไทย
ผลการวิเคราะห์พบว่า โมเดลที่ค้นหามีความ
เหมาะสม อันเนื่องมาจากมีความสอดคล้องกับ
ข้อมูลเชิงประจักษ์ การทดสอบไคว์-สแควร์
(chi-square) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
(P-value $\geq$ 0.05) ค่าดัชนีทุกตัว ได้แก่ GFI,
AGFI, NFI, IFI, CFI ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด
ตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป ส่วนดัชนีที่กำหนดไว้ที่ระดับ
น้อยกว่า 0.05 พบว่า ดัชนี RMR และ RMSEA
ผ่านเกณฑ์ นอกจากนี้ดัชนี CMIN/DF มีค่า

เท่ากับ 0.955 ซึ่งเข้าใกล้ 1 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด
เช่นเดียวกัน

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน
(Confirmatory Factor Analysis-- CFA) พบว่า
โมเดลการรับรู้วัฒนธรรมของสินค้าเครื่องสำอาง
ประเภทแต่งหน้าในประเทศไทยในแต่ละ
องค์ประกอบของโมเดลมีความเที่ยงตรง
(validity) ตลอดจนโมเดลที่ค้นหามี
ความสามารถในการพยากรณ์การรับรู้วัฒนธรรม
ของสินค้าเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าใน
ประเทศไทยทางด้านความพึงพอใจของ
ผู้บริโภคและความจงรักภักดีต่อตราสินค้าได้
ระดับดีและเป็นที่ยอมรับ สามารถนำโมเดลการ
รับรู้วัฒนธรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภท
แต่งหน้าในประเทศไทยที่ค้นหามาจัดทำขึ้นใน
รูปประหยัด (parsimonious model)

การอภิปรายผล

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภค
ลักษณะกลุ่มตัวอย่างของผู้บริโภคสินค้า
เครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าในประเทศไทย
พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-
24 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้
ส่วนตัวต่อเดือนน้อยกว่า 7,000 บาท อาชีพ
นักเรียน นักศึกษา สถานภาพโสด ยี่ห้อของ
เครื่องสำอางที่ใช้เป็นประจำ 3 ยี่ห้อ ได้แก่ คิวท์
เพรส มิสทีนและชินเน่ และผู้บริโภคส่วนใหญ่
คาดหวังทางด้านนวัตกรรมของสินค้าโดย
ต้องการประโยชน์จากคุณสมบัติของสินค้า
(รูปลักษณ์ของสินค้า/ประโยชน์ใช้สอย) ดังนั้น
ผู้ประกอบการในตลาดระดับเดียวกันที่นำมา
วิจัยในครั้งนี้มีจำนวน 3 ยี่ห้อ ได้แก่ คิวท์เพรส
มิสทีนและชินเน่ นอกจากนี้ความคาดหวังของ
ลูกค้าทางด้านนวัตกรรมของสินค้า สอดคล้อง

กับงานของ ชื่นจิตต์ แจ่มเจนกิจ (2546, หน้า 410) การทดสอบนวัตกรรมที่สร้างขึ้น เพื่อ ค้นหาความคาดหวังของลูกค้าเป็นอย่างไร

2. นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอาง ประเภทแต่งหน้าใน 4 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านส่วนผสม ผู้บริโภค

เครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าจะเห็นด้วยมากที่สุดคือ ส่วนผสมที่ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติ ส่วนผสมควรมีเทคโนโลยีและวัตถุดิบที่ทันสมัย และเห็นด้วยมากในเรื่องส่วนผสมควรมี นวัตกรรมเป็นองค์ประกอบ ส่วนผสมควรมี ความแตกต่างอย่างชัดเจน

2.2 ด้านคุณสมบัติ ผู้บริโภค

เครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าจะเห็นด้วยมากที่สุดคือ คุณสมบัติของสินค้าที่มีนวัตกรรมช่วยให้สินค้า มีคุณภาพมากขึ้น คุณสมบัติของสินค้าที่มี นวัตกรรมมีส่วนช่วยในการพัฒนาสินค้าและ คุณสมบัติของสินค้าที่มีนวัตกรรมช่วยกระตุ้น ให้เกิดความต้องการสินค้าเท่ากัน ส่วน คุณสมบัติของสินค้าควรมีนวัตกรรมเป็น องค์ประกอบที่สำคัญ

2.3 ด้านการออกแบบสินค้า

ผู้บริโภคเครื่องสำอาง ประเภทแต่งหน้าจะเห็น ด้วยมากที่สุดคือ การออกแบบสินค้าควรให้ตรง ตามความต้องการของผู้บริโภค และเห็นด้วย มากในเรื่อง การออกแบบสินค้าควรคำนึงถึง กระแสความต้องการของตลาด การออกแบบ สินค้าที่นานวัตกรรมมาใช้สามารถสร้าง ประโยชน์ให้เกิดขึ้นต่อตัวสินค้า และการ ออกแบบสินค้าควรมีนวัตกรรมมาใช้

2.4 ด้านตราสินค้า ผู้บริโภค

เครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าจะเห็นด้วยมากที่สุดคือ ตราสินค้าที่ดีต้องมีนวัตกรรมที่มีคุณภาพ

ตราสินค้าที่ดีต้องมีนวัตกรรมและคุณค่าใน สายตาผู้บริโภค ตราสินค้าที่มีนวัตกรรมจะมี ส่วนช่วยให้เกิดการซื้อสินค้า และตราสินค้าที่ดี ควรมีนวัตกรรม จากการพิจารณา นวัตกรรม ของสินค้าทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Peyre (2004) ที่พบว่า นวัตกรรมของสินค้าเป็น หัวใจสู่ความสำเร็จในอุตสาหกรรม ตลาด เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดร่างกาย ระดับโลก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Emmons and Marks (2006) พบว่า สาเหตุของปฏิกิริยา ทางผิวหนังอันเกิดจากเครื่องสำอาง รวมถึงการ ทดสอบสารผู้ที่มีอาการแพ้เครื่องสำอางจาก ส่วนผสม งานวิจัยของ Cooper (1984) ที่พบว่า นวัตกรรมของสินค้าเป็นส่วนสำคัญ ที่ทำให้บริษัทประสบความสำเร็จรวมทั้ง ทางด้านส่วนผสม นอกจากนี้แนวคิดของ Hoyer and MacInnis (1997, p. 469) ที่กล่าวว่า นวัตกรรมยังหมายถึงคุณสมบัติของสินค้าที่ เสนอต่อผู้บริโภค เช่นเดียวกับงานวิจัยของ พัสตราภรณ์ ห้วยศรีจันทร์ (2548) อุตสาหกรรม เครื่องสำอางของประเทศไทยมีความได้เปรียบ ทางด้านบรรจุภัณฑ์ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับด้าน การออกแบบสินค้า

3. การรับรู้ นวัตกรรมของสินค้า

เครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าในประเทศไทย ทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภคและความ จงรักภักดีต่อตราสินค้า พบว่า ผู้บริโภค เครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าในประเทศไทยมี การรับรู้ นวัตกรรมทางด้านความพึงพอใจของ ผู้บริโภคระดับมาก โดยรับรู้มากที่สุดต่อการ บริการ และรับรู้มากที่สุดต่อผลประโยชน์ของสินค้า เทคโนโลยีของสินค้า บริษัทผู้ผลิตสินค้าหรือ เจ้าของตราสินค้า และมูลค่าของ สินค้า นอกจากนี้ผู้บริโภคเครื่องสำอางประเภท

แต่หน้าในประเทศไทยมีการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้าระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยรับรู้มากต่อการบอกต่อ และการซื้อซ้ำ

การรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภค กล่าวคือ

1. มูลค่าของสินค้า ผู้บริโภค เครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าจะรับรู้มากในเรื่องนวัตกรรมสินค้า ทำให้เกิดความพึงพอใจต่อสินค้า นวัตกรรมสินค้าเป็นเครื่องมือในการประเมินมูลค่าของสินค้าที่ช่วยสร้างความพึงพอใจ และนวัตกรรมที่ไม่เหมาะสมกับมูลค่ามีผลต่อความพึงพอใจ

2. ผลประโยชน์ของสินค้า ผู้บริโภค เครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าจะรับรู้มากที่สุดในเรื่องผลประโยชน์ของสินค้าจากประสบการณ์ผู้บริโภคทำให้เกิดความพึงพอใจ และรับรู้มาก ในเรื่องผลประโยชน์ของสินค้า จากความรู้สึกรักใคร่ของผู้บริโภคทำให้เกิดความพึงพอใจ และนวัตกรรมสินค้าเป็นส่วนหนึ่งในผลประโยชน์ของสินค้าที่ช่วยสร้างความพึงพอใจ

3. เทคโนโลยีของสินค้า ผู้บริโภค เครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าจะรับรู้มากในเรื่องเทคโนโลยีก่อให้เกิดการรับรู้คุณประโยชน์ของสินค้าทำให้เกิดความพึงพอใจ เทคโนโลยีที่สะท้อนความก้าวหน้าของสินค้าสามารถสร้างความพึงพอใจ และนวัตกรรมสินค้าที่มีเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้เกิดความพึงพอใจต่อสินค้า

4. บริษัทผู้ผลิตสินค้าหรือเจ้าของตราสินค้า ผู้บริโภคเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าจะรับรู้มาก ในเรื่องบริษัทผู้ผลิตสามารถสร้างความรู้สึกและทัศนคติที่ดีต่อนวัตกรรมสินค้าทำ

ให้เกิดความพึงพอใจ การรับรู้วัฒนธรรมสินค้าสะท้อนถึงบริษัทผู้ผลิต ทำให้เกิดความพึงพอใจต่อสินค้า และบริษัทผู้ผลิตเป็นเหตุผลสำคัญในการซื้อทำให้เกิดความพึงพอใจ

5. บริการ ผู้บริโภคเครื่องสำอาง ประเภทแต่งหน้าจะรับรู้มากที่สุดในเรื่อง บริการมีส่วนช่วยกระตุ้นการซื้อสินค้าทำให้เกิดความพึงพอใจ การบริการช่วยสร้างความพึงพอใจ และรับรู้มากในเรื่องนวัตกรรมสินค้าด้านการบริการทำให้เกิดความพึงพอใจจากการพิจารณาการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภค พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์สรรค์ ลิลาหงส์จุฑา (2549) ทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภคเช่นเดียวกับงานวิจัยของGraham and Jouhar (2007) ทางด้านการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภคและงานวิจัยของ Guthrie and Kim (2008) ที่เกี่ยวกับการวัดการรับรู้ทางด้านตราสินค้าอีกด้วย

การรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้า กล่าวคือ

1. การซื้อซ้ำ ผู้บริโภคเครื่องสำอาง ประเภทแต่งหน้าจะรับรู้มากในเรื่องนวัตกรรมของสินค้าในตราสินค้าที่เคยใช้มีผลต่อการซื้อซ้ำ การรับรู้วัฒนธรรมสินค้านี้มีผลต่อการซื้อซ้ำ และการซื้อซ้ำมีผลจากความจงรักภักดีต่อตราสินค้า

2. การบอกต่อ ผู้บริโภคเครื่องสำอาง ประเภทแต่งหน้าจะรับรู้มากในเรื่องการรับรู้ นวัตกรรมสินค้านี้มีผลมาจากการบอกต่อ การบอกต่อเชิงบวกมีผลต่อความจงรักภักดีต่อตราสินค้า และความสำเร็จในนวัตกรรมของสินค้าที่มีคุณภาพต้องอาศัยการบอกต่อ จากการพิจารณาการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความ

จงรักภักดีต่อตราสินค้า พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของจงกลณี ไทยเกื้อ (2541) ทางด้านการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้าที่มีผลมาจากการบอกต่อเช่นเดียวกับงานวิจัยของ ชัชพร เหล่าวีระไชย (2540) ที่เกี่ยวกับการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้ามีผลจากการบอกต่อนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bloemer (1995) ด้านการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภคและความจงรักภักดีต่อตราสินค้า

4. ความสัมพันธ์ของตัวแปร ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภค นวัตกรรมของสินค้า เครื่องสำอางการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภคและการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้า (ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1-4)

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคในประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับการรับรู้วัฒนธรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภค สรุปได้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคในเรื่องระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภค นั่นคือ ผู้บริโภคเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าในประเทศไทยที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จะส่งผลต่อการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภคมากกว่าผู้บริโภคเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าในประเทศไทยที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคอื่น ๆ ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ส่วนตัวต่อเดือน อาชีพ สถานภาพครอบครัวยี่ห้อเครื่องสำอางที่ใช้เป็นประจำและความคาดหวังทางด้านนวัตกรรมของสินค้าไม่มี

ความสัมพันธ์กับการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภค นั่นคือ ผู้บริโภคเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าในประเทศไทยที่มีปัจจัยส่วนบุคคลทางด้านเพศ อายุ รายได้ส่วนตัวต่อเดือน อาชีพ สถานภาพครอบครัวยี่ห้อเครื่องสำอางที่ใช้เป็นประจำและความคาดหวังทางด้านนวัตกรรมของสินค้าใดก็ตามจะไม่ส่งผลต่อการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภคแตกต่างกันแต่อย่างใด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Graham and Jouhar (2007) ทางด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภค รวมถึงการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภค

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคในประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับการรับรู้วัฒนธรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าทางด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้า สรุปได้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคในเรื่องระดับการศึกษาและความคาดหวังทางด้านนวัตกรรมของสินค้ามีความสัมพันธ์กับการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้า นั่นคือ ผู้บริโภคเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าในประเทศไทยที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และคาดหวังนวัตกรรมของสินค้า โดยต้องการประโยชน์จากคุณสมบัติของสินค้า (รูปลักษณ์ของสินค้า/ประโยชน์ใช้สอย) จะส่งผลต่อการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้ามากกว่าผู้บริโภคเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าในประเทศไทยที่จบการศึกษาดำกว่าระดับปริญญาตรีและคาดหวังนวัตกรรมของสินค้าโดยมีความพึงพอใจจากการใช้สินค้า (คุณค่าทางจิตใจ) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคอื่น ๆ ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ส่วนตัวต่อเดือน อาชีพ สถานภาพครอบครัวและยี่ห้อเครื่อง

สำอองที่ใช้เป็นประจำไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้า นั่นคือ ผู้บริโภคเครื่องสำอองประเภทแต่งหน้าในประเทศไทยที่มีปัจจัยส่วนบุคคลทางด้านเพศ อายุ รายได้ส่วนตัวต่อเดือน อาชีพ สถานภาพครอบครัวและยี่ห้อเครื่องสำอองที่ใช้เป็นประจำใดก็ตามจะไม่ส่งผลต่อการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้า แตกต่างกันแต่อย่างใดสอดคล้องกับงานวิจัยของ Graham and Jouhar (2007) ทางด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภครวมถึงการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภค

สมมติฐานที่ 3 วัฒนธรรมของสินค้าเครื่องสำอองมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการรับรู้วัฒนธรรมของสินค้าเครื่องสำอองประเภทแต่งหน้าทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภค สรุปได้ว่า วัฒนธรรมของสินค้าเครื่องสำอองมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภค นั่นคือ ผู้บริโภคเครื่องสำอองประเภทแต่งหน้าในประเทศไทยเห็นด้วยต่อวัฒนธรรมของสินค้าเครื่องสำอองประเภทแต่งหน้ามากขึ้นจะส่งผลต่อการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภคมากขึ้นด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bloemer (1995) การรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภคและความจงรักภักดีต่อตราสินค้า

สมมติฐานที่ 4 วัฒนธรรมของสินค้าเครื่องสำอองมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการรับรู้วัฒนธรรมของสินค้าเครื่องสำอองประเภทแต่งหน้าทางด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้า สรุปได้ว่า วัฒนธรรมของสินค้าเครื่องสำอองมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้า นั่นคือ

ผู้บริโภคเครื่องสำอองประเภทแต่งหน้าในประเทศไทยเห็นด้วยต่อวัฒนธรรมของสินค้าเครื่องสำอองประเภทแต่งหน้ามากขึ้นจะส่งผลต่อการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้ามากขึ้นด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bloemer (1995) การรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภคและความจงรักภักดีต่อตราสินค้า

5. โมเดลการรับรู้วัฒนธรรมของสินค้าเครื่องสำอองประเภทแต่งหน้าในประเทศไทย ในภาพรวมพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคทางด้านระดับการศึกษา มีความสอดคล้องกับการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภค ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคทางด้านระดับการศึกษาและความคาดหวังทางด้านวัฒนธรรมของสินค้ามีความสอดคล้องกับการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้า

ข้อเสนอแนะ

1. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของสินค้าเครื่องสำอองในครั้งนี้มี 4 ด้าน ได้แก่ ส่วนผสม คุณสมบัติของสินค้า การออกแบบสินค้าและตราสินค้านั้น เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า การดำเนินธุรกิจในปัจจุบันตลอดจนกระแสความนิยมทางด้านธรรมชาติและสมุนไพรได้รับความนิยมสนใจตลอดจนความนิยมเป็นอย่างมากในตลาดระดับโลกและตลาดในประเทศ จึงเป็นโอกาสที่ดีในการศึกษาเพื่อเป็นตัวแปรที่สำคัญสำหรับอนาคต

2. ตัวแปรในเรื่องการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้าในการศึกษาครั้งนี้มี 2 ตัว ได้แก่ การซื้อซ้ำและการบอกต่อ เมื่อพิจารณาในสภาพการณ์ปัจจุบัน

พบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ดังนั้นการบอกต่อในรูปแบบปัจจุบันควรมีการเพิ่มเติมการบอกต่อที่เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือประเภทอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถพัฒนาสู่การบอกต่อได้อีกทางหนึ่ง

3. ผลผลิตเครื่องสำอางในตลาดมืออยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งในตลาดระดับบน ตลาดระดับกลางและตลาดระดับล่าง สำหรับวิจัยนี้เป็นการศึกษาผลผลิตเครื่องสำอางในตลาดระดับล่างหรือ mass marketing เท่านั้น

ข้อเสนอแนะของการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยผลผลิตเครื่องสำอางในตลาดระดับบนและตลาดระดับกลาง รวมถึงควรทำการศึกษาการแบ่งส่วนแบ่งทางการตลาดในแต่ละตลาดดังกล่าว

2. การดำเนินธุรกิจในตลาดเครื่องสำอางภายในประเทศไทยนั้น ควรพิจารณาในการสร้างเครือข่ายหรือพันธมิตรร่วมทางการค้า เพื่อการประกอบการเชิงพาณิชย์ ดังจะเห็นได้จากการศึกษางานวิจัยจากต่างประเทศจะพบว่า ตลาดเครื่องสำอางควรมีการดำเนินธุรกิจทั้งที่ค่อยอดและการพัฒนาธุรกิจพื้นฐาน เพื่อเสริมศักยภาพทางธุรกิจให้มีการเติบโตอย่างยั่งยืน

การนำผลการวิจัยและโมเดลที่ค้นพบไปประยุกต์ใช้

1. ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องสำอางในประเทศ สามารถนำปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภค นวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอาง การรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภคและการรับรู้วัฒนธรรมทางด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้า มาใช้เพื่อการวางกลยุทธ์ทางการตลาด นำมาซึ่งความได้เปรียบทางการแข่งขัน

2. ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องสำอางสามารถนำนวัตกรรมของสินค้าเครื่องสำอางใน 4 ด้าน ได้แก่ ส่วนผสม คุณสมบัติ การออกแบบสินค้าและตราสินค้า มาใช้เพื่อการพัฒนาเชิงพาณิชย์โดยเฉพาะผู้ผลิตและผู้ประกอบการผลิตเครื่องสำอางที่ผลิตในประเทศและมีการใช้ตราสินค้าของคนไทย

3. ผู้ผลิตและผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องสำอางในประเทศสามารถสร้างการรับรู้วัฒนธรรมของสินค้าเครื่องสำอางประเภทแต่งหน้าทางด้านความพึงพอใจของผู้บริโภคและความจงรักภักดีต่อตราสินค้าได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- ซัซพร เหล่าวิระไชย. (2540). *ปัจจัยการสื่อสารที่มีผลต่อการซื้อเครื่องสำอางของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ชินจิตต์ แจ้เจนกิจ. (2546). *The Essential Drucker*. *สุดยอดของดริคเกอร์*. กรุงเทพฯ: เอ อาร์ บิซิเนส เพรส.

- นางลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสม์ สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงษ์สรรค์ ถิลาหงส์จุฑา. (2549). *กลยุทธ์การเข้าสู่ตลาดต่างประเทศของธุรกิจเครื่องสำอางไทย*.
ศูนย์นิพนธ์ปริญญาการจัดการคหุภินันท์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2551). *ตลาดเครื่องสำอาง: ทรงตัวตามเศรษฐกิจ*. ค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม, 2551
จาก <http://www.naewna.com/news.asp?ID=10735>.
- Bloemer, J. (1995). The complex relationship between consumer satisfaction and brand loyalty. *Journal of Economic Psychology*, 16(2), pp. 311-329.
- Cooper, R. G. (1984). The performance impact of product innovation strategies. *European Journal of Marketing*, 18(5), pp. 5-54.
- Emmons, W. W. & Marks, J. G. (2006). Immediate and delayed reactions to cosmetic ingredients. *Contact Dermatitis*, 13(4), pp. 258-265.
- Graham, J. A. & Jouhar, A. J. (2007). The effects of cosmetics on person perception. *International Journal of Cosmetic Science*.
- Guthrie, M. F. & Kim, Hye-Shin. (2008). The relationship between consumer involvement and brand perceptions of female cosmetic consumers. *Journal of Brand Management advance*.
- Hsieh, An-Tien & Li, Chung-Kai. (2007). The moderating effect of brand image on public relations perception and customer loyalty. *Marketing Intelligence & Planning*, 26(1).
- Hoyer, W. D. & MacInnis, D. (1997). *Consumer Behavior*. Boston, MA.: Houghton Mifflin
- Peyre, K. (2004). *Innovation drives growth in cosmetics and toiletries*. Retrieved March, 2009.
from http://www.Euromonitor.com/Innovation_drives_growth_in_Cosmetics_and_toiletries.

**รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

**An Administration Model of the Basic Education Institutions towards
Learning Organization under the Office of the Basic Education Commission**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 ด้าน (1) ศึกษาองค์ประกอบของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา (2) สร้างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา และ (3) ตรวจสอบรับรองรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนต้นแบบในฝันรุ่นที่ 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาและระดับประถมศึกษา จำนวน 921 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 280 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายบริหารงานบุคคล รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายบริหารทั่วไป และรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายงบประมาณ หรือหัวหน้างานทั้ง 4 ฝ่าย โรงเรียนละ 5 คน รวม 1,400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย (1) การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสังเคราะห์องค์ประกอบองค์กรแห่งการเรียนรู้และองค์ประกอบของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (2) สำรวจความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา เพื่อหาองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยขององค์กรแห่งการเรียนรู้และแนวทางการของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (3) ร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และใช้กระบวนการเทคนิควิจัยแบบเดลฟาย โดยอาศัยฉันทามติ ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 ท่าน ได้แก่ นักวิชาการ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ได้องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและกระบวนการบริหารสถานศึกษา

ปรากฏผลดังนี้ (1) องค์ประกอบของการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การคิดอย่างเป็นระบบ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การมีรูปแบบความคิด การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม มีความยืดหยุ่นในกลยุทธ์องค์กร มีการกระจายอำนาจ มีการจัดการความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การมีวัฒนธรรมสนับสนุนการเรียนรู้ มีระบบแรงจูงใจสำหรับการเรียนรู้ของบุคลากร มีการทดลองด้วยการเรียนรู้ มีความคิดริเริ่ม และกล้าเสี่ยง มีกระบวนการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง มีบรรยากาศของการยอมรับซึ่งกันและกัน การพัฒนาความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน และการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (2) รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา ที่จะ

*นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

¹ เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ปีการศึกษา 2552

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์

เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ประกอบไปด้วยปัจจัยหลัก 8 ด้าน และกระบวนการบริหาร ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ร่วม การบุคคลแห่งการเรียนรู้ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม การคิดอย่างเป็นระบบ การกระจายอำนาจ การจัดการความรู้ วัฒนธรรมสนับสนุนการเรียนรู้ และ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระบวนการบริหารจัดการ ได้แก่ การวางแผนการนำองค์กร การจัดองค์การ การควบคุม การประเมินผล และการรายงาน (3) การประเมินตรวจสอบ รับรองรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ที่พัฒนาขึ้น พบว่า ความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การคิดอย่างเป็นระบบ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม การจัดการความรู้ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้ ความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมาก

คำสำคัญ: องค์กรแห่งการเรียนรู้, การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The objectives of the study on “An Administration Model of the Basic Education Institutions towards Learning Organization under the Office of the Basic Education Commission” were to (1) study the components of the administration of Basic Education Institutions towards Learning Organization (2) construct the administration model of the Basic Education Institutions towards learning organization, and (3) prove the accreditation of the administration model of the Basic Education Institutions towards Learning organization . The subjects in this study included the first 921 ideal schools under the office of the Basic Education Commission, both primary and secondary schools. The samples used in the study were 280 schools. There were 5 key informants from each school; the directors, deputy directors in academic affairs, deputy director in personnel administration, deputy directors in general administration, and deputy directors in financial administration. The total number of key informants was 1,400. The research study procedures were consisted of documentation, rationale and related theories and research studies, and then the researcher synthesized the components of learning organization and administration procedures of the Basic Education Institutions. In addition, the survey was also conducted to study the attitudes of the representatives in the institutions such as the directors, deputy directors or departmental chief, in order to find main and sub categories of learning organization. The in-depth interview and group discussion were also conducted to find the appropriate administration procedures of the Basic Education Institutions towards the learning organization. The data from the survey, in-depth interview and group discussion were investigated to construct the administration model of the Basic Education Institutions towards Learning Organization using the Delphi method. The consensus on the main and sub categories of the administration model were derived from the 17 experts; the educationalist, the educational administrators, and the school administrators. The results were as followed:

The learning organization institutions should be consisted of 8 main categories and 6 administration procedures. The 8 main categories were shared-vision, learning individual, team learning, systematic thinking, decentralization, knowledge management, learning promotion culture, and information technology and

communication. The 6 administration procedures were planning, organization management, change management, control, evaluation, and report.

The accreditation of the administration model of the Basic Education Institutions towards the learning organization under the Office of the Basic Education Commission was investigated from the administrators, teachers, and other officers. The results found that the most appropriate consideration was the learning individual, systematic thinking, team learning, knowledge management, and learning promotion culture. The appropriate considerations at high level were the shared-visions, information technology and communication, and decentralization.

Concerning the usefulness, appropriateness possibilities and accuracy of the administration model of the Basic Education Institutions towards learning organization, the result revealed that the usefulness components and the possibility components were at high level, and the accuracy was at the highest level.

Keywords: the Office of the Basic Education Commission

ความนำ

การที่จะทำให้องค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จะต้องมีการบริหารที่มีลักษณะแตกต่างไปจากการบริหารองค์กรทั่ว ๆ ไป ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดและกระบวนการบริหารจัดการในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

การบริหารจัดการแบบ POLCER โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

การวางแผน ได้แก่ การกำหนดนโยบาย เป้าหมายและวิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กร การจัดองค์กร ได้แก่ การกำหนดภาระงาน แบ่งงาน มอบหมายงานหรือการจัดคนเข้าทำงาน รวมทั้งการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการองค์กร การนำองค์กร ได้แก่ ภาวะผู้นำ การสื่อสาร การประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร การกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจ การควบคุม ได้แก่ การนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการ การประเมินผล ได้แก่ การนำข้อมูลสารสนเทศที่วัดได้มาทำการตัดสินใจหรือหาข้อสรุปผลของการดำเนินการ การรายงาน ได้แก่ การสรุปผลการ

ดำเนินการ เผยแพร่และรายงานผลการดำเนินการให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบ

จากหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้วิจัยในฐานะของสมาชิกขององค์กรทางการศึกษา ปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำรูปแบบที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

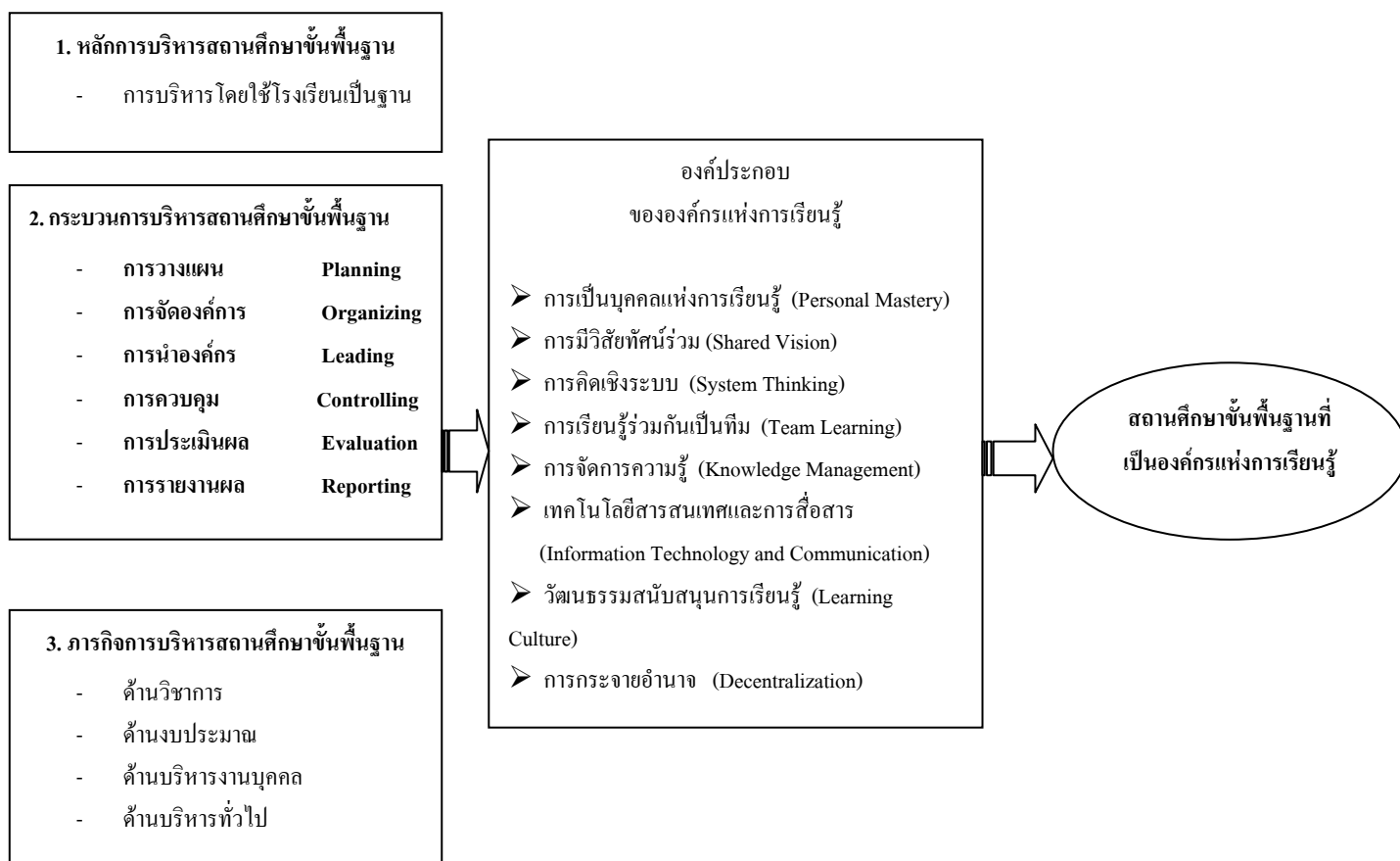
1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
 เรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
 การเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อทดสอบรูปแบบการบริหารจัดการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย ด้วยวิธีการวิจัยแบบผสม แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สัมภาษณ์องค์ประกอบองค์กรแห่งการเรียนรู้และองค์ประกอบของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

3. สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือหัวหน้างาน เพื่อหาองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยขององค์กรแห่งการเรียนรู้และองค์ประกอบของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

4. สร้างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยสำรวจความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญซึ่ง

ได้แก่นักวิชาการ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้เทคนิคเดลฟาย

5. ทดสอบรูปแบบเพื่อรับรองรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาและ ในด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้องและการนำไปใช้ได้จริงของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จากนักวิชาการ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย โรงเรียนต้นแบบในพื้นที่ 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาและระดับประถมศึกษา จำนวน 921 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1. โรงเรียนในพื้นที่ 1 จำนวน 280 ซึ่งได้มาจากตารางคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามานะ (Yamane, 1973 อ้างถึงใน ชีรวุฒิ เอกะกุล, 2543)

2. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายบริหารงานบุคคล รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายบริหารทั่วไป และ รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายงบประมาณ หรือ หัวหน้างานทั้ง 4 ฝ่าย โรงเรียนละ 5 คน รวม 1,400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือหัวหน้างาน เพื่อหาองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยขององค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเองและตอบรับทางไปรษณีย์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มเพื่อหาองค์ประกอบของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเอง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลในเครื่องมือชุดที่ 2 เป็นแบบสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้แก่ นักวิชาการ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อรูปแบบ การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) โดยขอให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น 3 รอบ นำความคิดเห็นในรอบที่ 3 มาเป็นข้อสรุปในการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นมติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในครั้งนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 1 โดยใช้แบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิดส่งให้ผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เวลา 3 สัปดาห์ในการตอบแบบสอบถาม และส่งกลับเพื่อดำเนินการต่อ

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 2 และ 3 ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า

โดยส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตอบให้เวลา รอบละ 2 สัปดาห์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลในเครื่องมือชุดที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ต่อการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นแบบมาตรฐานประเมินค่า 5 ระดับ (rating scale) ได้แก่ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย เหมาะสมน้อยที่สุด และความเป็นไปได้มากที่สุด ความเป็นไปได้มาก ความเป็นไปได้ปานกลาง ความเป็นไปได้น้อย และความเป็นไปได้น้อยที่สุด

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลในเครื่องมือชุดที่ 4 โดยใช้แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบรับรองรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญ โดยสอบถามความคิดเห็นในด้านความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และด้านความถูกต้องและการนำไปใช้ได้จริงของรูปแบบเป็นแบบสอบถาม 5 ตัวเลือก ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนที่ 1 การสังเคราะห์กรอบแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้

ผลการสังเคราะห์กรอบแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยเอกสาร วารสาร เกี่ยวกับความเป็นองค์กร

แห่งการเรียนรู้ แล้ววิเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ในการสร้างแบบสอบถาม พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญ ที่ทำให้เป็นโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การมีวัฒนธรรมการเรียนรู้ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีการจัดการความรู้ มีการกระจายอำนาจ การคิดอย่างเป็นระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ส่วนที่ 2 การศึกษาองค์ประกอบองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการศึกษา พบว่า ลำดับความสำคัญขององค์ประกอบองค์กรแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การสร้างวัฒนธรรมองค์กรสนับสนุนการเรียนรู้ การกระจายอำนาจ การจัดการความรู้ การคิดอย่างเป็นระบบ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม

ส่วนที่ 3 การศึกษากระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 ท่าน สรุปผลได้ว่า กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วยกระบวนการบริหารจัดการ 6 อย่าง ได้แก่

P (Planning) การวางแผน ได้แก่ การกำหนดนโยบาย เป้าหมายและวิธีดำเนินการ เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กร

L (Leading) การนำองค์กร ได้แก่ ภาวะ

ผู้นำ การสื่อสาร การประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร การกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจ

O (Organizing) การจัดองค์การ ได้แก่ การกำหนดภาระงาน แบ่งงาน มอบหมายงานหรือการจัดคนเข้าทำงาน รวมทั้งการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการองค์กร

C (Controlling) การควบคุม ได้แก่ การนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล การดำเนินการ เป็นต้น

E (Evaluation) การประเมินผล ได้แก่ การนำข้อมูลสารสนเทศที่วัดได้มาทำการตัดสินใจหรือหาข้อสรุปผลของการดำเนินการ

R (Reporting) การรายงาน ได้แก่ การสรุปผลการดำเนินการ เผยแพร่และรายงานผลการดำเนินการให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้กระบวนการเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 ท่าน เป็นผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด โดยนำประเด็นรูปแบบ การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ที่มีองค์ประกอบสำคัญ คือ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Personal Mastery) การมีวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) การคิดเชิงระบบ (System Thinking) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information Technology and Communication) วัฒนธรรมสนับสนุนการเรียนรู้

(Learning Culture) และการกระจายอำนาจ (Decentralization) มาสร้างเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended questions) หลังจากนั้นนำประเด็นจากการตอบแบบสอบถามในรอบแรกของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและจากผู้ปฏิบัติในแบบสอบถามชุดที่ 1 มาสร้างแบบสอบถามปลายปิด (Close ended questions) เพื่อหาฉันทมติ (Consensus) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และกระบวนการบริหาร ดังนี้

องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. การมีวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision)

องค์ประกอบย่อย ดังนี้

- 1.1 สมาชิกทุกคนมีการรับรู้วิสัยทัศน์ขององค์กร
- 1.2 การเปิดโอกาสให้สมาชิกในองค์กร กำหนด เป้าหมายองค์กรและวิสัยทัศน์ และทิศทางการพัฒนาองค์กรร่วมกัน
- 1.3 สมาชิกได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรยอมรับและมองเห็นในทิศทางเดียวกัน
- 1.4 สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนและ พัฒนาองค์กร
- 1.5 การจัดทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์

2. บุคคลแห่งการเรียนรู้ (Personal Mastery) องค์ประกอบย่อย ดังนี้

- 2.1 การสนับสนุนสมาชิกในองค์กรให้มีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

2.2 การสนับสนุนสมาชิกในองค์กรให้ได้รับการพัฒนาเพื่อเกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพ

2.3 การส่งเสริมสมาชิกในองค์กรใช้ความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน

2.4 การส่งเสริมสมาชิกในองค์กรได้ฝึกฝนและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.5 การสนับสนุนให้สมาชิกในองค์กร มีความตั้งใจและมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์และพัฒนางาน

3. การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) องค์ประกอบย่อย ดังนี้

3.1 การสนับสนุนให้สร้างทีมงานในองค์กร

3.2 การกระตุ้นและการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน

3.3 การวางแผนให้สมาชิกในองค์กร ได้รับการ ฝึกอบรมและเรียนรู้วิธีการทำงานเป็นทีม

3.4 การทำงานโดยบรรยากาศประชาธิปไตย ขอมรับและเคารพความคิดเห็นของสมาชิกทุกคน

3.5 การส่งเสริมให้สมาชิกร่วมแลกเปลี่ยนและเรียนรู้แบ่งปันประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน

4. การคิดอย่างเป็นระบบ (System Thinking) องค์ประกอบย่อย ดังนี้

4.1 การกำหนดเป้าหมายและแนวการพัฒนาองค์กรในทิศทางเดียวกัน

4.2 การนำองค์ความรู้ใหม่มาปรับปรุงพัฒนาองค์กร

4.3 การปรับกระบวนการทัศน์และทิศทางการพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

4.4 การสนับสนุนให้สมาชิก

องค์กรแสดงความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ

4.5 การเสริมแรงในการนำแนวคิดไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง

5. การกระจายอำนาจ (Decentralization) องค์ประกอบย่อย ดังนี้

5.1 สถานศึกษามีการกระจายอำนาจทางด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป ให้แก่หัวหน้าฝ่าย, หัวหน้างาน ตามโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา

5.2 การบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย

5.3 การปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานและระบบการปฏิบัติงานขององค์กรอย่างต่อเนื่อง

5.4 การมีส่วนร่วมพัฒนาการจัดการศึกษาขององค์กร ของครูและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

5.5 การวางแผนและระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาสถานศึกษาโดยวิธีที่หลากหลาย

6. การจัดการความรู้ (Knowledge Management) องค์ประกอบย่อย ดังนี้

6.1 การกำหนดเป้าหมายหรือความต้องการในการจัดการความรู้ขององค์กร

6.2 การค้นหาองค์ความรู้และแหล่งความรู้จากครูผู้สอนที่มีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice)

6.3 การสร้างองค์ความรู้และแสวงหาความรู้ ในองค์กร

6.4 การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

6.5 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้
ทั้งในและนอกสถานศึกษา

7. วัฒนธรรมสนับสนุนการเรียนรู้ (Learning Culture) องค์ประกอบย่อย ดังนี้

7.1 วางแผนพัฒนาจัดบรรยากาศที่
เอื้อต่อการเรียนรู้ของสมาชิกในองค์กร

7.2 มีการยกย่องเชิดชูแก่ผู้ที่
ถ่ายทอดความรู้และผู้ที่แสดงออกถึงการเรียนรู้อย่าง
สม่ำเสมอ

7.3 การมีผู้นำหรือแบบอย่างที่ดี
(Role Model) ในการเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และพร้อมที่จะ
แบ่งปัน

7.4 สมาชิกในองค์กรแสวงหา
ความรู้ อย่างสม่ำเสมอด้วยวิธีการที่หลากหลาย

7.5 บรรยากาศที่เอื้อต่อการ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในองค์กร

8. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information Communication and Technology) องค์ประกอบย่อย ดังนี้

8.1 การส่งเสริมให้บุคลากรใน
องค์กรใช้ข้อมูลสารสนเทศในการปฏิบัติงานและ
การจัดการเรียนการสอน

8.2 การวางแผนการจัดระบบ
เทคโนโลยีและสารสนเทศในองค์กร

8.3 การจัดทำระบบสารสนเทศ
องค์กร

8.4 การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้
เพื่อการตัดสินใจในการบริหารจัดการ

8.5 การพัฒนาสารสนเทศให้
ทันสมัยเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

กระบวนการบริหารจัดการ ดังนี้

P (Planning) การวางแผน ได้แก่
การกำหนดนโยบาย เป้าหมายและวิธีดำเนินการ
เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กร

L (Leading) การนำองค์กร ได้แก่
ภาวะผู้นำ การสื่อสาร การประสานงาน
ทั้งภายในและภายนอกองค์กร การกระตุ้นและสร้าง
แรงจูงใจ

O (Organizing) การจัดองค์การ
ได้แก่ การกำหนดภาระงาน แบ่งงาน มอบหมายงาน
หรือการจัดคนเข้าทำงาน รวมทั้งการจัดโครงสร้าง
การบริหารจัดการองค์กร

C (Controlling) การควบคุม
ได้แก่ การนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล
การดำเนินการ

E (Evaluation) การประเมินผล
ได้แก่ การนำข้อมูลสารสนเทศที่วัดได้มาทำการ
ตัดสินใจหรือหาข้อสรุปผลของการดำเนินการ

R (Reporting) การรายงาน ได้แก่
การสรุปผลการดำเนินการ เผยแพร่และรายงานผล
การดำเนินการให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบ

**ขั้นตอนที่ 3 การประเมินตรวจสอบรับรอง
รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่
ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

การประเมินตรวจสอบรับรองรูปแบบการ
บริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็น
องค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้
ผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติงาน ทำการพิจารณาความ
เป็นไปได้และความเหมาะสมขององค์ประกอบ
การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็น

องค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า

ความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมาก
ที่สุด ได้แก่ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Personal
Mastery) การคิดอย่างเป็นระบบ (System Thinking)
การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) การ
จัดการความรู้ (Knowledge Management) การสร้าง
วัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้ (Learning
Culture)

ความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมาก
ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision)
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างทั่วถึง
(Information Communication and Technology) และ
การกระจายอำนาจ (Decentralization)

การอภิปรายผล

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัด
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย
และกระบวนการบริหาร ดังนี้

องค์ประกอบหลัก

1. การมีวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision)
2. บุคคลแห่งการเรียนรู้ (Personal Mastery)
3. การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning)
4. การคิดอย่างเป็นระบบ (System Thinking)
5. การกระจายอำนาจ (Decentralization)
6. การจัดการความรู้ (Knowledge Management)

7 วัฒนธรรมสนับสนุนการเรียนรู้

(Learning Culture)

8 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

(Information Communication and Technology)

กระบวนการบริหารจัดการ ประกอบด้วย

การวางแผน P (Planning) ได้แก่

การกำหนดนโยบาย เป้าหมายและวิธีดำเนินการ
เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กร การนำ
องค์กร L (Leading) ได้แก่ ภาวะผู้นำ การสื่อสาร
การประสานงาน ทั้งภายในและภายนอกองค์กร การ
กระตุ้นและสร้างแรงจูงใจ

การจัดองค์กร O (Organizing)

ได้แก่ การกำหนดภาระงาน แบ่งงาน มอบหมายงาน
หรือการจัดคนเข้าทำงาน รวมทั้งการจัดโครงสร้าง
การบริหารจัดการองค์กร

การควบคุม C (Controlling) ได้แก่

การนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการ
ดำเนินการ

การประเมินผล E (Evaluation)

ได้แก่ การนำข้อมูลสารสนเทศที่วัดได้มาทำการ
ตัดสินใจหรือหาข้อสรุปผลของการดำเนินการ

การรายงาน R (Reporting) ได้แก่

การสรุปผลการดำเนินการ เผยแพร่และรายงานผล
การดำเนินการให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบ

สำหรับรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่
ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน นั้นรูปแบบดังกล่าวที่ประกอบไปด้วย
โครงสร้างอันได้แก่ ปัจจัยหลักและแนวทางการ
บริหาร สอดคล้องกับ Husen and Postlethwaite
(1994, p. 386) ที่ได้กล่าวว่ารูปแบบที่มีประโยชน์
และอยู่ในขอบข่ายการวิจัย โครงสร้างของรูปแบบ
ควรจะต้องแสดงให้เห็นถึงบางอย่างเป็นกลไกเชิง
เหตุผล ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการศึกษา รูปแบบนี้จึง
สามารถใช้ได้ทั้งในเชิงทำนายและเชิงอธิบายและ

รูปแบบให้คำอธิบายที่ช่วยขยายความรู้ในแนวคิดใหม่ และนำไปสู่การแสวงหาคำตอบที่ต้องการศึกษาได้มากขึ้นนอกจากนี้รูปแบบประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างมากกว่า ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกัน

องค์ประกอบหลัก ที่ประกอบไปด้วย การมีวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) บุคคลแห่งการเรียนรู้ (Personal Mastery) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) การคิดอย่างเป็นระบบ (System Thinking) การกระจายอำนาจ (Decentralization) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) วัฒนธรรมสนับสนุนการเรียนรู้ (Learning Culture) และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information Communication and Technology)

องค์ประกอบดังกล่าวสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับ Senge (1990) กล่าวว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นที่ซึ่งคนขยายสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ เป็นที่ซึ่งมีการคิดอย่างกว้างขวาง ฝึฝืนความเป็นอิสระ และเรียนรู้วิธีเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง Pedler (1991) องค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ องค์กรที่อำนวยความสะดวกแก่สมาชิกทุกคนและเป็นองค์กรที่ปฏิบัติตนเองอย่างต่อเนื่อง Beck (1992) องค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นองค์กรที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และพัฒนาบุคลากรทุกคน ขณะเดียวกันก็ปฏิบัติตนเองอย่างต่อเนื่อง Gravin (1993) องค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นองค์กรที่มีทักษะในการสรรหาและถ่ายโอนความรู้ และสามารถปรับขยายพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการหยั่งรู้และความรู้ใหม่ ๆ Watkin and Marscik (1993) องค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นองค์กรที่ใช้คนสร้างความ เป็นเลิศให้แก่องค์กร ขณะเดียวกันองค์กรก็สร้างความเป็นเลิศให้แก่คน โดยใช้การเรียนรู้เป็นกระบวนการเชิงกลยุทธ์ที่ต่อเนื่องและบูรณาการเข้ากับการทำงานและใช้การมอบอำนาจ

(Empowerment) ให้แก่คนในองค์กร เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือและเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ส่งเสริมการสนทนาอย่างเปิดเผย และเชื่อมโยงการพึ่งพาระหว่างบุคคล องค์กร และชุมชนที่องค์กรตั้งอยู่ สุนทรื กุลนันทน์ (2539) องค์กรแห่งการเรียนรู้ หมายถึง สถานที่หรือกลุ่มคนที่ใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องของสมาชิกทั้งหมด ทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม องค์กรและชุมชน เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาและใช้ศักยภาพของสมาชิกเหล่านั้น เพื่อบรรลุผลสำเร็จที่ตั้งใจไว้ของสมาชิก และเพื่อให้องค์กรสามารถปฏิรูปตนเองอย่างต่อเนื่อง ในระยะยาวได้ในเวลาเดียวกัน ลือชัย พันธุ์เจริญกิจ (2540) องค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ องค์กรที่มีการปฏิรูปอย่างต่อเนื่อง อำนาจความสะดวก กระตุ้นและสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ เน้นกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นทุกระดับ ซึ่งคนในองค์กรสามารถขยายขอบเขตความสามารถของตนอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่บุคคลในระดับต่าง ๆ ต้องการอย่างแท้จริงมีการเรียนรู้ร่วมกันทั้งบทเรียนที่ผิดพลาดและประสบผลสำเร็จ สามารถนำความรู้มาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน กิ่งกาญจน์ เพชรศรี (2542) องค์กรแห่งการเรียนรู้ หมายถึง องค์กรที่คนในองค์กรเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีวิธีการเรียนรู้ไปด้วยกัน โดยใช้ความรู้ประสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นเครื่องมือไปสู่ความสำเร็จ บุษพา พวงมาลี (2542) องค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นองค์กรที่มีการปฏิรูปอย่างต่อเนื่อง อำนาจความสะดวก กระตุ้น และสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ เน้นกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นทุกระดับ ซึ่งบุคลากรในองค์กรสามารถขยายขอบเขตความสามารถของตนอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่บุคคลในระดับต่าง ๆ ต้องการอย่างแท้จริง มีการเรียนรู้ร่วมกันทั้งบทเรียนที่ผิดพลาด และประสบ

ความสำเร็จ สามารถนำความรู้มาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในองค์กร จนนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตามวิจัยรูปแบบนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Senge (1990) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะและองค์ประกอบสำคัญขององค์กรแห่งการเรียนรู้ไว้ 5 ประการ คือ

1. Personal Mastery ความเป็นเลิศส่วนบุคคล องค์กรแห่งการเรียนรู้ต้องสามารถส่งเสริมให้คนในองค์กรสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเอง สร้างจิตสำนึกในการใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล สร้างสรรค์ผลที่มุ่งหวัง และสร้างบรรยากาศกระตุ้นเพื่อนร่วมงานให้พัฒนาศักยภาพไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งหมายถึงการจัดกลไกต่าง ๆ ในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างองค์กร ระบบสารสนเทศ ระบบการพัฒนาบุคคล หรือแม้แต่วิธีปฏิบัติปฏิบัติงานประจำวัน เพื่อให้คนในองค์กร ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพิ่มเติมได้อย่างต่อเนื่อง

2. Mental Model รูปแบบความคิด คือ การตระหนักถึง กรอบแนวคิดของตนเอง ทำให้เกิดความกระจ่างกับรูปแบบความคิด ความเชื่อ ที่มีผลต่อการตัดสินใจและการกระทำของตน โดยพัฒนารูปแบบความคิดความเชื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และสามารถที่จะบริหาร ปรับเปลี่ยน กรอบความคิดของตน

3. Shared Vision การมีวิสัยทัศน์ร่วม องค์กรแห่งเรียนรู้จะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม ที่ทุกคนในองค์กรมีความปรารถนาาร่วมกัน ช่วยกันสร้างภาพอนาคตขององค์กรที่ทุกคนจะทุ่มเทผนึกแรงกายแรงใจกระทำให้เกิดขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้การเรียนรู้ริเริ่ม ทดลองสิ่งใหม่ ๆ ของคนในองค์กร เป็นไปในทิศทาง หรือกรอบแนวทางที่มุ่งไปสู่จุดเดียวกัน

4. Team Learning การเรียนรู้เป็นทีม องค์กรแห่งเรียนรู้จะต้องมีการเรียนรู้ร่วมกัน

เป็นทีม คือการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ และทักษะวิธีคิดเพื่อพัฒนาภูมิปัญญาและศักยภาพของทีมงานโดยรวม มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนถ่ายทอดข้อมูล ในระหว่างกันและกัน ทั้งในเรื่องของความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้มาจากการค้นคิด หรือจากภายนอก และภายใน ครอบคลุมไปถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานร่วมกันเป็นทีมด้วย ช่วยให้สมาชิกแต่ละคนสามารถแสดงศักยภาพที่มีอยู่ ออกมาได้อย่างเต็มที่

5. System thinking การคิดเชิงระบบ คือ คนในองค์กรสามารถมองเห็นวิธีคิดและภาษาที่มีความเชื่อมโยงต่อเนื่องของสรรพสิ่งและเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์ผูกโยงกันเป็นระบบเป็นเครือข่ายซึ่งผูกโยงด้วยสภาวะการณ์ พึ่งพาอาศัยกัน สามารถมองปัญหาที่เกิดขึ้นได้เป็น วัฏจักร โดยนำมาบูรณาการเป็นความรู้ใหม่ เพื่อให้สามารถเปลี่ยนแปลงระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความเป็นไปในโลกแห่งความจริง พร้อมทั้ง ได้ระบุคุณลักษณะขององค์กรแห่งการเรียนรู้ไว้ 11 ประการ ได้แก่

1. มีโครงสร้างที่เหมาะสม ไม่มีสายการบังคับบัญชามากเกินไป มีลักษณะแบบยืดหยุ่น คล่องตัว มีคำพรรณนาหน้าที่ความรับผิดชอบของงานในตำแหน่งที่ชัดเจนเพื่อการจัดตั้งทีมงานได้

2. มีวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร บุคลากรในองค์กรแห่งการเรียนรู้จะมีนิสัยใฝ่รู้ ศึกษา ค้นคว้าและเผยแพร่ซึ่งกันและกัน มีแรงจูงใจที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ ผู้บริหารให้การสนับสนุนให้ขวัญกำลังใจ

3. มีการเพิ่มอำนาจการปฏิบัติงาน องค์กรจะเปิดโอกาสให้บุคลากรเรียนรู้ มีอิสระในการตัดสินใจ ลดความรู้สึกลดพึ่งพิงผู้อื่นในการแก้ไขปัญหาบุคลากรขยายผลการเรียนรู้ ให้เกิดผลงอกงาม สร้างสรรค์อย่างเต็มที่ มีการส่งเสริมให้

ระดับล่างสุดมีความรับผิดชอบและตัดสินใจ
แก้ปัญหาได้

3. มีการตรวจสอบ คาดคะเนการ
เปลี่ยนแปลงที่อาจมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม
ขององค์กร องค์กรปรับตัวได้ทันกับการ
เปลี่ยนแปลง และสามารถเลือกเป้าหมายใน
สภาพแวดล้อมที่องค์กรมุ่งที่จะปฏิสัมพันธ์ด้วย

4. ทุกคนมีส่วนสร้างและถ่ายทอดความรู้
ทุกคนมีบทบาทเสริมสร้างความรู้ เรียนรู้จาก
ส่วนอื่นๆอื่น จากเครือข่ายสัมพันธ์ มีการติดต่อกัน
ผ่านช่องทางการสื่อสารและเทคโนโลยีต่าง ๆ มีการ
แลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกัน

6. มีเทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้
องค์กรแห่งการเรียนรู้จะประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใน
การปฏิบัติงานในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง เพื่อให้การ
เก็บประมวลถ่ายทอดข้อมูลกันได้อย่างรวดเร็วและ
ถูกต้อง สร้างเครือข่ายทำให้การฝึกอบรมในอนาคตรวดเร็ว
สั้น กระชับ น่าสนใจและสามารถ
ประยุกต์ใช้ได้

7. มุ่งเน้นคุณภาพ องค์กรแห่งการเรียนรู้จะ
พัฒนาคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับของผู้รับบริการ

8. เน้นความมีกลยุทธ์ กระบวนการเรียนรู้
ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ จะเป็นไปอย่างมี
กลยุทธ์ ทั้งในด้านการวางแผน การดำเนินการและ
การประเมิน ผู้บริหารจะเป็นผู้ทำหน้าที่ให้ความ
เกื้อหนุนมากกว่าจะเป็นผู้กำหนดแนวปฏิบัติหรือมี
คำตอบไว้ให้

9. มีบรรยากาศที่เกื้อหนุน องค์กรแห่งการ
เรียนรู้มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติงาน
เพื่อให้เขาได้พัฒนาศักยภาพของตนเองได้เต็มที่
เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความอดทนต่อความ
แตกต่าง ความหลากหลาย ให้ความเท่าเทียมเสมอ
ภาคกัน ให้ความเป็นอิสระสร้างบรรยากาศที่เป็น
ประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วม

10. มีการทำงานเป็นทีม การทำงานเป็นทีม
จะช่วยส่งเสริมความร่วมมือ และสร้างพลัง
เครือข่ายทรัพยากรทั้งภายในทีมและระหว่างทีมกับ
บุคคลภายนอกทีม

11. มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน วิสัยทัศน์เป็น
แรงผลักดันให้การปฏิบัติงาน มุ่งเข้าสู่เป้าหมาย
อย่างมีเจตจำนงและมีข้อผูกพันบนพื้นฐานของ
ค่านิยม ปรัชญา ความคิด ความเชื่อที่คล้าย

นอกจากนี้ นักการศึกษา วิโรจน์ สารัตนะ
ได้กล่าวว่าการพัฒนาโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการ
เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมี 10 ระบบย่อย พบว่า
มีความเห็นสอดคล้องในบางองค์ประกอบเท่านั้น
คือ ระบบย่อยที่ 3 การตัดสินใจร่วมและวิสัยทัศน์
ร่วม และระบบย่อยที่ 7 วัฒนธรรมและบรรยากาศ
องค์กรเชิงสร้างสรรค์ สำหรับ ระบบย่อยที่ 1 ความ
มีประสิทธิภาพของโรงเรียน ระบบย่อยที่ 3 ความเป็น
องค์กรวิชาชีพ ระบบย่อยที่ 4 กลุ่มบริหารตนเองและ
การติดต่อสื่อสาร ระบบย่อยที่ 5 การมุ่งใจเพื่อ
สร้างสรรค์ ระบบย่อยที่ 6 ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง
ระบบย่อยที่ 8 การบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงและ
นวัตกรรม ระบบย่อยที่ 9 การบริหารหลักสูตรและ
การสอน และระบบย่อยที่ 10 การพัฒนาทรัพยากร
มนุษย์ มีความเห็นแตกต่างในองค์ประกอบหลักแต่
เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบย่อยจะมีความเห็น
ไปในทิศทางคล้ายกัน

สำหรับโครงสร้าง ในองค์ประกอบหลักที่ 1
การมีวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision)
องค์ประกอบหลักที่ 2 บุคคลแห่งการเรียนรู้
(Personal Mastery) องค์ประกอบหลักที่ 3 การ
เรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning)
องค์ประกอบหลักที่ 4. การคิดอย่างเป็นระบบ
(System Thinking) องค์ประกอบหลักที่ 5 การ
กระจายอำนาจ (Decentralization) องค์ประกอบที่ 6
การจัดการความรู้ (Knowledge Management) องค์

ระบอบหลักที่ 7 วัฒนธรรมสนับสนุนการเรียนรู้ (Learning Culture) และองค์ประกอบหลักที่ 8 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information Communication and Technology) เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบหลักดังกล่าว สอดคล้องกับแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 และแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามแนวคิดของ คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

กระบวนการบริหารที่นำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ นั้นสอดคล้องกับแนวคิดของวิโรจน์ สารรัตนะ (2545) ได้กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์กร โดยอาศัยหน้าที่หลักทางการบริหารอย่างน้อย 4 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์กร การนำและการควบคุม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบที่จะให้มีการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาวิจัย และพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาอุดมศึกษาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
2. ควรมีการศึกษาวิจัย และพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
3. ควรมีการศึกษาวิจัย และพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
4. ควรมีการศึกษาวิจัย และพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเฉพาะทางสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดหน่วยงานต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กึ่งกาญจน์ เพชรศรี. (2542). ศักยภาพในการพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้: กรณีศึกษาโรงพยาบาลกรุงเทพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บุบผา พวงมาลี. (2542). การรับรู้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของฝ่ายพยาบาลโรงพยาบาลของรัฐเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี
- ลือชัย พันธุ์เจริญกิจ. (2540). การพัฒนาองค์กรตามแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วิโรจน์ สารัตนะ. (2545). ปัจจัยทางการบริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ข้อเสนอผลการวิจัยเพื่อการพัฒนาและการวิพากษ์. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สุนทรี กลุณนันท. (2539). ศักยภาพในการพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ในประเทศไทย. ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Garvin, D. (1993). Building a learning organization. *Harvard Business Review*, pp. 78-91.
- Husén & Postlethwaite, T. N. (1994). *International Encyclopedia of Education*, 1-12, (Second edition). Oxford: Pergamon
- Senge, P. M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization*. New York: Doubleday Currency
- Watkin, K. E. & Marscik, V. J. (1993). *Marketing Core*. New York: Jersey-Based.

BOOK REVIEW: 'BERLIN-THE DOWNFALL, 1945'

This book describes the capture of Berlin by the Russians, an event that signalled the demise of Nazi Germany and the end of the Second World War in Europe. The author was a regular officer in the British Army, as well as being a distinguished military historian, so he brings a combination of talents and skills to the task.

Many histories have already been written about this historical period, but since they were written in the era of the Cold War, the historians had little or no access to Russian archive material. Beevor has had this access, and thus he is able to contribute new material hitherto unknown to our knowledge of this great event. He can give us a much clearer and more comprehensive picture than previous historians were able to.

The book covers the period December 1944 until May 1945. The end of the war was already in sight. The Russians were before the gates of Warsaw and the Western allies were about to invade German soil. The Nazis faced enemies on two fronts with dwindling military resources. The insanity of Hitler is clear during this period. When told of the massive build-up of Soviet troops in the east, he dismisses it all as "complete rubbish", even though it is a detailed assessment by intelligence specialists.

His decision to appoint Himmler as supreme commander of the east is laughable. The Gestapo chief had virtually no military experience and was hopeless at his job. Hitler believed that his rockets would bring the allied powers to their knees, when it was clear that they would do only limited damage. And finally he believed that large German armies were going to relieve Berlin and save him. These forces, by and large, did not exist and they were intent on surrender rather than fighting on. The Fuhrer's mind was full of illusions and this is clear from his statements.

The seeds of the Cold War, based upon the suspicions entertained by the Russians and the Western allies about each other's intentions are already visible. Stalin wanted a communist Poland, dominated by Polish communists resident in Moscow, while the allies wanted a Polish government composed of Polish politicians exiled in London. History shows that Stalin got his way. The British wanted to capture Berlin before the Soviets, because they believed that whoever held Berlin would dominate post-war Europe. The Russians were determined that this would not happen, so they surrounded the German capital with their forces, before attempting to take the city. This manoeuvre was aimed at blocking any allied

attempt to capture Berlin. Stalin was constantly worried that the Nazis would make a separate peace with the Western allies and then only have the Russians to fight.

Stalin was especially interested in capturing Dahlem, near Berlin, as this was the centre of German atom bomb research. He was well aware that the Americans were well advanced in the development of the atomic bomb (–later to be used on Hiroshima and Nagasaki) and he wished to capture the German scientists who could then aid the Russians to make their own bomb.

Beevor describes in graphic detail, the brutality of the fighting on the eastern front. The Germans saw the Russians, and indeed all Slavs, as ‘Untermenschen’ or ‘subhumans’ and treated both captured soldiers with extreme brutality. The Russians, once they arrived on German soil, behaved in much the same way. German women were a particular target and were frequently raped. German citizens were routinely murdered. Beevor says that in many cases, the Russians were just taking revenge for German atrocities committed in Russia. There was little or no morality or chivalry shown by either side. Hospital ships, though clearly marked, were sunk without mercy. The war on the western front did not have this racial dimension, and thus was less brutal.

The lunatic atmosphere in the Fuhrer bunker is well described as defeat and catastrophe approached. The death of Roosevelt in April 1945 was taken by Hitler,

Goebbels and others as a sign from heaven that events were turning in the favour of the Nazis. Several Nazi leaders, including Bormann and Himmler were under the illusion that they could negotiate with the Western allies and figure in a post-war Nazi government, totally misunderstanding the allied determination to utterly destroy Nazi Germany and its regime. Himmler’s treachery was the last straw for Hitler, prompting him to take the decision to commit suicide. The facts regarding Hitler’s suicide are well known, but Beevor has unearthed data regarding what was done with his corpse. The cranium and jawbone were taken to Moscow to check dental records and establish positive identification. The corpse was secretly buried, later exhumed and finally reburied and the ashes flushed into the sewage system of the city of Magdeburg. Stalin was determined that there would be no permanent shrine for the Fuhrer.

Stalin was also determined that General Zhukov, the defender of Stalingrad and Moscow and the man who masterminded the capture of Berlin should not gain prestige for winning the war. He was relegated to a minor role in the victory celebrations and exiled to a minor command after the war. Stalin wanted the lion’s share of the credit for the victory for himself. Also, Soviet prisoners who were liberated by the Red Army were regarded as traitors to Russia, for having surrendered. Many were driven into exile into camps in

Siberia, from which many never returned. For this injustice, Stalin was primarily responsible.

Beevor's technique of describing both the conduct of the major players in the drama, and interspersing it with anecdotes detailing the fates of ordinary people is extremely effective in giving us a comprehensive picture of the

conflict. His approach is exhaustive-he has interviewed hundreds of people personally, both celebrities and ordinary people and has produced a book that will, doubtless, become a standard work on this tremendous historical event.

Reference

Beevor, A. (2009). *Berlin-the downfall, 1945*. (3 rd ed.). Penguin Books.

ประกาศเกียรติคุณผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาต้นฉบับ วารสาร EAU HERITAGE ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 ประจำปี พ.ศ. 2553

วารสาร EAU HERITAGE ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 ประจำปี พ.ศ. 2553 ได้รับความกรุณาจากผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน จากสถาบันต่างๆ ที่ได้สละเวลาและความคิดในการตรวจต้นฉบับบทความ ด้วยความอุตสาหะ ยังผลให้วารสาร EAU Heritage ดำเนินการไปด้วยความสมบูรณ์และก่อให้เกิดมาตรฐานทางวิชาการมากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซียจึงขอขอบพระคุณและประกาศเกียรติคุณผู้ทรงคุณวุฒิดังรายนามต่อไปนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร. รุจิร ภู่อารยะ

ผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม

2. รองศาสตราจารย์ ดร. พิมลพรรณ ประเสริฐวงษ์ เรพเพอร์

คณบดีคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

3. รองศาสตราจารย์ ดร. วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

4. รองศาสตราจารย์ ดร. เชาว์ ไรจนแสง

อาจารย์ประจำ สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

5. รองศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ ทิมทรัพย์

คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญยมาศ สิ้นธุประมา

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภักตรา ประเสริฐวงษ์

อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

8. รองศาสตราจารย์ ดร. ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์

ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

9. รองศาสตราจารย์ ดร. สมพร พุทธาพิทักษ์ผล

ผู้อำนวยการสำนักบรรณสารสนเทศ และรองศาสตราจารย์ประจำวิชาศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

10. Robert Derrick Butterfield

อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ ภาควิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

สมาชิการสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

ชื่อ _____ นามสกุล _____

ในนาม _____ (ระบุชื่อองค์กร)

เลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ตรอก/ซอย _____ ถนน _____

แขวง/ตำบล _____ เขต/อำเภอ _____ จังหวัด _____

รหัสไปรษณีย์ _____ โทรศัพท์ _____ โทรสาร _____ อีเมล _____

การออกใบเสร็จรับเงิน ☐ ต้องการ ☐ ไม่ต้องการ

ออกใบเสร็จในนาม _____

สำหรับสมาชิก

☐ สมาชิกใหม่ ☐ ต่ออายุสมาชิก

ตั้งแต่ปีที่ _____ ฉบับที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____ ระยะเวลา _____ ปี

อัตราค่าสมาชิก : 1 ปี 2 ฉบับ เป็นเงิน 240 บาท

การชำระค่าสมาชิก

☐ ธนาคัต ☐ ตัวแลกเงิน ☐ เงินสด

จำนวนเงิน _____ บาท (_____)

ธนาคัต/ตัวแลกเงินจ่าย ปณ.ธัญบุรี 12110 ในนาม มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

ส่งที่ คณะบดี คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

200 ถนนรังสิต-นครนายก (คลอง 5) ตำบลรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12110

(วงเล็บมุมซองด้านขวา “สมาชิการสาร EAU”)

ประสานการสมัครสมาชิก : อรพินท์ ลูกอินท์

คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ โทร : 0-2577-1028 # 302

นโยบายการจัดพิมพ์

วารสาร EAU Heritage เป็นวารสารราย 6 เดือน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซียจัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า และเปิดโอกาสให้นักศึกษา นักวิจัย คณาจารย์ ตลอดจนนักวิชาการทั่วไป ได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานให้เป็นที่รู้จักต่อสาธารณชน และได้แลกเปลี่ยนความรู้ในวิทยาการด้านต่างๆ

บทความที่เสนอเพื่อตีพิมพ์

บทความที่เสนอเพื่อพิจารณาต้องเป็นบทความวิชาการหรือรายงานการวิจัยทั้งภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษในทุกสาขาวิชา เรื่องที่จะได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านกระบวนการพิจารณาจากคณะกรรมการในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องก่อนลงตีพิมพ์ และต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาในวารสารอื่นๆ (การละเมิดลิขสิทธิ์ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้ส่งบทความโดยตรง)

การเตรียมต้นฉบับ

ต้นฉบับที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ ต้องมีรูปแบบดังต่อไปนี้

1. พิมพ์ด้วยกระดาษ A4 ความยาวประมาณ 6–10 หน้า
2. รูปแบบตัวอักษรให้ใช้ Angsana new ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และขนาดของตัวอักษร หากเป็นชื่อเรื่องใช้ตัวอักษรขนาด 20 หัวข้อต่างๆ ใช้ตัวอักษรขนาด 16 และส่วนเนื้อหาทั่วไปใช้ตัวอักษรขนาด 15
3. รูปแบบการจัดหน้า ให้จัดเป็น 2 คอลัมน์ และจัดแนวข้อความชิดซ้าย (ไม่ต้องปรับขวา)
4. เขียนชื่อ ตำแหน่ง สถานที่ทำงานและที่อยู่ของผู้เขียนอย่างชัดเจน โดยแยกออกจากส่วนต้นฉบับและบทคัดย่อ
5. แนบบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษมาพร้อมกับบทความ โดยกำหนดความยาวของบทคัดย่อไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ A 4 พร้อมทั้งกำหนดคำสำคัญ (key words) ไม่เกิน 6 คำ
6. แยกไฟล์ตาราง รูปภาพ ที่ประกอบในเนื้อหาบทความ และส่งมาพร้อมกับไฟล์บทความ

การอ้างอิงและการเขียนเอกสารอ้างอิง

ในกรณีที่ผู้เขียนต้องการระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในเรื่องให้ใช้วิธีการอ้างอิงแบบนามปี โดยระบุชื่อผู้แต่ง ปีพิมพ์ และเลขหน้าที่ข้อมูลปรากฏอยู่ (ชื่อ นามสกุล, ปีพิมพ์, เลขหน้า) ตัวอย่างเช่น (รัชชชัย สันติวงษ์, 2540, หน้า 142)

(Fuchs, 2004, p. 21)

ส่วนการเขียนรายการอ้างอิงท้ายเล่ม ให้ใช้ระบบการอ้างอิงแบบ APA ตัวอย่างการเขียนรายการอ้างอิง มีดังนี้

1. หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อหนังสือ (ครั้งที่พิมพ์). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือหน่วยงานที่พิมพ์.

ประคอง กรรณสูตร. (2541). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.

วิทยา นภารัตนกิจ. (2523). การเมืองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Sharp, W. F. (1985). *Investment* (3rd ed.). New Jersey: Prentice-Hall.

2. วารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้า.

สุจินต์ ลิมาภักย์. (2550). หลากหลายปัญหาการเลี้ยงโคนมในประเทศไทย. *วารสารเศรษฐกิจการเกษตร*, 27(2), 53–57.

3. หนังสือพิมพ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปี, เดือน วันที่). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์, หน้า. ศรีสกุล ลีวาฬะพันธ์. (2545, กรกฎาคม 11). จับที่วีไอกระเป๋าทักทายอย่างไร?. *มติชน*, หน้า 19.

4. วิทยานิพนธ์

กอบกุล สรรพกิจงานง. (2541). การวิจัยเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนา นโยบายการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย. คุยฎินิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

5. สารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่เผยแพร่เอกสาร). ชื่อเรื่อง. ค้นเมื่อ (ระบุวัน เดือน ปี), จาก (ระบุ URL ที่สืบค้นบนอินเทอร์เน็ต).

มานพ แก้วผกา. (2549). เศรษฐกิจพอเพียงกับการค้าเสรีไปด้วยกันได้จริงหรือ. ค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2549, จาก <http://www.ftawatch.org>

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่เผยแพร่เอกสาร). ชื่อเรื่อง. ค้นเมื่อ (ระบุวัน เดือน ปี), จาก (ระบุ URL ที่สืบค้นบนอินเทอร์เน็ต).

Prizker, T. J. (1989). *An early fragment from central Nepal*. Retrieved June 12, 1996, from <http://www.ingress.com/-astranart/pritzker.html>

การบอกรับเป็นสมาชิก

ผู้สนใจสามารถติดต่อบอกรับเป็นสมาชิกได้ที่ กองบรรณาธิการวารสาร EAU Heritage อัตราค่าสมัครเป็นสมาชิกปีละ 240 บาท

สถานที่ติดต่อ

ผู้สนใจเสนอบทความหรือบอกรับสมาชิก สามารถติดต่อได้ที่

กองบรรณาธิการวารสาร EAU Heritage (สำนักอธิการบดี)

200 ถ.รังสิต-นครนายก (คลอง 5) ต.รังสิต อ.ธัญบุรี

จ.ปทุมธานี 12110

โทรศัพท์ : 02-5771028

e-mail address : eau_heritage@eau.ac.th

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

ปรัชญา

"บ่อเกิดแห่งปัญญา คือ การศึกษาที่กว้างไกล"
(Wisdom through Global Education)

วิสัยทัศน์

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
เป็นมหาวิทยาลัยคุณภาพแห่งเอเชียเพื่อเศรษฐกิจและสังคมยุคใหม่

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

200 ถ.รังสิต-นครนายก (คลอง 5) ต.รังสิต อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12110

โทร. 0-2577-1028-31 ต่อ 314, 222, 225 โทรสาร. 0-2577-3066

E-mail. library@eau.ac.th เว็บไซต์ <http://www.eau.ac.th>